

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Disputatio V. De statibus in quibus præfata objecta creata secundum se
diuinam terminant cognitionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

gnitionis sit, fat est, quod representari per illam queat. Unde constat, non esse mutam causalitatem inter am, magis, quam inter actionem physicam, eiusque terminum, seu effectum.

3. Dico tertio: entia rationis, non solum ut actu cognita ab intellectu creato, sed etiam ut possibilia extrinsece, & factibilia ab intellectu creato cognoscit Deus, secus ut possibilia intrinsece negatiue, bene autem præcisiue. Prima conclusionis pars probatur facile ex dictis conclusionibus. 2. quia cognoscit possibilem cognitionem entis rationis, quæ factio impossibili suo modo, seu incognoscibili per ipsam entis rationis repugnat: ac proinde, ut possibilibus, non cognoscitur a Deo, quia Deus decipitur; quod repugnat. Secundo: quia Deus videt veram potentiam intellectus creati ad fabricanda entia rationis quare & ea videt ab illo esse factibilia, ac proinde extrinsece suo modo possibilia. Secunda conclusio- nis pars videtur difficilior; sed, me iudice, facilius pro- batur: quia, cum totum intrinsecum esse actuale entis ratio- nis sit cognosci, nequit à Deo cognosci, ut factibile ab intellectu creato; quia à Deo cognoscitur, atque esse actuale recipiat intrinsece: ac proinde nequit cognosci à Deo non existens: quod ipsum erit, si à quouis intellectu creato, ut factibile cogitur: quous enim mens entium rationis rationis causi, adæquata est existentia intrinsece totam, quam non aliter tribuit, quam ea cogitando: quare respectu cogitantis eorum aliquod non est possibi- le præcisiue adhuc; sed existens, & factum; licet respec- tu non cogitantis possibile extrinsece, & factibile man-eat: possibile autem intrinsece solum esse posse ens ra- tionis, si nemo, nec Deus de illis cogitaret: quemadmodum effectus, qui à pluribus causis physicis adæquatis causari physice possit, si ab una fiat respectu aliarum fa- ctibilis solum, & possibilibus extrinsece est. Respectu au- tem illius facti, atque absolute existens, nec solum pos- sibilis. Cognoscitur autem ens rationis, ut possibile in- trinsece præcisiue solum: quia conceptus possibilitatis suo modo entis rationis præcisiue non pugnat cum eius existentia, nec falsam Dei illud cognoscit cognitionem redder.

4. Dico quarto, & vltimo: Deus entia rationis ar- duitur. Conclusio plures habet aduersarios; sed, ut not, necessitatem, nec entis rationis essentiam, & na- turam, quam itantur, penetrant. Sunt tamen pro no- bis Valentia, Fonseca, Molina, Canar. supra citati, & alij plures, in quibus Complutenses nostri, & Murciani recen- tiores. Est facili probato: quia Deus cum, ut cognos- cat nolus cognitiones entium rationis, tum, ut co- gnoscatur modum, quo à nobis possunt efformari, tum de- more, ut cognoscat veritates plures tum in hypotesi, tum absolute opus est chimæras, & obiecta impossibilia, ac seipsum ab omni potius diuersas, & amoris nolle, ut possit positum concipere, ut de identitate hominis, & cognoscimus idem de aliis iudicium necessario erit: ergo eis omnibus existentiam tribuit obiectum: quo illa nil amplius, ut à cognoscente fiat, neque cognos- cens, ut ea faciat, requirunt. Dices primo: si Deus ea omnia percipiat, & agat cognitione sua, ab æterno, & in æternum cognoscat, & agat infinita entia rationis, quæ omnia, cum nihil sunt, ipsa æternitate occupatus, di- stinguere fuit, & erit in nihil agendo, non sine orio- tatis, & inutilis occupationis nota. Responderunt bene à nobis supra laudati Recentiores Complutenses, non esse inutilem, & otiosam occupationem eam, quæ, ut veritates necessario à Deo cognoscibiles, ne aliquam ignoret veritatem, impenditur: cum constet, eas sine apprehensione simplici entium rationis cognosci à Deo non posse.

5. Oppones: entia rationis non posse cognosci, nisi ab eo, qui res aliter, ac sunt, cognoscit: at Deus res, ut in se sunt, cognoscit, nec potest aliter cognoscere: ergo Deus nec cognoscit, nec potest entia rationis cognosce- re, nec illas facere. Negatur absolute Maior, etenim, ut Deus plures veritates, ut reuera in se sunt, iudicatiue co- gnoscatur, oportet illam entia rationis apprehendere. Mi- nor est vera: vnumquodque enim, ut in se est, cognoscit negationes etiam possibilitatis, & entia rationis, quæ ad tradendum de illis debet apprehendere, atque ad co- gnoscendas nostras de entibus rationis cognitiones: inde

verò nullatenus inferitur consequentia, cum negata sit, & absolute falsa Maior. Instabis: entia rationis non esse: ergo cum cognoscuntur, esse cognoscuntur aliter ac sunt: ergo ab eo, qui obiecta, aliter ac sunt, nequit cognos- cere (ut Deus nequit non cognoscere) non cognoscitur. Secundo: cum nihil reuera sunt, nisi cum deceptione, & fictione cognoscuntur, quæ etiam Deo repugnant, nul- quam cognoscuntur. Distinguo Maiorem. Non sunt rea- liter, concedo; per rationem nego: & distingo conse- quens: esse realiter à Deo non cognoscitur, fateor; esse per rationem à Deo non cognoscitur, diffiteor: idque sa- tis est, ut cognoscantur, ac de veritatibus dictis à Deo iu- dicetur.

6. Ad secundam instantiam dico: entia rationis sine fictione, id est, effectione entis rationis, quod eo ipso, quod cognoscitur, sit, atque effugitur, cognosci non posse: cuiusmodi autem effectiorem seu fictionem non esse Deo indignam, & repugnantem; sed prorsus di- gnam, vepote necessariam, ut nullam veritatem ignoret, licet fictio, seu falsitas in cognoscendo, aut dicendo Deo repugnet: hæc autem Deo, ne in cognitione quidem en- tium rationis, adeit; cum cognoscat, nihil verè effectus solum fite, & per rationem. Unde constat, neque in entis rationis cognitione diuina deceptionem, adhuc passiuam esse: cum ea esse, quod sunt cognoscat, & ne- gationes necessarias, seu chimæras in se etiam cognoscat; licet nequeat de veritate obiectiua illarum indicare, quin identitatem impossibilem apprehendat, ut diximus. Ita- que Deo ad cuiusque siue positiui, vel negatiui realis apprehensionem apprehensione entis rationis opus non est, cum in se omnia tam positiua, quam negatiua secun- dum seipsa penetret, ut ad perfectam eius intellectum vim spectat; at ad verè, ut debet, de chimæris, seu vnam rem aliam realiter diuersam non esse iudicat, opus illi est veriusque identitatem purè rationis apprehendere; quæ proinde necessitas ex perfectione summa intelligentiæ diuine promanat. Si autem entia rationis apprehensæ etiam necessario cognoscere, quia aliter negatiua verita- tes, & obiecta apprehendere nequirer, sicut nos: id sane imperfectio esset, mentisque sicut in nobis indigen- tia, & penuria.

7. Denum ex dictis constat, entia rationis à Deo per eius scientiam, prout apprehensio est, cognosci, atque efformari. Item cum de eis iudicat per iudicium tam as- sensus, cum assensur esse rationis signum, quam dis- sentus cum ea verè & physice esse dissentitur. Si iudicium subiecti, & prædicati representationibus tanquam sui partibus constet: de quo controu. de actibus nostri intel- lectus ex instituto: tractata de anima agebamus, quæstion- culas alias de intellectu diuino respectu entium rationis omisso: tum, quia ex his, quæ controu. metaph. de crea- tis cognitionibus respectu entium rationis diximus, dirimi facile (refectis modi nostri cognoscendi imperfectioni- bus) de intellectu diuino possunt; tum, quia ad bonam Theologiam inuitiles: tum denique, quia præsentis ma- teriæ grauissimæ patientiam, nostramque etiam, satis onerauimus his, quæ de larvis figmentisque illis serio disputauius.

DISPUTATIO V.

De statibus, in quibus præfata obiecta
creata secundum se diuinam ter-
minant cognitionem.

DISPUTATIO præfata obiecta omnia, ad quæ representanda diuinam scientiam extendi docuimus, admittit, tam negatiua, quam positiua verè, ac sine men- tis fictione talia (de entibus quippe ratio- nis, quod ad verum statum, in quo à Deo cognoscuntur, plus satis diximus qu. proxima, certam. 3. num. 3.) quo- rum omnium statibus aptis, ut secundum eos diuinam terminant

terminant cognitionem, eadem est, & communis difficultas. Triplex igitur eiuſmodi obiectorum itatus à Theologis recognoscitur. Primus possibilis, qui amplissimus est, ac proinde prioritate maioris vniuersalitatis, quum vocatur, primus. Secundus, proximo inferior, ampliorque sequente, quare & eodem vniuersalitate ordine inter vtriuſque medius, est futuritiosis conditionata, contingendius scilicet, & liberorum: quæ non solum possibilis sunt; sed sub aliqua conditione existent, si ea apponeretur; cuius tamen appositio, vel negatio pro eo statu absolute non est; sed solum in hypothesis, quæ nec absolute, eæ, nec non esse absolute dicitur, ac proinde, quod sub ea hypothesis fore dicitur, non dicitur absolute esse: vnde proloquio vulgari conditionalem nihil ponere in esse dicimus.

2. Anonymus quidam apud Anatum nostrum d. s. contra ipsum cap. 3. num. 51. medium hanc ita: un-
conditionatæ futurationis contingentium rerum, quibus solis
est proprium, non admittit; sed negat absolute: quia
putat conditionatæ, quorum condicio purificatur, futu-
raque absolute prout sunt non esse eisdem futura
conditionatæ, sed absolute: quæ autem futura absolute non
sunt, nec esse sub conditione futura; sed merè possibilis:
qua in re non solum a futura; sed à Dominicanis etiam
Thomistis discordat: licet enim hi conditionatæ, vel ad
simplicem intelligentiam, vel ad visionem putent pertine-
re, statum tamen illum futurationis conditionatæ con-
tingentium a quoque ab statu possibilitatis eorum reco-
gnoscunt, dixerunt illum statumdem decreto Dei abso-
luto ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti
opus esse contendunt, ut loco videbimus, & consu-
tabimus; reuocant autem eius status, & veritatis condi-
tionatæ cognitionem, vel ad scientiam simplicis intelli-
gentiæ: quia ex decreto de futuratione conditionatæ
contingentis ad ipsam conditionatam futurationem con-
sequenti omnino necessaria est, non minus quàm hæc:
si est homo, est animal rationale, vel ad visionis scien-
tiam, quia est status, quem ponit liberum, & absolutum
actuale Dei decretum. Licet autem hæc suas difficultates
pariantur, & repugnantias; tamen diuersa sunt ab Anony-
mi sententia ita: illum conditionatum ab statu fu-
turationis absolute in conditionatis, quæ absolute sunt
pro aliqua temporis differentia, vel ab statu possibilitatis
inconditionatis, quæ nunquam absolute sunt, non admit-
tente.

3. Singularis autem opinio hæc. Etenim futuritio conditionaria, vt ab absolute iurisdictione, vel non iurisdictione contingens præscindit, absolutam eius futuritionem, vel non futuritionem non dicit; et tamen aliquod aliud dicit, quam eius possibilitatem. Etenim cum de homine, & genio, & vlti fure sui pene impote, dicimus, si incidere in arcam pecuniam furaretur, nec solum furandi periculum, & probabilitatem sed futurum fore iudicamus, iudicamus simul possibile, vt non furaretur, fuisse possibile etiam tunc eis negationem futuri. Item Christus Dominus cum dixit conditioneram Tyriorum fidem, & penitentiam sub conditione figurorum, quæ facta Bethsaida fuerant, simul iudicabat eis negationem fidei, & penitentiae illorum negotiablem enim ipso, quod contingens aliquid est, eius negativum possibile est debet: licet autem in vitroque casu negatio futuri, & penitentia Tyriorum possibili tunc sunt, & iudicentur ab his, qui futurum, & penitentiam sub eis conditionibus fore iudicat; tamen virisque negotiationes non sunt future conditionate sub eisdem conditionibus: in nulla quippe hypothese prode idem esse, & non esse simul, si hypothetice ipsa contradicatur, & chimera non sit: ergo futuritio conditionata contingentium illarum negationum, ac proinde positiorum contingentium diuersarum quid ab ista possibilibus est.

quid ab illis pollicentibus est.
4. Secundumque negatio conditionata, quia absolute est, quia opus oppositum absolute non est, possibile praeficitur, vel futura absolute negatione non differt: cum negat penitentiae Bethesdaurum, & Corozasturum aequae possibiles, & absolute suo modo existes fuerit aequae Tyrionum penitentia, aequae etiam fuit sub conditione signorum futura in hac sententia, aequae fuit penitentia Tyrionum sub conditione illorum signorum: hic autem et falsum esse constat: quia illis politis signis eorum penitentia non adfuit; & quia alias eluditur interpretatio sententiae Christi Do-

mini. Respondet, male differre solum nostrum concipiendi, & enuncianti modo, non autem ex parte obiecti, futurationem conditionatam ab absoluta, & possibilitate. Si enim abique illo fundamento ex parte obiecti, arbitrarie modus nostrum concipiendi, & enuncianti male facit diueritatem; Christus Dominus, iure & bonum quivis pro suo quique arbitrio possit facere Corozaitarum penitentium conditionatam, & contra, conditionatam sub eisdem signis negationem penitentiae Tyrriorum; conquerique merito illi possent Christum non eo modo idemmet obiectum penitentiae suae quoad statum alius duos veros ab Anonymo admittis, atque penitentiae Tyrriorum voluisse cognoscere, & enunciare, vel conditionata (eo modo, quo per Anonymum potest) sua, sicuti, & Tyrriorum penitentia euaeret; vel eo modo penitentiam Tyrriorum cognoscere, & enunciare, quo non euaeret conditionate futura, vel eorum comparatione dire adeo non incepturatur: sed quae vesana, & dementis inceptatio esset infidelitatis, & impenitentiae comparatione Tyrriorum, quorum impenitentia ex se in omni statu vero, ac non ficto aha erat eo praesice quod alius aliter, atque aliter de vna, atque de alia, voluit concipere, & enunciare. Debet ergo ex parte obiecti aliquod fundamentum esse, vel conditionata verè talia, nec solum possibilis, vel futura absoluta verè enunciantur, nec arbitrio nostro futura conditionate sunt; quae talia non sunt, vel contra ab utroque illo statu diuersum quod quidem fundamentum statim conditioneris est.

5. Tertius, & strictior, minusque vniuersalis obiectorum status est absolute existentia de presenti, vel pro quatuor temporis differentiis, videlicet, iuxta futurum, & sane de existentibus actu creaturis à Deo fecundum seipsas, & ve absolute in se sunt, cognoscit à nemine negatum video: quia ex hæcenus disputatis, nulla in eo vel vmbra difficultatis apparet. Pro eis enim aptè militant omnia, quæ pro cognitione creaturarum, & negationum secundum seipsas, & in se dedimus. De eis quippe negari ab illo nequit esse absolute, ac vere entemur, veritateque, & cognoscibilitatem sufficientem terminationi cognitionis diuinæ. Solum ergo disputandum restat de obiectis à Deo extrinsecis secundum tres illos status: possibilitatis, futuriensis conditionate, futuriensis, & (quod idem ad præsens est) præteritis absolute. Cum enim pro nullo eorum itatu absolute sint, imo vero eorum plura absolute non sint (sed solum vel esse possint, vel sub tali conditione essent, vel pro alia duratione à præsentē erunt, vel fuere: quare actu, & de præsentē entemur veritateque metaphysicam absolute non habeant, neque cognoscibilitatem veram videntur habere, neque cognitionem Dei etiam per aliud medium determinatum terminare (necdum determinare) vique possit. Disputabimus autem de præsentibus obiectis solum ex quibus ad negationem eorum pro eisdem itatibus facili negotio doctrina à quouis poterit facile deduci: siquidem quoad status à præsentibus non differunt.

Q. V Æ S T I O I.

An creaturas secundum statum possibilitatis cognoscat Deus.

POSSIBILIA dupliciter dicuntur: nempe possibilia pure, seu tantum, quia earum existentia non daturus potius eorum remotione, & impossibilitate, ut à sui actuali existentia, quam habent, vel absolute, ut à sui negatione precludunt. Cum autem verque in conceptu, seu statu possibilitatis conveniant, licet prima statum absolute existentie suæ seculant, atque eius negationem importent, i secunda vero statum existentie habeant, siquæ negationem de facto, ac re ipsa excludant: quidquid de alterutris secundum illum statum, in quo conveniunt, à Deo cognosci probeaverit, probabit etiam à Deo secundum cum statum de alteris.

CERTAM.

CERTAM.

CERTAMEN I.

Affirmativa sententia eligitur.

1. Possibilia, siue obiecta Deo extrinseca secundum statum possibilitatis ab ipso non cognosci in se videntur docere Henricus, quodlib. 9. qu. 2. post med. Ægyd. in 1. d. 35. qu. 3. Arg. qu. unica Ricard. qu. 3. corp. & q. 7. ad 4. Capreol. qu. 2. art. 1. concl. 1. Cathulian. quæst. 1. post med. Bonavent. d. 39. art. 1. quæst. 1. §. *Argumenta*. Albert. 1. par. qu. 60. met. 2. Alexand. 1. par. qu. 23. m. 2. Bannez. & Zúnel ad 1. par. qu. 14. Ioan. de S. Tho. ad qu. 18. art. 2. Molina ad q. 14. ar. 5. d. 1. m. 2. Soan. lib. 3. c. 2. Ruiz d. 10. sect. 2. n. 2. referuntur etiam Aureolus in 1. d. 35. 1. par. ar. 4. & par. 2. art. 4. §. *Nec valet*. & proposit. 3. ad 6. & 7. Valentia d. 1. qu. 14. punct. 7. Palqualigus d. 23. lect. 4. & d. 24. lect. 1. possuntque eadem fide, qua Valentia, & Palqualigus citati Doctores omnes, quos d. 4. qu. 3. referebamus pro sententia negante creaturas in seipsis cognosci à Deo: illi enim cum Valentia de possibiliis creaturis speciatim loquuntur, eoque ducuntur argumento, quod pro ratione ordinandi dispensationis huius præfatione adducebamus, scilicet: possibile secundum statum possibilitatis præcisiue neque esse, neque entitatem in se habere: ac proinde neque veritatem, neque cognoscibilitatem: quare neque à Deo cognosci posse: maxime cum verbum *est*, absolute prolatum existentiam denotet obiecti, quam nullatenus creature in eo possibilitatis statu habent: ac proinde non nisi falso, ac deceptione passus, aut actus, seu mendacio eas esse iudicari, dicere possit, quod Deo repugnat: quare prope in ipso eiusque omnipotentia sunt cognosci à Deo possunt, vt Valentia, & Palqualigus videntur expressius docere.

2. Sed certè si ea ratione Doctores citati, vt sonat, ducuntur, non solum negarent creaturas posibles in seipsis, seu determinatiue à Deo cognosci: sed & secundum se ipsas, seu terminatiue cognosci ab ipso, quod enim secundum se veritatem, seu cognoscibilitatem absolute non habent, non solum determinate, sed, & terminare, cognitionem sui nequit. Quare consequentiissime Palqualigus vtrique expressè negauit d. citata 23. lect. 4. licet, quoad terminationem diuini culè possibilitum, qua talium cognitio Deo absolute negetur. Censeo ergo, quoad horum Doctorem, & consequentiam, & mentem primò terminatione cognitionis diuine ad determinationem, vel e contra, in quouis obiecto, ac proinde in creaturis possibiliis, legitimam esse consequentiam vti ex d. 4. q. 3. satis constat: licet respectu cognitionis, & intellectus creati consequentia non teneat, quia imminet, ac summè cognoscituum, atque illa omniſſentia, seu omniſſe præfatio formalis in creatis non citat proinde neque omnem veritatem, modumque cognoscibilitatis obiectorum attingere debet.

3. Censeo secundò: præfatos Doctores mutuum hanc à terminatione ad determinationem diuine cognitionis in obiectis possibiliis, siue secundum statum possibilitatis consequentiam nulquam ignorasse: sed potius negasse vtramque: non quidem eo sensu, qui diuini culus, vt dixi est, atque communiter ex ipsis refertur (ni tardiores aliquot ex illis excipias) scilicet, quasi negent absolute creatura secundum statum possibilitatis determinare, ac terminare diuinam ipsorum cognitionem, siue secundum propriam quidditatem, & essentiam, atque essentialem ipsis, & necessitatem veritatem in seipsis. Solum enim negant cognosci à Deo secundum aliquod eorum esse, atque in eo proprie esse, quod extra Deum reuera in creatis secundum statum possibilitatis præcisiue sumptæ de facto sit: quod nullatenus esse multis, atque efficacibus rationibus merito ostendunt, cum quibus id ipsum nos inferius, dum difficultatis, & rationem dubitandi solutiones aliquot resellimus. Itaque minus distinctè, confusiusque hi Doctores locuti sunt: ac proinde vocibus solum à verò distingere videntur.

4. Secunda, & communior sententia est, creatura omnia secundum possibilitatis statum, siue, vt possibilia secundum proprias essentias determinatas, atque in seipsis à Deo

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

cognosci: est sententia (me iudice) concors Scotistarum, & Thomistarum scholæ vtriusque, Dominicanæ, & Iesuiticæ. Atque in primis est sententia S. Thomæ 1. p. q. 14. a. 5. & 6. ad primum ar. 13. corp. q. 57. ar. 3. corp. 2. 2. q. 171. ar. 6. ad 2. 1. contr. gent. c. 66. line. q. 2. de verit. ar. 4. & 6. & in 1. d. 38. q. vnic. ar. 5. corp. Ferrar. ad locum citatum contr. gent. S. Bonau. in 1. d. 39. art. 1. q. 1. Richard. d. 35. ar. 1. qu. 4. Durand. qu. 2. Gregorij Arim. qu. vnic. Argentinæ, qu. vnic. couel. 4. Molina ar. 9. Soar. lib. 3. cap. 2. licet pro opposita, vt vidimus, referantur: quia in sensu à nobis explicato loquuntur. Item Caietani 1. part. q. 14. ar. 6. vbi Bannez pro opposita etiam citat, Valquez d. 60. c. 2. Ruiz d. 11. lect. 3. & 4. Scoti in 1. d. 36. qu. 1. qu. vnic. & in 4. d. 1. qu. 2. art. 1. quibus locis communiter Scotiste Rada 1. part. contr. 28. cap. 3. Maior in 1. d. 35. qu. 1. & 2. Smiling. 3. de Deo vno d. 2. qu. 3. Quiros & alij citati à nobis d. 4. qu. 3. cert. 2. pro prima, & tertia sententia, & certam. 4. pro nostra tertia conclusione.

CERTAMEN II.

Deus creatura possibilia secundum suæ possibilitatis statum secundum se ipsas cognoscit.

1. Dvplcem habet partem conclusio, & quoad primam de cognitione diuina secundum proprium quidditatum, licet non actualis existentie determinatum, & proprium esse à nemine præter Palqualigum & Ioannem de S. Thoma negatum video, qui in benigniore sensum intelligi nequeant. Probatur quoad hanc partem conclusio, quæ, me iudice, fidei dogmatibus proxima est. Primò enim de fide est, Deum pro suæ voluntate, & arbitrio perfectissimo omnia fecisse, vt in se facta de facto sunt: ergo eorum, quæ faciendæ erant, cognitionem præhabuit: aut non potuit eorum, vt existentium cognitionem præhabere: neque enim pro illo priori, quo faciendæ, seu factibilia voluntati diuine proponebantur ante decretum de eorum effectione, & absoluta existentia (quod existentie eorum causa efficiens, vel potentia effectus Dei, sine omnipotentie applicatio est, ac proinde absolutam eorum existentiam præcedit) exiissent absolute: ergo pro eo priori proponebantur Deo in statu præcendente ab existentia absoluta, ac proinde possibilitatis præcisiue. Confirmatur: quia pro tunc natura proponuntur à Deo, vt fiant, & ab eo recipiant esse: ergo non facta, neque existentia absolute: alioqui proponerentur, vt Deus actum agerer, agereque actum decerneret.

2. Confirmatur secundò: quia, vel proponuntur vt existentia à Deo, & hoc repugnat habere ante decretum, ad quod ea propositio Deum sollicitat: vel ab alio sine Deo: & hoc etiam repugnat, cum essentia sua creata à Deo pendeat: nec sine Dei concursu absolute esse visquam possunt. Confirmatur tertio: quia, si pro illo priori absolute facta, & existentia creata nouit, non posset earum negationem absolute ponere, cum ad apponenda simul duo contradictoria potestas vera, ac non chimærica nullatenus sit: ergo ea non appositæ ex arbitrij libertate: ac proinde cognitio creaturarum, quæ ad libertatem Dei in creatorum efficientia adstruendam admittitur, eam omnino destrueret. Iam verò, si ea, quæ de facto creata à Deo sunt, prout à suæ absolute existentie statu præscindunt, siue in statu possibilitatis præcisiue cognita à Deo fuerit: idem de reliquis creatis possibiliis dicendum necessario est. Tum, quia hæc in statu illo cum creatis omnino conueniunt: tum, quia hæc ex electione præ aliis possibiliis, quæ omisit, & condere posset effect: neque enim hæc solum, quæ effectit, posse à se fieri, nouit Deus. Porro discursus & confirmationes istæ æquæ de negationibus in statu possibilitatis probant: cum ex libertate apponendi, vel non apponendi ea de facto in rerum natura posuerit, atque cætera non posuerit: ad quod effectione suæ & existentie creaturarum omnium negationes, antequam suo modo

E e absolute

absolutè essent in statu etiam prædictæ possibilitatis debuit prænotescere.

3. Dices cum Rasqualigo citata d. 23. sect. 4. num. 33. Deum pro illo priori solum cognoscere possibilia, ut in potentia sunt: scilicet, ut in seipso, ac in sua potentia continentur, quomodo distincta, & determinata entitatis, ac esse proprii actus non sunt; sed esse divini, atque distincta, seu distincta in potentia solum: ex qua cognitione possibilibus in seipso, siue secundum esse non proprium eorum; sed diuinum directum solummodo Deum ad condenda omnia aiebat Augustinus 5. de Genes. ad litteram illud Ioan. 1. *Quod factum est in ipso vita erat, his commentans: In qua vita vidit omnia, qua fecit, & sicut vidit ea, ita fecit: non prater seipsum videns, sed in seipso.* Locum Augustini explicui d. 4. qu. 3. cert. 4. n. 5. loqui Augustinum de visione creaturarum, tanquam scientia earum, seu omniscentia in seipso tanquam specificatione: Adde (quod verius, & germanius iudico) loqui Augustinum de cognitione ideæ, siue exemplaris etiam creaturarum, quod extra se positum videtur à Deo negat, quemadmodum & quæst. 46. ex libro octoginta trium dixisse vidimus eadem d. 4. qu. 1. certam. 2. num. 2. *Non enim extra se quidquam positum instruebatur, ut secundum id (siue ex eius imitatione) constitueret, quod constiterat.*

4. Sed iam solutionis doctrina impugatur: quia, licet facienda secundum modum, & substantiam ea faciendi, ut actu facta, & absolutè existentia secundum proprium esse, non debeat Deus cognoscere, ut libere ea secundum substantiam, & modum, quo ea fecit, producat; aut eius quod faciendum, vel non faciendum erat, quoad substantiam, & modum effectiōis ad libertatem effectiōis eorum debet præhabere cognitionem ante absolutum, imò, & conditionatum etiam ex parte obiecti (si hoc etiam necessarium sit) decretum, de eorum quoad substantiam, & modum effectiōis: atqui creaturæ secundum esse diuinum in quo eminentialiter, & potentialiter sunt, ac sunt ipse Deus, utraque diuina, faciendæ, factibilesque à Deo non magis sunt, quam Deus à seipso faciendus, & factibilis siue: ergo à Deo cognosci debuerant factibiles secundum esse proprium. Confirmatur: quia in huius, nostræque, & veriori sententia, quæ Deum, eiusque omnipotentiam absolutam à possibilitate creaturarum, creaturæ siue possibilibus itatur, non magis continetur Petrus possibilis, quam hircoceruus impossibilis, verque enim non continetur absolute; conditionate verò sub hypothesei possibilitatis continetur verque: ergo in continentia eminentiali Dei secundum esse diuinum non magis cognoscitur absolute factibile à Deo, quod est possibile, quam impossibile, nisi possibilis prius prædicata videatur, non repugnantia, possibilia absolute, siue vera absoluta sui possibilitate, ut contendimus. Confirmatur secundo: quia id Deo proponitur, ut fiat, quod vult facere decreto suo: atqui vult facere creaturas secundum proprium earum esse, non autem secundum esse diuinum, quod in Deo habent, & in quo sunt ipse Deus: ergo eas secundum esse proprium earum cognoscit: non ut actu factum, & existens; sed ut factibile, & possibile.

5. Probat uterque conclusio: quia Petrum secundum proprium esse, v.g. esse possibilem verum & cognoscibilem est: ergo & à Deo omniscentio necessario cognoscitur. Consequentia est certa, & sequitur à nobis probata. Antecedens probatur Primo: quia id ita à nobis verè cognoscitur: neque negari nisi falso potest, Petrum esse possibilem, seu habere in suis prædicatis intrinsicis non repugnantiam, seu aptitudinem ad existendum, quam non habet hircoceruus, seu aliud quidpiam impossibile, in quocumque olemum ea non repugnantia, & aptitudo ad existendum, seu possibilitas, aut potentia logica existendi formaliter constituitur, eique opposita repugnantia, & ineptitudo ad existendum, siue impossibilitas, & impossibilitas logica existendi. Id quod facile in quavis de possibilitate rerum, & impossibilitate chimætarum sententia elarebit. Etenim si possibilitas sit iuxta communioem iam sententiam Recentium politiorum in hac veritate conditionali necessaria: Si Petrus existat, non existet duplex contradictorium, velut Marciani malunt, Si existat habebit potentiam ad existendum, imò (ut falso nonnulli dicunt) licet possibilitas creaturarum sit ipsa omnipoten-

tia Dei, vel iuxta veriore ceteris opinionem nostram iam attingendam, Id quidem cognoscibile, ac verè cognoscibile est, ut patet.

6. Nec valet, id ita esse à nobis verè cognoscibile relate non ad veritatem possibili obiecto intrinsicam, quæ nulla est, sed ad conceptum, seu veritatem obiectivam, quam fingit mens nostra, dum possibile iudicat: quia aliter ipsum cognoscere, ac de eo iudicare nequit quod in Deo locum non habet. Contra enim est. Primo: quia de eo esse obiectivum, & rationis puro, siue quod possibile non cognoscimus, verum non est, posse reuera existeret: sed licet sub eo tegumento, aliud cognoscitur, de alioque iudicium fertur, nempe de quidditate, & prædicatis Petri, dum possibile iudicatur: ut, dum, quia aliter Deum, & Angelum, quam, ut corporeos cognoscere pro hoc statu non valemus, de sic conceptis spirituales esse iudicamus, & verè iudicamus: quia de re ipsa asserimus non de corpore illa veste, quæ ex parte obiecti illos necessario pro hoc statu vestimus. Secundo, quia licet chimæra cognita illud esse obiectivum ratione nostra contingat, non tamen sunt, aut indicantur verè possibilia, neque ut talia à Deo cognoscuntur, cognoscive possunt: veritas possibilitatis, quam creaturis possibilibus tribuimus, in quavis de earum possibilitate sententia, & explicatione, non est illud esse obiectivum, & rationis, quo possibilia necessario induimus, cum de illis cogitamus: sed proprium, & quidditatum eorum esse ab illo profus in sui veritate indepēdens, licet dependens ab illo sit nostra cognoscendi modus: quod est valde diversum.

CERTAMEN III.

Secunda nostræ conclusionis pars, & obiectiōum solutiones nonnullæ.

1. Secunda nostræ præfixæ cert. 2. conclusionis pars ex prima probata cert. 2. facile probatur ex dictis d. 4. q. 3. atque hic à tactis cert. 1. à n. 2. ubi ostendimus respectu cognitionis diuinæ necessariam ab obiecti terminatione ad determinationem consequentiam deducit: quia Deus ratione sui infiniti intellectus determinatus est ad omnis veritatis, seu veri cognitionem: tum quia eius infinita cognitio à Deo, ut intellectio principiorum, & obiecto, omnis scientia, omniumque actualis representatio formalis eandem: quocirca extrinseca quævis veritas quæ satis est, ut terminet, satis etiam est, ut determinet diuinam suam cognitionem. Porro: quæ contra hanc conclusionem præcipue, atque speciatim militat aduersariis videtur, ea sunt, quæ ex S. Dionysio, Augustino, & Thoma d. 4. q. 3. cert. vit. n. 5. atque hic cert. 2. n. 4. disiecta à nobis sunt: quæ verò utramque conclusionem à ratione diffiilem reddunt, præsumulque disputationis huius præfatione ex defectu absolute existentia, quæ verbo est absolute prolato significatur: ac proinde, & cognoscibilitatis dissoluenda in præfationem erunt.

2. Scotus in 1. d. 36. q. vn. & in 4. d. 1. q. 2. a. 1. Rada 1. p. contr. 2. 8. c. 3. Smithing. tract. 3. de Deo vno d. 2. q. 3. & commentum Scoti apud eisdem à cognitione Dei circa possibilia actu ea produci à Deo volunt, non in esse physico, & reali; sed solum in esse cogniti, seu intentionali: ac possunt respondere, consequenter creata obiecta, licet pro statu possibilitatis præfixæ actu physice nec sunt nec habent entitatem, ac veritatem physicam, esse tamen actu in esse cogniti, seu intentionali, quod satis est ut habeant veritatem, & cognoscibilitatem. Sed contra: primo, quia, ut sint in esse cogniti, seu intentionali, oportet cognosci à Deo, atque ab ea cognitione esse illud intentionale recipere: ad cognitionem autem eorum supponi aliquo modo in ipsis debet esse seu entitas, veritas, & cognoscibilitas, quæ nec physica per te in eis est, nec intentionalis illa, quæ est post cognitionem earum, utpote per illam causata, & producta intentionaliter. Contra: secundo, quia vel illud esse intentionale est aliquid in rebus intentionaliter positum, vel sola earum denominatio extrinseca à diuina cognitione earum proveniens. Si hoc vltimum (quod verius certe est) asseras: aliter à Deo cognosci, cum nullum esse, aut veritatem obiectivam habent, quod est impossibile. Si primum,

vel illud esse obiectum intentionale est rationis purum opus, vel reale. Si rationis non possibilia; sed ens rationis actu habebit sum quale quale esse, & cognoscibiliter: si reale, vel illo existunt realiter, & actu possibilia, vel non existunt: primum pugnat cum statu possibilitatis; postremum difficultatem propositam non emoluit.

3. Respondent alij possibilia pro statu possibilitatis habere quoddam esse reipsum distinctum à Deo, quod essentia est, & æternum non temporale; sed, & determinare, possunt quod non solum terminare; sed, & determinare, possunt etiam cognitionem. Unde eiusmodi propositiones necessariae, & æternæ veritatis dicuntur, v.g. Petrus est possibilis. Contra hanc doctrinam multo inuehitur stomacho postea Valentia loco citato. Neque absque quidem: licet enim veram solutionem ferè attingat, dum illud esse re ipsa à Deo distinctum esse ait: illud actu extra Deum absolute esse, & existere videtur admittere: quod falsum omnino est, atque in fide periculosum: cum constet omnia, quæ sunt, reuera à Deo distincta, à Deo esse facta, ac sine ipso factum esse nihil: & tamen illud esse possibilem prædicat à Deo factum minime est. Item cum statum habent possibilia plura, quæ nunquam erunt, in quibus aliquod esse absolute admitti nequit. Admittitur autem ab his: quia realis actualis distinctio duorum vtriusque existentiam realem actualem essentialiter importat. Denique illud esse quiddamatum esse æternum repugnat Scripturæ assertioni, omnia in tempore esse facta atque ex tempore, non autem ex æternitate existisse.

4. Recentiores alij, qui rerum possibilitatem ipsis omnino extrinsecam esse cum eodem Valentia defendunt, dicere possunt: possibilia creata secundum statum possibilitatis præcise veritatem quidem habere actu, & absolute: scilicet Omnipotentiam Dei, quæ eorum possibilitas est, à qua possibilia formaliter constituuntur: siquæ, & esse possibile, & veritatem actualem sortiri: atque ea omnia absurda cessare. Et sane cessare absurda præstata, si eorum opinio vera foret, certum mihi est; atque tamen certum, eam sententiam falsam omnino esse, ut controu. r. ostendi. Secundo ex ea admittitur inferri, Petrum possibilem non cognosci, & idem est de cæteris possibilibus. Etiam possibilitas omnium in hac sententia est Omnipotentia, possibile autem Petrus, Paulus, equus, & cætera, ut ab ea denominata, & extrinsecus affecta: vel ergo cognoscitur quod ex parte subiecti dicit Petrus ab omnipotentia denominatus possibilis, vel Omnipotentia, seu eius possibilitas sola. Si hoc habent aduersarij intentum, scilicet creaturas possibiles non cognosci; sed solum possibilitatem, quæ in creatum quid est, & diuinum, quodque non magis est possibilitas Petri, quam Bucephali, imo & chimæ: quia non magis sunt possibilia ut præcise ab omnipotentia huius, quam illorum prædicata: cum nullam (ut sic dicam) possibilitatem imbibant, vel repugnantiam de se, si primum aliquid cognoscatur quod absolute actu non est. Confirmatur: quia, ut cognoscatur possibile concretè, debet cognosci non sola forma possibilitatis, sed subiectum illa affectum.

CERTAMEN IV.

Verior solutio.

1. **V**T expeditius respondeatur, suppono: possibilitatem creatam (de qua solum in præsentia loquimur) distinguere à Dei possibilitate, quam ab existentia imprecindibilem cum fundamento in re à nobis esse docuimus. Est enim possibilitas Dei eius existentia necessaria. Accursum esse distinctam à negatione necessaria existentie, in qua impossibilitatem chimæ constituebamus, nullamque iuxta veritatem in creatura, cum neque necessaria existentia sit, neque necessaria existentie negatio: sed existentia contingens quare sicut existentiam necessariam Dei in prædicato entis à se posuimus: & necessariam negationem chimæ, & impossibilitatem in prædicato negationis à se collocamus: quia seipsa, & essentia sua non sunt, & non existunt: sicut essentia sua, & seipso est, & existit Deus: possibilitatem creatam in prædicato entis ab alio

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus I.

constituendam censemus. In eo enim & aptitudo ad existendum, seu potentia logica existendi continetur, quo necessitas non existendi, quæ impossibilitas est, excluditur, & necessaria existentia, quæ Dei propria est: cum nihil, quod ab alterius arbitrio in suo esse pendeat, necessitatio esse possit.

2. Supponendum est secundo, existentiam à possibilitate, aut essentia rerum te ipsa non distingui: ac proinde neque ens, aut existens ab alio, ex quo manifeste inferitur sublata absolute è rebus existentia, seu ente actuali non remanere absolute in rebus ens possibile: formaliter autem metaphysicè loquendo ens possibile, & existens ab alio neutre substantiæ acceptum, seu (quod idem est) possibile, & existentia ab alio creaturæ ab essentia metaphysica speciali creaturarum differt, sicut superius ab inferioribus metaphysicis, pariterque metaphysica à toto. Et enim ens ab alio substantiæ acceptum, siue possibilitas, aut existentia ab alio adæquatè ab omnibus differentiis abstrahitur creaturarum, estque prædicatum vniuersum, & generalissimum genus earum, in quod omnes vniuersè conueniunt, substantiæ saltem species, ut latius ostendimus controu. r. metaph. neque admodum leuiter attingimus controu. de Trinit. d. 3. qu. 3. & d. 6. q. 1. ex quo patet, sublato eo prædicato, nullam speciem creaturæ, adhuc metaphysicè manere possit: sicut sublato metaphysicè animali, implicat metaphysicè homo. Si autem ens possibile, aut actuale ab alio adiectiue sumatur pro existente, seu potente existere iure identitatis realis cum eo prædicato entis substantiæ, siue possibilitatis, & existentie, differentiæ inferiores entia, ac non repugnantia adiectiue metaphysicè manerent: quia sic acceptum ens & existens differentias transcendunt, ut citatis locis dicebamus.

3. Ex his constat Tertiò possibilitatis entis ab alio prædicatum essentialiter metaphysicè prædicatum creaturæ esse aequè, atque reliqua prædicata, quæ essentias metaphysicas rerum constituunt, v.g. prædicatum animalis, aut rationalis in homine quod sicut in materia necessaria propositionem constituunt, ita & prædicatū entis sumptū pro entis possibilibus prædicato: quoniam verò possibilitas hæc existendi non est existendi necessario, ut diximus, prædicatum entis, seu existentis ab alio actu, & exercite, est idem ipsum, atque entis possibilibus, ex parte obiecti prædicatum sit, est prædicatum contingens, atque in materia contingenti propositionem collocat. Unde rursus cum statutum apud omnes sit, copulam propositionum in materia necessaria à tempore absolute: scilicet autem in materia contingenti sit plane hanc propositionem: *Petrus existit, siue absolute est, à tempore non absolute: ac de Petro actu non existente tempore, quo profertur, quodque per copulam importatur, falsam esse: hanc verò: Petrus est possibilis quouis tempore, imò ex æternitate conceptam esse veram: quia ab omni tempore absolute, idque Doctores omnes volebāt intelligi, cum hanc, & similes propositiones in materia necessaria æternæ, necessariæque veritatis esse, docuerunt. Ex quo patet solutio ad illud, quod pro aduersa sententia proponebatur: nempe, verbum *est* absolute prolatum actualem existentiam subiecti, & prædicati significare. Id enim in materia contingenti verissimum est: in necessaria verò (cuiusmodi creaturarum possibilitas est) prorsus est falsum.*

4. Sed explicandum restat, quomodo subiectum, & prædicatum in propositione: *Petrus est possibilis*: aut *existens*, rationalis, & reliquis, quæ in materia necessaria sunt, accipiantur in sensu quippe, & acceptione reali, cum Petrus non est, nec subiectum est, neque prædicatum reuera, ut patet siquidem neque Petrus, neque eius possibilitas, quæ eius existentia identificatur, sunt, cū existentia Petri non adest, ut diximus. Id autem ita Recentiores nostri explicant, ut sensus realis solum conditionatus sit, licet conditionatum sensum non eundem assignent. Recentiores Complutenses hunc designant: *Si Petrus existat, non existet duplex contradictorium*. Murciani: *Si Petrus existat, poterit existere, seu habebit potentiam ad existendum*. Quemadmodum hæc propositio: *Si Petrus existat, erit rationalis, seu habebit potentiam rationandi*, & similes in materia necessaria: & utraque quidē conditionata propositio vera in sensu reali conditionato est. Sed Murcianorū postrema possibilitatis conceptum non explicat, qui quidē & prior, & independens ab existentia est: in ea autem propositione dependens ab existentia ponitur, atque cum ex parte rei entitas, & ens substantiæ, atque existentia, & existens idem realiter

Ecce 2 imò

imò & formaliter sint, erit conditio, & conditionatum idem, ac si diceretur: *Si Petrus existat, existet*, quod scientiis inutile, imò nugatorium est.

5. Prima etiam verissima est: quia impossibilitas est negatio necessaria, ut diximus, optimè explicata per hanc conditionalem: *Si impossibile existat, existet duplex contradictorium*: non quia duplex contradictorium in impossibilitate contineatur formaliter (ut male idem Recentiores cum aliis censent) sed quia, cum impossibilitas sit negatio à se, seu necessaria existentie impossibilis, atque in hypothese ponatur eius existentia, inferitur bene exitum contradictorium duplex, alterum negativum quod essentia sua imbibitum habet impossibile; alterum positivum existentie eius, quod ponitur in hypothese. Cum ergo nullo alio modo explicari aptius rerum possibilitatis possit, quam per oppositum impossibilitatis, cui contradicit, in sensu conditionato bene explicatur per conditionatum illum sensum horum Recentiorum: *si existat Petrus, non existet duplex contradictorium*; huc non existet simul ipsa, eiusque negatio. Ut simul existeret, si existeret chimæra: & tamen hoc totum conditionatum obiectum verum esse, ac proinde à Deo cognosci certissimum est; sed tamen neque hic est ipsissimus possibilitatis, seu creaturæ possibilis, qua talis conceptus (sicuti neque oppositæ conditionalis conceptus essentia impossibilitatis) sed quid illum consequens, ut vidimus, neque sensus iste ita realis est, ut à Recentioribus asseritur, atque, ut oporteret ad satisfaciendum difficultati. Nam status conditionalis nihil ponit in esse; sed potius ab esse absoluto abstrahit æque, atque possibilitas: quare de non existentibus verificatur, solumque mente nostra conceptus est: quia status conditionalis nihil magis in esse ponit, quam possibilitatis præcise status: cum hypothesis non ponatur; sed mente solum supponatur: maxime cum hypothesis, seu conditio idem ipsum est cum eo, quod sub ea fore dicitur, ut in presenti.

6. Solum ergo veritatem habent propositiones in materia necessaria in statu, & sensu obiectivo, qui quidem rationis, & fictus non est, licet realis actualis obiectorum non sit: quia absque mentis fictione esse reuera possunt, quæ ita concipiuntur: ac proinde non solum per rationem, sicuti fragmenta rationis, quæ esse nequeant, habent esse: Nullo quippe cogitante, essent, sicut repræsentantur modo, quandoque existerent. Unde, licet illud esse per rationem, seu à ratione, ut iam explici, sit, ens tamen rationis non est. Est autem illud esse obiectivum, non quidem à ratione, seu cognitione prædicatis illis ex parte obiecti superadditum, ut nuper dicebamus, sed sola extrinseca denominatio cognitorum, subiectique, & prædicati terminis, seu prædicato, & subiecto materialibus propositionis illius ab ipsa cognitione, & iudicio obveniens: quod quid ex his, quæ experimento constanti didicimus plurius, quæ in rebus generis, specieve eiusdem existentibus, identice convenientium novimus, iure habetur. Inde enim ex parte saltem obiecti ab eorum existentie statu præcindendo (quia contingens est, ut diximus, ac proinde scientiis inutile) necessaria entium prædicata cognoscimus, quæ scientiis necessaria sunt, indeque prædicamenta rerum ordinamus, quidditates, siue essentias earum statuimus, dividimusque. Quæ in re multæ sunt supra rerum, & prædicatorum cognitiones, reflexi conceptus, & cognitiones: imò verò frequenter plura rationis fragmenta, sine quibus vix ea prædicata metaphysica (quæ quidem, ut diximus, non ficta) concipi à nobis pro hoc statu minime valent. Unde non omnino insipienter dicebat Murciani Recentiores possibilitatem, & existentiam entia rationis esse docuerint.

7. Quod si eorum prædicatorum essentialium species propriæ vndeque à nobis haberentur, quibus ea ab existentia exercita præcindendo in seipsis cognoscere mus, sine ullo vtiq; fragmentorum rationis iuvamine perciperemus. Cum autem ea Deus perfectius nostris intuitionibus videat, rectè de eis prædicatis, non solum apprehensionem, sed & iudicium, sine vlla fictione, & falsitate concipit: sicque iudicat Petrum possibilem, seu ens ab alio, ut ab statu existentie exercitæ (quæ reuera non nisi in individuis est) præcindat. Item esse animal: esse rationale: illo enim esse, seu copula est, non existentia exercita (à qua, ut diximus, eiusmodi propositiones ut necessarie & scientiæ sine, abstrahere debent) sed connexio metaphy-

sica identitatis prædicati cum subiecto cognito, & è contra importatur (quæ verè, ac sine vlla intrinseca ipsius fictione est; licet à nobis cum fictione etiam obiectiva cognoscatur) non autem tempus, quod solum in propositionibus contingentibus copula earum significat. Ex quibus ut interminis propositione difficultati satisficiam, respondeo entitatem, seu ens physicum creatum, cuiusque physicæ veritatem nominis etiam physicæ existentem, & contingentem esse, ex quibus res in statu possibilitatis, siue puræ, siue præcise non sunt; aut entis, & veri, siue entitatis, & veritatis necessariæ metaphysicæ, quæ quævisque fictæ rationem (quæ solum scientiis ex vltimo esse potest, ut diximus) possibilibus, reliquisque prædicatis convenire, ut ab existentia exercita abstrahentibus: ac proinde à Deo verè, & sine vlla fictione, falsitateve cognosci secundum se absolute posse: & similiter veritates illas conditionatas essentiali possibilitatis creatæ conceptum metaphysicè consequentes.

QVÆSTIO II.

An Deus certo cognoscat futura contingentia conditionata secundum se?

ECVNDVS ordine maioris vniuersalitatis à possibilitate status, mediisque inter illam, & absolutam rerum existentiam, & futuritionem, est status futuritionis conditionatæ earum, ac proinde an secundum eam etiam statum à Deo cognoscatur examinandum secundo loco venit. In qua questione plura ab aliis disputari video, quæ simul disputata confusionem lectoribus offundunt, neque huius loci sunt propria: quale est illud, an futura contingentia conditionata cognoscantur in se, an in alio: in qua adhuc tres questiones latent: An scilicet in alio tanquam ponente, & afferente statum conditionatæ futuritionis rerum contingentium: quod est cognosci in alio, tanquam in medio materiali an in alio tanquam in medio formalis: scilicet, ducente Deum ad eius futuritionis vndeque posite, cognitionem. Rursus: an in alio tanquam indeterminatio aut verificatio diuinæ cognitionis: Quæ omnia ex aliis, atque aliis principiis definienda sunt: ac proinde seorsim siue locis disputanda, ut debita claritate, & methodo discurratur. Hoc igitur loco, reliquis questionibus abstrahentes, solum examinamus: an futura contingentia conditionata secundum se, & conditionatæ futuritionis statum à Deo cognoscantur? Oportet autem primo, ut materia disputationis propria ab aliis, quæ ad eam non pertinent, segregata innoscat, rigide eam à reliquis in primis discernere.

CERTAMEN I.

Questionis materia propria, & pura statuitur.

1. Futura conditionata contingentia in presentem questionem vocamus, non conditionata quævis obiecta contingentia absolute in essendo, sed solum quæ contingentia sunt in ordine ad causas, seu condiciones, sub quibus futuræ sunt, seu enuntiantur, si illæ apponerentur: quia hypothesis causarum illarum, sub quibus, si apponerentur eiusmodi contingentia essent, non ita oppositum futuri illius excludunt, ut ad illud loco futuri apponendum ab eiusmodi causis absolutam potestatem, & libertatem, quare & futurorum contingentiam excludant. In hoc quidem nemo Theologorum Catholicorum discordat. Certum enim apud omnes Doctores Catholicos est futurum liberum contingens, & in quouis statu, siue absolute, siue conditionatæ futuritionis libere, & contingenter à suis causis prodire: ac proinde, progredi ab eis cum earum potestate, siue in sensu composito, siue diuiso ad non agendum,

agendum, siue ad agendum oppositum: alioqui libertas actuum humanorum cum Calvinisticis hæreticis negabitur. Quomodo autem eorum libertas, (quam Dominicani patres cum reliquis Catholicis defendunt) cum ipsorum principis præfinitionibus, & prædeterminationibus stare possit, ipsi viderint, nosque, cum quibus ea dære lis est antiqua, suis locis controneis sequentibus videbimus. De his ergo solum conditionatis futuris contingentibus respectu suarum causarum, & conditionum, sub quibus, si ex adessent, & illa apponerentur, & forent, præiens est examinanda difficultas.

2. Alia sunt conditionata suis conditionibus causis que non contingunt, & libera vt: *si sit homo, erit animal, vel erit rationale, vel erit animal rationale, aut risibile*, quæ conditionibus suis, metaphysice adhuc, continguntia non sunt, & similia alia in ordine physico, vt *si sol lucet, vel noster emispherio adsit, erit dies: vel si ignis debet applicari passo capaci, erit in passo calor*, quæ physice continguntia suis physicis causis non sunt: nec aliam veritatem, nec statum a possibilitate diuersum constituunt, item enim earum propositionum obiectum, licet aliis vocibus significatum, est, atque harum: *Homo est animal, & rationale: ignis est calefactus de se, & sol est illuminatus*, quæ omnium sententia in materia necessaria, & essentialium prædicatorum suis subiectis sunt: ac promittit quæ nullatenus existunt, & futuritionis statum vili ex parte obiecti diuersum concernant: sed rebus quæ possibilibus, & secundum essentiam suam metaphysicam competunt. Dixi autem futura conditionata ordinis physici suis causis, & conditionibus in ordine physico continguntia non esse, de causis, & conditionibus eorum creatis solummodo, & naturaliter loquendo. Si enim Deus earum exigentia absoluta potentia non annuat, neque earum actualitatem sua potentia compleat, & iuuat, physice continguntia absolute erunt: non quidem respectu earum, cum determinate causæ sint, nec possint suum contrarium ex parte sui cohibere, aut in oppositum diuertere: sed respectu Dei, qui vtique pro sua potestate, & arbitrio præstat potest: vel respectu Dei futura, physice etiam continguntia conditionata debent cessare.

3. Quoniam vero, vt ex nuper dictis constat, alia sunt continguntia futura, quæ respectu Dei continguntia sunt, & libera, non vero causis creatis: alia vero causis etiam creatis sunt & libera, & continguntia, quia causæ liberæ in actu primo sunt, ac non necessitæ, vt patet in creatis omnibus voluntariis tam Angelicis, quam humanis. Aduertendum est, in hac quæstione solum agi de futuris contingentibus conditionatis respectu causarum creatarum, non autem respectu increatae causæ, scilicet Dei. Huiusmodi sunt primo effectus omnes causarum necessariarum, & naturalium cum creatis omnibus requisitis tantummodo in hypothese positarum, absque decreto diuino concurrenti cum ipsis, vel secus. Posito enim etiam decreto, concurrenti, vel posito decreto non concurrenti cum illis in hypothese, futurum, cuius negatio contingens conditionate non erit: neque statum futuritionis conditionatæ diuersum ab statu possibilitatis alterutrum habebit, vt patet ex dictis num. 2. sunt etiam libera, & continguntia respectu Dei, cum omnes suæ voluntatis actus, tum etiam eorum partem omissiones, si hæc in voluntate diuina admitti queant, de quo controu. de voluntate disputabimus, in præsentem autem de contingentibus conditionatis respectu Dei non querimus, quia aliorum Doctorum sententiæ aliam de his, ac de contingentibus conditionatis respectu causarum creatarum quæstionem esse voluerunt: quare de eis q. 3. agemus.

4. Eodem etiam iure ab hac q. relegantur futura conditionata, quæ disparata vocantur, & quibus est vulgare illud: *regulus cantauerit, Turca conuertitur*: quia, licet veritatem cum independentem a decreto, tum dependentem a decreto actuali habere possint, ac proinde a Deo cognosci, tamen neutro modo ad statum conditionatæ futuritionis absolute habent. Et enim veritas eorum independentem a decreto actuali Dei (quam late probat Ruiz d. 69. vel 78. de scient. sect. 5. num. 21. appendicis contra Vazquez t. 1. p. d. 67. c. 3. nu. 17. Lessium de efficac. gra. c. 19. nu. 3. Arrubalem d. 45. c. 4. Alarcon. 1. p. tract. 2. d. 2,

num. 7. & 8. & alios) solum est veritas coexistentia absoluta, seu concomitantia existendo vtriusque extremi, quæ quidem ad statum futuritionis absolute spectat, tantundemque iudicium nota conditionali valet, concipit, & significat, atque hoc *galli cantus, & conuersio Turca coexistent absolute*, vel vt minimum *quidquid existerit tempore, quo est aliud, & video absolute existurum existit illi*, quæ veritas necessaria est non minus quam reliqua in essentiali materia constituta, vt Petrum esse rationalem, vel possibilem: quia existens non coexistere existenti est impossibile, & ei coexistere est necesse. Si autem ultra coexistentiam extremorum necessitas existentia vtrius extremi positi in hypothese, vt verumque coexistat, significetur (vt significari vere posse, certum omnino contra præfatos etiam Doctores, & contra Soar. lib. 2. de scient. coning. c. 6. num. 4. c. 7. num. 5. & 13. Fonseca t. 3. met. lib. 6. c. 2. quæst. 4. sect. 10. Curielem lib. 1. controu. 7. a. 3. n. 162. Ruiz d. 78. c. 2. & alios) veritas tamen illa obiectiua, & significata ad statum possibilitatis, & necessariæ veritatis omnino pertinet, non autem ad statum medium conditionatæ futuritionis. Solum enim est veritas necessitatis existentia futuritionis. Solum existant duo: quæ quidem veritas necessitatem physicam, & metaphysicam continet, & quæ in vtroque ordine continguntiam omnem excludat: non minus, quam essentialia omnes propositiones, quarum copula, vt superius diximus, ab existentia absoluta, & tempore omnino præscindit.

5. Sin vero disparata hæc futura conditionata, eorumque veritas dependenter a decreto Dei de positione vnius ad positionem alterius considerentur, vt considerari necessario debent in illo 4. Reg. 13. Elia ad Ioas Regem Israel: *si percussisses syriam usque ad consumationem: & in illo Elia ad Eliseum 4. Reg. 2. Si videris me, quando tollar à te, erit tibi, quod petis*, et quibus similibus: quæ sanè iam disparata formaliter non sunt inter se: quando quidem è Dei decreto alterius ad alterum, nec solum ad vtriusque coexistentiam conducentiam & minimum habent: ad quam suapte natura opus non est, vt conditionis, seu hypothese conditionati, siue antecedentis, & consequentis materialiter solum disparatæ se habentium, imo neque alterius ex ipsis absoluta existentia supponatur, ac videatur: vt in prædictione rei recitata constat, in qua, nec conditio antecedens, nec conditionatum, seu consequens vtriusque existit absolute: sed solum prædicatur vnum apponendum, si alterum apponeretur. Conducentia autem hæc moralis conditionis de se disparata in conditionatum ex Dei decreto vel esse potest ex decreto actuali Dei de ponende vno ad positionem, siue ex hypothese, quod apponatur aliud, vt omnes supponunt, siue ex decreto omnino conditionato tam ex parte actus, quam obiecti, vt bene docet Alarcon supra c. 10. cum aliis: quia, vt vnum sub conditione alterius sit, opus non est, vt aliquod eius principium, seu conditio absolute existentia eius absolute apponatur: sed satis est, vt ponatur suspense, & in hypothese solum: imo, vt conditionate promittatur, opus non est actuali illo decreto apponendi conditionatum, si ponatur conditio: sed sufficit decretum promittendi, & iuxta varias sententias se obligandi ad decretum concipiendum de appositione conditionati apponatur conditio.

6. Quod si decretum actuale, conditionatum tamen, ex parte obiecti, vel absolute promissum decreti, & conditionati de se disparati, si ponatur conditio de se etiam disparata, huic moralem conducentiam tribuant, veritas eius conditionati, non ad statum, & veritatem obiectiuam mediam conditionatæ contingentis futuritionis (de qua hic) sed ad veritatem necessariam propriamque possibilem, & reliquorum, quæ in materia necessaria sunt, prius spectat. Si quidem decreto, & promissioni Dei, quod decretum, promissum vel est apponi, atque adimpleri nullatenus, adhuc respectu Dei, contingens in vilo statu esse potest, cum ex fidelitate, tum ex infirmitate, & immutabilitate diuina. Possent autem ea futura conditionata sub disparata de se conditione absque vilo decreto, aut promissione actualibus Dei esse, eo præcise quod Deus pro libito ad positionem eius conditionis esset euentum illum decreturus. Et tunc quidem conditionatum illud contingens esset, sed respectu Dei, quod posset

Ec 3 id

ad promittere, ac reuelare Prophetis supra recitatis. Etenim tunc ita libere sub ea hypothefi se decretorum, & actuum sciret, ut quæst. 3. ostendimus, quod satis erat, ut serio promitteret, & vere reuelaret. Sed tamen licet verum statum medium futuritatis contingentis conditionate conditionatum illud de se disparatum ex decreto Dei haberet, quia tamen ratione, & comparatione creatæ contingentiam, & libertatem illius status non habet; sed solum respectu Dei (cui soli liberum est in ea hypothefi decretum, à quo sub ea hypothefi conditionatum poneretur) de eius cognitione à Deo cum cæterorum decretorum conditionatorum cognitione simul, semelque agitur.

7. Video in aliquibus ex his conditionatis de se disparatis, ac non disparatis ratione decreti sub ea conditione de se disparata libere concipiendi aliqua esse per libera causas, creatas etiam, neque à solo Deo, exequendas: in quibus futura alia conditionata contingentia, & libera creatis causis, & conditionibus suis necessario intercedunt: & que generali questionis præsentis decisione continebuntur: quandoquidem, ut diximus tota hæc questio vniuersim de creatis omnibus futuris conditionatis contingentibus, & liberis respectu causarum, & conditionum creatorum sub quibus, si apponerentur, forent, verfat. Voluimus autem (quia ad hæc ab aliis, quæ futura conditionata vocibus sonant, discernenda de disparatis conditionatis, earumque veritate aliquid prænotare oportebat) ita exacte disparatorum conditionatorum naturam, & veritatem euoluere, ut iterum examinandum non esset quæstionibus aliis apud alios non magno operæ pretio profusus, an hæc à Deo, an etiam per scientiam, quam vocamus mediam, cognoscantur: constat enim ex dictis quous ex declaratis modo veritatem obiectiuam in se habere, ac proinde secundum se à Deo cognoscibilem, cognitamque eius omniscientia esse. Item nonnulli in modo postremo declarato n. 6. ad scientiam vere, & strictè conditionatam, & mediam pertinere posse: si hæc, ut ostendimus, ad futura contingentia, & libera conditionata respectu Dei cognoscenda extendatur.

CERTAMEN II.

Negatiua in re presenti sententia Recentiorum Thomistarum primorum scientiæ mediæ impugnatorum fuit.

1. Sententia negans Deo scientiam contingentium sub conditione futurorum secundum se, & intrinsecam eorum obiectiuam veritatem, sed solum coniecturalem, & probabilis prudentis eorum scientiam in Deo admittens, fuit omnium non admodum recentiorum Thomistarum, qui scilicet primo apud sanctæ Inquisitionis Tribunalia: deinde apud sedem Apostolicam Molinam nostrum scientiæ eorum exscriptura, Patribus, & principibus theologicis efflorem accuturunt. Sententiam hanc typis primus mandauit Thomista Hyeronimianus Cabeza 3. p. q. 1. a. 3. d. 1. §. 2. a. num. 380. Ledefma Dominicanus d. 2. de scientia futurorum contingentium dif. 2. concl. 5. fol. 590. affirmantem oppositam sibi improbabilem dicens. Neque aliud potuit docere, qui omnem viam cognoscendi eiusmodi futura secundum se Deo à principiis propriis, & Thomisticis præcluserat: fol. siquidem 574. col. 2. §. Primus modus negat contingens futurum cognosci à Deo in suis causis proximis. Quod autem futura contingentia conditionata in præsentia æternitatis cognoscat, nec ipse, nec Thomista villos admittit. Omnia enim huius sententiæ cognoscuntur. In eorum autem pluribus, quæ scilicet absolute nunquam erunt, fueruntque, ea præsentia æternitatis non adest: quare neque in ea poterunt à Deo cognosci. Sed neque in decreto conditionato ex parte obiecti, & absolute ex parte actus, quod impugnatur, & interius ineptum esse ait fol. 582. & (cum Vazquez d. 67. c. 4. num. 21. & Soario lib. de scientia conditionata c. 7.

n. 9. eius decreti impugnatoribus) refellit. Vltima denique eorum contingentium à Deo cognoscendorum (non in seipsis, ut contendimus contra Thomistas) via est in decreto prædeterminatio omnino conditionata tam ex parte actus, quam obiecti: & hoc modo non Thomistæ recentiores fecerunt eorum sententiam in Deo à Ledefma contra ipsos admitti, ac minime ab eo admittam fateretur Hyeronimus Viues Dominicanus d. 19. na. 9. apud nostrum Matthiam Borull. in defensione scient. med. d. 4. sect. 1. num. 238.

2. Eidem negatiuæ sententiæ subscripsit Balchazar Nauarrete Dominicanus 1. p. q. 14. a. 14. controu. 56. §. 2. concl. 6. & §. 3. prope finem omnem eorum scientiam formalem Deo negans, solumque virtualem admittens. Quia in re, licet quid amplius, quam Thomistæ reliqui negasse videatur, me tamen iudice, id ipsum, quod alij nec quidquam amplius negat, scilicet probabiliter, quæ in conditionibus est, ad ea quæ sub illis forent, coniectanda, formaliter à Deo cognosci, non ipsa futura: quia solum respectu absolute futurorum est in Deo actualitate decretum, in quo cognosci ab ipso queant, ut §. 3. citato docet circa futura conditionata: *At vero nihil proprium certum, ex quo colligere possimus determinationem conditionatam*, inquit ille: eamque eius probabilitatis cognitionem, & scientiam Dei formalem virtualem futurorum illorum scientiam esse: quia eius obiecti scientia est: ex quo (ni Dei perfectioni, atque in cognoscendo infallibilitati, & certitudini aduersaretur) coniecturaliter futura illa acutius, meliusque nobis cognosceret: quod ipsum reliquos Thomistas docuisse, dum Deo scientiam coniecturalem, falsitatisque obnoxiam, & dubitatis comitem tribuerunt, primum, & vrbatum erit æstimare. Nannius item Cabeza 3. p. post q. 62. & solut. ad 12. contingentium conditionatorum scientiam Deo negat, atque in 1. yris, & Sidonis meliorem solum dispositionem, quam Corozotis & Bethlamitis ad conuersionem sub eisdem signis à Deo cognitam, ait Ripa Dominicanus etiam 1. p. q. 14. a. 13. conditionatorum contingentium scientiam absolute, ac sine vlla limitatione Deo negauit: quin decreti absolute ex parte actus, & conditionati ex parte obiecti meminisset, sicuti nec Cabeza, eandem sententiam probabilem esse docet Curiel lib. 1. controu. 7. a. 1. nu. 37.

3. Sed præter hæc testimonia veteriorum Thomistarum, qui primi hæc de re typis scripta euulgarunt, reliqui ætatis illius in eadem fuere sententia, ipsi Thomistæ recentioribus. Ledefma siquidem citatus post recitatam fol. 574. editionis Salm. anno 1611. nostrorum, (quos alienos ab schola diui Thomæ ait) scientiam decreta Dei cognitione eiusmodi futurorum, negatiuam oppositam refert fol. 579. col. 2. subditque: *Hanc sententiam sequuntur omnes discipuli D. Thomæ, qui hac tempestate interpretantur illum, & omnes, qui sequuntur eius doctrinam in materia de auxiliis diuine gratiæ*. Franciscus Zamel è iuratis pene Thomistis 1. variat. disput. in 1. p. dub. 5. ita scribit: *Alij theologi putauerunt, Deum non cognoscere futura conditionata: quia cum talis futuritudo non sit vera, neque reponenda condicio illo tempore, otiosa esset, & impertinens cognitio illorum futurorum: & post pauca: Vnde nonnulli theologi hæc difficultate pressi dixerunt scientiam, quam scriptura insinuat, Deum habere de his futuris, solum esse coniecturalem quandam cognitionem, in qua sententia veniunt enumerandi omnes illi, qui censent in Deo vnicam præcisè esse rationem cognoscendi certo futura contingentia, nimirum realem præsentiam eorum in mensura æternitatis*. Qui autem ita sentientes, nisi Thomistæ sunt? & de Nauarrete quidem testatur Ioannes Gonzalez Albella Dominicanus d. 44. sect. 2. na. 12. & conditionatorum contingentium scientiam formalem, & decreta absolute ex parte actus circa illa negasse. Id ipsum de Thomistis testatur curius Discaleceus Theologus Salmantinus 1. p. tract. 3. dicens: *Prima sententia asserit, quod iuxta Scripturam Sacram Deus non cognoscit prædicta certitudine futura contingentia conditionata, de quibus loquimur. Ita Ledefma & alij ex iunioribus Thomistis*.

4. Hæc omnia fusius solito recitauit, ut appareat, quo iure primus dixerit de se, suisque Dominicanis Mattheo Rispoli 1. de auxil. concl. 1. *Auerte nos cum aduersariis conuenire, Deum habere perfectam scientiam futurorum condition*

conditionatorum. Secundo Ioannes à S. Thoma Dominicus, i. i. p. d. 20. ar. 1. conuenitur, quod nostri abique vilo fundamento tubicent de Thomistis antiquis triumphum, quasi testimonis, & rationibus suis negantes Deo contingentium conditionatorum scientiam conuenirent, ab eaque sententia scholæ Thomistica succellentes de-
 cernerent adeo, vt licet alio diuertere sint compulsi (ne omnino in nostra viderentur castra transire, manusque inimicis victoribus dare) scilicet ad eam quæstionem: an ea contingentia cognoscantur à Deo in decreto abso-
 luto ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti: Cum quæ illa, imò nulla vniquam dubitatio inueniatur, aut fuerit Dominicus cum testibus controuersia de hoc pun-
 di: an Deus simpliciter cognoscit ista obiecta condi-
 tionata futura? sed an Deus cognoscit illa certo, & infal-
 libiter ante decretum suum: idque ex thesi verique ad
 disputandum proposita Romæ à Clemente Papa 8. itacim
 probat. Sed historiam huius authoris, & simulum dispu-
 tationum harum Romæ habitatum apocrypham, & fal-
 sam decreto addito declarauit Innocentius Papa Deci-
 mus. Nec multum authoritatis historis suis conciliat,
 qui in re presentia recitata suorum Magistrorum typis
 etiam, & publice oculorum vixit data testimonia cæco,
 & obliuio inficiatur: imò & cum veritate, & cum seip-
 so pugnat. Eodem quippe loco pag. 111. faretur, aliquos
 ex Thomistis (è non admodum scilicet recentibus) de-
 creta absoluta ex parte actus, & conditionata ex parte ob-
 iecti eia pluram, quæ ad hanc prouidentiam non spectant,
 futura conditionata non admittit: sine quibus concordia
 Thomistarum sententia, vt idem statuit, eorum scientia
 in Deo esse non potuit. Et neque hic, (scilicet decreta
 eiusmodi circa ea conditionata, quæ ad præsentem Dei
 prouidentiam spectant) ita esse illis certum, quin possint
 aliqua scriptura loca exponi in sensu probabili sine tali-
 bus decretis. Teste igitur ipso Thomistæ illi scientiam
 probabilem solum, seu coniecturalem eorum contingentium,
 vel (vt vrbanius loquar) probabilitatis eorum in
 Deo admittunt: vnde a. 2. pag. 620. ait: Recedimus
 tamen ab his Thomistis, qui reuocant concedere decreta
 Dei libera circa talia obiecta conditionata.
 5. Maioris tamen miraculi initit est Hieronymus
 Vives Dominicus Valentini lib. de primatu diuine li-
 beritatis & contra scientiam mediam, qui vili peritque
 datis testimonis Thomistarum apud illustrem scientiæ
 medice defensionem à nostro Francisco Annato edicam
 Tolosæ anno 1645. dicere audeat d. 19. an. 9. sententiam
 affirmantem, Deum certo scire futura conditionata in
 decreto omnium Thomistarum certo fuisse, & quidem vt
 ea testimonio non extarent Hieronymo Vives, Rispoli &
 Ioanni à S. Thoma, suorum Dominicanorum Thomistarum
 principia, eorumque consequentia satis esse debebant, vt
 plures Thomistarum pro sententia hac negatiua esse cre-
 derent: aliquoque pro affirmatiua fuisse mirarentur.
 Primo enim præsentiam in mensura æternitatis contin-
 gentia nulla pro statu conditionato habent, eorumque plo-
 raque, quæ nunquam absolute erunt, (in quibus sunt con-
 ditionata, quæ in scriptura assignantur: cum tamen à
 Thomistis Molinæ fere coarctatis, imò (vt hi volunt) à
 pluribus antiquis, quos refert Aluarez d. 10. de auxiliis to-
 ta ratio cognoscendi futura, & sine qua nullum sciri à
 Deo potest, sit præsentia eorum realis in mensura æterni-
 tatis: vt inde merito recitatus Zumel huius sententiæ do-
 necessitate præsentie realis futurorum in mensura æter-
 nitatis, vt Deo cognoscantur auctores omnes pro sen-
 tentia negante Deo conditionatorum scientiam vniuer-
 sum recedant. Secundo cum eiusmodi futura, non, nisi
 in decreto actuali Dei conditionato ex parte obiecti in
 horum Thomistarum recentium principis cognosci à
 Deo possint, certum illis, vel inde esse debet Ledef-
 mi, Navarretæ, & Thomistis alios vetustiores, qui suborta
 iam apud aliquos de scientia conditionatorum decreta ista
 horrebant, & impugnabant, & alios, quibus, & in men-
 tem non venerant, eorum contingentium scientiam Deo
 denegasse, etiam si eorum aliqui adeo expresse de hac sua
 sententia non loquerentur, credere Recentiores isti de-
 berent.

6. Accedit, Thomistas omnes, etiam ab huius con-
 trouersie initio, scientiæ medice prin os impugnatores in-
 de tam impugnasse, quæ à Dei scientia adquire in scien-

tiam visionis, & simplicis intelligentiæ diuina fuerit, ac
 semper diuidenda adquiret forer, cum tamen horum
 contingentium scientia ad neutram posset spectare: ex
 quo eorum scientiam, quam Molina inducebat, à Deo
 relegandam absolute clamabant. Præterea quoniam co-
 rundem illud argumentum contra nostras tendebat,
 quod ex testimonis Augustini, Properi, & Hilarij dicen-
 tium semipelagianos recurrentes ad opera conditionata,
 si diutius viuerent, in paruulis illis ante vltim rationis de-
 cedentibus altero baptizato, altero non baptizato assi-
 gnasse opera futura, quæ non essent futura efformabant,
 nisi vt futura conditionata neque futura vilo modo esse
 ex eistestimoniis Thomistæ illi ostenderent: ac prouide
 à Deo cognoscibilia non esse: nulla enim, siue Patribus,
 siue Thomistis illis in eo argumento mentio, an ex Dei
 gratia, an ex viribus naturæ conditionata illa opera for-
 rent, sed solum esse futura. Adde, Thomistas illos pri-
 mos inde præcipue horum conditionatorum scientiam in
 primis impugnasse, quod semipelagianorum doctrina for-
 ret: quæ nunquam, nec contra, neque pro decreto hoc,
 in quo ea conditionata à Deo cognoscerentur fuit, sed so-
 lum de diuina eorum cognitione, quam nostri defende-
 bant, eliminanda, quin si de decreto illo, in quo condi-
 tionata cognoscerentur, non autem de sola eorum scien-
 tia, Thomistæ illi primi cum nostris tot machinis, accu-
 sationibus, atque ad scandalum vsque publicum, tumul-
 bus vbique cesserant, minus fortassis prudentes apud
 aequos rerum æstimatores haberentur.

7. Etenim, si æqui iudices rerum esse velimus, qua
 precor prudentia contra Molinam, & nostros primi illi
 Thomistæ adeo turbarentur, atque ad Inquisitionis tribu-
 nalia, & sedem Apostolicam hæresis deferrent, quod con-
 ditionata omnia, quorum pleraque nunquam absolute
 erunt, fuerint, & esse, & cognosci abique actuali de-
 creto à Deo, tunc docerent, cum tot Catholici, sapien-
 tesque theologi docti, laudati que scriptis contra Calui-
 nistas, & Lutheranos docebant, nullum futurum contin-
 gens, & liberum à decreto Dei illud efficaciter decernente
 in sui existentia, aut cognitione pendere: cum certum
 omnino sit, plus (vt sic loquar) decreti futuris absolute,
 quæ aliquando absolute erunt, opus esse, quam conditio-
 nate futuris, quæ plerumque nunquam absolute erunt,
 sed in hypothesi, suspensæ, & sub conditione solum essent,
 si conditio poneretur. Nota item omnibus theologis tunc
 etiam erat sententia Patrum, Magistris, & S. Thomæ (de
 qua postea) decentium præscientiam futuri absolute la-
 tius præsentione, Deique decreto, ac prædeterminatione
 patere: ac prouide futura etiam absolute sine decreto à
 Deo præsci. Qui ergo viri docti (imò non probatæ
 amentie) Molinam, & nostros hæresis toties appellarent,
 quod conditionata solum futura absque vilo eorum diu-
 no decreto sciri à Deo docerent: scientia igitur ipsa de
 conditionatis contingentibus, nihil de ea cogitantibus do-
 ctis illis viris, ac primum in solis semipelagianis eam ani-
 maduercentibus, & legentibus, atque ab Augustino, Pro-
 spero, & Hilario tam scientiam illam, quam ipsam con-
 ditionatorum futuritionem, licet alio repudiata viden-
 tibus, in causâ fuit, vt turbarentur, ac hæci, & prædeter-
 minationis sue physice zelo eam auerterentur: nec ne-
 garent solum, sed hæresis semipelagianæ toties accu-
 sent. Mitto ex illorum solutionibus ad loca scripturæ,
 quæ Certam. 3. proponemus, satis ostendi illos, vel abso-
 lute scientiam conditionatorum contingentium, vel (quod
 eodem recidit) eius certitudinem, & infallibilitatem Deo
 negasse.

8. Cum ergo, tam è veterum Thomistarum testimo-
 niis propriis, & aliorum Thomistarum etiam relationibus,
 quam ex scholæ Thomistica principis, & his cum no-
 stris contestatione, & argumentis liquido constet, primos
 illos Dominicanos rei scholasticæ proceres scientiam
 conditionatorum contingentium Deo denegasse, nostros-
 que Doctores pro illa cum scriptura, & Patrum testimo-
 niis, tum rationibus acerrime pugnauisse, tamque ipsa
 Ioanne à S. Thom. & reliquis scientiæ medice nuperis im-
 pugnatoribus facientibus) nemo Thomistarum Dominica-
 norum, cuiusque scholæ sequacium eam conditionato-
 rum contingentium scientiam Deo non dederat: viderit
 lector, an soliorum solum sonitus, inaneque umbra (vt
 Ioannes à S. Thom. aiebat) esset triumphum de aduersariis

ORTEGA
 in la part
 D VIA

riis à nostris conelamari, & ut ipse ait, *Tubicinari*, atque hostes ad nos transire, manulque dedisse clatis vocibus asserere: sed certe nostri præ modestia sua nihil horum præstiterunt; sed solum quod recta disputandi methodus exposcit, difficultates, quæ in controuersia hac de scientia media esse poterant, ut consilio vitaretur, eorum quamque proponentes, antiquam illam Dominicanorum Patrum cum nostris controuersiam, an contingentium conditionatorum scientia in Deo admittenda sit? & ipsorum negatiuam sententiam fideliter, ut vidimus, retulerunt. Non desuere tamen ex aliis qui hanc nostrorum de hac in re aduersariis non inani folioerunt: sicut fauili acclamationibus victoriam celebrauerunt: R. P. Fr. Petrus à S. Ioseph, è sacro S. Bernardi Ordine in defensione S. Thomæ à phytica prædeterminatione d. 2. sect. 10. n. r. sub fin. ita scripsit: *Quod Thomista mentem doctoris in hac re nunquam effecuti sint, vel ex eo constat, quod illi admodum varij sint in questione de scientia conditionalium, quam verj amemus. Nam initio cum primum agitari cepit controuersia de auxilijs diuinis gratia aliqui omnino negabant Deo scientiam futurorum sub conditione; sed postea conuicti manifestis scripturae testimonijs, talem scientiam admittunt.* Gabriel Penotus Canonici regularis S. Augustini in propugnaculo humane libertatis lib. 3. c. 26. n. 2. ait: *Thomista initio responderunt, futura conditi nata à Deo coniecturaliter solum cognosci; sed postea assidua concertatione certiores facti affirmarunt, Deum illa certo, & infallibiliter cognoscere.*

CERTAMEN III.

Affirmatiua sententia vera, & omnibus iam scholis communis stabilitur.

1. **C**erta adeo, & aperta veritas est, Deum non solum causas, seu conditiones, sub quibus contingens conditionatum esset, si ponerentur, probabiliusque illius apponendi fundamenta, quæ in eis sunt perfectissime cognoscere: sed ipsa etiam contingentia sub eis conditionibus apponenda esse, si conditiones apponerentur: ac proinde scientiam Dei ad eiusmodi contingentia conditionate futura secundum se, propriamque sui veritatem spectata terminari, ut non solum easlere Dominicanæ, & Scoticæ scholæ, earumque affectis omnibus cum nostra, eiusque affectis; sed Academicis, & Theologis omnibus conueniret: ideoque auctores pro illa singularem non refero; sed vno verbo iam omnes: videatur Herize d. 7. de scientia, c. 1. n. 7. quinimo Ioannes à S. Thom. cit. a. 1. & 2. nauum difformem suæ scholæ antiquioribus proceribus à nostris imponi clamat, qui illos pro negatiua sententia fideliter referebant. Solus Anonymus de ordine apud Annatum nostrum d. 3. defensionis scientiæ mediæ contra ipsum c. 1. sub initium argumento 1. in antiqua iam negante sententia videtur perflittere; sed tam sunt, & illud & reliqua occultis huius doctoris de ordine argumenta deordinata, & seiphs subruentia, ut aperta, ac non velata facie, & in occulto etiam à rardo, & hebre homine proponi minime potuerint. Caterum, etsi affirmatiua sententia adeo vera, certa, constanque iam omnibus sit, ac negatiua adeo infra mortuos amandata: quia tamen singularia, & sinistra hominum ingenia fedas, & emortuas opiniones ad æcotum suorum discursuum tenebras fasciant infaustam habere potestatem: opera pretium nobis visum est, sententiam affirmantem sine suorum fundamentorum, & rationum luce non relinquere; ne posthac emortuæ negatiuæ manes & latuæ vel appareant, vel vbi primum apparuerint, displiceant.

2. Et in primis affirmantem sententiam adeo certam, fideique consonam reputant, ut ex aduersariis plures, ut oppositam negatiuam censuris grauibz inflectunt. Franciscus Zumel supra a. 13. d. 8. concl. 1. ait: *Non est tutum negare infallibilem, & certam cognitionem futurorum in Deo, de nostrisque assertionem subiungit: Hac assertio est*

D. Augustini lib. de bono perfo. c. 10. & tom. 3. d. 5. post concl. primam: *Non solum non esse tutum id negare, sed neque vilo pacto ferendum.* Cuius cit. controu. 7. a. 4. nostræ tandem subscrit, utpote scriptura, & Patribus magis consona, & necessaria pene difficultatibus theologicis soluenda: *ruendisque fidei veritatibus*, inquit, Stapletonius in id Matt. 11. n. 21. de conditionata Tyriorum, ac Sydoniorum præ Bethsaidis, & Corozainitis agens: ac de scientia coniecturali, seu probabilis eorum ex dispositione causarum, & conditionum ab ipse verbi Dei corruptela intelligi non posse. Alexander Pelantius t. p. q. 14. d. 5. contrariam sententiam merito à nostro Molina ait, vocatam periculofam in fide. Illustissimus Ferdinandus Mascareñas de auxilijs diu. grat. par. 3. & 4. d. 2. Hæc scientia (scilicet media) ab his tantum repudiari potest, qui nec diuinas litteras apte interpretantur, nec doctrinam Patrum perspicam habent, nec satis considerant diuina prouidentia, prædestinationis, & gubernationis ord. nem. Quo autem iure hæc ita scripserint, & relati proxime Doctores, alique plures innominati ab Herize tract. 1. d. 7. c. 3. n. 14. sine, negatiuam sententiam tutam in fide non esse, sed prolix periculofam dixerint, is solum ignoret, qui aperta pro scientia Dei erga contingentia sub conditione futura testimonia iam à nobis subiungenda, non solum non intellexerit, sed ne legere quidem: ut mirum sit pios illos Thomistas recitatos illis respondere, ac detorqueere sensum fuisse conatos.

3. Nullus ferè est Scripturæ Sacre liber, in quo scientia hæc Dei futurorum conditionate contingentium non exprimitur. Gen. 11. de Nembrot, & socijs turrim, quæ cælum peringeret molientibus ait Deus: *Ceperunt hoc facere, nec desissent à cogitationibus suis, donec eas opere compleant.* non quidem absolute: neque enim absolute eas compleuerunt, sed sub conditione, n. à Deo impedirentur linguarum diuisione, vel aliter Exod. 34. prohibentur Iudæi à Domino per Moysen alienigenas uxores ducere: *Ne postquam fuerint fornicata, fornicari faciant & filios suos in Deos suos.* Cumque ita Salomoni iam grandæuo ob uxores gentiles, Moabitæ, Amonitæ, Idumææ, Sydoniæ, Hebræas, & Pharaonis filiam accideret, notatur 3. Reg. 11. num. 13. hanc prophetiam in Salomone fuisse impletam, sic ab Spiritu sancto sensus recitatur: *Non ingrediemini ad eas, neque de illis ingrediemini ad vestras: certissime enim auertens corda vestra, ut sequamini Deos earum, vbi illud certissime hic ab Spiritu sancto, fuit scilicet illius prophetiæ interpretare, additum ostendit, ut doctè obferuat noster Ruiz in altis similibz conditionibus esse subintelligendum: quo scientia eorum coniecturalis esse omnibus scripturæ locis, quæ de eorum diuina prædictione, & scientia proinde (neque enim Deus quæ nescit reuelare, & dicere à sano quopiam dici potest) conditionatorum contingentium à Deo efficaciter propulsa. Tercio extrax hæc veritas 4. Reg. c. 2. vbi petenti Elifao Magiltri Elie spiritum duplicem, hic respondit: *si videris me, quando tollar à te, erit tibi quod petisti: si autem non videris, non erit.**

4. Eodem lib. Reg. c. 13. num. 18. Elifaus Regi Ioas sistenti in tertia terræ percussione itatus ait: *Si percussisses quinquies, aut sexies, sine sepius, percussisses Syriam usque ad consumationem: nunc autem tribus vicibus percussit eam.* Vbi plura futura conditionata prædicuntur, sicuti in duobus immediatis testimonijs, licet conditio disparata de se sit, tamen extrinsecus conducentium ad conditionatum habet, vel necessariam, si Dei promissio, vel decretum actuale sit, vel liberam saltem respectu Dei, si solum ponatur sub conditione decretum ex quo ad conditionata libera respectu creaturarum valet consequentia. Quinto: Hieremias 38. dubium Sedechiam de euentu sic alloquitur: *Si profectus exieris ad Principes Regis Babilonis, viuet anima tua, & ciuitas hæc non succendet igne: & saluum eris tu, & domus tua: si autem non exieris, tradetur ciuitas hæc in manus Chaldeorum, & succendent eam igne: & tu non es fugies de manu eorum.* Cumque de transfugis Iudæis ad Chaldeos, ne ab eis traderetur, & illuderetur, si exiret, sollicitus adhuc esset Sedechias, respondit iterum Hieremias: *Non te iradent.* Sextum testimonium delinmur ex 3. Ezechielis, vbi Dominus illum ad domum Iudæ mittit, is ait: *Non ad populum*

lum profundi sermone, aut ignota lingua tu mitteris, et si ad illud mitteris, ipsi audient te, ad quæ M. Gregor. hom. 10. in Ezechiel. col. 3. *Aperit declaraturus quædamque prædicatorum voces essent sine tarditate sequuntur.* His similia passim in scriptura occurrunt, quæ videri apud nostros possunt præsertim apud nostrum Ruiz.

5. Venio ad celebriora. Septimum testimonium sit ex 1. Reg. 23. nu. 10. ubi David Dominum consuluit, eiusque oraculum accepit his verbis: *Audiuit famam servus tuus, quod disponat Saul venire in Ceila, ut evertat orbem propter me? si tradent me viri Ceila in manus eius? et si descendet Saul, sicut audivit servus tuus; indi- ca servus tuus: & ait Dominus: descendet. Dixitque David: si tradent me viri Ceila, & viros, qui sunt mecum in manus Sauli? & ait Dominus: tradent.* Quorum neutrum absolute evenit, sicuti, nec plerumque ex dictis in testimonio superioribus; ac proinde solum fuit descensus Saulis, & Davidis traditio, Ceilitis conditionate futura, si Ceila David maneret. Respondent 1. aduersarii, nec David consuluisse Dominum, neque hunc respondisse de Saulis descensu, & traditione David à Ceilitis; sed de animo Saulis ad descendendum, & Ceilitarum ad tradendum David cum suis. Sic enim paraphrasis Chaldaica legit: *Non cogit descendere, sicut audivit servus tuus? Cui Dominus: Cogit descendere.* Verum, licet Chaldaicus paraphrasis in aliis libris à Pentateuico Rabbinorum regis, & fabulis vitiatum non esset, ut notauit D. Franciscus Ximenes de Cisterciis Praef. in Bibl. Complutens. & noster Ruiz, Vulgatae, & S. Hieronymi, quæ eruditissimorum Hebraeorum, qui ei adfuerunt, versione credere debet; in veritate enim, & David de descensu, & traditione consuluit Deum, qui ei descendere tradent: respondit; non autem de eorum animo, & cogitatu. Secundo: id animo concepit Saullem, satis ex fama didicerat David, ac si descendere, tradendum esse à Ceilitis, vi urbem suam, seque ipsos ab excidio, & cæuisione liberarent, nemo, etiam bardas, nedum sapientissimus David, discursu non assequeretur: idque satis erat cordato cuius, ut inde abscederet, ac se, suosque in tuto poneret: ergo Deum consuluit de euentu ipso descensus, & traditionis, si sibi maneret, ne probabilis solum euentus coniecerat ex animo cum Saulis, cum Ceilitarum sibi satis perspecto ab urbe sibi commoda discederet, non habito euentus ipsius certissimo oraculo diuino.

6. Inde enim præclusa manet euasio aduersariorum altera: Deum scilicet, prædixisse euentus illos conditionatos non certo absolute, sed moraliter, quatenus ex præfati rerum peritasti colligi poterat. Nam eo etiam modo notè erant Davidi euentus illi conditionati: ac proinde orasse Deum consuleret, ne certius oraculum speraret, nec quid, non æque Davidi ex se notum, Deus respondisset etiam. Præterquam quod Thomista nemo ea solutione, quæ in sua principia impingit, vii potest: cum enim in coniecturali, cum scientia, tum obiecto connexionem infallibilem inter antecedens, & consequens semper Thomistæ requirant, requiruntque, eaque ex illa rerum peritasti inter antecedens, & consequens non derit, nec moralis certitudini, nec probabilis coniecturæ diuinæ (certè hæc metaphysicæ etiam diuinæ cognitionis infallibilitatem non dedeceret) de euentibus conditionatis locus relinquatur. Nec maioribus expensis ablegatur certia, eaque affinis solutio, quæ huic postrema impugnationi ad hominem videtur occurrere: quod consiliatio hæc, & Dei responso, non de euentibus ipsis; sed de probabilitate eorum certa physice, & metaphysice ex illa peritasti rerum fuerit. Primo enim retellitur ex dictis num. 5. ubi ostendimus de euentibus ipsis consultum esse Deum, reddiditque ab eo oraculum. Secundo ex proxime dictis: quia ea probabilitas nota erat Davidi, quin Deum consulere. Tercio: quia æque fere certitudinis diabolicum, & Angelicum oraculum forent, ac diuina: cum Angeli, & demones, & probabilitatem euentus ex dispositione carcerum, quidque probabilis inde euenturum sit, acutissime certant. Hoc autem adco absurdum visum est & Thomæ in 1. d. 40. quæst. 7. vi inde probet, Deum habere scientiam infallibilem futurorum absolutorum; Quæro: quia non teneremur ea conditionate reuelata

Christoph. de Ortega, De Pre Vno, Tomus I,

credere magis, quam opinionem à Deo reuelatam esse probabilem, quod absurdum peruersissime solum, & infamissime admitti posse, dicit Augustinus proxime citandus. Quinto quia inde etiam facile fiet, ut neque futuris absolute à Deo reuelatis fides adhibeatur, imo neq. debeat. Cum enim de his haud clariora sint, quam de conditionatis oracula diuina, æqua facilitate dici poterit solum probabiliter futura absoluta, vel eorum probabilitatem à Deo prædicti, quo statuto, liberum erit ea credere, vel secus. Denique Anonymi solutio, apud Anatum nostrum d. 2. solum periculum eorum euentum, & rogatum à Dauide, & à Deo prædictum esse, eadem fere cum solutione de probabilitatis prædictione est. Rursusque impugnatur: quia huius sententia traditio Davidis à Ceilitis, adhuc ex hypothesi descensus Saulis non futura cognita à Deo erat, & certo cognita non futura: ergo illusorie respondit Deus, periculum esse, seu probabilitatem traditionis sub ea hypothesi. Paret: quia periculum solum est incerti euentus, non autem euentus, qui certo non erit: ac proinde nonnulli illusorie, & falso respondet fidelis pagano periculum esse, ne mundus non finiat.

7. Octauum testimonium esto ex Sapientia 4. ubi de iusto in iuuentute maturo, atque hominum iudicio immaturo correpto dicitur: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius: aut ne fides deciperet animam illius: ubi cum morte ipsa præmatura mutatio, & deceptio absoluta non fuerit, imo ne absoluta esset correptus immaturo iustus fuerit: eius scientiam, qua Deus ad immaturo illum corripiendum, ne absolute mutaretur, ac deciperetur, si diutius viveret mutationis, & deceptionis contingens solummodo conditionata, non absolute fuisse, certissimum est.* Verum Magister Curiel citata controuers. 7. in hoc Sap. caput rem præsentem in vitamque disputans partem euasiones omnes tentauit, quibus tantum postea Dominici illi pro negatiua sententia vii fuere. Ille igitur ad hunc locum (& ex eo Ledesma, & reliqui) putant ex hoc loco in primis confirmari Dei solum coniecturalem, & probabilem, summumque, moraliter certam conditionatorum contingentium scientiam, vel certam probabilitatis eorum in causarum dispositione, quam nuper impugnabamus. Id quod suaderi putat ex August. de prædest. sanctor. c. 14. ubi datum testimonium his commentatur: *Dictum est secundum pericula vitæ huius, non secundum præscientiam Dei, quæ hoc præscit: quod futurum erat, non quod futurum non erat: id est, quod ei mortem immaturam fierat largiturus, ut tentationum suberabatur incepto; non quod peccaturus esset, qui inuictus in tentatione non esset.* Quibus & scientia Dei conditionata ruinæ iusti immaturo correpti negari videtur initio, solumque periculorum huius vitæ, & incerti tentationum concecidi notitia, in quibus probabiliter conditionatus ille lapsus, si non corriperetur, videtur contineri. Confirmari ex ipso contextu facile potest: eius enim sententia ratio immediate subnequitur: *Fascinatio enim nungacitatis obscurat bonam, & inconstantia concupiscentia transuerit sensum sine malitia:* quibus, & futura illius mutationis, & deceptionis sub conditione, si diutius iustus adolescens viveret, & scientiæ condignæ Dei mundi falsitatem, & concupiscentiæ fragilitas causa, & medium assignantur: & quibus solum coniecturaliter illa, vel earum probabilitas à Deo cognoscatur.

8. Sed enim Augustini sententia de scientia Dei conditionatorum contingentium secundum se certa quidem (ut diuinam decet) & infallibili, tam multis eius locis expressa est, ut, vbi inde solum oppositi huius interpretationem aduersariorum aduersionem, atque ab eius mente alienam ætimare debeamus. Dedit autem ipse ad idem Sap. testimonium adeo clare suam mentem non semel, ut reliqua superflua. Etenim c. 9. de dono perseverantium. Quomodo donum Dei sic perseverantia contra semipelagianos, modisque, quibus fragilem, & auersam voluntatem ita obfirmare possit, ut tentationi non succumbat: nec supra id, quod potest, tentetur, ut dicitur 1. Corinth. 10. ostendens ait: *Certe poterat illos Deus præsciens esse lapsuros antequam id fieret, auferre de hac*

Et alia:

vita: sicut dicitur loco citato de immaturo correpto. Eidem intento, & modo contra eosdem Semipelagianos incumbens lib. de correptione, & gratia c. 8. de his, qui non perseverant, ita scribit: *Respondent, si possunt: cur illos Deus, cum fideliter, & pie viverent, non tunc de vita huius periculis rapuit, ne malitia mutaret intellectum eorum, & ne scilicet deciperet animas eorum? Vtrum hoc in potestate non habuit? An eorum mala futura nesciuit? Nempe nihil horum, nisi peruersissime, & insensibilissime dici potest.* Scientia autem illa peccatorum futurorum, quae Deo liberum relinquit peccatorem corripere, antequam & peccata absolute sine, & ante tempus, quo visa sunt patienda futurorum absolute peccatorum non est, quae nisi eo tempore, & peccatore existente esse absolute non possunt: ac proinde scientia conditionatorum contingentium, si diutius viverent, esse potest, quam Augustinus abique infamia, & peruersitate negari Deo non posse affirmat, confirmatque relatis etiam verbis testimonij, quod versamus. Quocirca loco oppositis ex c. 14. de praedest. sanct. in eiusdem testimonij interpretatione non potuit adeo aperire, & a se, & a veritate delicere, uti aduersariorum auersa intelligentia illum defecisse coniungeret. Negat igitur praescientiam peccatorum absolutorum absolutam, non conditionatorum conditionatam.

9. Constat primo: quia inde probat quod praescientia mortem, & negationem peccati absolutas impossibiles cum peccati futuritione, eiusque proinde cognitione: absoluta autem futuritio, & mortis, & negationis peccati cum huius futuritione conditionata, scientiaque diuina illius, impossibilis non est. Secundo constat: quia eo loci Augustinus agebat contra Semipelagianos asserentes ex operibus conditionate solum visis paruulorum, si diutius viverent, alterum cum baptismo, alterum sine illo corripi: quare vnum saluari, damnari vero à Deo alterum ex meritis, ac demeritis: quibus refutandis, tam ibi, quam alibi ea familiariter sibi, & verissima doctrina vtitur: scilicet in solis operibus absolutis, seu absolute futuris: non autem in futuris conditionate meritum esse posse: quare ex praescientia solum conditionata circa futura opera paruulorum non potuisse Deum moueri meritiue ad alterum saluandum, & praemiandum; alterum vero puniendum, & condemnandum, adstante praescientia eorum absoluta, quae vere non adfuit, neque posita absolute immatura morte, & negatione proinde operum adesse potuit: illud vero, quod ait: *secundum periculum vitae huius, & ut tentationum subtraheretur incerto*: non ad Dei scientiam referendum est, vt eo medio ducatur, vt mutationem, deceptionemque probabiliter coniectetur, siue in earum probabilis cognitione sistat; sed ad eas ipsas mutationem, & deceptionem, quas pericula, & tentationes, licet non necessario, & certo, causarent tamen, si iuuenis diutius viveret, ac successu aetatis tentaretur: quarum etiam causam solum assignauit sapiens verbis ex contextu oppositis. Ea vero futuritione conditionata posita, cognitaque à Deo, motus ipse misericorditer est ad praematuram mortem, tanquam medium ad salutis finem, non tanquam ob merita adolescentis, seu paruuli iusti ex baptismo, vt Semipelagianii dicebant: quia meritum, & demeritum in operibus absolute futuris tantummodo inuenitur, quod in paruulo hoc non fuit: imo vero in eo fuit demeritum conditionatum, quod, si satis esset, vt puniretur, sine baptismo debebat decedere in penam, non cum baptismo, & gratia, vt hoc testimonio dicitur: ex quo ita Semipelagianos vexabat ibi, & saepe alias Augustinus, vt desperata solutione auctoritatem Canonica negauerint scientiae libro.

**

CERTAMEN IV.

Postremum, & celeberrimum testimonium expenditur, & firmatur.

1. **N**onam, & postremum testimonium, illudque celeberrimum est de conditionata Tyrionum, & Sidoniorum penitentia praedicta à Christo Domino, Math. 11. num. 21. & Lucæ 10. illis verbis: *Va tibi Corozain, va tibi Bethsaida: quia si in Tyro, & Sidone facta essent virtutes, quae factae sunt in vobis, solim in ieiunio, & cinere penitentiam egissent.* Cum autem, nec virtutes apud eos factae absolute fuerint, neque ipsos de peccatis suis absolute penituerit: certum omnino est Christum Dominum, de futura eorum penitentia, non quidem absolute, sed conditionata praescium, & euulgatorem ibi fuisse: nec solum, quia hominem; sed quia Deum; quem vique nihil, quod homines cognoscunt, latere vique potest; sed huc etiam recurrunt solutiones illae de scientia coniecturali penitentiae illius conditionatae ex causarum naturali dispositione meliori ad conuersionem, & penitentiam in Tyris, & Sidonis, quam in Bethsaidis & Corozainis, & affinis alia de scientia non penitentiae, sed probabilitatis eius, quae in ipsa naturali dispositione erat. Quibus solutionibus saepe videtur sequens contextus, qui sic pergit: *Verumtamen dico vobis Tyro, & Sidoni remissus erit in die iudicij, quia vobis: & tu Capernaum &c. quia si in Sodomis facta fuissent virtutes, quae factae sunt in te, forte mansissent usque hunc diem: verumtamen dico vobis, quia terra Sodomorum remissus erit in die iudicij, quam tibi.* In his autem particula forte coniecturantis solum, ac non certo scientis est: iudicium vero remissus, ac feruentis de absoluta dispositione, & statu iudicandorum est: ac proinde cum tantum Christo Domino, cum, quia homine, tum quia Deo cogniturum, & in illo probabilitas eorum conditionatorum videtur suaderi.

2. Verum praeter impugnationes harum euasionum ad praecedentia alia scripturae testimonia supra à nobis datas, quatenus praesentis testimonio aptantur, facit specialiter: primo quod videtur solutiones illae, vel nauis, vel dono acceptae ex Caluino, cuius haec ad verbum solutio, & interpretatio testimonij huius extat apud Stapletonium ad eundem locum Matthaei: *Christus hic non disputat, quid de eis praedixerit Deus futurum; sed quid facturi illi fuissent, quatenus ex re ipsa percipi poterat ad, communem humanae mentis capium sermonem accommodat: inferius iterum, humano more loquitur Christus, non autem profert, quid praedixerit futurum, si Sodomitis prophetam aliquem misisset.* Quam solutionem autem Caluinista arripunt, vt videre est in Tullio Caluinista apud nostrum Annatum in defens. Scientiae med. d. 1. Ego autem nollem cum Caluino (& Caluinistis reliquis, interpretibus Catholicis aduerso interpretationem maxime hanc, quam sine corruptela verbi Dei admitti non posse, Stapletonius ait) habere communem. Contra secundo: quia est interpretatio non solum aduersa, sed & reprobata, damnataque ab Augustino ita ad eum locum scribente c. 9. de dono perseu. sub fin. *Nunquid possumus dicere, etiam Tyrios, & Sidonios talibus apud se virtutibus factis credere noluisse, aut credituros non fuisse, si fierent: cum eis ipse Dominus attestetur, quod aduersi essent magnae humilitatis penitentiam, si in eis facta essent diuinarum illa signa virtutum.* Consonat huic solutio interpretationi ostendens paruulum decedentem sine baptismo ob originale damnari, non ob peccata, quae ageret, si diutius viveret; concluditque: *Quoniam nullus mortuus iudicatur ex bonis, seu malis, quae fecerat, si non moreretur: acturus: alioquin Tyri, & Sidoni non secundum ea, quae agerent, penas luerent: sed potius secundum ea, quae gesturi fuerant, si in eis illa virtutes euanger-*

gelica

gelica facta fuissent per grandem penitentiam, & per Christi fidem consequerentur salutem. Quod aduertari Evangelio dicenti, eos puniendos, licet remissius Corozaimitis, ait paulo superius. Item c. 95. Enchiridij, ubi habet de beatitudine loquens: Tunc non latet, quod nunc latet: cur apud quosdam non sint factæ virtutes, quæ si facta fuissent, illi homines egissent penitentiam, & facta sunt apud eos, qui nunquam fuerant credituri: apertissime namque Dominus ait: Væ tibi Corozaim &c.

3. Sed & Prosper Aquitania. Præceptoris Augustini in ea verissima interpretatione (sicuti & in aliis ad scientiam conditionalis interpretantibus) ne latum quidem discrepare vagem: ita enim loquitur ad excerpta Genentium responsi. 8. De Tyrus, & Sidoniis quid aliud possunt dicere, quam non esse eis datum, ut crederent? quos etiam credituros fuisse, ipsa veritas dicit: si talia, quæ illa apud non credentes facta sunt virtutum signa vidisset. Possunt autem dicere contra Augustinum, & Prosperum non credituros etiam, si eis ea signa adhiberentur, si solum scientia, & cognitione probabili, & moraliter solem, ac non physice, & metaphysice certa, & infallibili fides, & penitentia illorum conditionata à Christo Domino prædicarentur, vel non ille secundum se, sed sola earum illatio probabilis in naturali causarum, & circumstantiarum dispositione. Etenim probabilitas totum cunctus, cuique cognitio probabilis solum, & moraliter solum certa, neque huius falsitatem, neque ita affecti, & cognitio cunctus oppositum impossibile, imo vero absolute possibile demonstrat. Quemadmodum, & effectus, reque quævis contingens possibilitatem sui oppositi extremi absolute non excludit: sed in sua contingentia essentialiter claudit: unde possibile, contingens, necessarium, & impossibile contradicere, puerilis etiam dialecticis summatibus est notum in modum contradictorij allegandis. Mitto ex naturali rerum dispositione oppositum potius conuersum, & penitentia Tyrionum coniectandum: & probabilis asserendum fuisse, ut iam iam expendam post recitata alia in eandem sententiam verba, quæ sic Iulius Prosper adiecit: Nos autem, etiam firmitatem facti, & profunditatem iudicij eius (in denegatione signorum Tyrus, & Sidoniis) pererrare non possumus, manifeste tam in scriptis, & verum esse, quod dixit, & ipsum esse, quod fecit. Similiter S. Thom. 3. p. q. 1. a. 3. ad 2. relata Augustini sententia ex c. 9. de dono person. Inhiens ait: Deus huius, quos prauis, & apud eos factis, suis miraculis credituros, quibus voluit subuenire, aliter non subuenit: quibus in huius loci interpretatione pro sententia nostra cum reliquis Patribus stat apud Ruiz d. 62. lect. 1.

4. Tercio huius interpretationis effugium à ratione præcluditur. Etenim ex naturali Tyrionum, & Sidoniensium dispositione probabilis longe, certumque moraliter erat prædicationi, & signis, quibus Bethsaidæ non crediderant, eos non credituros: ex illa ergo & signis, quibus Iudæi populi memorati non crediderant perperam Deum, imo & iane mentis homo, credituros illos coniectaretur, ac prædiceret. Antecedens constat ex scriptura, Bethsaidæ enim, & Corozaimitæ Iudæi erant, vni, & in vnum Deum credentes, & quibus signa aduentus Christi, quæ videbantur, fuerant per Prophetas (quibus utique adhibebant fidem) prænuntiata: Tyrus vero, & Sidonijs idololatæ auaritie, delictis ac omnivitiarum genere corruptissimi, teste Isaia, c. 23. n. 1. Ezechiele c. 26. nu. 2. c. 27. nu. 3. c. 28. nu. 2. & 12. Amos c. 1. nu. 9. ergo ex hac naturali rerum dispositione longe probabilius, & certum naturaliter erat, hos nec prædicatione, nec signis adhibitis Iudæi nec penitentiam egerunt, nec crediderunt. Neque vero Christi Domini tempore ad frugem meliorem fuerant Tyrus, & Sidonijs reuocati: illorum quippe, vique constanti, & veritate, & fama perditissimorum, comparatione vltus Dominus apud Iudæos illos fuit, ut ipsorum dardem apertius ipsis ostenderet, quo magis exacerberet, dolerent, & conuerterentur: quemadmodum comparatione Sodomorum ad Caphtarnaitas consilio eodem fuit statum vltus. Secundo: Tyrus, & Sidonijs, ve olim etiam erant perditissimi, comparabat illis verbis: Olim in ecclesia, & cinere penitentiam egissent: quare me-
Chulophi, de Ortega, de Deo vno, Tom. 1.

lior eorum tunc dispositio succedens vim argumenti nihil eneruat. Tercio: quia ea euasione ridicula profus Domini increpatio redditur: quia quatuor hæc vrbes Tyrus, Sidon, Bethsaidæ, & Corozaim vicinæ erant ad eundem locum, seu sinum Genesareth sitæ, & quatum subinde nulla reliquarum mores ignorabat: quare reprehendenti Domino, & eorum præ Tyrus, & Sidonijs dardem, & incredulitatem exprobranti respondere Iudæi infaciem possent ægrius Tyros, & Sidonijs ad penitentiam, & fidem ipsam signis, & prædicatione frangendos: quippe qui idololatia, ac detestari vita peius essent dispositi, & maiora impedimenta posuissent: ac subinde falso eos penitentia Tyrionum obiurgari. Certum ergo Catholicis Doctoribus sit, Christum Dominum, & quæ hominem, & quæ Deum non probabilitatem moralem solum certitudinem penitentia Tyrionum: sed certo illam, nec solum probabiliter, & morali coniectura ex naturali eorum dispositione penitentie, & Iudæis illis exprobrare.

5. Iam quæ pro absorta sua interpretatione è contextu discurrebant, leuia sunt. Particula enim illa forte dubitantis non est: his liquidem, vique, certe, sane, æquiualeat, vt è græco textu doctè oblectat Salmeron. 10. 4. in Euang. p. 3. tract. 14. sub med. vti. Ad secundum dubium. Est enim vox an quæ eis respondet: quo sensu tape in scriptura usurpatur, Ioann. 4. In forsitan perisisses ab eo. c. 8. Si mo sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Matth. 5. Ne forte tradat te aduersarius iudici. c. 7. Ne forte conuolent en pedibus suis. Actor. 8. Penitentiam age ab hac nequitia tua, & rega Deum, si forte remittatur tibi: in quorum plenique ea vox græca habetur. Ne vero in doctis (sicuti, & aduersariis) ab errandi vox forte occasio foret, pleraque ex datis illa omnia legerunt Irenæus lib. 4. c. 3. Cyprian. 1. contra Iudæos c. 18. August. hom. 45. de verb. Dom. (vt obseruat Toler.) ad locum Ioan. 8. & lib. 16. contra Iulianum c. 26. id Ioan. 5. Si enim Moysi crederetis forsitan & mihi: siue forsitan legit: plerique Patres ad loca similia eam vocem omittunt teste Maldonato ibi, & Aleuino apud S. Thom. videatur nostri Ribera in cap. 2. Joel num. 22. Toler. & Maldonat. proxime Salmeron Prologom. 16. & ubi nuper Ruiz d. 70. lect. 2. qui eruditissime ex Patrum consensu ostendunt particulam forte in his, & similibus scripturæ oraculis nihil de pleno certoque affirmationis sensu minuire, sed vel ad nostram incredulitatem ostendendam apponi, vel, vt voluntatis nostræ, cui præauntyus cunctus contingens est, liberat eas vocis contingentiam sonantis additione monstratur.

6. Secundo hoc sensu appositam censet Hieronimus ad c. 26. Hycem. fatius: Verbum ambiguum forsitan Maiesati Dei non potest conuenire: sed nostro legitur affectu vt liberum hominis seruetur arbitrium: quibus cononat ad caput 3. Ezechiel, & ad id Matth. 2. Forsitam verebuntur filium meum: sicuti & Chrysost. hom. 77. in Matth. col. 11. Remigius apud caten. S. Thom. ad quem versamus locum, in cuius commentario, & in cap. Ioan. 5. sine. Hæc S. Thom. dicit: Forsitam ad significandam libertatem arbitrij, non quod in Deo sit aliquod dubium. Primo sensu sic explicat locum Ioan. 5. Augustin. tract. 3. in Ioan. sub init: Ille, qui omnia scit, quando dicit forsitam, non dubitat, sed increpat. Attendente enim, quomodo increpat dicitur ipsam forsitam, quod videtur esse verbum dubitationis: sed dubitationis verbum est, quando dicitur ab homine ideo dubitante, quia nesciente: cum vero dicitur à Deo verbum dubitationis, cum Deum nihil lateat, non opatur dubitatur. Quo ipso sensu alia dubitativa particula Luca 18. num. 8. Putas ne inuenies fidem super terram vltum Dominum addit: atque grammaticè interpretantibus similia Christi verba acriter succentet, & minatur. In eum fere sensum aliter recidit, quem dubitatus particulis Ezechiel. 2. Matth. 24. & loco Luca proximo dedie M. Gregor. hom. 9. in Ezechiel: nimirum, ut rei dissensus ostendatur: sicut ergo forte & similes voces Dei, atque eius nomine loquentium, ac prophetantium certitudini scientie Dei de prænuntiato Patri, & interpretum omnium sententia non obesse, sed pro materie diuersitate aliud quid ex dictis, non autem dubitationem profere

rentis significare videantur. Salmeron Prolog. 16. pag. 406. Riuera proxime, Vazquez, Soar, Molina hac de re disputantes, apud quos plura extant Patrum testimonia aduersam eius vocis rigidius, vel remissius interpretationem damnantia: multo vero plura apud Ruiz citata d. 70. sect. 2. illud demum, quod increpatio, & iudicium non de conditionatis; sed de absolutis operibus esse debeat, certissimum est; at ex his, quae alij sub eisdem signis fecissent, quibus Iudaei exobederunt, aperte conuincitur maiori hos oblatione, quam illos absolute peccasse: quare merito remissius Tyriis, & Sidoniis, quam Iudaeis huius iudicium fore. Non quidem ob conditionem illorum penitentiam, & fidem; sed ob minus grauiam infidelitatis, & impenitentiae absolutam peccata, quae leuiora quam horum Iudaeorum fuisse conditionata fide, & penitentia illorum sub eisdem signis manifesto conuincuntur.

7. His testimoniis plura alia emphasis, & efficacia ad rem hanc similis facili erat annectere. Illud in primis Abrahae ad diuitem epulonem de tartaro clamantem Lucae 16. *Si Moysen, & Prophetas non audiuimus; neque, si quis ex mortuis resurrexerit, credent, ubi est tui natura oppositum potius coniectandum videbatur. Siquidem miraculi veritate, & defuncti, rediitui conuersos etiam obstinatissimos sepe legimus; conuertendosque potius, quam viuorum praedicatione, & librorum lectione alios praeter experientiam ratio suadeat c. 22. sine: si vobis dixerero, non credetis. Item Ioan. 4. Si scires donum Dei, tu forsitan petisses ab eo, cap. 5. Si enim crederetis, Moysi crederetis forsitan, & mihi quorum primo forsitan, ut petita libertas denotaretur dictum volunt Patres, & interpretes recitati in secundo illud Maldonatus, & Aleuinus ex vetustissimis codicibus, & authoribus omittunt, in quibus Cyprianus, & Augustinus 16. contra Faustum, Item illud Ioan. 6. Iesus ergo cum cognouisset, quia venturi essent (scilicet si ibi maneret) ut raperent eum, & facerent eum Regem (humanum) fugit iterum in montem ipse solus. Ex quibus aliisque quam plurimis (quae nec referre, nedum expendere opus est, nec vacat: maxime cum videri apud Ruiz supra omnia possunt) liquet non magis aperte ex sacra pagina deduci futurorum absolute, quam conditionatorum praedictiones, & oracula diuina: quare neque alia aliis certius a Deo cognita, praeteraque esse: ut, quidquid certitudinem, & infallibilitatem scientiae diuinae de conditionatis quatiar, impulsu eodem de absolute futuris infallibilitatem quasser, vel potius euerter: sed praestat iam absurdiores nouiorum, & nouatorum euasiones praedicere.*

CERTAMEN V.

*Anonymi, & Caramuelis euasiones ob-
turato clauduntur.*

1. Absurdus longe respondit Anonymus apud nostrum Annatum d. 2. quest. 3. a num. 52. Primo: Christum, quia hominem solum habuisse conditionatam penitentiam Tyriorum, & Sidoniorum scientiam, non qua Deum; sed certe, vel, qua homo, vere cognouit, vel secus: si secus: ergo falsa eius, qua hominis scientia creata fuit, quod est haereticis blasphemia. Si vere verumque cognouit: ergo Deum haereticis etiam veritatis alicuius secundum se absolute cognoscibilis fateretur ignarum, & omniscium negat. Respondet secundo: cognitam a Deo fuisse probabilem, & moralem connexionem fidei, & penitentiae Tyriorum cum miraculis, signis, & praedicatione: in primis cum miraculis, &c. apud eos facta absolute non fuerint, connexio illa absoluta esse non potuit, sed conditionata. Nec satis erat connexio possibilis: hanc enim cum negatione fidei, & penitentiae ea signa habebant: quare neutra determinate, sed vna, vel altera vel potius utraque indifferenter (vtriusque eorum actuum libertatem opus erat) & sub distinctione cognoscit a Deo, praedicique poterat: imo connexio

possibilis, seu in statu possibilitatis praecise cum tam ad actus eos, quam ad eorum negationem sit, implicat in terminis, quod sit cum altero eorum extremorum determinata, atque cum eo sit absolute connexio, & vt talis vero a Deo cognoscatur: sed, ad summum, alterum. Tertio: cum, iuxta huius sententiam memoratam praefat. disputat. num. 2. scientiam vitiis certo Christus, qua Deus etiam, videtur penitentiam Tyriorum absolute non esse sub signis, quae absolute illis non adfuerunt: ergo neque absolutam horum cum illis connexionem: ergo non potuit videre connexionem illam penitentiae cum signis probabilem, & moralem ni videat aliquid aliud diuersum ab eius possibilitate, & functione absoluta: quod nihil aliud est ab itaru conditionato connexionis, & penitentiae illius, quam verum, & cognoscibile, ac subinde a Deo cognitum esse solummodo contendimus. Quarto signa illa potius cum infidelitate, & impenitentia Tyriorum probabilem, & moralem connexionem habere ostendimus cert. 4. n. 4.

2. Tertio: ex innominatis aliis respondet: Christum Dominum nihil minus, quam de conditionata Tyriorum penitentia cogitantem per exaggerationem fuisse loquentum. Amentia, blasphemia, & haereticis plena solutio: ne cogitare quidem Christum de extremo comparationis, quo serio affirmat, & iuste reprehendit, & duritiam exprobrat ipsi, & iuste reprehendit. Respondet quarto: Dominum solum prudentem more iuxta Aristotelis Rhetoricam non admodum affirmare, etiam quae certo sciunt, loquentum dubitantem ibi locutum. Sed quoniam solutio hac, etsi ad sententiae dubietatem affatim disiectam certam. 4. a num. 5. recutat, non tamen ad dubitatum particulam forte, vel forsitan pronocat: sed ad Aristotelis rhetoricam: inde disiectum da erit. Primo: quia, si solum prudentem more ex Aristotelis doctrina, & praxi locutus eis locis est: ergo, cum illi iuxta id praecipuum, quo certo sciunt, dubitantem proferant, & debeant proferre: id quod ipsorum more, ex eoque praecipuo Aristotelico dubitantem de conditionate futuris dixit, & certe nouit, ac nosse debuit, vt contendimus. Alioqui, non ex eo rhetorico Aristotelis praecipuo, & solum prudentem exemplo; sed ex ignorantia dubius loqueretur. Secundo oportebit, si ea arce, & exemplo locutus ea testimonia tam in vulgata, quam in Hebraica, graeca, & aliis omnibus editionibus aliter, quam huculque existeret interpungi, atque eius, & similibus testimoniorum finibus interrogationis notam apponi; quam in nullo, siue originali, siue editione habetur. Ita enim suo illo rhetorico praecipuo quodcumque vsus Aristoteles fuit: notamque aliquam interrogantis suis sententis modeste adhibuit an. vel ne. Tertio: id quod additur in textu, mitius cum Tyriis in iudicio agendum omnem dubij speciem excludit: quod etiam in materia ferre increpationis per comparationem ad meliorem dispositionem Tyriorum ex conditionata eorum sub iisdem signis penitentia comprobata locum non habet. Denique quomodo Christus cognoscens certo (vt fateretur Anonymus) non futuram, sub ea adhuc hypothesi, affirmaret: an id praesentem seipsum, an potius garrulorum, & mendacium?

3. Facilioris, quam felici ingenij Doctor Caramuel Benedictinus theologiae fundamentalis thesi 6. in hac controuersa, ab schola nostra discedit conel. 1. scientiam mediam negans: & a decretis Dominicanorum recentiorum absolutis subiectiue, & obiectiue conditionatis conel. 2. & 3. statuit conel. 4. conditionata contingentia, quae necessario ab alio absolute non inferatur absolute futuro non esse determinare vera, vel falsa: nequiquamque conditionate fore potius, quam non fore; & conel. 5. futura conditionata contingentia, quae habent causam absolute futuram, a qua necessario, & infallibiliter oriuntur, si adit conditio, habere determinatam veritatem: inde conel. 6. concludit: huius generis esse conditionata contingentia, quae locis scripturae datis praenuntiantur: & Davidis traditio Sauli a Zelitris, si apud eos maneret; sub ea, inquit, conditione foret ex absoluta hac saltem subiectiue Saulis voluntate multis diebus absolute duratura: si David Zella manere descendat, & illam euertat: ut quia subiectiue etiam absoluta Zelitrum voluntate

luntate diebus totidem duratura: si David maneat, & defendat Saul, petatque illum tradendum: Ex utraque animi voluntate absoluta subiective, & Saulis ad Zeli- tas descensus, si ibi maneret David, & huius ab illis, si Saul descendere, traditio necessarii, tanquam ab abso- luto causis sub eis conditionibus operaturis, necessarii inferuntur sub conditionibus eisdem. Item Hebræorum idololatriæ, si ad alienigenas mulieres ingrediantur abso- lutam causam designat eorum voluntatem absolutam con- cedendi idololatriæ vxoribus, quod primo petierint, & aliam harum petendi ab eis primum, ut colant idola. Id Ezechiel 3. Si ad illos Babilonios mitteris, ipsi te audi- unt, & penitentiam Tyrionum & Sidoniorum condi- tionatam causam habuisse absolutam in eorum absolutis efficacibus conuerendi se, & obediendi, si ea signa, & prædicatione Ezechielis ipsis exhiberentur. Illud demum Sap. 4. Rapus est, ne malitia mutaret intellectum eius, & procurrere posse, ait, ex decreto absoluto libero volun- tatis humanæ per duos, & dies perseverantur respicien- te obiecta de seindifferencia, quæ primo die ab extrin- secus adiacentia sunt bona, & secunda verò die ob superue- nientes circumstantias sunt mala: quas tamen Deus, quin scientia media utatur arbitrio humano illa potest im- pectare. Quid enim prohibet, quem pridie diei ieiunij specialis Matriti nil de eo cogitantem voluntate efficaci bñdū duraturā statuere eis duobus diebus carnare, & ta- men amici precibus Matriti Complutum adire, & ibi carnare: hunc autem neq. biduali voluntate ex præcepti inadherentia Matriti concepta peccaret, neque contra Compluti, ubi ieiunij præceptum aperat ex ea volunta- te pridie concepta, & perstante, exequa: quare opti- me abique vlla scientia media, cuiusvis visu intelligitur quo- modo ex voluntate illa efficaci Matriti concepta, & bi- duo duratura, si ibi secundo die maneret, carnando pec- catum: si vero Complutum adire carnando non pec- catum: ac proinde ex ea absoluta voluntate, & causa sub conditione manendi Matriti, vel adveniendi Complutum, utrumque infallibiliter, & necessarii fore cognoscere, tur.

4. In primis opinatio hæc futura contingentia condi- tionata, quæ supponit, evaeat. Siquidem concl. 4. & 5. ait: contingentia conditionata, quæ causam absolute futu- ram, ex qua necessarii, & infallibiliter sub ea hypo- thesi non inferantur, haud quaquam fore magis, quam non fore; eaque solum contingentia conditionata deter- minant fore, quæ eiusmodi causam absolutam suæ exi- stentie necessariam sub ea hypothesi habent: ergo eius- modi conditionata contingentia, & libera, quæ talia esse supponit, contingentia, & libera (contra tuam ipsam suppositionem) minime sunt. Patet: quia supponunt causam sub sui ea hypothesi infallibilem, ac necessariā de se conexas cum ipsis sub ea conditione, atque sub eadem cum ipsorum negatione impossibilem: qua so- lum de causa sup. combustio sub conditione applica- tionis ignis ad ipsam conditionatum contingens, & libe- rum non est. Evidens meo, & plurimum iudicio ratio hæc dissequenti contra Dominicanos Recentiores virgenda ad hominem, ut aiunt, Caramuelum convincit. Primo enim Concl. 2. & 3. physicam prædeterminationem, & decreta efficaciam contingentis conditionati absoluta ex parte actus, & conditionata ex parte obiecti hac ipsa ratione negat, & refellit, quod contingentia, & libera condi- tionata non essent: quia causam necessariā conexam sub illa conditione cum euentu, & cum eius negatione in- composibilem in eis decretis haberent. Confirmatur: quia per te ad futurum absolutum contingens, & libe- rum principia omnia indifferentia debent esse ad verum- us, & prædeterminationem physicā, recentisque Domini- canorum decretum alegandum: quia sunt principia determinationis futurum absolutum de se conexas cum il- lo, & cum extremo opposito, seu eius negatione incom- posibilia: quod totum habet causa quævis absoluta nec- cessarii conexas cum futuro sub hypothesi, & cum eius negatione impossibilem: ergo eius pro eo statu contin- gentia, & libertas, quam adtrahis, tuā hæc doctrina ex- tens etiam principis perit: inde arguo ad hominem Ter- tiū: sublata necessarii per te causa absoluta necessarii, & infallibiliter de se conexas cum futuro absoluto contin- genti, & libero non erit absolute futurum absolutum

contingens potius, quam non erit: ergo sublata causa absoluta contingentis conditionati conexas necessarii, & infallibiliter de se cum eius futuritione sub hypothesi sua non erit magis, quam non erit conditionate. Quarta: nul- lum contingens conditionatum potest determinare esse conditionate futurum sublata causa absoluta determi- nante necessarii ad ipsum sub ipsius hypothesi: ergo su- blata causa determinante conexas quempiam contin- gentem sub hypothesi, sub eadem hypothesi erit negatio contingens ipsius determinatæ, quod est aliquam verita- tem contingentem, & conditionatam esse, in eo nega- tiones omnes determinatæ: vel, ut proprius loquar, deter- minatæ non esse potius, quam esse contra tuam hanc conclusionem 4. Patet consequentia: Nam deficiente causa essentialiter requisita ad quemvis effectum in quo- vis statu ponendam, loco eius ponitur necessarii in illo ipso statu eius negatio.

5. Sed in consequentiis missis, & doctrinæ repugnan- tiis Caramuelis discursus nihil in his, ad quæ extendi po- test, conficit, neque ad contingentia omnia conditionata potest extendi. Constat primum: quia nulla voluntas creata, quantumvis absolute duratura, de effectu sub hypothesi aliqua edendo, se sola illum potest absolute sub illa ponere abique aliquo Dei decreto, aut voluntate ipsum etiam concursu suo apponendi: cum & hic essen- tia sua à Dei voluntate pendeat, & creata omnes causæ à causa prima pendeant in operando: atque per te non sup- ponitur decretum absolutum Dei subiectivè, & obiectivè conditionatum de contingentia illo futuro conditionato sub sua hypothesi, ut constat ex tua concl. 3. quod ergo decretum Dei liberum absolutum ad futuritionem illam determinatam contingentis sub ea conditione à voluntate creata voliti, pro priori ad purificationem conditionis iuxta tuam doctrinam hanc requisita, principaliter quidem essentialiter requisitum, vel pro posteriori ad hanc voluntatem creatam, quod tamen ex ipsa necessarii, & infallibiliter inferatur in Deo futurum? Etenim in decre- to absoluto subiectivè, & conditionato obiectivè, de effe- ctu eodem sub eadē hypothesi, sub qua volitum efficaciter, & perduratur à voluntate creata fuit, ab hac sola, nequa- quam necessarii infallibiliter physicè, & metaphysicè (ut oportebat ad divinæ scientiæ infallibilitatem de ea contingentia conditionato) Deus potest, ut sub ea condi- tione posita ad illum effectum cum creata illa voluntate concurrere velit: ut sic saltem mediāt infallibiliter ex voluntate tua absoluta creata contingentis sub hypothesi sua necessarii eius futuritioni, & inevitabiliter sit sub ea fixura. Si dicas, subintelligi & si non vi voluntatis crea- tæ possum ex parte conditionis, & in hypothesi etiam decretum concurrere diuinum. Dices quidem re ipsa bene: sed pessime contra te: quia decretum ad eum effe- ctum in quovis statu ponendum est æquè essentialiter in eo principaliter requisitum, quam voluntas, & causa quæ- vis creata, quantumvis essentialiter requisita ad ipsum: aut per te ad futuritionem determinatam contingentis il- lius non requiritur absoluta existentia decreti Dei, sed illud in hypothesi apponi est satis: ergo & voluntatem, seu quamvis causam creatam in hypothesi etiam apponi ad contingentis conditionatam futuritionem determina- tam satis erit: nec requiritur ad illam absolutam volun- tas creata ex parte actus, & conditionata ex parte ob- iecti.

6. Tertio, & quod ostendit secundum (nempe do- ctrinam hanc ad omnia contingentia conditionata exten- di non posse) argumentum ostendo: Decreta contingen- tia, & libera diuina, quæ non sunt absolute, sed sub in- numeris hypothesibus forent, sunt contingentia deter- minata conditionate futura: & quorum nulla causa ab- soluta, & necessarii determinans, & infallibiliter con- nexa, nec creata, nec increata datur: ergo, & contin- gens conditionatum creatum determinare futurum abique vlla causa absoluta determinante, & conexas infallibili- ter cum illo sub ea hypothesi verè consistit: ex quo ut dixi, patet Caramuelis doctrinam ad omnia contingen- tia conditionata non extendi: siquidem non extenditur ad diuina decreta, imò neque potest extendi, ni decretorum diuinorum reflexorum & reflexorum in infinitum re- grediamur absurdè. Sed idem ostenditur de contingentia- bus conditionatis aliis. Etenim voluntas illa efficax, &

& perduratura de contingenti sub quavis hypothefi, quam Caramuel statuit, sub aliquod motuum fuit, ac non à causa aliqua determinata necessario, & infallibiliter ad illam, siue creata, siue increata, ut ipse statuit concl. 2. & 3. ergo fuit futura conditionate sub conditione, & hypothefi motui illius: à qua ergo causa absoluta determinata, & determinante illam sub eius motui conditione determinatam suam conditionatam futuritionem, & statum illum accepit? An ab alia voluntate efficaci reflexa absoluta ex parte actus, & conditionata ex parte obiecti, si motuum illud occurreret. Atqui & hæc rursus ex aliquo motuo fuit concepta, ac proinde statum, & futuritionem conditionatam sub eius motui hypothefi habuit, de qua redintegratur quæstio; quamnam absolutam, & determinantem causam determinatam suæ futuritionis, & status conditionari habuerit? Quod si ad aliam reflexiorem voluntatem absolutam subiectivè & obiectivè recurrat, de hac quæstio redibit, percurrendusque tibi erit implicatorius causalium, quæstionum, & responsonum processus, quem ambulando, nedum regrediendo, & transmeare stulti, & impossibilis laboris est: quare lassus tandem aliquas voluntates creatas à te assignatas pro eventibus contingentibus conditionatis revelatis, invenies quarum conditionatum statum tuâ hac doctrina componerebas, pro quarum conditionato statu determinato statuendo causam absolutam determinantem assignare, invenire non possis. Accedit, quod in conditionatis pluribus eorum, qui nunquam fuerunt, neque erunt, voluntates eorum absolutæ, & efficaces à Caramuele assignatæ locum non habent, ut patet; neque vlla alia causa absoluta, ac determinans statum illum excogitabilis est: & tamen cognita eorum contingentia, conditionata futura à Deo Theologorum, & Patrum sententia est: quidcirco aliquos non esse à Deo conditos: quia cogniti à Deo fuisse peccaturi, si crearentur, merito supponunt. Potuisse autem eos post præscita eorum conditionata peccata, si crearentur, non creare: ac proinde peccatorum conditionatam futuritionem determinatam absolutam eorum efficacem voluntatem vllam minime supposuisse, à qua determinaretur, & penderet: docent Patres omnes illam quæstionem proponentes: *Cur Deus Angelos, & hominem, quos peccaturos præsciebat, si crearentur, nihilominus creaverit?* Cum ad eos non creandos in futuris conditionate eorum peccatis plus satis motui habuerit: nec parum pie suæ operæ impendunt in motuo diuino creandi illos, quod vitandis, si non crearentur absolutis peccatis prævaleret.

7. Sed ad locorum Scripturæ interpretationes Caramuelis ventamus, pro quibus nil in textu fundamenti, vel adumbrati, est, nihilque in eis, nisi temerariam diminutionem, & solutam per somnium phantasiâ reperies: Nam illud Sap. 4. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius*, de infantibus ante usum rationis baptizatis decedentibus, in quibus voluntas nulla fuit, intelligitur ab Augustino. Sed neque in raptis adolescentibus iustus illa Caramuelis voluntas absoluta habet locum: cum à voluntate efficaci vitæ illorum provenire non possit peccatum, nec præviderit pro die mortis, in quo non erant, neque vllam eorum voluntatem: quare solum prævideri poterunt peccaturi, si tunc viverent, à voluntate alia non absoluta, sed conditionata, si perdurassent, ac diutius viverent: ac proinde exemplum illud de eo, qui Compluti canavit sine peccato ex voluntate concepta pridie, & perdurante, nihil præstat ad vim loci huius eludendam. Sed nec si perierat iusti posttridie ex voluntate pridie sine peccato à simili inaduerentia concepta infallibiliter inferretur peccatum posttridie illorum: quia, ut durans præscit non aliter peccatum posttridie causare poterat, nisi quatenus sui durationem posttridie inferret: eam autem non inferret, nisi cum simili inaduerentia, cum qua non causaret peccatum secundo die, sicut nec causavit primo. Voluntas enim ex inaduerentia peccati merè concepta, sicut, si tunc notitia peccati adesset, non conciperetur, ita ea adveniente secundo die, cessabit: quod si adeo pertinax per fas, nefasque agendi concepta fuerit, ut adveniente adhuc postea aduerentia peccati, non cesset (ut opus est ad inferendam infallibiliter sui persistentiam die postero cum aduerentia peccati) virtualis, & æquivalens, ac interpretativa peccandi voluntas, primo

etiam die foret, atque etiam si tunc adesset peccati notitia conciperetur: quare non iusti, ut supponitur tunc, sed peccatores: quemadmodum de promissione illa obstinata Herodis dandi saltartici agnate quiddam petiisset, et si nihil tunc de Ioannis nece cogitaret, temerariam illam, & sacrilegum homicidium eam reputant Patres communitè Augustinus ser. 16. & alij. Ad hæc: peccatum, cuius virandi gratia correptus iustus etiam adultus est, potuit esse voluntas aliqua prima prava, nec ab alia reflexa imperata, cuius respectu doctrina, & exemplum Caramuelis obviat.

8. Hinc pater temeritas interpretationis de conditionata pervertione Hebræorum ad idololatriam; si ad mulieres alienigenas ingrederentur: et si enim voluntate illa efficaci concedendi mulieribus illis quiddam primo peterent, idololatriæ petitio, & concessio non clauderetur expressè, al. ut audita petitione, non cessaret, ac proinde esset connexa infallibiliter cum idololatria sub hypothefi ingressus ad illas, oporteret, ut eius efficaciam, & obfirmationis esset, ut perfas, nefasque primam, petitionem, cuiusvis conditionis esset, concedi ab ipsis statueret: quare per summam iniuriam, & temeritatem Hebræos omnes tunc temporis Deo obsequentes, non idololatriæ; sed omnium seculorum ea voluntate, & interpretatione sistit eos: ut de Herodis voluntate dicebamus. Imò, cum ex sacro oraculo mulieres ab ipsis idololatriam petitas, si ad eas ingrederentur (id enim significat illud: *Certissime auertent corda vestra*) ipsis constaret, si adhuc in ea voluntate persistenter subiectivè absoluta, obiectivè conditionata, ut ex ea conditionata eorum idololatriæ futuritio determinata, iuxta Caramuelis doctrinam, confisteret, non virtuali modo, æquivalentem, implicitam, seu interpretativam cunctis Hebræis voluntatem; sed formalem, & expressam cunctis Hebræis affigit. Illa vero interpretatio ad locum traditionis David à Zeilitis, si apud eos maneret, impugnata ex dictis est: et si enim ibi maneret multis de causis, & motibus, ac circumstantiis poterant Zeilitæ à semel concepta primo voluntate postea absterere, & quidem cum abcedente David, ac non adveniente Saul, nihil iam de illo tradendo Zeilitæ curarint, cogitarent, illius primæ voluntatis cessatio sub hypothefi abiectionis David, conditionate etiam fuit determinate futura. Item primo conceptæ voluntatis tradendi illum, si ibi maneret, perduratio per conditionatam manere eius abiectionem: cum tamen neutrius huius conditionati futuri causæ absoluta determinans eorum determinatam futuritionem conditionatam assignetur, ac nisi chimerica possit assignari. Denique obedientie Babylonum Ezechielis prædicationi, & penitentia Tyrionum ob signa à Christo apud Iudæos facta, si apud illos fierent, interpretatio in meliorem illorum dispositionem supra ab aliis allegatam, & à nobis impugnatam certam. 4. n. 4. recidit.

CERTAMEN VI.

*Sententia nostra veritas Augustini te-
simonis illis etiam, que magis ad-
versari videbantur, aperte illustra-
tur.*

1. **P**rimus ex Partibus producendus pro nostra Sententia Augustinus merito fuerit: ut pateat, quam im- merito à primis Recentium Dominicorum contingentium conditionatorum secundum se Scientiam negantium affirmanti nostre sententiæ clamabatur adversus. Vidi- mus hæcenus aperta eius pro nobis testimonia ex cap. 14. de prædest. Sanctor. certam. 3. num. 7. ex cap. 9. de bono persever. & ex cap. 95. Enchiridij certam. 4. num. 2. per- que multo in eandem eius sententiam videbimus, d. se- quenti quæst. 1. & 2. ea tamen adducenda hic sunt, qui- bus nobis à Dominicis illis putatur adversus, à nostris vero nihil fœuens: ut 9. cap. de bono persever. condi- tionata illa merita, & demerita semipelagiana sic refutari-
Cul

Cum enim non dicatur ipsum Evangelium cum tanto la-
lore, passionibusque sanctorum frustra esse predicatum,
vel ad huc etiam frustra predicari, si iudicari poterant
homines, etiam non audito Evangelio, secundum contem-
plationem, vel obedientiam, quam prædicti Deus eos ha-
bituros fuisse, si audissent? Rursus ibi, & cap. 9. de
prædest. Sanctorum ex alio suo testimonio hæc recitat:
Dixi, quod in his temporibus, & his locis, quibus Evan-
gelium eius non est predicatum, tales omnes in eius pra-
dicatione futuros esse, præciebat, quales multi in eius
corporali presentia fuerunt, qui in eum, nec suscitatis
ab eis mortuis, credere voluerunt. Hæc item: Quid mi-
rum, si tam infidelibus plenum orbem terrarum Christus
prioribus sæculis novavit, ut eis predicari merito nolleret,
quos nec verbis, nec miraculis suis credituros esse præ-
ciebat. Præscientia autem incredulitatis gentium præ-
scientia Christi Evangelij prædicationi, & signis eorum,
quibus ipse, prædictio, & signa absolute desuere, con-
ditionata solum esse potuit, non absoluta. Item eius in-
fidelitatis scientia motum Deum facit Augustinus, ut
Christi præsentiam Evangelij prædicationem, & signa
gentibus denegaret, à quorum absoluta positione absoluta
eorum infidelitas, atque ipsius incredulitas essentialiter
pendebat: ergo præscientia incredulitatis, quæ absolu-
ta eorum omnium gentibus pificis denegationem præ-
dicationis natura antecessit, absolute incredulitatis gen-
tium non fuit: ne secundum esse absolutum ea infidelitas
prior esset natura, ac seipsa posterior: fuit ergo scientia,
quam his locis admittit, & allicit Augustinus in Deo in-
fidelitatis solummodo conditionata, si gentibus illis
Christi presentia, Evangelij prædicationi, & signa tunc
adessent: quare scientia conditionatorum secundum se,
sive conditionata, quam aditruimus.

1. Locus autem, quem Augustinus utroque illo cap.
memorat, est ex libro suo, siue epistola. 42. de tempore
christianæ religionis, contra Porphyrium, ut constat ex
cap. illo 9. de prædest. sanctor. in eius libris, quæ. 2. Cum
enim penitus apostata quæstiones sex, quas Paganorum
vocat Augustinus, obiecit. Secunda erat: male com-
posita necessitate aduentus Christi, evangelicæ prædica-
tionis, & religionis ad salutem consequendam, cum eo-
rum per tot sæcula toti orbi, & per multo plura tot na-
tionibus irrationabili subinde dilacione. Redarguit ta-
men difficultatem Augustinus: quia male etiam compo-
nuntur necessitas religionis gentilem Apollinis, &c. cum
eius proinde irrationabili dilacione, & necessitas insti-
tutionum Pythagoræ ad pie, beateque vivendum à Por-
phyrio asserta, cum eorum per tot etiam sæcula, quibus,
necdum innovare, irrationabili dilacione: communi igitur
difficultati Christianis, & Paganis, sic pro his respon-
det: Si tanta potestas fuisset Pythagoræ, ut ubi vel-
let, & quando vellet, sua dogmata prædicaret: si ha-
beret etiam cum ea potestate suorum rerum præscientiam:
fore, ut nunquam, & nunquam appareret, nisi ubi, &
quando sibi homines credituros esse prænoceret. Cuius
respondens, utpote aptissimi, acceptatione à Paganis sup-
posita, ita simili difficultati pro Christianis respondet:
Quid respondebunt si (excepta illa altitudine, sapientia,
& scientia Dei, ubi fortassis aliud divinum consilium lon-
ge secretius latet sine præiudicio aliarum fortè causarum,
quæ à prudentibus inuestigari queunt) hoc solum brevi-
tatis causa in huius quæstionis inuestigatione dicamus?
Tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos
predicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi scie-
bat esse, qui in eum fuerant credituri. Scientia autem
tam crediturorum, quibus apparuit, & prædicari Evan-
gelium voluit, quam incredulorum, quibus verumque
vultu exhiberi, non absolute incredulitatis horum, nec
que credulitatis aliorum fuisse: sed conditionatam eis
verbis ab Augustino assertam evidens est: tum quia in-
credulitas absoluta essentialiter pendere debuit ex præ-
scientia Christi, & prædicatione, quibus resistendum erat
absolutis: cum tamen absolute fuerint illis denegata: tum
etiam: quia scientia tam credulitatis, quam incredulita-
tis ab Augustino hic asserta præcessit decreto conceden-
di illis suam presentiam, & prædicationem absolutam, &
aliis cum absolute denegandi: cum tamen absoluta cre-
dulus, vel incredulus (ac subinde alterutrum absoluta

scientia) alterutrum decerem, & absolutam existentiam
necessario supponas, & sequatur.

3. Huic mihi apertissimo Augustini pro nostra senten-
tia testimonio, nemo ex nostris fidei: retractatum utro-
que cap. 9. de dono persever. & de prædest. sanctor. suspi-
cantur ipsi, & adversarij clamant adhibito S. Thomæ sus-
fragio: & Annatus noster scientia ibi ab Augustino asser-
ta retractationem eis capitibus contineri ratus, eam non
quidam conditionatam toties constanter, semper, & ubi-
que ab Augustino scientiam assertam, sed absolutam
fuisse contendit d. 3. contra Theologum cursum Carmeli-
tani discaleceat Salmanticensis; Ait enim: Augustinum
non tam ex propria sententia; sed ex præsumpta Paga-
norum approbatione solutionis, quam difficultati commu-
ni pro eis dedit de scientia absoluta loquutum, & ad ho-
minem quasi pro Christianis ex ea scientia absoluta res-
pondisse: ita enim solummodo locutum fuisse, non qui-
dem ex sententia propria verba illa, quibus eam doctri-
nam retractasse videtur cap. 9. de prædest. sanctor. sub
fin. satis producit: *Cernitisne me sine præiudicio laticen-
tis concilij Dei, & aliarum causarum, hoc de præscientia
Christi dicere voluisse, quod convincenda Paganorum in-
fidelitatis, qui hanc obiecerant quæstionem, sufficere vi-
deretur.* Cæterum, cum pro Paganis, quod pro eis dici
aptissime poterat, Christianis respondisset, & quod pro-
inde ab illis libentissime admittendum esset, postea
admissum ad cogendos, ut simili responsione pro Chri-
stianis adhibenda quiescerent, supponat Annatus: Res-
ponsio autem quæstioni & difficultati communi pro Pa-
ganis de gentium antiquorum (quibus nec Christus, ne-
que Evangelij prædictio absolute adfuerunt) de abso-
luta incredulitate, deque absoluta eius præscientia (ad-
huc ex hypothesi, quod eam præscientiam incredulita-
tis omnium antecessorum hominum Pythagoras ha-
beret,) adeo vecors sit, & in terminis ferè ipsis repugnans,
ut nuper ostendimus: quomodo ea aptissima, ut simili
pro Christianis ad Paganorum silentium responderet ab
acutissimo, & profundissimo Augustino iudicaretur? Quo-
modo insuper acceptandam illam responsionem à subri-
lissimo Philosopho Porphyrio crederet, & acceptatam
supponeret: atque à simili adeo explorato falsæ doctrinæ
& responsionis pro Christianis difficultati eadem audacter
diceret: *Quid respondebunt?* Quasi nec vnde doctrina
solutionis eius possit reici, vel impugnari?

4. Nec satis est; locutum fuisse Augustinum de abso-
luta præscientia infidelitatis absolute, quæ incredulitas
non esset, & repugnancia Evangelij prædicationi, & ad-
ventui Christi absolute suppositis. Etenim adhuc erat sto-
lidior difficultatis solutio: non venisse Christum antiquo-
ribus temporibus, nec tunc, cum venit, nationibus plu-
ribus prædicari Evangelium voluisse: quia infideles ab-
solute erant; potius enim, quia tales erant absolute fu-
turi, & si Christus eis adveniret, vel perveniret ad eos
Evangelij prædictio, futuri essent fideles, eis Christus,
& Evangelij prædictio videbatur merito concedenda, &
immerito, ut Pagani arguebant, denegata. Ac demum
Augustinus statim recitandus, responsionem hanc suam,
locum in Tyriis, & Sidoniis, qui absolute infideles erant,
& tales absolute præciebantur, non habere face-
tur: quare absoluta infidelitatis præscientia vltimè mi-
nimè fuisse in ea responsione Augustinum constat aperte.
Stet ergo Augustinum ibi, tam in responsione pro Pa-
ganis, quam pro Christianis, præscientia conditionata,
sive credulitatis eorum, quibus prædictio Evangelij
concessa est, sive incredulitatis eorum, quibus fuit abso-
lute denegata sub conditione prædicationis Evangelij fu-
turarum respondisse: sicut ex hypothesi, quod Pytha-
goras præscientiam similem eorum, qui suæ institutioni-
bus crederent, & obedirent, & qui eis repugnarent, si eis
exhiberentur, simili difficultati in Paganos a se retortæ
pro ipsis anteacto responderat: ut inde difficultati simili
à Paganis propositæ facilius satisfaceret.

5. Cæterum nunquam Augustinus utroque illo cap. 9.
eiusmodi responsionem, & scientiam propriissimam Dei
de conditionatis contingentibus sub hypothesi sui adven-
tus evangelicæ prædicationis futuris, quam hic defendi-
mus, retractavit. Nihil enim tale credi potest Augusti-
num fecisse de scientia toties à se constanter asserta. Se-
cunde:

cundo: quia si eam ex eis locis retractasset: retractasset etiam ex innumeris aliis, quibus eam docuerat, quod neque eis capitibus, neque alibi praestitit. Tercio: quia neque verba illa recitata sunt. 4. ex fine capitis 9. de praedest. sanctor. quibus, vel in primis, retractatio putabatur contigeri, quidquam retractationi simile sonant. Sed solum ea solutione sua aliis, siue ex occulto Dei consilio, siue a iude doctae adinuentionis solutionibus aditum occludere minime voluisse: sed ea tunc fuisse vsum, quae quaestioni, & difficultati tunc à Paganis obiectae, dissuendae sufficeret, quo & solidam veritatem doctrinae, & sufficientiam confirmat denuo potius, quam enervat: imo vero supina ignorantia eorum videtur, qui scientia media non vsum in ea responsione Augustinum, vel ea vsum nihilominus recitatis verbis retractasse arbitrantur: cum illis hac immediate subnectens denuo eam scientiam iterato verissimam asserat, & vti apertissimam sola eius simplicis propositione confirmet: *Quid enim, inquit, verius, quam praefisse Christum, qui & quando, & quibus in locis in eum fuerant credituri, & apud eos facta non sint, qui crederent, si viderent: quid respondebimus? nunquid dicturi sumus, quod in libro illo dixi, ubi sex quibusdam quaestionibus Paganorum (sine prauidicio tamen aliarum causarum, quas prudentes possunt inuestigare) respondi?* Recitataque ex parte responsione aptari proposita nunc à se quaestioni, & difficultati his facitur, *Hac certe de Tyro, & Sidone non possumus dicere, & in eis cognoscimus ad eas causas praedestinationis hae diuina iudicia pertinere, sine quarum latentium causarum prauidicio, tunc ita respondere me dixi.* Quibus, dum docet rationem illam responsionis ad quaestionem Paganorum ad nouam hanc suam extendi non posse, duo haec aperte demonstrat. Quod scientia credulitatis, & incredulitatis, ex qua tunc respondit, earum sub conditione solummodo futurarum, non autem futurarum absolute fuerit, ac proinde propriae, & mere conditionatae, non absoluta, si curi, & scientia, ex qua difficultatem hanc proponit conditionata solum, non autem absoluta est. Secundo, dum in utroque casu eam scientiam in Deo esse supponit, non retractat quidem sed eam in Deo esse confirmat. Quod secundum ex ipsa responsionis, seu rationis eius limitatione, vt ad praesentem hanc suam quaestionem extendi nequeat. Iterum confirmat: quia negatam absolute praedestinationem, & signa ait, etiam si sub illis futura praesciretur eorum fides, quae nec absolute fuit, nec praesciri absolute potuit. Confirmat iterum exemplo Tyrionum, in quibus fides quidem conditionata, & penitentia ad signa, & miracula Christi, si eis exhiberentur, praescitae à Deo fuerat: cum tamen, neque signa absolute exhibita sint, neque illis absolute posita fides. Longeque inferius rationi limitationis eius insistent in Tyriris obhismatus adhuc fidei, & penitentiae conditionatarum, si signa denegata fuissent ipsis concessa, futuritatem, & proprie conditionatam de illis scientiam tradit illis verbis: *Sed nunquid possumus dicere etiam Tyriris, & Sidonios, talibus apud se virtutibus factis credere voluisse, aut credituros non fuisse, si fuissent: cum ipse Dominus attestetur.* Quae cum à Deo pro conditionata scientia sint vulgaria, & trita, miror aliquibus in mentem venire potuisse eam scientiam illo eodem capite ubi haec legunt, fuisse retractatam.

7. Sunt tamen c. 9. de praedest. sanctor. sub finem verba, quae, quasi paraphrasticè, responsionem suam ad Paganorum quaestionem continent, & scientiae conditionatae in responsione ad Paganos assertae, & tamen decreto absolute ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti non iuxta retractationem Augustini Dominici recentibus,

ascio quo pulsu sonant; Annato vero nostro sonant scientia solummodo absolute Dei in ea responsione Augustini vsum. Sunt autem verba haec: *Posset etiam sic dici: tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos praedicari doctrinam suam: quando sciebat, & ubi sciebat esse qui electi fuerant in ipso ante mundi constitutionem.* Huius electionis nomine decretum suum subiecit absolute, & obiectiue conditionatum quasi ex Augustino adiunt aduersarij, cum tamen electio ante mundi constitutionem absolute omnino etiam ex parte obiecti decretum deuoluat, siue praedestinationem absolutam: indeque Iudeos absolute incredulos, sub aliqua tamen hypothese, quae non adit, crediderunt, & Christianos ideo electos ante mundi constitutionem, nonnulli subtilissime dicentes ait August. c. 16. de praedest. sanctor. & c. 14. de bono persequi. Vbi praedestinationem (quam electionem ante mundi constitutionem alias etiam appellat) designat, ab ea exclusos Tyriris, & Sidonios ait: *etiam hi, quam illi penitentiam actui essent conditionate.* Unde constat contra Dominicos primo: recitato loco, nihil prius subiectiue absolute, & obiectiue conditionatae decretis per voces electionis ante mundi constitutionem contineri. Nec satis est, Augustinum aliquando lib. de praedestinatione Dei, qui post librum de bono persequi, extat, praedestinationem pro quouis Dei decreto etiam conditionato ex parte obiecti accepisse. Primo enim liber hic, vt Augustino indignus in indiculum certo non Augustinianorum operum reiectus à Lomanensibus in sua operum Augustini impressione fuit, quorum, & suo iudicio Pseudo-Augustiniani à nostro Eminentissimo Bellarmino damnatur: quod cum Ioannes à S. Thoma fateatur pag. 368. cum eo testimonio adeo instanter pro suis decretis ibidem vtiur, quam parum subsidij in Augustino sua illa decreta habeant, satis demonstrat. Secundo: etiam liber Augustini esset, eiusque pro his Dominicanis decretis allegata sententia: cum alibi semper praedestinationem, & electionem ante mundi constitutionem Augustinus pro omnino absolute decretis vtiurperet: vnde etiam recitatis verbis pro decreto sup absolute ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti electionem ante mundi constitutionem vtiurperat ab Augustino probantur: quidem communiori apud ipsum earum vocum acceptioni standum merito erit: non autem minus apud ipsum frequentius, imo semel tantum apud eum reperitur: ad sonantius, quam Thomae. Annatus noster eis verbis deceptus est cum enim praescientia illa responsionis ad Paganos citatis verbis fuisse illorum, qui electi ante mundi constitutionem fuerant, siue absolute prius praedestinati, Augustinus videatur asserere, absolute fuisse praescientiam docere videtur, non conditionatam: sola quippe absolute operum praescientia praedestinationem, etiam praedestinas absolute operaturus supponit, & sequitur: conditionata vero operum praescientia praedestinationem operaturorum minime sequitur, sed solummodo antecedit.

8. Verum recitata verba responsi ad quaestionem Paganorum periphrasis, seu explicatio non fuit, sed potius aliud responsum ad eandem continentem quaestionem, faciente demum Annato aut. 60. verius: *Atque hinc etiam intelliges, id autem contextu capitis clarescet.* Conficius siquidem de abusu eius responsionis suae à Semipelagianis pro errore mentorum conditionatorum è propriis praedestinatorum viribus ad praedestinationem obtinendam vtiurperat respondet, se absque *latentis concilij Dei & aliarum causarum* tunc, quod satis erat, respondisse: additque: *Sed vtrum praedictum sibi Christo, à seipso habitum esset fidem? An Deo donante sumptum? Id est, vtrum eos tantum praescierit.* Ex propriis operantibus, an praedestinauerit Deus? (de quo cum Semipelagianis alia iam quaestio) querere, ac dissuadere tunc necessarium non putauit: & quamvis de praescientia, & praedestinatione absolute sit, alterius responsionis ad aliam Paganorum quaestionem, veritatem, & scientiam conditionatam, cui innotebatur, non euacuat: cum quia non fore donum Dei fidem absolutam eorum, quibus ex meritis propriis, & naturae virtute habitis, siue conditionate, siue absolute prauius contans ubique sententia Augustini contra Pelagianos, & eorum reliquos Semipelagianos est asserta.

scientis: *Item gratiam non fore gratiam*: tum quia ab statu absoluto ad conditionatum inenitabilis conſequentia ſit propoſita de operibus in ſtatu abſoluto quæſitione, an vici- bus natura, an ex Dei dono debeant eſſe abſolute futura: æque ſtatu Dei dono, & gratia, ſeu prædeſtinatione, non autem natura viribus eſſe abſolute poſſe: nec poſſe in ſtatu conditionato abſque Dei gratia, & prædicatione conditionata eſſe diſtinctum implicite, virtualiter, & æqui- valenter eſſe. Unde id ſortim de conditionatis operibus, ex quorum præſcientia Paganis reſpondit, quæſtionem hanc: An ſub hypothefi etiam gratia Dei, nec ſolum ſub hypo- theſi ſolius externæ prædicationis & naturalium virium eſſent conditionata futura etiam contra Semipelagianos? Vltimus in terminis proponere, ac diſſuade opus Augu- ſtini non fuit. Unde, ut huic noxæ quæſitioni, & errori occurreret, addit ſtatim verba, quæ præſatos Doctores deceperunt: *Proinde quod dixi: tunc voluiſſe hominibus apparere, &c. poſſet etiam ſic dici: Non quidem ideſſe ipſum ſenſu, & ſententiâ invariata; ſed plane additis quæ contra Semipelagianum errorem; & ad denuo ſubortam cum ipſis controverſiam neceſſaria erant, poterantque ex ſtatu operum abſoluto, de quo hic contra Pelagianum errorem agit, ad conditionatum de quo in reſponſione ad quæſtionem Paganorum egetat facile, ab quoque tradu- ti, & immediate adſingit Auguſtinus: Sed quoniam, ſi ita diceretur, leſorem ſacerent intentum ad ea requiren- da, quæ nunc ex admonitione Pelagianorum neceſſe eſt co- piari. & laborioſius diſſutari, viſum mihi eſt, quod tunc ſatis erat breviter eſſe dicendum, excepta, ut dixi, alteru- trum ſcientiâ Dei, &c. quæ in negotio abſolutæ gratiæ, & prædeſtinationis diuinæ, (de qua cum Pelagio, cuiusque reliquis) intercedunt. Ex quibus liquet oppoſito loco ad controverſiam nonam prædeſtinatione, & electione viſum quæ conditionatam ſequitur, ex qua ad quæſtionem Pa- ganorum reſpondit Auguſtinus, uſquamque eo loco retra- ctatur: ſed ſuppoſuit, & virtualiter ex gratia etiam Dei eum etiam ſtatu ſortiri bona opera conditionata do- cuit: totique illis ipſis capitibus, quibus eam retractaſ- ſe putaret, clariùs, ſortitilique confirmavit, & aſſeruit.*

CERTAMEN VII.

Ex aliis Patribus eadem ſententiâ
monſtratur.

Plus æquo certamen creſceret, ſi omnia, quæ ex Patribus ſelecta eruditione congeſſit Didacus Ruiz de Montoya. deſ. & 66. recitaretur: maxime, cum eorum plura de mediis conditionatæ cognitionis poſtea ſint oportunitas recitanda. Deditus Proſperum præcipuum poſit Auguſtinum diuinæ de contingentiis conditionatæ futuri ſecundum ſe ſumptis ſcientiæ patronum cert. 4. num. 3. debimus nunc Patres alios eidem in materiis diuer- ſis contra omniſcientiam Dei difficultati reſpondentes, & ad purum ſcientiam contingentium conditionatorum ſecundum ſe ſuis reſponſis confirmantes. Ita illam pro- ponit Cyril. Alex. 9. in Ioan. cap. 10. Si omnia ſcire Chri- ſtus creditur, cur Iudam, qui futurus proditor erat, ele- git? Cur Simeon elegiſti, quem ſciſceſas gratiam tuam ſperaturum? Cur primum hominem de terra formaliſſimum ſciſceſas mandatum tuum non ſeruaturum? Cur Angelo- rum naturam creſti, cum, ut Deus, prævideris futuram naturam rebellionem? Atque in vno, vel altero vel electis à Deo ex præſcientia euentus, quæ ipſum poſſet reſtare, ad munus aliquod, vel creatis; eandem Patres alii quæſtionem proponunt: in qua planè futuri euentus ſub creationis, electionisve ipſarum præſcium Deum fa- ciunt, ut ter quareque ſalutis proximè eſt Cyrilus: ac ſubinde contingentium conditionatorum ſecundum ſe ſumptorum præſcium Deum aperte ſarentur. Secundo: poſſet, vel peccatoſos non creare, vel electione, aut do- ctis ſuis abſolutos non eligere, ſuave gratiâ non donare ſcientiâ abſolute futuri ab illis abſus creationis, electio- nis, & gratiæ eſſe non poſſit: quia abſolute futurus eo- rum abſus illa omnia abſolute exiſtentia, atque abſolute à Deo facta, & donata ſupponit: quare ad ea, vel non fa- cienda, vel non donanda abſus eorum abſoluti præſcien- tiâ abſoluta nullam Deo relinqueret electionem, & po- teſtatem: ſicut neque quæſitioni locum. Sed nec ſuiſcientia ſimplicis intelligentiæ, ſeu poſſibilitatis puræ abſus eorum donorum: Tum, quia, & futurus à Patribus dicitur, quæ vox in ſolum poſſibilia non cadit: Tum, quia, & reliquis à Iuda Apoſtoliſ, & Angelis bonis (de quibus nec quæſtio eſt, neque eſſe poſſet, creationis: electionis, & gratiæ) abſus poſſibilis fuit, talique à Deo præſcius, & antequam eis donarentur, & poſtquam eis fuerunt do- nati: ſiquidem ita illis vi bene ſunt, ut abuti tunc etiam abſolute poſſent: ergo præſcientia Dei de futuro præſa- torum abſus creationis, electionis, & gratiæ ad eam quæ- ſtionem à Patribus ſuppoſita, & altera abſus contingentis conditionatæ ſolummodo futuri aperte fuit.

2. Sed hoc ipſum ſolutiones quæſitioni huic à Patribus datæ apertius oftendunt. Cyrilli ſolutio ibidem ſic ha- bet: *Ex iſtis, cateriſque huiusmodi iſud porro ſequitur, ut præcognitionis cauſa, nihil omnino creare debuerit, aut inſenſatam naturam ſolummodo producere: Iguâ abſurda illatione, non ſolum probat præſcientiam condi- tionatam abſus illorum, ſi crearentur, aut electione, & gratia ſua donarentur: præhabita ab eorum creatione, elec- tione, donorumque collatione abſiltere Deum non de- bere: verum & rationalium omnium, quos condidit, con- dere abſolute poſſet, ſimilem conditionatorum euen- tum ſub conditione futurorum ſcientiam Deo addeſſe. Conſone in eandem ſententiâ ſcribit 1. in Genef. col. 3. Quod homo corruptioni ſubiceretur (vtrique ſi crearetur, futura) Creator omnium minime ignoravit: imo verò id certo ſciſcebat, cum creare decrevit. Tertull. 2. aduerſ. Marcion, eidem in Iudæ, & Saulis electionibus difficultati reſpondet: *Deus præſentia indicat, id eſt abſoluta, non futura (conditionatæ) nec condemnat ex præſcientia, quem nouerit talem fore, qui ſibi diſpliceat (ſi eligatur: ſed tanta bonitatis eſt & inſolubilis elementia, ut eligat eum, quem interim bonum cernit, & ſciſcebat malum futurum (ſi eligatur) dans ei poſteſtatem conuerſionis. Anſelm. eidem difficultati in malis Angelis ita ſatisfacit acutè: Propter ornatum ſui operis: ut enim pictor nigrum colorem ſub- ſeruit, ut albus, vel rubens pretioſior ſit: ſic in collatio- ne malorum iuſti clarioreſ ſunt. Auguſtinus eidem diffi- cultati contra demonum, & hominum à Deo creationem oppoſitæ ſic reſpondet 2. de Genefi contra Manich. 1. 28. præſcium de eorum lapſu, ſi crearentur, crealle nihilomi- nus eos Deum: quia de peccato, nulla bona opera facere poterat, & 11. de ciuit. cap. 17. poſt med. Quoniam Deus, cum diabolum conderet, futura malignitatē eius non erat vtrique ignarus: & prævidebat, quæ bona de malo eius eſſe ipſe ſaltuſus, cap. 18. int. Neque enim Deus vl- lum non dico Angelorum; ſed vel hominum crearet, quem malum futurum eſſe præſciſſet, niſi pariter noſſet, quibus eum bonorum uſibus commodaret. Nyſſenus Orat. Cathec. cap. 8. præſcientiam lapſus Adam, ſi conderetur longe à med. his faceret: Quod enim à bono homo eſſet auerſen- dus, non ignoravit, qui omnia ſuo deminatuſ continet, ſua præuidendi virtute aqne intuenſ id, quod deinceps (poſt decreta ſua) futurum, atque id, quod præteritum. Et tamen merito hominem ita præſcium auerſendum, ſi conderetur fuiſſe creatum ſic probat: Quid ergo erat me- lius? An noſtram naturam non omnino ad ortum deducere, quoniam videbat futurum, ut à bono aberraret? An eum aberrariſſet, & morbo laborariſſet reuocare ad gratiam, quam habuit ab initio? Atque hoc extremum melius fuiſſe concludit.**

3. Damascenus aduerſus Manich. circa med. & Chry- ſoſt. hom. de anathemate communi vtrique ſententiâ eadem quæſitioni reſpondet: *Mortuus eſt pro inimicis, pro Tyrannuſ, pro maleficiis, pro eſoribus, pro cruciſigentibus, atque pro his ipſis, quos tales fore ante conſtitutionem mun- di ſciſcebat: eoſque præſcius formauit vincente præſcientiam bonitatis. Vtrique conditionata ſcientia abſus ſuorum be- neficiorum ab illis conditionatæ futuri, ſi crearentur: nam præſcientia illius abſus futuri poſt abſolutam illorum creationem ab ea Deum retardare non poterat, quam factam ſupponebat: quare nec cum illa certare Dei boni- tas, ut vinceret. Idem Chryſoſt. hom. de Adam, & Eva,*

col. 2. *Constituitur uniuersa lingua, Deum presagum esse futurorum; antequam (natura prioritate) essent uniuersa. presciuit prauaricaturum primum Angelum, & primum hominem, scilicet conditionata scientia futuri hominis casus, & casus Angeli, ex cuius creatione ab infidelibus impugnari illam posse ait: quia qui presciuit, nec praeceptum videtur homini impositurus, neque Angelum creaturus: cum, & illius impositione, & huius creatione ex ea scientia merito abstineret: solum autem abstinere eis poterat ex conditionata futura sub conditione casus, non ex absolute futuri absoluta praescientia: quae & creationem Angeli, & hominis absolutam, & absolutam praecepti impositionem necessario supponit: & in Angeli creatione respondet: *Omni ratione scilicet Deus futurum irreparabilem casum eius, sicut scilicet quanta bona facturus esset de malo eius: atque in bonis ex malo subortis numerat: ut boni eorum comparatione fierent clariiores: Sicuti & Anselmus recitatus n. 2. In praecepti vero impositione Adam inferius respondet: Deus noster faciens hominem dedit praeceptum in creatura, id est, in arbore: eligens, ut per transgressionem in creaturam peccaret, quam sine mandato in creatorem offenderet, in Deum ipsum superbendo: ut de Angelis dixerat nuper.**

4. Theodoretus, quest. 36. in Genes. *Deus, qui nondum facta sunt, perinde nouit, ac si facta iam essent: quapropter prauidens, & presciuit ipsum Adam mortalem futurum ob violatum mandatum, talem naturam eius iam ante composuit.* Ne vero quis haec, & similia Patrum testimonia de scientia coniecturali, aut probabiliter solum conditionatae futuritionis euentus distorret interpretetur, aduertat praescientiam à Patribus conditionatis euentibus contingentibus assertam visionis, & intuitionis eorum nominibus saepe in suis testimoniis appellari: quae sanè voces in coniecturalem solum de illis, siue de illorum probabilitate pura minime cadunt. Secundò: ratione omniscentiae suae ea omnia scire, atque non secus, ac si iam facta, & praescientia essent, non est solum coniecturaliter, & euentus probabilitatem scire. Audiendus Olympiodorus, & Polychronius in Catena Graeco. Patrum, nostri Comitoli in Iob ad capitis 1. verba: *Ecce uniuersa, quae habet, in manu tua sunt: ita loquentes cum futuri ignarus sit diabolus: neque in hominum corda insinuare se penitus possit, frustra sibi eladem iusti pollicetur: & tamen tentationum pondus ad inclinandas nostras voluntates in ruinam; maxime cum adeo sunt arumnae, & calamitates ingentes: quare casurum à iustitia, & patria Iobum & coniectabatur, & ita probabile diabolus merito iudicabat, ut de illo triumphum sibi polliceretur: frustra tamen aiunt hi Patres: *Vtrum Deus (Pergunt) qui multo ante prospicit, cum de iusti victoria minime dubitaret (dat autem coniecturalis, & solius probabilitatis de euentu scientia dubio locum) ut pro sua libidine in virum frangi impetum faciat, diabolo largitur.**

5. Respondet Ledesma, mutatis à Curiel verbis, controu. illa 7. praescientiam à Patribus assertam eorum euentuum creatione, & electione &c. esse priorem iuxta eorum verba; decreto vero creandi, eligendi, &c. posteriori: ac subinde absolutam, non conditionatam. Arguebatur enim ab ethnicis, vel Deum tollendum, si eorum euentuum futurorum scientia tolleretur: cum autem conditionata tunc, nec nota esset, nec nominata, de absoluta planè loquebantur: vel ab eis futuris rationem malitiae: quia cum à Dei praescientia necessario homines agerent, ne eius infallibilitas operum omissione cassaretur, si liberè adhuc, ac non necessario agerent, tota operum malitia refunderetur in praescium Deum. Contra primo: quia, si praescientia illa absoluta, & absoluto decreto creandi, & eligendi erat cum eo absolute posito (utpote cum negatione absolutae creationis, & electionis pignante) creatio, & electio non apponi absolute nequirit: ne à Bardis quidem, nedum à Philosophis, & acutissimo Porphyrio proponi difficultas non posset: neque ea notissima ratione adstante, quae locum questionis pracludebat; alias Patres ei questionem incallum occurrerent. Secundò: cum à Deo non aliter creatio apponi, nisi per decretum suum de illa possit: rogare: cur creauerit idem est acrogare: cur creare decreuerit, cum praescierit? Cum

autem ex praescientia absoluta, & supponeat decretum non potuerit non decreuisse, seipsa quaestio euaneceat. Tertiò: quia quaestio non in eo itabat, quod praescientia infallibilitas cum nostra libertate componeretur: ac proinde, vel Deo imputandum esset peccatum, vel Deus defectu infallibilitatis, & veritatis suae praescientiae, sibi identificatae esset tollendus; sed quomodo, euentus mali praescientia, si homo crearetur, v.g. cum adhuc posset non creari à Deo, cum huius bonitatem ipsum creare compati posset: quare de scientia conditionata conditionare futuri euentus, non de absoluta absolute futuri, cum qua non poterat non decernere, siue non decreuisse, erat quaestio, vel in Deo non dari, vel Deum ita praescium, nihilominus hominem, vel Angelum absolute creantem bonum non esse: quare, licet scientia conditionata, seu media nomina tunc, nec Philosophi, nec Patres nolent: quia eius nomenclaturae destinatus à Deo parochus Molina noster, necdum aduenerat, rem tamen ipsam Philosophi, & Patres ita nouerant, ut eius definitionem dederint, dum praescium Deum futuri lapsum hominis, & Angeli, antequam eos creare decremeret (quod ipsum est si crearetur) in quaestione, & responsionibus supponunt, & probant: quia omniscius, seu omnium cognoscibilium, & veritatum, (in quibus non minus, quam absolute futura contingentia, conditionatae futura continentur) cognitor est. Demum argumenta contra libertatem nostrorum operum ex praescientia illorum absoluta, si natura etiam praecedat ipsa, atque item ex absoluto praedeterminatio decreto, quae Dominici admittunt, adeo sunt efficacia, & expendenda contra ipsos, d. sequenti, ut eorum solutionem non omittent, si ea difficultas in his quaestionibus ab ethnicis tangeretur: sicuti nec omnia ab eis solutio fuit, quoties ab ethnicis, vel haereticis huc attackta, ut sequenti d. patet.

6. Denique S. Thom. ubique pro diuina praescientia futurorum contingentium conditionatorum secundum se constans ubique, & apertus fletit 1. par. qu. 91. art. 1. proposita difficultate: cur Deus praenoscens Euam, si crearetur, fore Adam occasione ruinæ, eam creauerit? Respondet, praescientiam illam uti certam supponens: *Creandam fuisse mulierem: quia non debuit tolli, ut vitaretur particulare malum.* Et Commentar. in Matth. Habet: *Quidam dixerunt, quod non saluabatur nisi, quos praesciuit Deus, quia si praedicaretur eis, conuerterentur: quod solum ab opposito intellectum respicit, ut supra Augustinus eodem Tyriorum exemplo, qui, etsi fuerint praesciti conuerterendi, si eis praedicaretur, male tamen in iudicio habebunt, qu. 24. de veritate art. 14. corp. ait: *Omnes autem interiores motus à diuina prouidentia moderantur, secundum quod ipse iudicat, aliquem esse excitandum ad bonum huius, vel illis actionibus.* Iudicium autem illud, quod praedicat decretum conferendi vocationem, quae iudicant, cum effectu excitandum, non absolute excitationis, quae decretum, & vocationem absolutam supponit, sed excitationis conditionatae, seu futurae, si ea vocatione vocetur, planè est, & asseritur à S. Thom. q. 6. de verit. art. 3. certitudinem causae, quam habet per ipsum praedestinationem cum salute praedestinati ita componit: *Licet omnia singularia speciei sint corruptibilia in particulari, tota autem species, quia alteri indidit alius perenniter succedit diuina prouidentia gubernante, corruptibilia non essita in re, quem Deus praedestinat, & adminicula preparat, quod vel non cadat, vel si cadat, quod resurgat. Si igitur consideremus salutem praedestinati respectu causa proxima, scilicet liberi arbitrii habet contingentiam: respectu autem causa prime praedestinantis habet certitudinem: quia nimirum nouit cui auxilio, si deur, cooperaturus sit praedestinatam salutem, in quo praescientia de conditionato futurorum contingenti sub eius auxilio, ut non alterius conditione asseritur. Id de copia auxiliorum contra efficaciam auxilio intrinsecam efficacissimum testimonium est, de quo alibi.**

CERTAM.

CERTAMEN VIII.

Eiusdem sententia nostræ firmæ à ratione probationes.

1. Ratio prima est contingentium futurorum sub conditione à Deo reuelationibus factis desumitur. Si enim ea determinatæ & certo non nosset, non solum ea, quæ neciret temeritatis vitio, & mendacij periculo dice- ressed ea etiam, quæ coniecturaliter tantum, seu quorum solum probabilitatem cognosceret, non autem omnino certo præficeret iudicio ipsius de reuelatis determinare falsum subelle posset: cuius coniecturali, & probabili iudicio. Vnde non solum fidei nostræ firmitas labaretur temeritatis etiam, & mendacij periculo loqueretur, cum aliter, ac asserbat, res se habere possent. Secunda ratio: Deus potest nostrarum omnium opinionum lites dirimere, atque de eis, vtræ earum determinatæ vera sit iudicare, & inrefragabilem ferre sententiam: ergo certissime scit, quid determinatæ verum sit ex eis omnibus, quæ probabiliter discurrentes asserimus, vel negamus. Patet Consequencia: Cum enim iudicij veritas in eo stet, vt ita in se- ipsis obiecta sint, sicut esse iudicantur, nequit de opinione quavis, vtrum determinatæ vera sit, vel falsa iudicium certum haberi, ceteraque ferri sententia, nisi à certo cognoscente, & iudicante, ita se determinatæ habere, vel non habere obiectum, sicut ab opinante determinatæ putatur, se habere, vel non habere. Tum sic: alit de contingentibus conditionatæ futuri homines frequentissime iudicamus determinatæ fore, vel non fore: ergo vtræ eorum opinio de conditionatis illis vera sit, Deus certo, & infallibiliter cognoscit: ac proinde, & certo cognoscit determinatæ contin- gentia conditionatæ futura, vel non futura. Subsumptum tam in practico, quàm in pure speculatiui patet experientia quotidiana: quotidie probabiliter coniectamur mode- stum, ac virtutis studiosum iuuenem, si cum graui, pioque aliquo Religioso habeat necessitudinem religionem in- gressum: alii alios notum appetitorem si in arcem di- uinis apertam incidat futurum: puerum huius, vel illius indolis daturum studiis operam vel non daturum: in spe- culatiui exemplum esto celeberrimis inter Thomistas omnes Dominicanæ, & Iesuiticæ nostræ scholæ cum schola Do- ctoris subtilis controuersia illa: *An Adam non peccante, Christus veniret?* In qua venturum schola vtræque Tho- misticæ determinatæ opinatiue negat: Scotica, opinatiue etiam, venturum determinatæ affirmat: ac subinde alte- ratur de contingentibus, etiam decretis diuinis, conditio- nate futuri determinatæ opinatur.

2. Tertia ratio: quia circa omnia nostra dubia de contingentibus conditionatæ futuri ritè, recteque possumus Deum consulere: sicut David, & alij in lege veteri consulerunt, pieque quotidie à Christianis Deus de eis consulitur, & rogatur: vt si matrimonium, de quo agitur, vel in religionem, ad quam inclinamur, ingressus ruinæ occasio nobis est futura: vel matrimonium, vel religio- nis ingressus à nobis auertat: quod si quis de his Deum minime consulendum, orandumque diceret, malè ipsius fides audiret, maleque ipse à fidei quæstitoribus accipe- retur: maior siquidem pietate, & vilitate de contingentibus conditionatæ futuri, quam de futuris absolute Deus consulitur, & oratur. Horum enim sciendorum cupido, vana plerumque curiositas esse potest: ac verò conditio- natarum contingentium cognitio de nostris actionibus deliberationi maturæ, quam maxime semper insecuitur: atque adeo prudentes, sapienterque omnes omni arte quid futurum sit, si hoc, vel illud eligant, aut aggre- diantur, indagare videmus, priusquam opus aggrediantur. Et tandem cum similes eiusmodi conditionatis con- tingentibus consultationes, & orationes ad Deum à San- ctissimis Patriarchis, & Prophetis in lege veteri sint ha- bitæ, eorumque votis Deus annuerit, ac quid determi- nate futurum sit, responderit, eas imprudentiæ, vanita- tis, & superstitionis inculcare temerarium & erroneum esse: Atqui si Deus certo, quid determinatæ sub eis con-

ditionibus futurum conditionatæ erat, nesciret, impru- denter, vane, & superstitione consuleretur, orareturque à nobis: ergo Deus certo scit, quid determinatæ sub eis conditionibus futurum subsumptum probatur: quia de euentu determinatæ sub eis conditionibus contingenter fu- turo Deus consulitur, & oratur à nobis de vtroque dubi- tantibus, vtrum ex eis futurum sub eis conditionibus sit: cum dubij de eo sumus, nec de alterius determinatæ fu- turatione securi: ac consulere eam, qui futurum ex vtro- que determinatæ certo nesciat, vt securi de eo reddamur cauti, imprudens, vanum, & superstitionum est: ergo Deus certo scit, quid determinatæ sub eis conditionibus sit conditionatæ futurum. Confirmatur ex omnium, non fideli modo, sed ethnicorum itato, atque insito, & na- turæ congenito iudicio. Omnis quippe, etiam idolola- trarum, natio, quibus, falso etiam diuinitatem deferrebant, Deos de euentibus contingentibus conditionatis consule- re, antequam bellum, aut grande aliquid aggrederentur, consuevit: vt si bonum ipsis determinatæ fore responde- rent, executioni mandarent: sin secus abfisterent, nullo- que alio magis damones suam apud idololatrias diuinita- tem ambiebant, atque venditabant, quam de alterius de- terminatæ partis, simulata diuinatione.

3. Quarta ratio à priori: quia (vndecumque ea con- sistat contingentis futuri, quod nunc minime disputa- mus) futurum contingens conditionatum sufficientem habet veritatem obiectiuam, siue cognoscibilitatem ad terminandam veram de ipso cognitionem (esto: non ha- beat ad determinandam quod valde diuersum, & d. se- quenti examinandum esse, quæstionis præfatione monui- mus) ergo à Deo cognoscitur conditionatæ, & determi- nate in se fore potius, quam non fore: ergo cognoscitur certo, & infallibiliter fore determinatæ: siquidem co- gnitio non certa, neque infallibilis veritatis, siue obiecti cuiusque Deo indigna est, & impossibilis. Prima con- sequentia est legitima: quia, cum Deus omniscius ex fide, & naturali ratione certissime sit, eius scientia ad omnem veritatem obiectiuam, siue ad omnem vere cognoscibile necessario extenditur. Antecedens primum solummodo restat probandum. Id autem probatur facile. Primo: quia, si futurum contingens conditionatum determinatæ verum ex parte obiecti non est, nullamque habet ex parte sui cognoscibilitatem, siue capacitatem terminandi veram de ipso cognitionem, stulte homines prudentes, & inaniter siue ad statum sibi, vel suis eligendum, siue ad contractus inuendos, siue ad mittendos liberos studij gra- tia in academias, ad militiamve, aut officio applicandos prius ex eorum genio, & aliis rerum circumstantiis quid, si aliquid ex eis faciant, euenturum sit discurrunt, & coniectantur: prudentiores, peritioresque de eis condi- tionatis euentibus consulunt, iudicium explorant, & expectant: eoque inanius, & stolidius, quò sapientio- res, & prudentiores sunt, se homines gerunt. Hi quip- pe studio maiori, atque impensiori cura per se, & per alios eiusmodi conditionatos euentus inuestigare, præ- sagire, ac perscrutari conantur, quam iudiciores: qui- bus longè melius scire deberent, irritò se ea indagare, quæ, quia nec veritatem obiectiuam in se, neque co- gnoscibilitatem, seu capacitatem habent, vt verè co- gnoscantur, dum ea cognoscere conantur, conantur in impossibile.

4. Probatur secundo antecedens: quia hominum iu- dicia circa eiusmodi euentus contingentes conditionatos positivos, vel negativos è personarum genis, studiis, in- clinationibus, & aliis circumstantiis perpenis, ac penetra- tis deducta reuera omnium sententia probabilia sunt: ergo contingentes illi euentus conditionati, siue positiui, siue negatiui, obiectiuam veritatem, & cognoscibilitatem, & aptitudinem, vt verè cognoscantur, ac veram terminet co- gnitionem omnium hominum iudicio, & sententia habent. Probatur consequentia: quia iudicium de eo, quod, nec obiectiue est verum in se, nec secundum se vere vquam cognoscibile seu veri iudicij terminatum essentia sua falsum est: iudicium autem essentia sua falsum essentia etiam sua est improbabile: quod autem iudicium de eiusmodi conditionatis contingentibus, si obiectiuam ve- ritatem non habeant essentia sua falsum sit, facile proba- tur: quia iudicium de illis cum suo obiecto conformari nunquam potest, quod est essentia sua falsum iudicium esse

Gg 2 alioqui,

alioqui, si conformari cum illo posset, & illud veritatem obiectivam, & cognoscibilitatem, seu aptitudinem, & capacitatem haberet terminandi secundum se iudicium verum: quod solum de eo obiecto conditionato contingenti antecedens, quod probamus, assererebatur. Confirmatur contra Dominicanos hos videntissime argumentum hoc. Ipsi enim Deo horum conditionatorum contingentium scientiam coniecturalem probabilem, & moraliter certam, & infallibilem satis absurde concedunt: quia, quando physice, ac metaphysice certa, & infallibilis eorum scientia non est, absolute, & simpliciter fallibilis, & incerta est, sed ea indignitate scientie huius coniecturalis probabilis, & moraliter etiam ceteræ, & infallibilis omnia: ex eius tamen admissione veritas obiectiva conditionati contingentis, eiusque vera cognoscibilitas, & aptitudo terminandi iudicium verum videntius argumento proximè facto convincitur, ea siquidem obiectiva veritate à contingenti conditionato sublata, iudicium de eo omne essentia sua falsum est, & probabilitati proinde omni nedum morali sui certitudine & infallibilitati repugnans.

5. Tertiò idem antecedens ostenditur: quia ex hac propositione: *Petrus cum hac vocatione* (& reliquis, quæ ad absolutum consensum præcedere absolute volueris, de quibus nulla nunc quaestio) *absolute consentit*, inferitur necessariò, & inevitabiliter hæc propositio prima: ergo, *si hac vocatione* (& reliquis, quæ volueris) *Petrus vocetur consentit*: ergo, si illa absoluta propositio prima vera, ut potest, de facto sit, secunda item hæc vera erit. Patet extrema hæc consequentia: nam ex vero non, nisi verum, inferri legitimam consequentiam potest: atqui propositio secunda per bonam illam consequentiam deducta conditionalis propositio est de obiecto conditionato contingenti: ergo propositio de obiecto contingenti conditionato est, esse vera potest vera: ergo contingens conditionatum est vero iudicio cognoscibile, atque terminativum veræ cognitionis, ac subinde veritatem obiectivam in se habet. Duæ consequentiæ postremæ inevitabiles etiam sunt: quare ex toto hoc argumento solum antecedens primum demonstrandum restat in hunc modum: quia ex statu absoluto rerum purificata, seu posita absolute conditione ad statum eorum absolute, & è contra mutuo valet, etque inevitabilis, & necessaria consequentia. Unde, quia lucente absolute Sole, dies absolute est, certò valet ex sole suspensè, & in hypothese posito ad diem sub eius conditione futurum: ergo, *si sol lucret, dies est*, & ex conditionalis hac propositione pro antecedenti posita, & purificatione conditionis eius, irrefragabiliter deducitur, diem absolute esse, in hunc modum: *Sol lucret, ergo dies est*: imò nullo aptiori, efficaciorique medio probatur, probative visum potest, veram, fallacive conditionalem fuisse, quam ex comperta positione, vel non positione effectus absolute, purificata conditione: ac proinde ex deprehensa veritate, vel falsitate propositionis absolute conditionate veritas, vel falsitas, & in hac quidem mutua legitima illatione à conditionali propositione ad absolutam, & absoluta ad conditionalem illat. vis tota syllogismi hypothetici conditionati. Cum enim ab opposito consequentis ad oppositum antecedentis valeat consequentia, si purificata conditione, deficit absoluta existentia rei sub illa conditionate futura, ac subinde illata de eius absoluta existentia propositionis, ab huius negatione ad conditionati antecedentis negationem consequentia tenebit. Cum autem conditionati syllogismi hypothetici forma concludendi legitima sit, cuiusque materię propositionum, siue de necessariò, siue de contingenti obiecto æqua efficacia concludit.

6. Quarta ratio idem antecedens simul confirmat. Si ponatur conditio, & quæcumque velis, hypothese complere, ac prærequiri (de quibus nihil modo, ut dixi) non potest non poni alterum extremum contradictionis: quia impossibile est in casu, aut hypothese vlla, nec rem, nec eius contradictorium esse: seu idem nec esse, nec non esse, quod est impossibile, & chimericum: quare nec sub vlla vera, ac non chimerica hypothese eius repugnantia miscere, aut cicurari poterit, ut sub ea sit absolute possibilis. Confirmatur ea impossibilitas sub hypothese vlla. Æque enim pugnat cum eo principio: Idem nequit esse, & non esse simul: rem simul esse, & non esse, ac rem neque esse nec non esse in aliqua hypothese. Tum, quia

posset dari simul duplex contradictorium simul falsum in aliqua hypothese non chimerica: quod æque pugnat, ac sub illa simul dari duplex contradictorium simul verum: tum, quia, cum immediatum non esse negationis rei sit res ipsa, qua sola formaliter eius negatio à rebus excluditur, idem ipsum est sub aliqua hypothese non ficta simul rem neque esse, nec non esse, atque rem esse, ac non esse simul, quod principio illi formaliter immediate contradicit: ergo conditionatum contingens sub hypothese sua, v.g. consensu Petri, si hæc vocatione vocetur, est futurum determinate in se, vel determinate non est futurum. Dices, hæc verum in categoricis propositionibus habere, & hypotheticis etiam, in materia necessaria, secus in hypotheticis in materia contingenti: quales sunt propositiones conditionales de futuris contingentibus. Cum enim eorum conditiones, seu principia, quæ in hypothese ponuntur, libertatem, & indifferentem ad verum potestatem complerent, vel constituant sub contingenti conditionati hypothese alterum disjunctum conclusa suppositione, solummodo esse, necesse est: non autem alterum ex eis determinate suppositione, ut vno extremo determinate excluso, necessariò sit aliud: quare neque sub ea hypothese licet alterum determinate certo cognoscere: sed utrumcumque ex ea, & circumstantiis coniectari. Mitram (quod nuper dicebam) sublata scilicet contingenti conditionati fututione determinata, & veritate obiectiva, ne coniectura prudenti de illa locum patere: aliunde solutionem argumento, quod persequor, opportunius impugno.

7. Primò: quia ea solutio solum probat ex hypothese contingenti, quæ potestatem indifferentem, & libertatem causæ in actu primo ad verum consiliat, aut relinquit neutrum determinate ex eis necessariò, & vi consequentiæ inferri, asserique posse: quia hypothese, & cum ea arbitrium, non magis cum vno, quam cum alio extremo connexa est: ac proinde pugnat arbitrium sub ea hypothese liberum esse in actu primo, & vi consequentiæ ex eis futurum inferri pro statu quovis. Tamen ea potestatem indifferentem ad verum disjunctum posita, & purificata conditione, non solum ea libera potestas absolute erit: sed & contingenter, ac non necessariò ab ea potestate, & conditione orsus absolute consensus, v.g. contingens absolute ponetur: ergo, est in hypothese, & suspensio eadem principia, & conditiones potestatem indifferentem ad verum consiliat, quæ disjunctum utrumvis solummodo respiciat, neutrum verò determinate: tamen contingenter, ac minime necessariò ex illa hypothese, poterit sub illa extremum alterum conditionate poni, & statum fututionis conditionate præ extremo opposito determinate sortiri: imò de facto sortiri. Probatur consequentia efficacissime: Primò ex necessitate consequentiæ ab statu fututionis absolute effectus purificata, & posita absolute conditione, ad statum eiusdem effectus conditionatum, posita eadem conditione, suspensè, & in hypothese, ut nunc, expendebamus. Secundo probatur non legimus consequentia. Indifferens potestas causæ liberæ absolute cum omnibus requisitis ad operandum solum respicit disjunctum utrumque suæ indifferentis potestatis extremum, nec magis vnum determinatè, quam aliud: & tamen ea indifferentia absolute potestatis causæ adequatè, & complete liberæ absolute non tollit, quominus consensus ab ea contingenter egrediatur, & in se sit, vel præsens, vel futurus absolute determinatè, potius, quam sui negatio: ergo indifferentia potestatis ad verum solummodo disjunctum causæ liberæ in actu primo non pugnat cum fututione determinate effectus sui contingentis in seipso: quare indifferentis potestas suspensè, & in hypothese posita nunquam pugnat cum determinate contingenti conditionata fututione. Et quidem evasio hæc præclusa Dominicanis Recentiorebus Thomistis omnibus est: siquidem, cum quibus nunc pugnamus, non admodum recentes physice prædeterminationem in hypothese ponebant, luniores decretum absolutum ex parte actus, & ex parte obiecti conditionatum ad liberi, & contingentis (quem cum his liberum adhuc, & contingentis etiam velut) effectus conditionatum fututionem, ex quorum alterutro non determinate solum: sed necessariò, & infallibiliter consensus in se sit sub conditione futuri contingentis, atque

atque ex potestate ad quumvis in hypothefi pofita.
8. Vige tandem: quia, vel dari potest calus, in quo principium illud per fe notum: *Impossibile est idem esse, ac non esse simul*, deficiat, vel fecus. Si non potest: ergo neque in propositionibus hypotheticis, & conditionatis materia cuiusvis potest defecere. Si potest dari calus, aut hypothefis, in qua deficiat: ergo absolute, & simpliciter neceffitate metaphysica non est verum, certumque principium, omnique ars syllogistica, saltem quoad reductionem per impossibile, coarctat. Secundo repugnantia, & impossibilitas effendi simul rem, & non effendi est terminorum inter fe repugnantia, & contraditio per fe, & ex terminis nota, prout independens ab alio absque ulla ordine, aut dependentia à simplicitate, compositione, aut modo procedendi rerum à suis causis: ergo quod obiecta simplicita vel composita sint, vel contingenter, aut necessario à suis causis procedant, ac propositiones de illis sint Categorice, hypotheticæ, causales, conditionales in materia neceffaria, vel contingenti, repugnantiam eo principio assertam nec augeat, nec euacuet: quare, si de aliquo obiecto, aut propositione negetur, æqua fidelitate de omnibus negatur; scientiaque omnes pefsum ibunt.

CERTAMEN IX.

Communis alterius rationis efficacia examinatur.

1. C Onfulto alias pro nostra sententia rationes, & euasiones aduerfariorum referre, ac persequi prolixius omis, quia illæ non mihi satis firmæ: & utraque medium, in quo Deus conditionata contingentia cognoscit, debeat ve cognoscere, attingunt: quare fequentibus disputationibus sedem habebunt propriorem. Vnam vero hic probationem producam, quam video à doctis pluribus recentioribus nostris plurius quam à me fieri: quia falso nobis, & doctoribus, atque vultuofis principio nititur: est ad hominem contra Dominicanos recentiores satis habere energie: idcirco omittenda hic ea ratio non fuit: cum, vt cunctis quanti æstimanda eius efficacia fit, appareat: tum etiam, vt efficax in re præfenti, ad hominem contra aduerfarios, argumentum in nobis non desideretur. Est autem huiusmodi: Deus potest absolute efficax, & antecedenter præfignare actus honestos liberos voluntatis creatæ, vt Dominicani omnes recentiores faciunt, reputantque de fide Ruiz d. 69. & alij non fuit, qui argumentum efformant: ait repugnat eiusmodi præfignatio, si Deus certo, & infallibiliter non præfignat eos actus præfignandos sub conditione, seu in statu conditionato futuros: ergo in eo statu præfignat: Confequentia est legitima. Probat Minor: quia præfignatio eorum actuum efficax, infallibilis effentia sua est, & cui carere effectu præfignatio physice, ac metaphysice omnino repugnat: at, si præfignatio eorum actuum sub conditione futurorum decretum, seu præfignationem ipsorum dirigat, & antecedat, non erit præfignatio effentia sua infallibilis: ergo præcedit in Deo eorum actuum sub conditione futurorum præfignatio ad præfignationem eorum concipiendam, vt potest ipsius directiua.

2. Minor proxima probatur: quia, nisi scientia directiua præfignationis eorum actuum fit præfignatio futuritionis conditionatæ eorum sub hoc medio, & conditione erit præfignatio folius possibilitatis eorum actuum ab hoc, & æque ab aliis quibufque auxiliis, fufficientibus potentiam liberam in actu primo ad ipsos constituere: in qua, & poffe illos efficere, & illos poffe ab ea effici continetur; ac hoc non fufficit infallibilitati effentiali præfignationis diuinæ: ergo, si præfignatio futuritionis conditionatæ eorum præcedat, ac dirigat diuinam de ipsis præfignationem, hæc natura sua, & effentialiter non erit infallibilis. Immo Minor fuadetur: quia, cum media, seu conditiones illæ potentiam liberam, vel constituent, vel relinquunt, & indifferentem ad vtrumvis, sub eis tamen est poffibilis negatio actus præfignandi, quam actus ipse: ergo

scientia simplicis intelligentiæ atque præfignatæ poffibilis negatio actus, atque actus ipse præfignandus: ergo ea scientia componibilis æque est cum negatione actus præfignati ex ipsa, atque cum actu ipso præfignato: quare, & præfignatio per illam folam regulata, & directæ cum negatione eadem præfignati actus componibilis erit: quod ipsum est natura, & effentia sua fruifrabilem, non autem infuifrabilem effe. Nec satis est, eam præfignationem dirigat per scientiam folam probabilem coniecturalem, imo moraliter certam de conditionata futuritione confensus præfignandi: nam ea omnes scientiæ de conditionata futuritione actus præfignandi absolute, & simpliciter fallibiles funt: & cum negatione futuritionis actus conditionatæ, & absolute etiam purificatæ conditione, physice, ac metaphysice componibiles: quare neque ex earum effentiali præfuppofitione, & directione præfignationes diuinæ physice, & metaphysice, ac fubinde absolute infuifrabiles erunt: vnde neque erunt eorum actuum præfignationes, quæ, non nisi absolute infuifrabiles effentia sua effe poffunt, absolute poffibiles, ni Deo adit certa absolute ac physice, & metaphysice infallibilis de eis actibus conditionata scientia, qua illæ dirigantur.

3. Confirmatur. Quia nemo potest prudenter præfignare, fivè efficaciter antecedenter aliquid intendere, quin prænouerit, habere fe in fua potestate media, quibus appofitis, illud confequatur. Ex quo fit, vt, quo gradu prudentior, prouidentiorque alicuius intentio confequendi effe debeat, eo perfectior effe debeat eiusmodi notitia de medijs, quibus illud confequendum fit: atqui in Deo fumma prudentia, & prouidentia, fummeque perfectæ in quouis intendendo effe: ergo, & in eo effe fumme perfectæ cognitio de continentia in fua potestate mediorum, quibus illud, quod intendit, non folum aftequi poffit, fed & aftequatur. Hæc autem perfectiffima præfignatio Deo non adit, nisi ante intentionem efficacem actus noftri liberi, & contingentis præfignat certo, & infallibiliter habere fe in potestate fua media, per quæ eiusmodi actum de facto aftequatur, fi ab ipfo apponatur: ergo id ad præfignandum, & intendendum actum, ac prouidendo futuritionem eius conditionatam præfignare neceffario debet, vt illum debita fibi neceffaria perfectione prudentiæ, & prouidentie efficaciter intendat, ac præfignat.

4. Nec fatis pro Dominicanis illis Thomiftis, non admodum iunioribus, quos impugnamus, refpondeas: fub conditione, ac per media physice prædeterminationis, ac præfignationis Thomifticæ Dominicanæ Deum certo, & infallibiliter physice, & metaphysice præfignare actus præfignandi conditionatam futuritionem fub eis, fivè illum fore, fi apponantur, vt apponi ea media ab ipfo queunt. Id enim & præfenti noftræ conclufioni fatis effe: (ficut de prædeterminationis, & præfignationis eius Thomifticæ cum actus præfignati, ac prædeterminati contingentia, & libertate repugnantia cum eisdem Thomiftis fuo deinceps loco fit nobis quæftio futura) & eorum principis adeo inequitabile coniectum, vt mirum fit, aliquot ex eis ftatim à controuerfia huius de certa scientia conditionatorum principio à noftris in re præfenti difcordaffe: ficuti & iuniores eorum ceteros ad decretum absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte obiecti pro certa, & infallibili omnino conditionatorum contingentium scientia ftatuenda confugiffe: alijs fcilicet, atque alijs tanti ponderis difficultatibus multo fudore, nulloque fuz adhuc de prædeterminatione, & præfignatione fententiæ fructu fubcollantes.

5. Cæterum principium illud, quod in hoc argumento pro maiori affumebatur, & conftematio fupponebat: Deum, fcilicet, poffe absolute actus noftros liberos, & honestos præfignare, non ita de fide effe (quidquid incallum tenet Ruiz nofter) vt oppofitum per principia intrinfecca non fit longe probabilius. Per extrinfecca autem principia ab authoritate Theologorum petita fententiæ præfignationes actuum noftorum liberorum Deo poffibiles adituës, non effe ita communis, vt licet præter Dominicanos ipecciales illas fuz præfignationes admittentes Soarez cum Sectarijs fuis, (in quibus nofter Francifcus Annatus fæpe in defenfione scientiæ mediæ) & recentiores Salmantini, qui plerumque Soarizant, & nuper ex Complutensibus nonnulli illas præfignationes tueantur; at Molina & Vazquez cum affectis, (in quibus Leflius, & Becanus, atque

ad hæc fere tempora, nostri omnes, imo & externi Complutensium Magistri, atque ex Augustiniana familia viri doctissimi numentur, ex mordicis impugnant, & horrent: ac iure, me iudice, non exigo, vi controu. 4. d. de intentionibus diuinis. quæ, de intentionibus efficacibus actuum liberorum creatorum videbimus. Idcirco argumentum hoc, nil ad hominem contra Thomam illos, & si qui impoterius possibilerem præfinitionem erga nostros liberum actus admittentes, scientiamque conditionatam eorum Deo negantes, vtendum tunc non erit.

317. Hoc tamen argumentum, quod est possibilitate di-
nitarum præfinitionum efformatum, & confirmatum
etiam à Recentioribus, parum roboris habet, quia falso
plurisque, & nobis etiam, de præfinitionum nostrorum
actuum liberorum principio nititur: & prædeterminationis
diuinæ certitudine, & infallibilitate, quæ non solum
possibilis; sed existens in Deo absolute, & de facto est
maiori longe robore pro diuina nostrorum actuum liber-
orum sub conditione futurorum, vt eo futuritibus statu
sunt, conditionata scientia instructorum. Etenim diuinam
prædeterminationem essentia sua infrutrabilem esse, de fide
est: cum aurem intrinsecè antecedentem efficaciam &
connexionem non habeat cum liberis, & honestis nostris
actionibus, per quas obtinenda de facto salus nostra est,
ad quam per illam prædestinamur, ne earum officii li-
bertati, nulla illa infallibilis, & necessaria prædetermina-
tio cum salute prædestinati connexio, ac subinde præde-
stinationis infrutrabilitas esse potest, nisi è conditionata
nostrorum actuum, & scientiæ de eis in statu illo condi-
tionata, quæ essentia sua prædeterminatio dirigitur, & re-
guletur præsuppositione: ex qua prouide solum Deus in
negocio prædeterminationis nostræ, quia Deus seruo de nostra
agit salute, prudenter, & absque frustranei conatus peti-
culo se gerat.

CERTAMEN X.

Oppositionibus ab autoritate ob-
viatur.

1. **O**pponit Ledefma d. 2. de auxil. dif. 2. §. Primo
probat ex Cartel loco citato in c. 4. Sap. illud
Genel. 3. Non ergo ne forte mistat manum suam. Et sumat
etiam de ligno vite. Vbi Septuaginta vertunt. Ne quando
extendat manum suam. Et sumat de ligno vite: Chal-
daica aduerbio forte etiam vnitur: Vatabulus: Et nunc
fericulum est, ne forte omittat manum suam. Deuter. 4.
Non vidisti aliquam similitudinem scilicet. ne forte decepti
faciatis vobis culpam similitudinem masculi, vel fami-
na. c. 7. Non potes eas delere pariter: ne forte multi-
plicentur contra te bestiae terre. Isai. 48. Predixi tibi ex
tunc, antequam venirent mala, indicavi tibi, ne forte
diceret: Idola mea fecerunt. Et quibus locis, ex sola con-
cordantiarum lectione potest plurius argui particula forte
fatis significari eorum contingentium conditionatorum
dubietatem proprietate sermonis, quae a catholico inter-
prete in omni scripturae loco tenenda est, quando eius
proprietas, nec fidei, nec rationi aduersatur, iuxta regu-
lam vetustissimi Tichonij probatam ab Augustino S. de
Doctrina Christiana. c. 10. hic autem nullum est incon-
ueniens, si dubitans ex parte cognitionis deinde intel-
ligatur, fed ex parte obiecti, quod dubium in se est, nec
magis ad vnam partem, quam ad aliam determinatum,
quod Deus ita certissime cognoscit: id quod confirmari
potest, quia Deus cum cognoscit meum de aliquo iudi-
cium esse probabile, meae esse de illa imperfectione, aut du-
bietate ex parte fidei scientie cognoscit: quod ipsum illis
Dei ad Moysen verbis Exodi 4. continetur: Si non cre-
derint tibi neque audiverint sermonem signi prioris, cre-
dent verbo signi sequentis: quod si, neque duobus qui-
dem his signis crediderint, neque audiverint vocem tuam,
sume aquam fluminis, et effunde eam super aridam, et
quidquid hauerit de flumine vertetur in sanguinem, Vbi

euentus incertitudo sub primo, & secundo signo satis declaratur.

laratur. 2. Sed et si eis locis particula *forte* dubietas obiecti-
vum solum enuncietur, atque eius solum cognitio ac-
queretur in Deo; alii in aliis supra adductis vbi et parti-
cula, aliaue am dubietatem immens non addit; sed con-
ditionati euentus prædicuntur absolute; scientiam Dei
certam de illis, nec solum de eorum probabilitate co-
gniti, inferri auctoritati nequeunt, vel ex allegata ab
ipsis regula interpretandi scripturas, imo inde in his ipsis
locis, que nobis opponunt, conditionatorum scientiam
diuinam contineri planum est. Siquidem, si ad aliqua
conditionata contingant scientiam Dei extendi fatendum
auctoritatis necessarium est: ad omnia autem extendi ne-
cessaria illatione conuenit; cum, & Deus omniscius
sit, nec vnum conditionatum sit alio magis cognoscibile,
apertum certam Dei, & infallibilem terminare cognitionem.
Et quamquam negare non possumus, Deum dum
obiectum obiectum, sicut & iudicium nostrorum pro-
babilitatem, atque mentis nostre dubitationes cognos-
cere: aut euentus ipsos sub eis conditionibus indifferen-
tibus, atque obiectis dubiis, & indeterminatis fumos-
de quibus eis locis loquitur, à Deo cognosci sine omni
scientia diuine detrimenti negari non potest. Licet enim
conditiones illas indifferentes, & indeterminatas, tam ac-
illos, quam ad eorum opposita de se sint; alii, quod fa-
eis libere licet, & contingenter, atque ab aliis causa-
rum, & conditionum determinatione antecedente fun-
rum conditionate est; determinatum conditioner, & su-
eis conditionibus est: non secus atque quod, ab eis ab-
solute positis, & natura sua indifferentibus, absolute
te in se determinatum est; licet in causis determinatum
non sit; sed indifferenter, vel ipsum, vel eius opposi-
tum.

3. Quod si ea conditionum indifferencia, & indeterminatio obesset determinationi conditionatorum in se sufficiens, ut diuinam terminaret (sello non determinante) cognitionem, eadem earundem conditionum absolute positarum indifferencia, & indeterminatio absoluta obesset determinationi absolute futurorum sufficienti, ut ad ea repræsentanda diuina etiam cognitio extenderetur: quæ & præsentia absoluta futurorum liberorum secundum se, & determinata suam entitatem negari Deo eodem discutiui deberet: siquæ probabilioritas, aut dubietas obiectiua, quæ in conditionum illarum absolute positarum indifferencia ad verum, & in determinatione ad futurum illud absolute est, scientia Deo admittenda foret. Ex his autem constat non sine magno rationis, & Theologicæ incommodo illud in poplitis, & similibus locis diuinarum prædicationum, siue de conditionatis, siue de absolute futuris aduerbium *ferre*, & similia dubitationem præferentia eo sensu accipisse: germanice cum recitatis Partibus interpretandas esse, vt, vel ad significandam arbitrii libertatem, vel voluntatis humane durticem, atque in euenibus, siue conditionate, siue absolute ponendis difficultatem, aut paucitatem eorum, quæ eo positiui lue, apposite ab Spiritu Sando dicantur. Id quod testimonio illo ex c. 4. Exodi solummodo significatur: sicut et ludas difficultet Moysi, cuiusque signis credituros: nec omnes primo signo, sed aliquos: neque item reliquos (candendo, licet plures, sed terro: eos autem omnes singularum quæque loco, & signo credituros, certo Deus (sicut, eorumque in credendo difficultatem: ex proinde de eo Moyses pramonuit: ne, cum vtrumque experiretur capitis, Deique mandato peragendo animum depensans absteret.

4. Secondo opponitur Augst. epist. 105. ad Sixtum, & 112. de anima, & eius origine, & loco à nobis explicato certam, 3. à n. 8. cap. 14. de prædest. sanctior. ubi opera sub conditione futuræ parui baptizati, & ingratia ob illa à Deo, vt Semipelagiani dicebant, correpti vocat *futura non futura*: coramque diuinum præficientiam *examinari* ait loco cit. de anima, id est, inane, Deoque indignum reddi. Verum, vt citato loco dicebam, Augustinus folium negat Deo absolute opera illa infantis præmutare correpti, quæ meritorie Deum mouere possent, præfata ad eum tunc in gratia baptismali capiendum; cuiusmodi solum absoluta, sive absolute futura opera

opera esse possunt: quare & ea opera futura non futura erant, quia absolute talia non sunt, ut ad meritum motionem opus erat: ac proinde præscientiam eorum, quæ merentur meritorie Deo debebat, absolutam, inanem, & falsam fore: miraturque c. illo 14. de prædest. sanctior aliquem, e puris conditionatis operibus, eorumque præscientiam Deum ad præmium, vel supplicium præreptis, vel in gratia, vel in originali Deum mouendum, fuisse, arbitratum, his verbis: *Sed unde hæc talibus viris in mentem venerit, nescio: ut futura, quæ non sunt futura, absolute, & sine addito diminutive puniuntur aut honorantur merita paruulorum*: & c. 12. de anima citato, exinanti Dei præscientiam ait: *Si quid præscitur non erit*, in sic ante absoluta opera præreptis, scilicet absolute, ut ad præmium moueant, vel pænam recipiendam, ut immediate labebitur: *Quomodo enim puniuntur peccata, quæ non erant*.

Et sane, cum, non, nisi ex manifeste falsis, & per se fore notis veritatibus oppositis, admiratione sola, vel eius, quod asserunt, inculcata solum interrogatione, aut simplici oppositi assertionem refelli aliquis prudenter possit: dum ea opera immature ante eorum operationem præreptorum assertionem, quod non sunt futura, seu non erunt, admirationeque, & interrogatione solis refellit, ostendit sed e constanti omnibus, vel ex terminis ipsis non futuritione operum loqui, quæ præreptorum morte demonstratur: ea vero absolute solum est, & quæ merito, ac demerito patet, vel supplicio, apta ea reddebat; non de conditionata eorum futuritione, quæ ad præreptorum per durationem, imo neque absolute infantium aliquando existentibus solum; sed, & de nullquam exituris operibus, non ab Augustino solum toties asseritur; sed ab omnibus, etiam aduersariis: est ad eius futuritionis conditionatæ operum consentientiam decretum de illa efficax subiectiue absolutum, & obiectiue conditionatum requirant: de quo tunc non disputamus.

6. Opponitur tertio S. Thom. 1. p. q. 14. a. 13. corp. dicens cum, qui contingens cognoscit, non in se, sed in sua causa, solum habere de illo coniecturalem cognitionem: ut Deus nequit cognoscere contingens in se; sed in sua causa: ergo solum coniecturaliter illud cognoscit: argueretur probat contingens absolute futurum, nec solum conditionatæ, imo & absolute præsens coniecturaliter solum à Deo cognosci; si quid probat: quia falsa est minor; in ipsa quippe maiori supponit S. Thom. contingens ab aliquo posse cognosci in se: si ab aliquo autem cur non à Deo, qui omnia, & omni modo, quo absque imperfectione cognosci possunt, cognoscit: secundo contingens, est in sua causa non habet determinationem essentialem, quia causa ad neutrum extremum determinata est, sed indifferens ad utrumque: ac proinde in ea, & ex ea neutrum determinate cognosci certo valeat; sed ut summum ex aliqua maiori propensione causæ ad alterum ex illis coniecturaliter solum, ut S. Thom. ibi aiebat: aut in se determinatam entitatem, & veritatem, nec cum extremo opposito indifferenter, & communem; sed prorsus diueriam, & aduersam: quare in se positum semel cognitionem terminare valet, & certam: quia ex suppositione, quod sit, nequit pro tunc non esse. Unde contingens scientia, quæ illum in quouis statu, siue absoluto, siue conditionato, siue possibilis in seipso supponit incerta, & infallibilis non magis esse potest, quam possit idem quandoque est, simul non esse, id est, duo contradictoria sibi mutuo coexistere, & amice componi.

7. Opponitur quarto idem S. Doctor recitatis verbis aduersus: *Contingens aliquod dupliciter considerari potest: uno modo in seipso, secundum quod iam actu est, & sic non consideratur ut futurum: sed ut præsens. Alio modo potest considerari contingens, ut est in sua causa: atque altero è duobus modis cognosci posse à Deo, ait. Sed per nos nequit à Deo cognosci in sua causa, seu conditione conditionatum contingens: quia solum coniecturaliter cognoscitur à Deo, ut nuper ex S. Thom. dicebamus: sed neque potest cognosci in se contingens conditionatum, ut actu est in se: siquidem actu in se non est, ut patet: ergo neque eo modo cognosci à Deo potest: quare neque vilo modo cognosci, cum alius modus ipsum cognoscendi non sit. Respondetur facile: S. Thomam ibi de cognitione contingentium absolute futurorum solum-*

modo egisse, non de cognitione contingentium conditionatorum: quare monebam proxime, argumenta omnia ex eo loco petita contra cognitionem diuinam futurorum absolute contingentium æque pugnare, & quidem magis ad textum. De futuris autem absolute certissimum est non posse in se absolute esse futura, quia pro aliqua duratione actu absolute sint. De conditionatis vero, quæ absolute futura non sunt; sed conditionate solum suspense, & sub hypothesi, id est, quæ essent, si conditio poneretur, opus non est, ut actu absolute aliquando sint, ut in se conditionata sint futura; sed satis omnino est, ut, si poneretur conditio, forent, ut sint sub hypothesi, & conditione in seipsis futura, atque ut talia, & in eo statu conditionato in se futura cognoscantur. Imo ut certam. 8. num. 7. demonstrabam ab statu futuritionis absolute contingentis in se, cuiusque cognitione, ad statum futuritionis conditionatæ eiusdem contingentis in se, cuiusque ut in se pro eo statu conditionato est, cognitionem sit inuitabilis consequentia: ex doctrina hæc S. Doctoris de cognitione, & cognoscibilitate contingentis futuri absoluti, ut in se actu est ad cognoscibilitatem eiusdem in statu conditionato, ut in eo statu est, inuitabilis est consequentia.

8. Opponitur quinto Damasc. Dial. aduers. Manich. longe à medio scribens: *Si cum (diabolum) perueniendum prænoscebat, certe, & omnino futurum prænoscebat. Etenim eius, quod non omnino futurum sit, præscientia, non præscientia, sed ignoratio est, & impostura. Infra: Quenam autem modo præscire queat quod futurum non est? Nam, si aliquem peccatum præscisset, nec eum condidisset, præscientia hæc non esset, sed impostura. Cum autem Damascenus ibi questionem illi responderet Manichæorum: cur Deus de lapsu Angeli præscire illum nihilominus creauerit, quam præscientiam conditionatam solum lapsus Angeli si crearetur, esse, docuimus, eamque neget Damascenus: utique conditionate futuri contingentis præscientiam Deo negat. Secundo: præscientia eius, quod absolute futurum non est, ignoratio, & impostura per Damascenium est: ergo præscientia, quæ absoluta non est, ignoratio, & impostura est: quia omnis præscientia absolute futuri præscientia absoluta est: aut præscientia contingentis conditionati, siue conditionate futuri præscientia absoluta non est: ergo impostura, & ignoratio à Deo alienissima est per Damascenium. Communis est nobis cum magis recentibus Thomistis huius testimonij difficultas: vnde cumque enim conditionata contingentis futuritio proveniat, & consistat, siue è subiectiue absoluto, & obiectiue conditionato Dei efficaci decreto, ut hi volunt; siue ex hypothesi plena, & pure, ut nos volumus, eam à Deo præsciri, videtur negare Damascenus: quare valde disalceata est cursus Carmelitani Theologici è decreto illo solutio, ut huic testimonio satisfaciatur: solutio pro omnibus solida sit, Damascenium questionem huic ex præscientia conditionata, & antecedente decretum creandi Angelum prius respondisse, ut vidimus certam. 7. num. 3. præscientiam hanc conditionatam à Dei bonitate superatam, ut ea pro priori ad decretum Angeli creandi ab eo retrahente, non obstante Angelum creare nihilominus absolute decerneret, ac de facto crearet. Postea vero quia præscientiæ vox æquiuoca erat, ac proinde Manichæorum, vel ignorantia, (quæ, teste Augustino, magna erat) vel consueta hæreticis malitia absolutam poterat sonare etiam eam oppositis verbis consutauit, ut doctè Ruiz obicitur.*

CERTAMEN XI.

Oppositis à ratione occurrunt.

1. Primo opponitur à ratione. Assertores scientiæ conditionatæ certæ, & infallibilis de contingentibus sub conditione futuris variant: at varietas opinionis defendendæ de falsitate illam, ut minimum, valde suspectam facit: ergo ei non subiacet conditionata de contingentibus sub conditione futuris, quam Deo appingimus. Respondetur: falsam esse maiorem. Nulla quippe est nostra

nostrorum Doctorum varietas de scientia conditionatorum contingentium secundum se eam terminantium in Deo asserenda. Sin ostendant obiectantes ex nostris aliquem, qui eam Deo, vel negarit, vel solum coniecturalem, ac non physice potius ac metaphysice certam, & infallibilem concentricam de quo solum nunc quaestio: quin, neque in aliis de medio, siue materiali, siue formali eorum à Deo cognoscendorum, vel vnus ex nostris ab aliis discordat. Omnes siquidem decreta absolute subiunctiue, & obiectiue conditionata ad conditionatam eorum futurationis consistentiam, atque vt in eis cognoscantur, impugnant, ab hypothesis etiam, sub qua contingencia conditionate futura sunt, physicam praedeterminationem, decretumque eorum praedeterminationem prorsus abiciunt, cum, vt illa conditionate futura sunt, tum, vt à Deo cognoscantur. Nil autem praeter ea aliud opus est, vt scientia conditionata, & media, quae à nostris assentur, consistat: sin dent ea nobis aduersarij, & nulla nobis cum ipsis posthac controuersia erit: ergo in his, quae ad scientiam conditionatam tuendam spectant, nemo ex nostris ab alio discordat. Certe aduersarij in opposito defendendo pauci cum aliis concordant. Negant quippe conditionatorum contingentium scientiam Deo, atque, vt summum coniecturalem concesserunt hi omnes, cum quibus nunc pugnamus. Decreta absoluta subiunctiue, & obiectiue conditionata plures ex eis merito sunt exosi, & pluribus aliis inter se discordant, vt proximis disputationibus patebit. Maior ergo in eis solum est vera: ac proinde, si minor esset firma regesto in ipsis argumento, suo ipsi telo perirent. Sed falsa etiam est Minor: varietas enim aliquid defendendi eius difficultatem probat, non autem falsitatis generat suspicionem. Alioqui Trinitatis mysteria Verbi prae Spiritu Sancto filio, diuinorum decretorum libertas, & sexcenta alia de fide certa falsitatis suspecta vehementissime forent: cum tanta sit ea defendendi, & explicandi, quanta Doctorum diuersitas, nullo fere alterius defensione, & explicatione quiescente.

2. Obiicit iterum: futurum contingens conditionatum non habet sufficientem, & determinatam obiectiuam veritatem: tum, quia, quae tale non habet entitatem, seu esse in aliqua duratione aeternitatis, extra quam nihil esse potest: tum, quia contingentia (cuiusmodi conditionatum futurum illud est) repugnat determinationi essendi prae alio extremo opposito: tum denique, quia cum principia indifferentia sint ad vtrumvis, non est cur vnum determinate sit prae alio. Antecedens falsum esse, plus satis à nobis ostensum est toto certam. 8. Ad duas eius postremas probationes ex natura effectus contingentis, & ex necessitate indifferente causarum eius potestare abunde respondimus certam. 9. num. 2. & 6. contingentiam contingentis non esse in suo intrinseco esse, quod quidem determinationem in se est, & determinate diuersum, & aduersum opposito extremo, nec cum ipso componibile: totamque eius contingentiam esse respectu suarum causarum, à quibus, quia indifferentis, nec determinatae ad ipsum potius, quam ad eius oppositum potestatis sunt, ita proueniunt, cum ab eis proueniunt, vt non prouenire absolute poterint: quare ex parte suae causae nulla est, esseue ratio necessaria potest, cur illud potius, quam eius oppositum de facto proueniat: imo, si ea non esset indifferens contingentis illius causa non esset: quare neque ipsum contingenter ab illa heret, neque contingens absolute ipsam foret, siquidem ab indifferentia sua causae ad ipsum, eiusue oppositum, ac subinde à sui ex illa productione ita, vt potuerit pro priori naturae ex illa non procedere contingens est: unde, si immediate, & proxime in se contingens, & liberum sit (cuiusmodi sunt omnes actus directi voluntatis, nec imperati, aut supponentes alium voluntatis actum, à quo necessario proueniant) actiuam causam, & rationem, ex qua determinate proueniat, indagare, perinde est, ac nodum in scypro quærere: cum principij ex parte sui prorsus indifferentis, & liberi, nulla alia nisi eius determinata immediata operatio, seu immediatus actus formalis determinatio esse possit, quae actus eius indifferentis potestatis secundus est, ac teneri ex parte potentiae illius, seu actus primi ad ipsum prorsus repugnat. Denique (vt ex citatis locis, & ratione ipsa claret) postrema istae duae antecedentes probationes, non solum

obiectiuam conditionati futuri contingentis veritatem determinatam impugnant: sed, & absolute futuri, imo & absolute existentis actus, & de praesenti contingentis: cum & contingens absolute sit, & à causa, & potestate indifferenti ad vtrumvis proueniat: quod Thomistae obiectantes non admittunt.

3. Mitto rationes haec in obiectantes eas Ledesmae ex Magistro Curiel nullam vim habere: cum ipse ex parte hypothesis physicam praedeterminationem, & praedeterminationem decretum, cum quibus nec indifferens ad vtrumque potestas causae in hypothesis (sicuti nec absolute) petita, nec contingentis effectus conditionate futura contingencia subsistit, vt in sequentibus ostendimus. Imo neque in Thomistis aduersariis iunioribus, qui eadem principia ad conditionatum contingentem ponunt, adduntque absolutum subiunctiue, seu ex parte & obiectiue, seu ex parte obiecti conditionatum decretum, vt conditionata contingentis futuri consistat, & ex quo certo, & infallibiliter, tanquam ex causa, & medio inferatur: cum quibus determinatis, & determinantibus antecedentes ad eam futurationem principij, neque ex parte causae indifferencia potestatis ad vtrumvis, neque conditionata contingentia effectus conditionate futuri stare vquam potest. Sed quoniam iuniores isti (etiam in eadem) saluari vtrumque contendunt, de eoque male apud Ledesmam iam citandum audiunt, & impugnantur, eisdem duabus rationibus respondere tenentur: vt mirum sit, eos illis ipsis rationibus contra nostram in rebus huius doctrinam, vii non semel. Mittenda tamen hic non est Ledesmae eiusdem impostura Patri Soario facta d. illa 2. de affin. dif. 2. concl. 5. fol. 597. col. 1. lit. B. ita paraphrasum vnum inchoantis: *Alij vero Auctores conueniunt cum praecedenti (Soario) quantum ad hoc, quod dicunt illud futurum conditionatum habere determinationem etc. & dicunt, quod illa determinatio ad alteram partem conuenit futuro secundum se, & non prout est in suis causis.* Cum autem conuenio illos cum Soario partim solum dicat in margine: ac verbis recitatis dicat conuenire quoad primum, quod dicunt: quoad secundum scilicet conditionata futura contingencia habere determinationem in se, non in suis causis: in hoc à suis illis Dominicis dissentire Soarium tacite, vel asserit Ledesma, vel supponit: falso tamen: cum Soarius vbique id ipsum cum nostris omnibus doceat: & expressis verbis lib. 2. de scientia futurorum contingentium conditionatorum c. 6. nu. 3. ex quo loco ipsi à Ledesma refertur.

4. Duae vero probationes aduersariorum primae antecedentis eiusdem nihil praestant. Prior enim solum probat, conditionata futura contingencia praesens, prout in statu illo non habere esse, siue existentiam actualem absolute, siue absolutam: quare neque, vt absolute futura, veram sui de absolute existentia cognitionem, & assertiuum iudicium non posse terminare, ac subinde neque habere prout in statu conditionato veritatem obiectiuam, seu cognoscibilitatem passiuam, quam habent absolute futura, & existentia, quaque vero de illis iudicio asserti potest. At in eo statu conditionato cognosci vero iudicio affirmatio contingencia futura conditionata, vereque de illis asserti, fore si conditio, sub qua essent, poneretur, atque adeo veritatem suam obiectiuam, & cognoscibilitatem, seu capacitatem vt veram terminent cognitionem de sua illa conditionata futuratione habent: quia ad cognitionis veritatem solum est opus, vt eius obiectum ita sit, vt enuntiatur: non autem vterius aliud sit, aut habeat, ab eo quod de ipso cognitione, seu iudicio assertur: siquidem, illo praefixo, inter iudicium, & obiectum, de quo fertur, conformitas erit, in qua veritas iudicij illius formaliter omnino consistit: quare, si de obiecto futuro absolute iudicatur absolute fore verum prorsus iudicium est, etiam tunc, cum iudicium illud haberetur, & existeret, obiectum illud actu absolute non sit: quia de eo non affirmatur esse: sed solummodo fore: quia, si iudicium de puro futuro sit, falsum esset, si tunc, cum iudicatur, actu absolute esset illud obiectum, de quo pura futurius enuntiatur: quia eius futurius pura non esset, sicut de illo iudicatur, & assertur. Cum ergo scientia conditionata de conditionato contingentem non asserat, actu absolute esse, vel absolute fore: sed solum fore, si conditio poneretur, est, nec tunc, cum illud de eo iudicium habetur, imo ne-

que villa anteriori, vel posteriori duratione esse actuale absolutum habeat, vere de eo iudicatur, eo præcise, quod illud habet, si adhiberetur conditio, atque adeo suam illius status propriam veritatem obiectivam, & cognoscibilitatem habet: eaque propter merito proutur, & axiomatis dialectici circumfertur, *conditionalem propositionem nihil pene in esse.*

Inde posterior etiam è duabus primis probatio emittitur: scilicet non esse, nec veritatem obiectivam habere conditionate futurum contingens, quia in nulla duratione æternitatis est, fuit, aut erit. Id enim solum probat in eo statu obiectivam veritatem absolutam non habere, quam id, quod absolute est, habet. Id quippe solum, quod absolute est pro aliqua duratione, vel præterito, vel præteriti, vel futura esse actu absolute debet. Ut autem vere iudicetur, quod neque absolute est, sed solum suspense, & in hypothesi, ut conditionatum contingens futurum, quod pro eo statu solum habet esse, aut fore, si ponatur conditio, atque id solum de eo cognoscitur, & iudicatur, existentia absoluta ipsius pro duratione aliqua, neque ipsi, nec veritati propositionis de suspensa ipsius functione opus est. Ab hac solutione communi Philosophorum, & Theologorum, rationisque perspicuæ suffragio nonnulli, & male variatim Borru. noster d. 4. de scient. med. sect. vi. num. 305. dicens: futurum contingens conditionatum tale dici à negatione existentie nunc, & existentie postea, si conditio poneretur. Nam & id, quod nunc est purificata absolute conditione, est pro priori maioris universalitatis conditionate futurum: imo et eo quod purificata, & posita absolute conditione contingens absolute est, nequit non esse verum, quod esset, si conditio poneretur: cum ab statu absolute ad conditionatum, & è contra cum purificatur conditio, mutua sit inevitabilis consecutio. Secundo in Tyrillis, & Sidoniis, eorumque conditionata consecutio, quæ nunquam fuit, neque erit, inipigit solutio, & ratio utriusque est: quia conditionata contingens futurum non ex prioritate, & posterioritate durationis, sed maioris universalitatis status conditionati respectu status existentie rerum absolute, à quo ad primum valet subsistendi consequentia, non autem contra à conditionato ad absolutum conseritur. Hæc omnia ex dictis quæst. i. certam. 4. de veritate obiectiva, & vera possibilitate, quæ talium, etsi absolutum esse pro aliqua duratione æternitatis non habeant, manifeste confirmantur. Ea quippe veritas, & ab absoluta existentia, & duratione omni abstrahit: ac proinde necessaria, & æterna obiectiva est, sicuti, & eorum propositiones æternæ sunt veritatis formalis, & positiuntur: quia solum cognoscuntur esse posse, non autem physice absolute esse: quare & solum esse metaphysicum eorum, id est, prædicatum cum subiectis identica connexio: quia subiectum sine identitate cum prædicatis illis esse nequit: ac subinde solummodo identitatem cum eis esse potest, ut enuntiat, quod in vere, ac non fidei possibilitibus abique illo rationis figmento ipsius intrinseco verissimum est, licet intellectus noiter ea enuntiare non valeat, qui venis illis obiectis extrinsecus figmentum aliquod rationis assignat.

6. Tertio opponunt: inter conditionem, & futurum contingens sub illa, nulla est necessaria connexio: ergo nulla specialis veritas præter veritatem extremorum coexistentiæ, seu futuritionem simul, & quemadmodum diximus certam. i. de disparatis conditionatis, quæ vocamus, si gallus cantaverit, Turca convertetur: casu, quo galli cantus, & Turcæ conversio in idem tempus concurrere ostendit: imo vero cum conditionalis propositionis veritas nil aliud, quam consequentia bonitas sit, quæ sine necessaria connexione antecedentis cum consequente esse non potest, nulla in conditionatis contingentibus veritas erit. Neque consequentiam primam: ostendit enim certam. primo citato: in conditionatis contingentibus, etsi nulla sit conditionato sub illa contingente futuro necessaria connexio, ut verè non est, non significat solum coexistentiam absolutam, ut in disparatis ideo à futuris conditionatis contingentibus, ibidem exclusis, sed fore sub conditione ad ipsam, conducente quidem, sed non determinante, aut prædeterminante nec conditionati percat contingentia, & licet: sicuti in disparatis conditionatis euenit, si ex

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

trinfecus ex Dei decreto conditionato obiective conditio cum conditionato connectatur necessario. Hinc patet illud falsum de identitate veritatis conditionati contingentis cum bonitate illationis, seu consequentia à conditione ad conditionatum; quæ, si esset, conditionati contingentiam destrueret, cuiusque cognitio ad scientiam simplicis intelligentie spectaret: quia necessaria veritatis esset, atque, atque hæc conditionalis: si *Si incert, dies est*, vel conditionales de se disparata, si ex decreto Dei conditio, seu hypothesi necessariam cum altero extremo connexionem habeat, ut dicebamus. Ceterum cum hæc opponens Ledefina cum necessaria connexione physice prædeterminationis, siue in hypothesi ad conditionatum, siue absolute posita ad absolutum contingens huius contingentiam in utroque statu autem saluari, ac omni conatu contendat: atque Dominici iuniores contingentiam conditionatam cum decreto absolute subiectivæ, & obiectivæ conditionato, ex quo conditionata contingentis futurum inferatur eius libertatem, & contingentiam, conditionatam componant, nescio qua fronte, & Ledefina contra iuniores suos Dominicanos, & utriusque contra nos hoc argumento secundo vrantur: cum ipsi tam absolutam purificata conditione, quam conditionatam contingentis effectus libertatem, & contingentiam cum ea necessaria connexione conditionis cum illo debeant Catholice in utroque statu admittere, ac diuersimode se illam veritatem habere, atque hæc naturalium, & necessariorum conditionatorum veritas se habeat, *Si sol lucet, dies est*. Reliquæ Ledefinæ oppositiones à ratione nihil præter prædictorum prolixam repetitionem, & complicationem habent, ut videre in ipso est. fol. 601. col. 2. litt. B. & brevius in nostro Borru. ubi proxime sect. vi. num. 312. col. 2.

7. Quarto opponit Anonymus apud nostrum Annatum: iudicium conditionatum stare nequit cum iudicio absolute de eodem obiecto: equis enim non vecors videns lucere absolute lunam dicat: *Si Luna luceret, illam viderem*? tenensue, & legens librum: *Si librum tenerem, legerem illum*? ergo de his contingentibus, quæ Deus absoluta scientia novit, nequit conditionatam scientiam habere, siue illa in statu conditionato cognoscere: ut probaret obiectio de his solum contingentibus, quæ absolute erunt, probaret; non de innumeris, quorum nunquam purificata, aut purificande conditiones sunt: quare neque ipsa absolute visquam sunt, atque absoluta Dei scientia cognoscuntur. Sed nec de his, quæ absolute sunt, fuerunt, vel erunt, quidquam absolute probat: sed solum scientiam eorum conditionatam absolutam de eodem absolute obiecto non sequi; non autem non præcedere, ut prioritate maioris universalitatis semper, nature vero prioritate sæpe præcedit: quoties nimirum ex conditionata præscientia conditio purificatur, & absolute ponitur, uti ponitur quotiescumque ordine prædestinatio ponitur, atque ex ea contingens absolutum, quod per illam conditionate fore, præsumitur est: exempla vero è re non sunt: quia visio lune, & libri lectio absolute supponuntur à nobis præhaberi nihil prius conditionate de eis obiectis cogitantibus: quare iudicium posterius conditionatum, quia iudicium præcise inutile esset, & ineptum: maxime, quia iam præhaberi desiderium sonat. Ceterum, ut conclusio, & consequentia non ineptum, sed omnino necessarium iudicium illud est: quia ab absolute ad conditionatum necessaria est consequentia, ut diximus sæpe: ergo si teneo librum, lego, vel si luna lucet, illam video. Sicuti, & causalis propositio infertur etiam, *quia luna lucet: illam video, & librum quia teneo, lego*. Reliqua Anonymi argumenta, nihil præter eius de scientia conditionata ignorantiam probant.

8. Eiusmodi illud est: scientia conditionata nihil ponit in re, seu esse, nihil affirmat, aut negat futurum: ergo neque aliquid in Deo ponit. Antecedens de esse, & futuritione absolute obiecti verum quoad utramque partem est; de conditionato esse, siue futuritione obiecti quoad primam partem etiam: quia illam conditionata scientia non ponit, aut efficit, sed supponit. De cognoscere

H h

sciente

sciente vero falsum omnino est, scientiam conditionatam nihil ponere: maxime in Deo, in quo præter formalem suum effectum ponit prædestinationis perfectissimam providentiam, atque infallibilitatem effectus contingentis, ad quem prædestinatur, cumque eius contingentia, & libertate nostra componit. Tale est etiam illud: de quibuscumque fieri possunt propositiones absolute: Categoricaliter, possunt fieri hypothetice, & conditionales: at illæ de rebus omnibus fieri possunt: ergo & conditionales: quod à nostris omnibus merito negatur. Sed quia falsissima est argumenti maior. Cum enim scientia reneget solo nomine, conditionalis eorum solum, quæ inter possibile & absolute futurum medium statum habent: siue inter absolute necessarium, & absolute liberum, seu absolute existentem contingentem, (quod solum in contingentibus, & liberis, siue immediate, siue mediate ab arbitrio provenientibus actionibus, & effectus habet locum, ut constat ex certam. 1.) de his solummodo vera est maior, ut de quibuscumque fieri propositiones absolute possunt, possunt, & conditionales hypothetice fieri, si causæ, & principia, à quibus absolute positis, vel sunt absolute, vel erunt in hypothese, siue suspense ponantur: quod ipsum de eorum omissionibus liberis est. Qui cumque enim sub vno auxilio consentiens esset, si poneretur, sub aliquo saltem, si daretur, non consentiret, & qui non consentiret sub vno, sub alio consentiret. Id quod mihi certum omnino est: quia cunctis coniunctim sumptis auxiliis eius creatura rationalis resistentia possibilitas eius omnipotentia, & supremo in creaturas omnes, & singulas rationales dominio derogat: creatura vero rationalis omnibus, & singulis cogitationibus in bonum à Deo immutabilibus consensura Dei misericordia, & gratia erga illam detrahit, non parum: atque adeo ex misericordia Dei, & supernaturali dono imprædestinabilem reddit.

9. Nec melioris conditionis tertium aliud Anonymi argumentum. Nihil Deus scire potest, nisi omnes eius causas necessario prærequisitas noverit: ait penitentia Tyrionum, & Sidoniorum, & plurium similiter causas omnes necessario prærequisitas non novit: ergo nec eorum penitentiam sciuit. Minorem probat: quia, quod non est, non scitur: non fuerunt autem signa apud eos facta, neque habita apud ipsos prædicatorum, quæ necessariæ causæ penitentia illius ob illa futura à Christo Domino fuerunt præsignata. Quidquid de maioris veritate absolute, & formaliter loquendo sit (quo sensu absolute non est vera: qui enim veritatem sola eius extrinseca positione attingit, uti Deus, causarum cognitione non eget, ut eam cognoscat, licet veritas ipsa earum positione egeat, ut consistat) distinguo maiorem convenienter ad statum eius, quod à Deo scitur, fateor, absolute posita nego: & hoc solum modo causæ penitentia Tyrionum posita non sunt, secus in hypothese, & suspense, quo modo ad illius conditionatam futuritionem fuit satis. Et negatur consequentia. Talis demum est illa eiusdem obiectio: scientia conditionalis dicit compositionem particula si denotatam: quæ compositio simplicissima Dei scientia repugnat. Sed eodem argumento negandum Deo iudicium esset: siquidem particula est denotat etiam virtusque extremæ compositionem, & non est divisionem, quæ simpliciter repugnat. Ea tamen compositio, & divisio tota se ex parte obiectorum, & eorum, seu conceptuum nostrorum habet: non autem ex parte diuinæ cognitionis, quæ simplicissima in se cum sit, diuisa quæque representat. Instat: ergo discursus Deus, & discursus nostris discursibus assentitur. Sed nescio, unde inferat: quia discursus, & nomen, & res dicit deductionem vnius cognitionis ex alia, quæ intellectui omniscientia simplicissima diuinæ prorsus repugnat, ut diximus, atque Anonymus iple supponit.

QVÆSTIO III.

An Deus suos etiam liberos ab absolute conditionato cognoscat futuros.

N, suos etiam contingentes actus sub conditione futuros, sicuti nostros, Deus cognoscat, quæstionis huius nova materia est, ob speciales in eorum cognitione difficultates adiunctas: & in primis futuritionis etiam conditionatæ nomen nonnullis religionem iniecit: quia futuritionem in ordine ad durationem videtur sonare: quæ in Dei actus liberos ipsi ab æterno coætuos minime cadit. Potuissent vero religionem deponere, vel contingentium creatorum exemplo, in quibus conditionata futurio in ordine ad tempus nusquam est: neque ab illo, nisi per inadvertentiam intelligi potest: cum in præsentibus, & præteritis etiam, locum habeat ea futurio, abstractaque omnino, ut diximus à tempore. Quocirca Bortul. d. 4. sect. vi. §. Respondendo in primis num. 305. supponens eam futuritionem dicere carentiam existentia nunc, & existentiam postea, si conditio ponatur (cum solum pro eo statu contingens ab existentia absolute præcindat, non autem eam, suamque durationem neger solus ex nostris æquivocationem pallus de subiecto non supponente potest, quætionem hanc affimare.

CERTAMEN I.

Notanda, & aliorum sententia.

1. **N**ota primo, sub hanc quætionem non diuina solum decreta, sed & scientiam diuinam, quæ illa sequeretur, si conditio adhiberetur, ob quam decreta à Deo conciperentur, vel quæ de facto secuta est, quia & conditio de facto adhibita, & decreta fuerunt concepta. V. g. de decreto conferendi gloriam, si adesset penitentia tam peccatori, quem de peccatis penituit, quam peccatori, quem de peccatis non penituit, ac de scientia, quæ, si primum penitiret, esset de decreto, & gloria illa, quam de decreto, cuiusque, & gloriæ scientia, quæ absolute est, quia penituit secundum. Abstrahit quippe conditionata futurio à tempore, & eis, quæ in illo aliquando sunt, ut diximus sæpe: ac proinde eam conditionatam absolutam futuritionem pro aliquo tempore, neque includit, neque excludit.

2. Nota secundo: non agi hic de conditionatis omnibus, in quibus est necessaria à conditione ad conditionatum illatio, v. g. si Deus est ens à se, est æternus: si est Pater, est in diuinis filiis: hæc quippe necessaria veritatis cum sint statum medium inter absolute contingentem, & possibile non habent: quare, etsi nomine earum veritatum scientia conditionata sit, re tamen ipsa ad simplicem intelligentiam, sicuti & reliquæ necessariae veritates spectant: quare quæstionis præsentis titulus de conditionatis contingentibus, seu liberis diuinis, quæ nimirum ex sua hypothese, seu conditione non necessario inferuntur, sed oriuntur contingentem, merito inquit, iuxta dicta in simili q. 2. certam.

3. Nota tertio: in conditionatis contingentibus diuinis alia esse, quorum conditio contingentis existentia est: alia, quorum conditio est existentia necessaria. Primi generis conditionata contingentia sunt, quæ creatum aliquid pro conditione habent, ex quo Deus aliquid vel volendum, vel producendum libere moueatur, vel quæ liberam aliquam Dei voluntatem, siue absolutam omnino, siue omnino conditionatam, siue subiective absolutam, & obiective conditionatam, aut liberam aliquam Dei scientiam, ex qua Dei voluntas libere mouetur.

scitur,

rem, si adesset, pro sui conditione, sortiuntur. Secundi generis conditionata diuina sunt, quorum diuinum ali- quod prædicatum ex necessarii conditio: ea quippe sola ab existentia physice saltem (esto metaphysice prædicantur) non abstrahunt: ac proinde necessarii existentie ea sola sunt. V.g. *Si Deus sit omnipotens, liber &c. mundum crea- re uolet*: quod & contingens est, & conditionate verum considerato Deo pro illo priori maioris vniuersalitatis ad absolutam existentiam decreti diuini de mundi creatione. Oportuit autem duo hæc contingentium conditionato- rum diuinorum genera diuidere: quia in conditionatis de conditione necessarij existente ardua est specialis, præter vniuersalem generi communes, difficultas.

4. Nota quarto: non omnia, quæ in diuinis conditio- natis contingentia nominantur in hac quæstione voca- ri: etenim, & conditionatorum creatorum scientia ha- bitus in Deo additæ, & iam ab omnibus admissa (quid- quid ad eam iuxta varias scholas admittatur, aut præce- dat) & decreta subiectiue absoluta, & obiectiue condi- tionata (quæ necessaria Dominican Thomistæ ad condi- tionatorum contingentium consistentiam reputant, nostri vero ad id superflua, imo implicata, absolute tamen Deo possibilia arbitrantur) contingentia sunt, & ex ob- iectis suis contingentium nomen sortiuntur: cum autem ea omnia ex parte actus absoluta in Deo sint, inter abso- luta contingentia diuina computanda pro eo statu sunt, quem habent, non inter contingentia conditionata, nisi pro alio statu considerentur.

5. Sed ne de subiecto non supponente videamur insin- tuere quæstionem, quinto aduerte: contingentia aliqua conditionata diuina negari minime posse: etenim, etsi Deus, quid hæc, vel illa conditione posita faceret, pos- set absolute decernere decreto absoluto ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti, ut nunc dicebamus; at circa omnia, & in quauis rerum possibili peristit, vel vniuersali decreto, vel particulari bus innumeris, non- nulli otiosi inutiliter, & ipso indigne, actu absolute ex æternitate, & per æternitatem decreuissent: cum eorum præteritis, & peristitis, & operationibus, neque future, vni- uersam in rerum naturam sint, imo neque ad rerum naturam, & futurum, quod est, vel erit, spectent: ac in super ita pro omni occasione quid faciendum sit anticipato decer- nere, his solum, quibus inopinatio possunt occasiones oc- currere (quod Deo repugnat) prudentia vertetur: quare eadem anticipata Dei de omnibus obiectiue conditiona- ta efficaci voluntas subiectiue absoluta eum, vel minus sapientem, vel minus prouidum arguet: quin Domini- can recentiores, etsi eiusmodi decreta necessaria ad condi- tionati contingentis futuritionem constituendam affe- rant: non tamen ea necessario à Deo haberi: sed omni- no contingenter, & libere circa eo solum conditionata aiunt, quæ uelit: quare absoluta eorum conceptio ob- hoc, vel illud motum libera Deo est: ac proinde fore sub illo contingentem conditionate, est omnino certum. In super, cum diuinarum decretorum omnino absolutorum libertas notissima sit, atque ab omnibus scholis asserta, in his conditionata contingens futuritio negari minime potest, adhuc à Dominicanis: etsi ægre cum decretis ab- solutis illis suis de conditionata futuritione contingentia rerum saluari queat.

6. His positis, prima sententia docet, Deum diuina contingentia conditionate futura pro eo statu nullatenus cognoscere: ita illi non admodum recentibus Thomistæ Dominicanis, qui conditionatorum contingentium crea- torum scientiam Deo negant rationibus contra diuino- rum etiam contingentium conditionatorum scientiam communibus: sed specialioribus aliis fundamentis diui- norum solummodo contingentium scientiam Deo negant. Notæ Molina 1. p. 9. 14. 2. 13. d. 17. & 18. tum ob impossi- bilitatem supercomprehensionis diuine (sine qua actus arbitrij diuini cognosci à Deo non posse ait) respectu diuini arbitrij: tum ne præhabita à decreto Deo eo- rum actuum scientia ante eorum positionem absolutam eorum actuum absolute contingentie officiat. Citatur Henricz d. 17. de scientia. c. 9. nu. 57. sed solum negat dicta ea conditionata contingentia diuina futura sub con- ditione proprie: quia non concernunt durationem, qua- saltem non fuerint, & postquam sine quam æquiuoca- Christoph. de Orrego, de Deo vno, Tomus I.

tionem præfatione quæstionis huius, & q. 2. certam. i. fa- tis disce.

7. Secunda sententia docet, diuinam contingentia con- ditionata de conditione contingentis existentie à Deo cognosci; secus quæ de conditione necessaria, & indefe- ctibilis existentie sunt. vt. nu. 3. distinximus, & explicui- mus. Ita Diodotus lib. 2. de scient. futurorum conting. conditionatorum. c. 8. nu. 6. vlt. *Secundo de his decre- tis liberi*, cuius initio videtur fauere, sed tamen ab eius numeri medio ad num. 9. inclusue: ea etiam pro signo priori ad suam absolutam existentiam, vt condi- tionate futura à Deo cognosci, late descendit: & quidem secunda hæc sententia potius negat eiusmodi actus di- uinos conditionis necessario existentis esse conditiona- te futuros contingentem, quam scientiam eorum: quia (inquunt eius auctores) eorum conditio purificata est, atque vt talis cognita: quare & decretum contin- gens absolutum, siue absolute existens, ad quem statu purificata conditione transit omne conditionatum, etiam contingens: quare eiusmodi actus liberi diuini quantumvis conditionate fontem, absoluti sunt: atque eorum subinde cognitio ad absolutam Dei præscien- tiam, non autem ad conditionatam eius scientiam spe- ctant.

8. Tertia sententia docet, diuinam conditionatorum scientiam ad diuina omnia contingentia vniuersim, siue de conditione necessaria, siue de contingentia sint, extendit. Ita Thomistæ omnes, præter paululum vetustiores illos, cum quibus q. 2. pugnauimus. Nostri etiam omnes præ- ter Molinam: Vazquez 1. p. d. 55. n. 17. d. 66. & 67. n. 18. Soar. vbi proxime n. 15. Prolegom. 2. de gratia c. 8. Fon- fecato 3. met. lib. 2. c. 2. q. 4. Annal. d. 47. Henricz proxi- me c. 9. Ruiz d. 77. sect. 2. Diodotus. proxime, Complu- tentes, & Murciani Recentiores, etsi Diodotus, & Complutenfes Recentiores contingentia conditionata di- uina de necessario existente conditione à contingentibus diuinis conditionate futuris ablegent, vt num. 7. vidimus, quo, non tam vniuersalem hæc sententiam, quam eius suppositum ex parte negant. Huic sententia, & Nos iam diu subscripsimus.

CERTAMEN II.

Tertia, & communior sententia variis conclusionibus flata.

1. **D**icendum primo: Deum conditionata contingen- tia diuina de conditione existentie contingentis scientia conditionata cognoscere: probarur ex 4. Reg. 18. *Si percussisset, &c. deleuisset Syriam &c.* Pl. 80. *Si populus meus auuisset me pro nihilo forsitan inimicos eorum hu- miliasset, &c. super tribulantes eos misisset manum meam*: & frequenter in scripturis Deus dicit, quid ipse decer- neret, seu faceret, quod sine decreto suo nequit, si hoc vel illud homines facerent: quod tamen quia homines plerumque non fecerunt, neque ipse absolute decreuit, à Deo prænuntiata, & præcognita ad statum absolutum non transferunt, vt scientia absoluta prænosci possent: ergo solum cognita à Deo sunt scientia de ipsis conditionata. Hinc vero, & de decretis, quæ à Deo absolute concepta sunt, quia homines id præstiterunt, cognita à Deo fuisse constat in statu anteriori contingentis conditionate futu- ritionis, Quia, quemadmodum absolute præstita ab ho- mine conditione libere absolute à Deo concepta decreta illa sunt, ita libere à Deo concipienda esse, si conditio ab homine poneretur, verissimum est. Dices: ita à Deo ab- solute ex parte actus decretum esse, si conditio poneretur: verum præclusum paulo vetustioribus Thomistis Domi- nicanis, contra quos nunc agimus, hoc effugit est, cum ipsi similia decreta pro contingentium futurorum conditiona- torum scientia, vt ridicula, & inepta execrentur. Secundo: in his, qui admittunt, quam multum diuinationis est, vt veritates istæ, & scientia de ipsis diuina reuelata consistant. Tercio: cum per decreta omnino conditionata

H h 2 sic

fit cognitionis diuinæ cum eis adequatio, & conformitas, absque absoluti subiectiue, & obiectiue conditionati decreti litigiosa necessitate, ad veram de illis scientiam satis erit. Quarto: ea etiam admittenda, saluari debet ab ipsis conditionata decreti sub ea conditione futuri contingentia; quod præfenti sufficit conclusioni. Quinto demum: cum decreta illa subiectiue absoluta, conditionata obiectiue, ob aliquod motuum à Deo concipiuntur contingenter sub eo motuo, & occasione concipienda esse, verum conditionate pro priori ad eorum absolutam conceptionem erit: quare si ad horum conditionatam futuritionem decretis aliis reflexis subiectiue solum absolutis sit opus, in infinitum decretorum processum regrediemur.

2. Dices secundo: illis ipsis decretis subiectiue absolutis, & conditionatis obiectiue, illa, quæ Deus sub conditione fore à se faciendâ, prænuunt, sufficienter apponenda, casu, quo purificatur conditio, quin alia tunc omnino absoluta decreta apponantur: ac proinde non esse in Deo scientiam de decretis illis suis in statu suspensæ futuritionis conditionatæ: nam decreta omnia sua, quæ ad ea præstanda, si conditio ponatur, absoluta ex parte actus sufficiunt, & solummodo sunt: ea siquidem ipsa decreta purificata ab hominibus conditione, in absolutam purificatam conditione in absolutam transire. Hoc autem admissio, nihil scripturæ loca pro nobis vident, cum in nullo ex eis dicatur decretum omnino conditionatum prænosci, foreque sub assignata conditione sua; sed solum effectum à Deo præstandum, si talis conditio ab homine apponatur: quod decreto absoluto subiectiue, & obiectiue conditionato purificazione conditionis in absolutum transiente à Deo satis præstaretur: sed vero assumptum euersionis huius falsum est, nec satis axiomaticum illo fundatum: est enim de obiectis ipsis verum plane axioma sit; ac vero de actibus ipsis voluntatis, quibus ea fore statuuntur, si apponatur conditio, falsum est illos ipsos purificata conditione in absolutos transire: siquidem diversimode conditionata ex parte obiecti voluntas in illud fertur, atque fertur in obiectum idem, iam obiectiue absoluta: illa enim in illud sub conditione, seu conditionate; hæc vero fertur in illud absolute sicuti & conditionata scientia conditionate solum fore obiectum affirmat, absoluta vero fore, aut esse absolute: quare nec prima, purificata etiam conditione, in absolutam eademmet transire; sed alia scientia opus est, ut absoluta obiecti, seu rei eiusdem existentia cognoscatur. Secundo: si eademmet conditionata voluntas purificata conditione, in absolutam transiret, non posset purificata conditione esse voluntas efficax absoluta de opposito in eodem subiecto simul: siquidem duplex opposita voluntas efficax mutuo sibi repugnat: & tamen quotidie nos eius, quod sub conditione decreuit, efficaciter oppositum purificata conditione (ob quam conditionata efficax absoluta iuxta eam doctrinam redditur) efficaciter decernimus.

3. Tercio: cum purificatur conditio, sæpe voluntas illa conditionata nostra physice non adeit, quod fieri non posset, si eademmet in absolutam physice esset transitura: & eadem inintelligibile, ac imperceptibile profus est, quomodo voluntas eadem, quæ in effectum absolute non fertur sola extrinseca conditionis purificazione, intrinseca sui tendentia in illum absolute feratur: quare profus contingentia decreta absoluta diuina, ut ea, quæ in scripturis sub conditione contingentia à Deo præstanda dicuntur, absolute præstentur, admittenda necessario sunt: quæ proinde ante conditionis purificationem pro statu contingentis conditionatæ futuritionis & sunt, & ita esse à Deo cognoscantur: verum quidem est moraliter, & ciuilitate conditionatas voluntates, purificata conditione, in absolutas transire: quia verum etiam est tam ex voluntate, & decreto conditionato, quam ex scientia conditionata purificata conditione, inferri, & decretum, & scientiam absolutam in Deo immutabiliter decernente, & infallibiliter cognoscente: eius enim decreti absoluti efficacia obligationem conditionatam inducit, quæ in absolutam transire purificata conditione; cui Deus immutabilitatis titulo, & fidelitatis (si eius ad aliquem promissio intercessit) physice, aut metaphysice deesse

minime potest: & quamvis defectibiles homines utroque modo possint absolute deficere, atque absolutam voluntatem, etiam purificatam conditione, physice non ponere; neque tamen tunc moraliter & ciuilitate illa non apponere: quia purificata conditione, independentem à voluntate eorum absolutam, est absoluta obligatio apponendi id, quod sub conditione promissum fertur, seu voluntate efficaciter conditionata alteri intimata decretum est: ac proinde moralis est obligatio apponendi purificata conditione voluntatem efficacem absolutam, sine qua apponi illud à promittente nequit.

4. Ad institutum vero præfens redeundo: est citata scripturæ testimonia plerumque de his solum conditionatis contingentibus diuinis sunt, quorum purificata, & adhibita conditio absolute non est, atque de immediate contingentibus liberis (cuiusmodi sunt diuina decreta) tamen atque efficaciter, licet non atque immediate, de his etiam, quorum purificata conditio est, atque in Deo absolute fuerunt, & de scientia Dei mediate solum libera, & quæ decreta illa, & effectus eorum sequeretur, si apponeretur conditio, & quæ illa absolute posita, sequuta est, probant. Siquidem, ut sæpe dixi, quod absolute contingentem, & libere mediate, vel immediate purificata conditione est, non ideo non habuit, aut perdit statum futuritionis contingentis conditionatæ verum, in quo pro priori maioris vniuersalitatis præcessit: sicuti neque, quod absolute de præfenti est, absolutam sui futuritionem, quam posteriori tempore, vel æternitate habebit, amittit, nec si antea duratione præcessit, perdit antea existisse ex eo, quod nunc absolute exiit.

5. A ratione vero probatur facile conclusio: quia, siue dependenter, siue independentem à decreto absolute ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti (de quo in præfenti non disputamus) verum, vereque enuntiabile est, tam de his decretis, quam de scientia ipsis posteriori, quod absolute in Deo non sunt, quia eorum conditio purificata, & absolute posita non est, quam de his, quæ absolute sunt, quia eorum contingens conditio purificata est vel purificabitur; quod, si ea conditio purificetur, atque apponatur, decreta illa, & scientia diuina apponentur: ut omnia, quibus id ipsum de contingentibus conditionatis creatis probabamus, euincunt: atqui Deus omniscius est: ergo ea omnia, & fore vnumquodque sub conditione, & hypothesi sua, sub qua esset, si apponeretur conditio cognoscit Deus: alioqui omniscius non esset: & de his quidem conditionatis diuinis, quorum existentia absoluta est, quia conditio contingens purificata est, (v. g. de decreto Incarnationis, si Adamus peccaret, ut absolute peccauit, ac proinde decretum à Deo est conceptum) specialis est ratio: quia ex veritate rerum absoluta, quia absolute purificata est conditio, ad veritatem conditionatam eorum sub illa, est euidenter probatio, & consequentia à posteriori: ergo ex veritate cognitionis absolute decreti, aut scientiæ diuinæ ab eo motuo, & causa absolute posita, est etiam euidenter consequentia ad veritatem cognitionis diuinæ de decreto, & scientia illa sub hypothesi, & cognitione eiusdem causæ, & motui. Pro his autem, quæ in Deo non sunt, quia purificata eorum conditio nunquam est, specialiter facit: quia alioqui, si Deus ea sola contingentia, & libera sua cognosceret, quæ absolute talia in ipso sunt, cum plura alia contingentia conditionate futura illius sint, quæ absolute non sunt, quia eorum purificata conditio non est (v. g. omnia decreta ad providentiam connaturalem, & supernaturalem spectantia, si alium, aliosque mundos, Angelos, & homines alios creasset) manifeste fieri, plura, imo, pene infinites plura de suis contingentibus conditionatis Deum ignorare, quam scire. Porro, licet hæc specialia, vnumquodque pro alterutro conditionatorum genere sint ratione communis, & eiusdem utriusque status pro utroque etiam facile quoduis eorum probabit. Tercio probatur: quia, si ea omnia conditionata contingentia sua Deus nouerit, se minime comprehendit. Etenim ad cognitionem, tam voluntatis, quam intellectus sui in tota sua latitudine perfectionis, tam intentionis, quam extensionis, quam earum comprehensio essentialiter importat, debent cognosci omnia decreta, omnisque scientia, quæ Deus sub quauis hypothesi adesset: ergo si ea omnia Deus

Deus non est intellectus, & voluntatem suam non comprehendit. Antecedens probatur primo: quia si ea omnia conditionata intellectus, & voluntatis creatæ Deus non cognoscere, neutrum comprehenderet. Secundo: quia, si omnia sua possibilia decreta, omnemque suam scientiam possibilem contingentem cognoscere, eas potentias suas non comprehenderet: ergo multo minus, si cognoscere omne suum decretum, & scientiam conditionatam, quæ sub quavis hypothese essent: quandoquidem proximus earum actiuitatem, & exercitium elicitum, (ut sic loquar) pertingunt. Denique à priori: quia alius potentias illas suas non cognoscere omnimodo, & ex omnibus suis actibus in omni statu ex quibus verè, cognoscibiles sunt: ac proinde earum cognoscibilitatem omnem cognitione sua non aquaret, ut aquare debet earum comprehensio. Tandem si horum scientia in Deo admittatur, non poterit Deus diiudicare de nostris pluribus iudiciis circa actus suos liberos sub conditione contingentis futuros, vera ne, an falsa sint: v.g. Christum decernendum, vel secus si Adam non peccaret: neque eorum veritas, vel falsitas cognosci, si eorum conformitas, vel difformitas cum obiecto enunciato cognoscatur, quæ, in cognito obiecto ipso, cognosci sequitur.

6. Dico secundò: conditionata diuina sub conditione necessaria existentia, seu prædicari alterius diuini necessarij fututionem conditionatam contingentem non amittunt, ac proinde scientia proprie conditionali (sicut de futuris similibus hætenus ostendimus) à Deo cognoscitur: est expressa conclusio Soarij citati certam. 1. num. 7. & Ruiz d. 77. sect. 4. & Recentiorum: item Bellarm. 2. de amissione gratiæ cap. 17. Fonteca 6. metaph. cap. 2. sect. 8. Soarij iterum opusc. de scientia futur. conditionator. init. & (sicut inconsequenter) Aluarez d. 7. de auxili. & Thomistarum: quatenus asserunt, omne contingens absolutum, (cuiusmodi sunt omnia absoluta Dei decreta) fuisse prius prioritate maioris vniuersalitatis futura conditionate. Est tamen conclusio contra Dicalcium, & Recentiores Complutenses citatos certam. 1. num. 7. Probatur: quia, licet in æ, (et si placet etiam in apprehensione) conditio illa, sub qua fore ea contingentia diuina enuntiantur, à sui existentia diuina non prædicatur, quia existentia sua existens est: aut in modo enuntiandi prædicatur: neque enim affirmatur, Deum cuiusque omnipotentiam existere, neque negatur existere. Quod satis est, ut verè affirmetur, fore decretum de mundi creatione, si Deus omnipotens omnipotens, &c. sit: quoniam eo iudicio conditionis, aut decreti illius affirmetur existentia. Confirmatur: quia, licet Deus seipso, & existentia sua imprædicabiliter adhuc existens exercere, & exercita sua existentia sit: ut docuimus pluries controu. 1. & 2. ex modo enuntiandi, cum dicimus: Deus est possibilis, imò, cum id de se iudicat Deus, licet eandem omnino esse suam existentiam, & suam possibilitatem (quia non nisi existens exercere) possibilis Deus est) cognoscat: tamen non affirmatur eius existentia ex modo illo enuntiandi. Confirmatur secundò: quia, licet possibilitas, seu essentia creata vniuersim ab eius existentia non differat, ac proinde existente absolute conditione contingentem nequeat eius possibilitas à Deo cognosci, quin & existentia eiusdem exercita cognoscatur: tamen locus est, ut ex modo enuntiandi non sit in hypothese existentia exercita eius, neque purificata intelligatur conditio: ac proinde, quod futurum absolute quidem est, quatenus sub ea hypothese prædicatur fore iudicatur, futurum solummodo conditionate verè sit, acque enuntietur. Denique confirmatur in nostris principiis: quia omnia prædicata, & attributa diuina metaphysice Dei essentiam consequentia, existentiam in suo conceptu formali metaphysice non elidunt, sicut de eis, & personalitatibus, & proprietatibus personalibus late probauimus controu. 1. de Trinit. d. 6. quæst. 1. per totam: quare ad omnes conditiones omnipotentia, arbitrij, omniscientia æquæ à sua existentia, æque à Dei essentia abstrahunt: quare ceteri eadem formalissime scientia Dei de sua essentia, & existentia absolute adhuc, metaphysice, cognoscantur, ut docui d. 3. quæstione 1. certam. 2. id tamen ex parte obiecti

præsertim suspense, & in hypothese positi (ut in casu) conclusionis prorsus se habet materialiter.

7. Hinc euangelicum Dicalcium, & Recentiorum Complutensium pro opposito argumenta. Primum est: conditio essentia sua existens absolute, & exercite nequit magis esse, aut cognosci in illo statu, aut modo cognoscendi sine existentia absolute, quam esse, aut cognosci sine sua essentia: atqui cuiusmodi sunt necessaria omnia adhuc præcise diuina enumerata: ergo nullo modo esse, aut concipi præcise ab existentia absolute, & exercita possunt: ergo in hypothese etiam, & sunt, & cognoscuntur exercite, & absolute existentia: ergo in hypothese ipsa est, & cognoscitur purificata conditio: atqui conditionatum quoduis, cuius conditio purificata est, non est conditionatum, seu conditionare futurum, sed absolutum, seu absolute futurum, & præsens, cuiusque cognitio non conditionata, sed absoluta: ergo contingentia diuina sub conditione necessaria existentia, seu sub conditione prædicati cuiusvis necessarij diuini non conditionatæ, sed prorsus absolute existentia sunt. Responderetur facile in meis principiis negando minorem syllogismi primi de existentia cuiusvis prædicati diuini attributalis formaliter, nec solum materialiter se habentis ex parte obiecti: essentia enim sua metaphysica nullum attributum diuinum, secundum se formaliter ex parte obiecti est existentia exercita sui, magis, quam Dei essentia. Sed iuxta opposita aliorum principia distinguo primam consequentiam: in statu, & cognitione suspensa debet cognosci formaliter, & exercite eius existentia, nego: materialiter solum concedo consequentiam; in quouis statu, & cognitione non suspensa debet cognosci, ac esse eius existentia formaliter, & exercite, concedo consequentiam: licet enim de essentia, etiam metaphysica existentia exercita necessariorum prædicatorum Dei sit; aut in ordine ad statum illum cognitionis suspensæ, qua hypothesis apprehenditur, quod exercite, & formaliter, siue essentia sua, siue contingenter quæ in hypothese sunt, & cognoscuntur, ac significantur, materialiter se habet: cum in ordine ad eum statum, & cognitionem his vocibus respondentes, si existat omnipotentia, vel Deus sit omnipotens, & decretum, quod sub ea hypothese fore enuntiat eus, quod in hypothese ponitur, existentia exercita, siue essentialis, & necessaria, siue contingens conditionis sic apprehensæ, & veritatis, cum formalis enuntiationis, tum obiectiæ totius illius complexi nihil conducat, aut præstet sed, quod casu, quod ea existentia conditionis deus, & conducat ad conditionati existentiam, & cum huius existentia coniungatur. Similiter distingue secundam consequentiam in hypothese, & sunt, & cognoscuntur diuina illa absolute existentia exercite formaliter nego, materialiter concedo: similiter tertiam consequentiam, & nega quartam, & quintam. Oportet enim, ut purificata intelligatur, & sit conditio, ac proinde futurum conditionatum transeat in absolutum, atque scientia visionis absolute obiectum sit, ac non scientia conditionatæ cognosci, ac esse absolute existentiam exercitam formaliter, ita, ut absolute conditioni adsit, ut obiectur, ac de ea absolute possit prædicari: ut autem suspensæ obiciuntur, & apprehenduntur in hypothese si prædicata illa diuina necessaria, neque absolute existentiam formaliter habent, nec de ita solum apprehensio potest absolute exercita existentia prædicari: quare neque purificata per absolute exercitam existentiam sunt, ut intelliguntur.

8. Opponunt secundò Recentiores Complutenses: status conditionatus contingentium conditionatorum prior est prioritate maioris vniuersalitatis statu absolute eorundem, & à quo ad absolutum non valet subsistendi consequentia, sicut, neque à scientia conditionata eorum ad scientiam visionis, seu absolute existentia eorundem: quia ex obiecto suo illa prior prioritate maioris vniuersalitatis, quam absoluta eorum visio est: atqui scientia conditionatorum diuinorum sub conditione cuiusvis prædicati diuini necessarij, prior non est prioritate maioris vniuersalitatis, & à

Hh 3 qua

qua non valeat subsistendi consequentia, quam absolutam visio, nec status conditionatus obiectivus eorum, quam absolutus: ergo eorum status, & scientia conditionatus, & conditionata non est. Minor probatur: quia valet consequentia à decreto de mundi creatione, si Deus est omnipotens (& similiter de aliis eiusmodi de conditione necessaria) ad absolutam eiusdem decreti existentiam, & visionem absolutam eius, ut patet: quia conditio essentia sua purificata, & absolute existens est: ac proinde nequit esse verum obiectivum conditionate decretum illud, neque vera formaliter eius cognitio conditionata, quin utrumque verum absolute sit. Respondetur tamen facile ex dictis statum conditionatum, ut omnem statum conditionatum complectitur, priorem esse prioritate maioris universalitatis statu absoluto, ac scientiam conditionatam absolutam obiecti eiusdem priores esse prioritate maioris universalitatis formaliter; non autem debere esse priores etiam materialiter, seu ratione materię obiecto, & scientia absoluta, qua solum ratione in conditionatis de conditione necessaria, & eorum scientia probat argumentum ab ipsa absolute, & absolutam scientiam consequentiam valere ratione materię conditionis; formaliter autem loquendo adhuc ex his conditionis, ut in eo conditionato statu obiectivo vero sunt, suspensive cognoscuntur, non valet à conditionato statu, & scientia ad absolutum eorum statum, & scientiam consequentia: nisi ex conditione necessario imo, essentia etiam, si placeat sua metaphysica, exercite existentes ita cognoscantur, & iudicentur vere existere absolute, iudicarique proximè possint: quod nusquam habent, quæ solum in hypothese sunt, & cognoscuntur. Quid autem sit veritas illa obiectiva status conditionati, à qua verus, & non fictus status sit, constat ex dictis in simili de veritate possibilium pro statu possibilitatis, quæ sit. certam. 4. à num. 4. & questione 2. cert. 11.

CERTAMEN III.

Argumenta adversa universalia retunduntur.

1. **M**ulta hic sibi opponunt ex Dominicanis Thomisticis Recentiores nostri, qui seorsim, & singularem difficultates, & controuersias de scientia conditionatorum contingentium non disputant; sed omnes, vel eorum plures simul. Nos vero eorum plura omittimus in præfati: quia alias controuersias de cognitione eorum in decreto, vel in seipsis, seu de medio, siue materiali, siue formali, & determinatio cognitionis diuine de ipsis tangunt disputationibus sequentibus exanimandas. Primò opponit Nauarette tom. 1. controuers. §6. §7. scientia conditionata suorum decretorum sub quavis hypothese futurorum ipsi est prorsus inutilis: cum, neque ad creaturarum productionem, neque ad directionem ipsorum absolute habendorum à Deo quidquam referat: ergo à Deo est scienda. Negatur antecedens, quod subsumpta ratio non probat. Tum, quia, licet ad ea ibi numerata utilis non esset; ad diuinæ tamen scientiæ perfectionem, seu, ut omniscientia sit (ut necessario est) eorum etiam diuinorum contingentium conditionatorum scientia non utilis modo; sed & necessaria omnino est. Tum etiam: quia ad productionem creaturarum, & purificationem conditionis, quare & mediare ad decreta ipsa absolute habenda eorum sub hypothese habendorum conditionata scientia conducit: conduxit enim dubio procul ad Adami creationem, ac de ea decretum scientia hæc conditionata: si Adamum creauero, ei que peccatum permittam, decernam Christum in eius, & successorum Redemptorem: & magnam mei nominis gloriam, & exaltationem. Similiterque scientia conditionata de Michaëlis, & reliquorum Angelorum obedientia, ac demonum inobedientia sub hypothese creationis eorum,

& impositionis præcepti, quodcumque illud fuerit.

2. Obicit idem Nauarette secundo: Decretum primum est primus actus liber Dei: siquidem voluntatis diuinæ, sicuti & humanæ est prima libertas; reliquarum vero potentiarum est solum libertas secundaria, & solum quatenus à libito aliquo voluntatis in aliquo eius actu habito exercitio earum actus penduntur, si in Deo deatur suorum decretorum contingentium sub hypothese futurorum conditionata scientia, nec decretum primum erit primus actus liber Dei, nec voluntatis diuinæ prima, ac primaria libertas: ergo in Deo suorum decretorum sub hypothese futurorum scientia conditionata non est. Consequentia est legitima. Probatur Minor: quia ante omne decretum absolutum, & ante omne exercitium liberum voluntatis diuinæ absolute existens est scientia conditionata decretorum omnium Dei sub hypothese quavis futurorum: deinde erit libera, & contingens siquidem est de obiecto contingentem, & absolute suo modo defectibili, & quod potestate antecedenti diuinæ voluntatis potuit absolute non esse: cum non habeatur à diuinæ voluntate adhuc ex hypothese illa necessario; sed libere, atque ita, ut possit sub ea hypothese ab ea non haberi. Calu autem, quod sub ea hypothese habendum illud decretum non esset, eius conditionata scientia, quæ absolute ex parte subiecti in Deo nunc est, nullatenus foret: ac proinde ante absolutam decreti illius libertatem absolute libera ex parte subiecti, licet non ex parte obiecti, scientia illa conditionata erit: ergo erit absoluta eius libertas ante libertatem absolutam decreti cuiusvis diuinæ: ac proinde non erit absoluta eius libertas secundaria, & participata à decreto absolute libito, & exercitio libero absolute diuinæ voluntatis; sed potius prima, & primaria à potentia proinde intellectiva Dei immediate participata libertas.

3. Respondeo: libertatem actus, & potentiam primariam diuinæ voluntatis, cuiusque actibus conuenientem non stare in actus contingentia, vnde cumque illa procedat precise: sicuti neque libertas actus, & potentia primaria humanæ voluntatis absolute stat in contingentia actus, vnde cumque procedat: alioqui quævis alia facultas, & actus, imo causa quævis naturalis, cuiusque effectus primariam, & immediatam libertatem habebunt: cum absolute vnde cumque sit, creatus cuiusvis potentie actus, & creatus effectus quivis contingentes absolute sunt, & defectibiles. Primaria ergo, & immediata actus, & voluntatis utriusque libertas in contingentia actus, non utrumque; sed à voluntate ipsa, ad quod in voluntate potestas ad actum, cuiusque oppositum, vel contrarium, vel contradictorium (si vel contrarietatis, vel contradictionis libertas sit) omnino indifferens requiritur, ac supponitur: libertasque in actu primo censetur, ac nominatur. Ex quo fit, ut cum actu, & exercite ad actum potius suum præ opposito per actum, ipsum se determinat, ita se determinet, ut tunc etiam in actu primo ad oppositum alterutro modo se potuerit absolute determinare, illo ad quem se determinauit, & per quem exercite indifferenter suam illam potestatem determinauit, prætermisso: quare contingentia, & defectibilitas actus cuiusvis ex illis oppositis à voluntate, cuiusque indifferente ad utrumvis potestate est: contingentia autem, & defectibilitas actus seu effectus à quocumque alia potentia, causave producti, non à sua potentia, causave procedit; sed aliunde: quare, etsi absolute contingens actus, & effectus sit, primariam, & immediatam exercitam, & in actu secundo libertatem non habet: neque potentia, causave suæ libertatem in actu primo supponit, arguitque illius indifferenter ad utrumvis potestatem. Cum autem scientia Dei de suis decretis conditionatis contingens appositio, etsi ex parte actus absoluta, ab intellectu diuini determinatione propria, non proveniat; sed potius à conditionati illius obiecti, seu decreti pro eo statu positi, ad quod pro statu illo representandum intellectus diuinus, vel potius omniscientia Dei determinatur, necessarioque, ac sui impositio extenditur, sit, ut primariam absolutam libertatem non habeat, sicut habet, non quidem à potentia sua intellectiva; sed aliunde, contingentiam, non quidem absolutam, & intrinsecam, seu immediatam sed mediatam, atque ab obiecto participatam extrinsecam, quare, & solum conditionatam.

4. Vnde neque decreti absoluti Dei primariam absolutam libertatem præuenit, tamen præuenit exercitium absolutum contingentia, quatenus absolutum decretum ut sit sui ipsius sub conditione futuri conditionatum scientiam supponit, quæ purificationem conditionis præcedit, quam absoluta decreti illius existentia sequitur. Etenim cum actus contingentia absoluta ad contingentiam cum absoluta eiusdem primaria, & immediata libertate non dicatur; ut vidimus, poterit absoluta contingentia scientia illius absolute, quasi causalitatis, & nature priori decreto illi absoluto præcedere, quin huius absolute libertati absque vlla repugnantia præcedat. Ac pariter contingens absolute scientia illa esse, quin absolute libera sit; sed solum conditionate. Id quod ita planè scientie conditionate cuius de quouique contingentem conditionato vñ venit, siquidem mediata solum extrinsecam, mutuoque acceptam libertatem à suis obiectis habet, cum eam à sua intellectiva potentia immediate trahere in sui conceptione nequeat; quare nec aliam ab ea, quam eius obiecta alteriue rationis libertatem habebit: nempe, vel absolutam, si eius obiecta libera absolute sint, vel conditionatam solum, si (ut in præfati) sint libera solummodo conditionate. Dices: nihil præter decreta libera Dei posse esse absolute contingens, quin absolutum Dei contingens decretum supponat; ad hanc vero scientiam conditionatam de contingentibus diuinis conditionatis actibus, nullum absolutum, & contingens decretum Dei supponi; ergo & ipsa absolute contingens, non absque repugnantia admittitur. Negatur absolute Maior: In diuinis actibus, præter decreta scientia quippe Dei essentia sua omni-scientia actualis, & formalis præsentatio etiam exercite, quantum de se est, omnium veritatem est, quin alio, quam extrinseca obiecti, & veritatis positione egeat; ut ad illud terminetur, ac determinetur absque vlla potentia alicuius contingentem actiua determinatione: quare quod satis est, ut in statu apto obiectum apponatur, satis est, ut ad illud contingens terminatio, ac determinatio scientie consistat. Satis autem conditionata cuiuslibet contingentis huius creati, siue increati futuri absque actuali aliquo decreto Dei, ut itatum cognitioni sui aptum fuerit.

5. Præueni aliam Nauarræ instantiam: quod scilicet, cum scientia conditionata in se primario, & immediate libera non sit, debet esse libera ratione alterius, quod in se primario, & immediate liberum sit; nequitque esse aliud, quam decretum: ergo proinde aliquod Dei decretum absolutum debet ad scientiam istam supponi. Negatur enim consequentia: quia, ut diximus, scientia hæc nullatenus libera absolute, adhuc mediate, est; sed conditionata solum libertate mediata, extrinsecusque mutata à suo conditionato obiecto: vnde propriè mediata inter absolute liberam, & absolute necessariam merito dicitur, ut d. penult. dicemus, quo & præcedens proximè obiecto enatur: siquidem admittit absolute maiori, scientia media absolute libera & contingens eo sensu, non est, quod si absolute esse illam in Deo, potius seque absolute non esse, quare & absolute contingentem esse contendas passivè quidem mere habet, non actiue à sua potentia sed solum à suo obiecto non, qua actiue, sed, qua terminatio solum, vnde cumque illud actiue in suo statu conditionato ponatur, ut autem terminatiue contingentiam absolutam scientia suæ causet, existentia absoluta sui opus non habet, ut ad illam actiue causandum opus haberet; inde vero perspicuum est maiorem obiectiōis eius de quouis actu aut effectu contingentem, & absolute propriè etiam ex parte obiecti veram esse, alit, cum ex parte obiecti actus conditionatus est esse falsam esse enim contingens quodvis, futurum, adhuc conditionatum, è Dei libera determinatione debet necessariò procedere, cum ad eum statum, Dei determinationem, si aut reliqua principia contingentis illius, in hypothesi positæ satis sit, ut proportionate ad statum illum contingentis præcedat: atque mediatè scientiam absolutam ex parte actus, & conditionatam ex parte obiecti terminatio huius instantiū absolutum eius esse non requirit, causat, & antecedat.

6. Obicit Molina: decreta conditionata libera non sunt determinata in se veritatis; ergo nec in se cognoscibilia; sed neque in sui causa voluntate diuina ad vtrumvis

indifferenti; ergo neque in ea possunt cognosci: Probat consequentiam: quia in causa indifferente, & indeterminata nequit cognosci effectus, seu actus determinatus præ eius opposito, nisi per super comprehensionem excedentem in linea cognitionis cognoscibilitatem obiecti, quod cognitioni diuinæ respectu diuinæ voluntatis æquè in genere obiecti infinita repugnat. Negatur prima antecedentis pars ex dicendis d. de mediis materialibus diuinæ cognitionis iuxta ipsius Molina doctrinam, quem miror, id pro antecedenti assumere: cum in conditionatis contingentibus creatis determinatam veritatem, & cognoscibilitatem cognoscat, & contra Thomistas Dominicanos euincat eisdem rationibus, quæ æquè idipsum euincunt in contingentibus conditionatis diuinis. Principium aliud de supercomprehensionis causæ indifferentis ad vtrumvis, & indeterminatæ necessitate, ut in ea actus determinate futurus præ suo opposito cognoscatur, ipsius Molina proprium est; sed falsum confutandumque à nobis d. de mediis formalibus scientiæ diuinæ: eoque permissio, cum super comprehensio causa indeterminatæ, & indifferentis eatenus solum Deum duceret in cognitionem actus determinatæ præ eius opposito futuri, quatenus perfectissima causæ illius penetratio est; idque etiam respectu suæ voluntatis Dei cognitio habeat, quod respectu eius supercomprehensio non sit, atque excessum non habeat respectu illius, quem habet respectu causæ creatæ entitatum, nihili ad rem præsentem attinet; cum nil cognoscibilitatis, & penetrabilitatis voluntatis diuinæ in se, & in ordine ad suos actus scientiam Dei lateat, quæ ipsius perfectissima comprehensio est, & Molina sensu præfati supercomprehensio dici possit.

6. Opponit vrgentius Molina 1. par. q. 14. ar. 13. d. 17. verbi; quare fortasse aliquis & d. 17. verbi: *Præterea ut disputations, ex quo Albeda 1. par. d. 45. sect. 5. num. 43. & Perdu. relect. de Scient. med. pag. 13. & 36. ubi Molina argumentum esse recognoscit. Ne autem puri transcriprores videantur, nonnulla de suo addunt, quæ, quia soluta faciliora, prætermittit. Sic autem argumenti difficultatem totam à Molina propositam efformo: In Deo est scientia decreti sui conditionati, sub hac nimirum, vel illa conditione futuri: ergo hæc scientia conditionata Dei præcedit eiusdem decreti absolutam positionem prioritate nature, seu quasi nature, quæ inter diuinos actus non repugnet. Probatur consequentia: quia purificatio conditionis, atque absoluta positio ex ea scientia est, ut ex perfecta providentia absolute ponatur, cum conditio, tum decretum, & quod per ipsum decretum, appositurque vterius Deus est: quare tandem decretum ipsum, & per illud apponenda in statu absolute ab eius conditionata scientia, etsi mediate, pendebit: ac proinde illam absolute positam pro nature, vel quasi nature, priori supponet. Hinc inferet ergo scientia conditionata decreti destruet eius in statu absolute libertatem: ac subinde, & in statu conditionato, cum vtriusque status liberas eadem sit, solo statu differens: quare, & scientia eiusmodi suum destruet obiectum, eritque implicatoria. Prima consequentis huius pars (ex quo reliqua legitime inferuntur) probatur: quia & scientia hæc conditionati decreti est inconiungibilis, purificata conditione, cum negatione, seu omissione decreti: quare ex suppositione ipsius, & purificatione conditionis nulla est potentia, adhuc antecedens, ad omissionem decreti apponendam, nisi chimærica: erit enim potentia ad coniungendum duplex contradictorium, siue impossibile qua impossibile. Cum autem conditionis absoluta positio, & scientia item, ex qua conditio apponitur absoluta existentia pro nature priori ad absolutam decreti appositionem supponantur: ac proinde nec aufertur ab illo possint, nec impediri, nequit decretum absolute omitti, quin illa cum omissione decreti coniungi possint, quod ut diximus, contradictoriam inuoluit.*

7. Hoc argumentum vrget, inquit Molina, cum in eo, à quo concipiendum absolute decretum est: nempe in Deo, & scientia de conditionato decreto, & de purificatione absoluta conditionis sub qua fore cognitum est, coniungitur, & antecedit: siquidem vtraque scientia præhabita ab eo, qui decreturus absolute est, conatus in oppositum decreti non nisi frustraneus esset, & amentissimus, vrgeret conatus in impossibile cognitum ut impossibile.

Verum

Verum ut ex argumento constet, eadem vis eius est, etsi scientia utraque in Deo sit, & contingens à voluntate creata apponendum; imò etsi sola scientia in Deo præcedat, & extrinseca sola purificatio conditionis apponatur. Cum enim, ut diximus, conditione apposta, nequeat contingens absolute non esse, nisi scientia conditionata Dei, quæ supponitur, deficiat, falsave reddatur, atque implicet utrumque, nulla potentia eis antecedenter, & pro natura priori politis fieri potest, ut cum eis à creatura decreti cogniti sub ea conditione ponatur omisso: sin verò, vel id fieri aliqua potentia absolute potest, etsi utraque in Deo decreto absolute scientia præcedat, omitti à se decretum absolute posse cognosceret: quare neque si omittente velit decretum, conabitur in impossibile cognitum, ut impossibile: obiectio ergo specialem contrascientiam Dei mediam de suis actibus contingentibus difficultatem non habet; sed æque omnem scientiam mediam de conditionatis contingentibus nostris impugnat: quare communis solutio erit occurrendum, quam fusius dabimus controu. 7. de decreto collatio auxiliij efficacis, & scientia, qua reguletur, disputantes. Breui nunc respondeo: scientiam illam conditionatam, quæ physice præcedit, purificationem conditionis, & contingens absolute quod sub ea fore, repræsentat, connexam de se adhuc purificata conditione physice non esse; sed solum cum suo conditionato obiecto, eiusque ratione, & connexione (quæ solum consequens est) cum absolute contingenti connecti: quare, & necessitate, & connexione consequente solum. Item ratione futuritionis conditionata, cum qua uti suo obiecto connectitur, dependentiam habet à contingenti absolute, cum purificatur conditio. Si enim tunc absolute non apponeretur contingens, futuritio conditionata, ac subinde nec scientia conditionata, non foret: quare & scientia ipsa ab absolute contingente in sui positione, & existentia pender, potuitque impediri, ne esset, ac præcederet pro priori, quo fuit, ac præcessit: quocirca neque absolute contingentis potest libera positioni obesse, quam in alio ordine exercitiam supposuit, ut in alio præcederet: neque usquam in casu dicto potestas ad coniungendum duplex contradictorium, antecedens admittitur. Mutuum verò hanc causalitatem, & diuersum genus utriusque explicare, æque à nonnullis difficultatibus expedire loci proxime citati proprius est.

QVÆSTIO IV.

An futura absoluta, etiam contingentia, secundum se, qua talia, diuinam terminent cognitionem, sintque proinde obiecta saltem materialia ipsius?

DE absolute existentibus de presenti dubium non est, quin diuina cognitione attingantur secundum se, sintque proinde ipsius materialia saltem obiecta: quia de eis nulla potest esse, vel difficultatis vel æquiuocationis, aut paralogismi occasio, ut omni scientia Dei non repræsentari iudicetur: cum actu in se sunt, ac entitatem, & veritatem metaphysicam cum ente conuertibilem habeant, extra quam nullam veritatem cognoscibilem, atque enunciabilem aliqui recognoscunt: licet ex hoc eorum iudicio difficultas illa contra scientiam diuinam Deique ipsius immutabilitatem, grauius recentiorum sententia humana naturali ratione insolubilis, acuat; & augetur: inquirimus autem in presenti solum an futura, nondum in sua propria duratione existentia terminent diuinam cognitionem, sintque secundum se, & ut futura nondum, relatè ad durationem creatam successiuam durationem, existentiam absolutam haben-

tia obiecta saltem materialia illius: ut (sicut in præcedentibus de possibilibus, & futuris sub conditione obiectis) à quæstionibus de mediis, tam materialibus, quam formalibus, seu determinatiuis dignæ scientiæ, ut circa futura ipsa veretur, postmodum rectè methodi causa instruendis abstrahamus.

2. Futurum autem omne, creatum necessario est: cum, quicquid diuinum est, siue ex prædictis necessariis, siue contingentibus eadem Dei æternitate indubili, ac tota simul ab æterno & in æternum sit, ac duret: cum autem creata omnia, & singula esse, & existentiam actualem in se independentem à Dei decreto libero aliquo habere non possint: sit, ut futura omnia absolute contingentia, & libera sint: quia decreti diuini libertatem exercitiam supponunt, à qua libere & contingentem existentia secundario denominantur: sicuti, & causarum, & facultatum arbitrio & libertati nostræ subditarum opera libera, & contingentia sunt, ac dicuntur respectu, nostræ etiam voluntatis, sine cuius exercitio antecedenti non sunt, & à quo secundario libera & contingentia denominantur. Quoniam vero libertas, & contingentia illa secundaria à præuio exercitio libertatis diuinæ futuris omnibus (seu à causis necessariis secundis, siue à causis secundis liberis, mediate, vel immediate, oriuntur) conueniunt, ut hæc ab illis diuidantur, ratio & causa esse non potest: cum autem specialis sit in his, ex libertate, quam à voluntate creata etiam specialiter habent, quæ non in illis, difficultas, seorsim propterea à Theologis examinanda: futura contingentia, & libera specialiter ex libertate arbitrij creati, ab aliis diuidendo, futura contingentia, & libera absolute; alia vero reliqua futura necessaria Theologi nominantur, in presenti ergo quæstione de futuris, solum qua futuris, & qua, tam futura necessaria, quam libera, & contingentia respectu nostræ libertatis, in eis continentur, inquirimus, ut communem utrique difficultatem examinemus.

CERTAMEN I.

Dominicanorum Recentium futuritionis contingentium formalis constitutio exploditur.

1. **R**ecentiores Dominici Thomistæ, quos refert Hieronymus Viues (& ipse Dominicus Thoma) de primatu diuinæ libertatis aduersus scientiam mediam d. 1. & d. 10. & d. 18. asserunt contingentium futuritionem puram formaliter, dicere quidem futuri de presenti negationem absolutam, non autem absolutam eius existentiam pro ulteriori duratione; sed determinationem anteriori duratione, ut absolute existat pro posteriori. Hanc sententiam idem Viues citatis locis amplectitur, multisque stabilire conatur argumentis. Porro determinationem hoc futuris, ut existant posterius, decretum Dei de eius futuritione in sua & suorum sententia dicit esse Viues, citata d. 1. nu. 30. & nu. 118. Et hanc sane sententiam præfati Dominici Recentiores consecrariam doctrinæ suæ de auxiliorum efficacia, & scientiæ medietate tenent; cum tamen nihili suarum sententiarum referat: etsi enim futuritio rei posteriori existentia inadæquate, iuxta communem omnium aliorum sententiam, ipsa terminorum apprehensione notam, formaliter constitueretur, dummodo ad eam pro ea decretum illud Dominicanum necessarium eius principium admitteretur, satis pro suis sententiis haberent: sed, cum tantis iter suarum harum doctrinarum difficultas, maioris adhuc stare voluit, ut alio pugnam diuertant: quo, non bene solum (ut vulgo iactatur) sed, male etiam soluturos pignora non dolere nobis frequenter probent.

2. Et quanquam, neque decreta eiusmodi ad rei futuritionem admittenda sint, (ut sequentibus disputationibus monstrabimus) eis tamen admissis, nequaquam illis contingentium futuritionem formaliter constitui ex eisdem eorum principijs ostenditur. Primo: quia rei futuritio

non minus dicitur existentiam rei pro vltiori duratione, quam esse rei præsens, eius existentiam actu, & de præ-
senti in hac præsentia duratione: atqui decretum non est
rei existentia tempore præsentis: ergo nec inadæquate rei
de futuro existentia, vel futuritio. Maior est certa: Nam
verbi substantiui significatum quous inflexionis, seu con-
iugationis suæ tempore, siue præsentis, siue præterito,
siue futuro idem omnino est: atq; cum de præsentis dicitur
contingens est, dicitur, & significatur eius contingens exi-
stentia, idque est eius significatum: ergo, cum dicitur *erit*,
substantiuo eodem verbo de futuro, dicitur eius existentia
pro vltiori duratione, non minus quam existentia rei de
præsentis indicatui modi prolato, quo de ea dicitur futuri-
tio. Minor item probatur primo: quia decretum de existi-
entia, duratione vltiori contingens, non magis eius est exi-
stentia vltiori: quam decretum de eius existentia præsentis
præsens, & actualis eius existentia sit: atqui decretum de
eius existentia de præsentis, illius existentia de præsentis, per
voss non est: ergo nec decretum de eius existentia vltiori
duratione eiusdem existentia vltiori duratione erit.

3. Secundo: quia posito decreto de rei existentia, pro
quavis duratione, sublatæque per impossibile rei existentia
pro illa non intelligitur res esse pro ea duratione, siue esse
de præsentis, præterito, vel futuro: ergo nec decretum est
existentiæ rei pro illa, nec eius præsentia formalis, futuritio,
aut præterito. Tercio: per hoc decretum est de rei futuri-
tione: ergo, cum effectus sit, futuritio rei est decreti effe-
ctus, & obiectum: atqui decretum, nec obiectum, nec effe-
ctus sui ipsius est: ergo neque est eius futuritio. Confir-
matur: ex decreto efficaci de existentia de præsentis, siue præ-
sentis rei in essendo: quæ, quia eius effectus, & obiectum
est in decreto sui stare nullatenus potest: quod etiam ve-
rum est, et melius sapiens, aut minus male desipiens, asse-
tas decretum illud esse non de futuritione. adæquate sum-
pta: sed de existentia rei pro duratione vltiori. Minus
inquam desipiens: nam futuritio per hoc negationem
futuri de præsentis formaliter includit: quare decretum
de existentia rei tempore vltiori, non est decretum futuri-
tionis: sed partis, vt summum, vnius ex duabus, quib-
us futuritio constituitur. Vnde quarto arguitur: neque
eo posse, quoad partem illam, decreto formaliter futuri-
tionem constitui: quia rei non esse de præsentis, quod altera
futuritionis rei pars est, decreto de eius non esse, siue non
existentia de præsentis, quam causat, neque inadæquate con-
stitutur: sed rei non esse, siue non existentia intrinsece rei,
quæ ab illo causatur: ergo neque decreto de existentia in-
adæquate posita, quam causabit adhuc inadæquate, consti-
tuitur futuritio: sed existentia ipsa intrinsece rei per illud
causanda. Probatur consequentia, quia non dicit futuri-
tio stricta, & pura, magis intime non esse nunc, quam esse
postea. Confirmatur: Nam non esse nunc rei, quam dicit fu-
turitio, non tollitur formaliter decreto de eius existentia
de præsentis, & nunc, sed sola intrinsece rei existentia ne-
gatione nunc, & intrinsece esse de præsentis: ergo esse rei
postea, quo non esse rei tunc formaliter pellitur, siue cuius
formali expulsiōne non intelligitur formalis rei futuritio,
sola esse & existentia intrinsece rei constituitur formaliter
non autem decreto adhuc de eius existentia postea.

4. Quinto arguitur, & confirmatur vltius: quia futuri-
tio dicit formaliter realem formalem transitum rei de
non esse nunc ad esse postea: atqui realis hic formalis transi-
tus de non esse nunc ad esse postea, nequit esse nisi transi-
tus ad oppositum reale formale contradictorium: ergo
neque esse potest per decretum de eius rei existentia po-
stea. Probatur consequentia: nam reliqua sunt nota: de-
cretum de rei esse, siue de existentia postea non est reale
formale contradictorium oppositum illi non esse, siue
non existentia rei de præsentis, à qua ad extremum con-
tradictorium essendi, siue existentia postea transitus fu-
turitio est: ergo, nec potest esse per decretum de rei exi-
stentia postea realis formalis transitus de non esse, seu
non existentia rei nunc, ad esse seu existentiam rei postea,
quam dicit formaliter eius futuritio: quare neque in eo
decreto rei formalis futuritio formaliter adhuc inadæ-
quate, constitui potest: quod rursus inuerso huius transitus
formalis ordine à decreto existentia rei postea (in quo
aduersarij patrem, vt minimum, futuritionis eius forma-
liter constituitur) ad decretum de negatione existentia rei
nunc, siue ad decretum de eius existentia nunc negationem,
Christoph. de Orrego, de Deo Vno. Tomus I.

quæ solum contrarie, vel contradictorie realiter formaliter
ter opponuntur. Confirmari potest debet enim proinde
non esse rei nunc, per decretum de eius non existentia seu
negationem decreti de eius existentia nunc formaliter con-
stitutui: quod aduersarij negant, ac non esse rei nunc, siue ne-
gatione existentia de præsentis formaliter ex ea parte con-
stitutui allerunt inconsequenter.

5. Sexto arguitur: Nam, etsi decretum illud sit deter-
minatiuum, seu determinatio futuritionis rei, siue, vt res
sit postea, quod est pars futuritionis, tamen aliunde ne-
quit esse adhuc quæ ad eam partem futuritio in quocum-
que esse rei postea, & non esse nunc, quæ futuritio claudit,
formaliter constituatur. Probatur: quia decretum illud
nunc formaliter realiter est: ergo si id reale formale esse
rei sit, & per quod realiter formaliter adæquate res tran-
sit ad esse nunc, & pro nunc transibit ad esse formaliter,
quo desinat realiter formaliter non esse. Pater quia po-
sita reali formali forma adæquate essendi implicat pro
eodem instanti quo posita est, rem non esse: atqui posita
est nunc, per vos, decreto hoc existentia rei postea forma
adæquate existentia rei, siue essendi rem postea:
ergo implicat nunc rem non esse. Confirmatur: quia ex
eo, quod negatio existentia rei forma adæquate sit non
existendi, & nunc sit, implicat rem non nunc non esse:
ergo, si decretum forma adæquate sit essendi rem, &
nunc sit, implicabit rem nunc non esse. Vergetur: quia
implicat coniungi in eodem instanti, ac simul formam
adæquatam essendi rem absolute, pro quocumque instan-
ti talis absolute sit cum forma non essendi adæquate pro
quocumque instanti talis sit: coniungitur enim necessario
duplex pro eodem instanti contradictorium. Confirmatur
vltius: quia inter formas, quæ simul sunt, nequit esse tran-
situs temporarius rei ab vna ad aliam, quem dicit futuritio.
Nec satis est decretum illud esse formam adæquatam exi-
stentia rei postea, ac proinde non posse rem nunc existen-
tem, & in esse formaliter constituere: sed solum postea: si-
cut in nostra sententia simul existunt ab æterno decreta
determinatiua existentia rei præsentis pro nunc, & non
existentia anteriori tempore, vel posteriori, sine vlla con-
tradictione, aut destructione futuritionis, aut præteritionis
rei in his est, & instantia, & solutio. Principia enim contra-
dictorium, pro diuersis tamen durationibus, vt sunt de-
creta illa, sibi non repugnant, & contradicunt: ac proinde
simul esse possunt, secus formæ adæquate contradicto-
rium.

6. Solutio etiam inanis est: vel enim duratio sequens
affert aliquid, quo formaliter saltem inadæquate res sit,
transitæque ad esse pro nunc, à non esse pro nunc, vel
nihil affert: si affert, illud est forma, ad quam transi-
bit pro ea duratione: si nihil, quia decretum est forma
adæquate essendi tunc, & essendi ac transeundi nunc,
forma erit, cum nunc est; duratio enim cum aduenit so-
lum facti durare rem pro suo nunc, atque ad eum solum
effectum formalem præstandum expectatur; non vero ad
alios aliarum formarum effectus præstandos, nisi, vt ipsa
forma, & subiectum, si diuersum ab illa sit, coexistant: vt ad
effectum formalem seu compositum tunc ponendum opor-
tet: quare ex eo, quod albedo adæquate forma sit consti-
tuens album, in quavis duratione deprehendatur, inferitur
legitimè album constitutum formaliter esse, pro quacum-
que duratione in subiecto sit, existentia vero, seu esse rei
cum à re vel non differat, vel sit eius primus actus non sup-
ponens rem in actu, sed omnino illam à pura potentia, in
qua solum ad eam actus supponitur, extrahens, si quacum-
que duratione talis esse deprehendatur rem facit formali-
ter esse & transire formaliter à non esse ad esse, in quavis
alia duratione, in qua sit, eadem consequentia vi conuincit-
tur. Nec refert, si dicas, nihil aliud esse rem pro quavis du-
ratione, quam pro ea durare iuxta sententiam asserentem,
durationem à re durante, & è contra rei esse, & existen-
tiam à duratione non distingui. Eo quippe etiam supposito
solum obtinebis ea duratione posteriori non autem de-
creto existendi de præsentis, & ab æterno transire formali-
ter contingens, & rem quamvis futuram non esse nunc, ad
esse postea pro illo tunc, quo erit: quare futuritionem, quæ
in eo transita formaliter stat, neque inadæquate eo deci-
to formaliter constitui, sed duratione posteriori.

7. Septimo contra eam sententiam arguitur: quia rem
esse nunc formaliter futuram, nihil aliud est, quam esse
posteriorius

RTEGA
ma. pari
D Via

posterius in rerum natura in existendo, comparatè ad instantans præsens: ut ex ipsa terminorum apprehensione patet: alit id habent res formaliter præcisè per non esse, seu negationem existentiam nunc, & per esse, seu existentiam tempore posteriori, (ut in ipsa duratione priori, & posteriori, seu futura clarius, si potest certitur) quorum neutrum est decretum: ergo contingentis futuritionem est decretum. Respondet Viues sæpe d. 1. d. 10. d. 18. n. 44. & 45. negando maiorem. Primò: quia certo, & infallibiliter futurum de præsentis debet habere determinationem ad existendum postea, quam nequit de præsentis habere ab existentia postea, quæ non potest retrahi ad præsens, neque cū sui præsentis negatione sine contradictione coniungi, aut misceri: quare eam solum habere potest formaliter à decreto determinatè de præsentis existentiam futuri tempore posteriori, & cum negatione præsentis existentie amice componibili. Secundo: quia determinatio præsentis decreti sufficit, ut existat res postea: nec aliter possit euenire: quare cum hoc sit prius in eo stabit primaria futuritio rei; licet inde inferatur posterior illa rei futuritio, quam dicimus, completa per existentiam rei postea, & ex qua rursum, vera illa, & primaria formalis rei futuritio à posteriori inferatur. Dedit non solum solutionis secundæ verba, sed mentem: ea tamen aperta est principij petitio, & conclusionem ipsam pro solutione, & ratione dare: cuius nulla alia ratio, tentata sæpe, ab autore, redditur, quam existentia postea contingentia, quæ prima tangitur solutione: & cuius proinde confutatione impugnabitur.

8. Est igitur contra primam: quia, licet in priori naturæ ad existentiam contingentis postea contingentis sit existentia contingentis futuri postea, alit pro posteriori naturæ existentia eius postea ponenda, certo & infallibiliter ita est ponenda postea, ut non possit non poni: non secus atque ex suppositione, quod actu, & de præsentis idem contingens ex priori naturæ, & ex sua causa indifferenti contingens ponatur, in se pro actu secundo non potest non poni, nec contingens eum non ponatur: ac proinde certo, & infallibiliter positum de præsentis est: quidquid enim est, quamdiu, & ex suppositione, quod sit, necesse est esse, neque vlla est potestas, adhuc diuina, esseue potest, ut non existat de præsentis postea (cras v. g.) quod cras, vel de præsentis existere supponitur, alterutroque tempore in se existit: licet sit potestas ut non existat antecedenter natura ad eius existentiam: quia nulla est potestas, esseue potest ad coniungendum pro vlla duratione duplex contradictorium, ergo sublata omni determinatione, seu decreto Dei, ut cras, v. g., existat contingens, quod hodie ac de præsentis non existit, ex eo præcisè, quod pro posteriori naturæ ad suam causam in se postea cras existat, certo, & infallibiliter, ac necessariò necessitate consequente est cras extitutum, & futurum, & ex nunc futurum, quin opus sit existentiam posterioris durationis ad præsentem retrahi seu anticipari, misceri cum præsentis existentie negatione, sed sua duratione posteriori esse, ut nunc sit ab illa res, quæ non est, futura, dicaturque: est enim futuritio ab absenti existentia constituta, ac denominata æqueque denominata, non secus atque præteritio; quin opus sit existentia anterior cum negatione præsentis misceri: trahaturque ad tempus præsens, in quo est res, quæ decretum prædurans de futuri existentia posteriori per se formaliter, & è sui exigentia, & indigentia requirit; sed satis, si à Deo, pro ea duratione, pro qua rei existentia primo erit, conciperetur, illi foret, ut d. sequenti ostendimus; licet quia non ita à Deo concipi decreta sua in tempore deuo possunt, sed omnia in sua, & ex sua æternitate concepta sunt, ac necessariò, ita concipi debent, materialiter præconceptam tota æternitate requirant.

9. Octauò ex nuper dictis hanc Recentium Dominicanorum sententiam impugno, communemque nostram probò. Præteritio contingentis seu esse contingentis præteritum formaliter adæquare stat in eius non-existentia nunc, & existentia tempore anteriori, quin formalem eius constitutionem iuret decretum de præteritione, aut existentia anteriori ipsius, à quo actiue existit antèius contingens: quare ex anteriori existentia contingentis illius, quæ non est de præsentis, & negatione existentie de præsentis certo, & infallibiliter præteritio illius, quod nunc, & de

præsentis præteritum est, formaliter adæquare constituitur: ergo, licet futura rei existentia postea, non sit nunc, cum de præsentis res est futura, in illa tamen, & negatione eius præsentis stabit adæquata formalis futuritio, quæ res sit nunc, & de præsentis futura, siquæ abique vilo decreto, ex eis solis res formaliter erit. Respondet Viues d. 18. n. 48. præteritionem rei esse solum denominationem extrinsecam ab existentia eius, quæ fuit, alit futuritionem non ab existentia postea, sed à determinatione præsentis ad ipsam: dedit quia, vel cæcus, videat ea solutione principium peti, & respondere conclusiue, reddit eius disparitatis rationem solutione secundæ: quia res fuit: cum de præsentis erat, determinata erat ad esse, & postea determinata manet proflus ad fuisse, neque ad non esse, vel non fuisse contingentiam habet; at vero futurum contingens, cum nondum fuerit, nec sit, determinatum non est ad esse postea.

10. Hoc tamen impugnatum est n. 8. cum solutione 2. ad argumentum 7. à qua non differt, æque enim præteritum atque futurum contingens antecedenter potest non esse in sua duratione: et ex suppositione, quod sit, necesse est esse, quæ suppositione vel futurum, vel præteritum, est atque constituitur pro nunc, ac non sine illa quare, & determinatè, ac necessariò est, vel futurum, vel præteritum infallibiliter, est de præsentis nulla sit decreti determinatio, ut postea sit, vel antea fuerit. Verum quid est, quod profundè obseruauit de præteritis Anselmus libro de concordia præscientie cū lib. arbitrii. columna 2. in re præterita est quoddam, quod non est in re præsentis, aut futura. Nunquàm enim fieri potest, ut res quæ præterita est, fiat non præterita: sicut res quædam, quæ præsens est, potest fieri non præsens: & aliqua res, quæ non necessitate futura est, potest fieri, ut non sit futura. Cuius ratio est, quia, cum duratione signa, & instantia omnia naturæ, cum causæ ad vtrumlibet indifferentes, & potentis, tum contingentis effectus, qui in seipso pro illa sua anteriori duratione ita fuit, abierunt, nequeant rursum ad rerum naturam reduci, ac reuocari: neque nunc, neque vlla alia duratione, quæ fuerit, eam in qua, & pro qua contingens extitit, sublecuta, vlla iam est, ut non fuerit, potestas quare, & fuisse omnino necessarium nunc est, & non fuisse prius impossibile: cum tamen in re præsentis contingenti, aut futura, cuius nondum elapsa duratio est, ut pro sua duratione, vel præsentis, vel futura non sit, absolute sit potestas antecedens, ex qua absolute non esse possit licet potestare consequenti non possit, vel nunc vel postea non esse, sed necessariò de præsentis sit, vel sit futurum, ut diamus ac proinde cum eiusmodi consequens futuri in seipso necessitas ex nunc futuritionem eius constituat, determinatè, ac necessariò futurum esse facit contingens, quod de facto erit.

11. Nonò tandem, (ut plura scribendi in re adeo clara tædio reliquis abstineam) eandem Dominicanorum sententiam ad hominem impugno, & communem nostram ostendo primò: quia futura hæc, eorumque futuritione absolutam in decreto Dei, cognosci tanquam in medio, & Viues, & reliqui iuniores Thomistæ consentiunt: ergo futura non sunt formaliter futura per decretum: nec hæc est eorum formalis futuritio: nihil enim medium est ad sui cognitionem. Secundo: conueniunt illi etiam futura, eorumque futuritionem in seipsis non posse cognosci: ergo nec decretum est eorum futuritio: patet, quia hoc in seipso cognoscitur: quare, si decretum futuritio ipsa futuri formaliter est, nequit decretum in se cognosci, quin in se etiam futuritio, & futura, quæ talia, cognoscantur, ni contradictoria admittantur. Tertiò: malitia peccati crastini, vel alterius etiam futuri, (v. g. peccati Antichristi) futura, nunc, vereque futura est, & peccatum quia peccatum formaliter, per illam tale ex nunc, imò ex æternitate datur Dei decretum, aut determinatio ad malitiam peccati, neque ad peccatum quædam, discrepabit à Caluino nec ad materiale ipsum physica præmonitio, quæ cum formali connectitur peccati futuri, nunc, aut ex æternitate est: ergo malitia peccati futuri ex nunc, & ex æternitate, seu formali peccati datur ex nunc, & ex æternitate vera futuritio abique eius decreto, aut determinatione, quæ nunc sit aut ex æternitate fuerit: ergo futuritio contingentium aliorum absque eiusmodi decreto continetur. Respondet Viues d. 18. n. 52.

nam, s. sequenti tomo se respondurum; interim vero admitti posse decretum Dei ab æterno intrinsece efficax, circa malitiam formalem peccati, vt duo includat tale decretum Dei circa peccatum, & præfinitionem, ac prædeterminationem circa materiale, & permissionem circa malitiam, & formale illius: sed si permissio, quæ est in eo decreto ad malitiam de se, cum illa infallibiliter connexa sit, (vt ad solutionem opus est,) cum sit connexio illa & determinatio antecedens, & duratione, & natura aperte est præfinitio diuina malitiæ, & formalis peccati, nec solum materialis, quæ verbis etiam ipsis, quibus Dominicus consentiendum Caluino fatetur, plane suus Viues solutione consentit. Melius ergo erat illi, à male solutorum more, sua illa solutionis dilatione teneri, quam in adeo præceptis agi.

11. Missum nunc facio permissiois nomine eum ab vi, ac proinde in ea connexionem cum malitia, & formalis peccati futuri admittisse. Neque enim permissio de se cum peccato connexa est, nisi medium cum permissa malitia connexum sit, neque item impermissum obiectum, seu effectum de se tendit positue: quocirca, ni prædeterminationem physicam ad formale peccati futuri, tanquam medium admittat, nequit in decreto illo, quæ permissum est malitiæ, connexionem cum malitia, & determinationem, vt postea fit, assignare: & ne tunc quidem argumenti vires infringat: cum physica illa prædeterminatio malitiæ future nunc, ne dum æternitate tota antea, ex qua malitia futura est, nondum sit. Porro omnia, quæ pro sua, & contra nostram communem sententiam Dominici Recentiores inducunt, vel ad hominem & nostri Ribadeneyra doctrina de necessitate veritatis præsentis ad veritatem propositionum de futuro contingenti sunt, quam reliqui Societatis nostræ Doctores abiecerunt, abiciuntque, & nos deinceps consutabimus non paucis: vel ea non penetrata futuri contingentis ex parte vna contingentia in causis suis, & actu primo, quibus, & in ordine ad quas, contingens est, cum eis contingenter adiungatur; & ex alia parte necessitate effendi in se, vbi primum est, siue ex suppositione, quod pro sua posteriori duratione sit: vnde cum hac existentia posteriori rei in futuritio constituitur, futuritio contingentis in se certa ac necessaria est; neque ea certitudine differens à certitudine & necessitate futuri non contingentis, sed omnino necessarij, sed alia, scilicet, necessitate antecedenti, in suis causis, quibus illud coniungi necesse etiam est: cum ergo argumenta omnia horum Ignoratio, at inde ortis æquiuocationibus innituntur, singularium ea diluere otiosum erit: solum aduerto, nihil pro sua sententia à Dominicanis itis afferri, quod in contingentem præsentem, vel de præterito insit eadem, vi contra coldem nequeat.

13. Quæ obijciuntur à Thomistis pro sua sententia, disiecta sunt impugnationibus solutionum à Viues adhibitarum, omniaque ei innituntur principio notissime falso: quod vere futurum, ac non factum, aliquam actualem sui formam tempore præsentem, ex quo futurum est, debeat habere, nec satis esse negationem actualem de præsentem, quam etiam habent pure possibilis: sed ordinem actualem ad existendum postea, qui intrinsecus rei existentem esse nequit, sed extrinsecus à decreto; cum tamen futuritioem sola actuali futuri negatione, sed posteriori eiusdem existentia compleatur: quare implicat totam eius formam actu, & de præsentem esse, nec ordine vilo actuali ad existentiam opus habeat, quæ extrinseco posteriori compleatur: vti in omni extrinseca denominatione pura vti videtur: quæ verò ex S. Thom. de effectus in suis causis futuritione pro se etiam assumunt, de futuritione penes signa prioritaris, & posterioritaris nature, & causalitatis sunt, imitativa nimirum, ac non propria futuritione temporaria, de qua hic disputatur.

CERTAMEN II.

Vera communis contingentium futuritionis sententia explicata, atque in doctos Recentiores animaduersio.

1. **V**era omniumque, siue Philosophorum, siue Theologorum cæterorum communis sententia est: contingentium futuritionem (putam, & perfectam intellige, iuxta mox dicenda) sola negatione existentie contingentis in duratione, seu æternitate antea ad ipsum, in qua, & ex qua pure futurum est, & existentie eiusdem pro duratione posteriori formaliter adequatè constituit. Longum esset præfatos omnes ita docentes, vel citare; ideo Recentiores aliquot tantummodo referam, apud quos, vel generatim, vel singularim reliqui videantur: ita Vaquez, Soarius, & Valentia in sequentibus citandi, & vbiunque de futurorum præfentia, vel obiter, vel ex professo disputant. Herize 1. part. d. 6. capite 6. Fallouis quæstione 14. articulo 13. numero 66. Petr. Hurtado d. 9. de anima lect. 6. sub sect. 1. Theophil. Raynaud. d. 2. disciplin. Moral. numero 342. Ruiz tomo de Scientia Dei d. 23. Alarcon tractat. de Scient. Dei d. 4. capite 1. numero 3. & 5. Bartolus Amicus tractat. 21. Logic. d. 4. dub. 4. Francisc. Lugo 1. de Deo vno d. 29. capite secundo, numero 14. Ribadeneyra d. 10. de Scientia capite primo, Pasqualig. tom. 1. d. 25. section. 2. numero 17. licet in præcedentibus aliquid æquiuocationis passus videatur Quirós 1. tractat. de Scient. d. 26. section. 2. numero sexto, Borull. de sensibus Scient. med. d. 1. section. 2. numero 13. asserens eam esse omnium Societatis Doctorum sententiam, Diceret tamen melius eam non solum omnium Doctorum, sed & Grammaticorum; atque vniuersim omnium hominum sensum esse: quorum syllabum non minuant pauculi, qui contra vocum, & terminorum, quibus vtuntur sensum, & apprehensionem, etiam suam, vt vidimus, obliuato sententiam ferunt.

2. Sententia huius probationes datæ à nobis abunde sunt cert. i. toto: quare pro quæstionis clariori decisione notandum est primo: futurum, quæ tale, siue rei futuritionem in duplici differentia esse vel putam, vel non putam, seu præfinitæ talem: sicut de possibilitate dicebamus: quare, sicut pura rei possibilitas, addit in super negationem absolutam existentie absolute in quavis temporis differentia: ita, & pura rei futuritio duo dicit: & absolutam negationem existentie in duratione præfentem, respectu cuius futura est, & dicitur, & absolutam eius existentiam in duratione posteriori. Vnde rei futuritio intrinseca illi adequatè non est; sed partim intrinseca partim extrinseca: intrinseca, quatenus eius existentiam absolutam ipsi intrinsecam & identitatem pro posteriori duratione importat; extrinseca, quatenus pro præfenti anteriori tempore negationem absolutam existentie rei ipsi coniungibilem deuoluit: sicut autem possibilitas præfinita solam dicit non repugnantiam absolute existentie rei possibilis, cuius proinde existentiam absolutam non ab omni, imo neque ab aliqua remouet duratione, quare, & rebus absolute pro aliqua, imo, & pro omni duratione (si quæ sint, esse possunt) existentibus, & extituri competit: ita & futuritio præfinita rebus de præfenti anteriore duratione, etiam existentibus competit: solumque dicit eorum durationem præfenti anteriore totam absolute existentie earum durationem non claudi, sed porrigi vltius, & extendi: quo etiam pacto de præfinitione rerum philosophandum erit, quanquam præfinitio, si perfecta sit, & absoluta tempore præfenti atque posteriori, respectu cuius, & pro quo præfinita absolute res est absolute eius existentie negationem inuoluit, secus si imperfecta sit præfinitio præfinito imperfecto verborum significata. Vnde Deo æterne omnino existentem

illud Apocalyp. propriè conuenit, *qui est, qui erit*, seu *qui uenturus est*.

3. Hinc fit propositio, & iudicio omni, quo rei futuritioni assentimus, quæque de re futuritionem enuntiamus, si præcisam enunciamus, aut iudicemus nullatenus eius negationem absolutam pro tempore, quo ita illam iudicamus, aut enuntiamus, representari, iudicari, aut enuntiarum debere; imo neque posse, quia in futuritione ipsa præcisum obiecta significata, iudicata, aut etiam enuntiata, non clauduntur. Propositione autem vel iudicio quibus futuritio rei pura significatur, iudicatur, ac dicitur eius absolutam existentiam pro posteriore duratione, ac eiusdem insuper negationem pro præsentis anteriore duratione significari, dici, atque iudicari: quia id totum in essentia eius obiecti continetur. Hæc apud omnes certa, & citra controuersiam sunt, & apud nostrates, licet aliter, atque aliter rem explicant. Dominicani uero Recentiores in ordine causarum ad existentiam, & durationem futuri, siue perfecti, siue imperfecti, ut uidimus, & confutauimus certam. i. decepti locis Sancti Thomæ, quibus analogicam tradit effectus futuritionem prout in causis earum pro naturæ priori continentur ante sui existentiam formalem, & intrinsecam pro posteriore apponendam; non autem futuritionem propriam, & principalem, quæ in ordine ad tempus antea est, de qua in præsentis; futuritio enim illa effectus in causis penes prius, & posterius naturæ etiam in rebus, quæ de præsentis sunt, inuenitur, nec propriè uerbi tempore futuro significatur: illud autem inter nostrates certum non est. An eius iudicii & enuntiationis duratio præsens, qua futuritio, siue pura siue præcisua, (eadem quippe, quoad dubium hoc est de utroque difficultas) iudicatur, ac dicitur, iudicio illo, quatenus eius iudicii, & enuntiationis duratio formaliter est, eis significatur, iudicatur, & enuntiat: ita, ut iudicium, & enuntiatio supra suam ipsorum durationem, quatenus ipsorum duratio est, ac supra se etiam ipsa reflectant, ut ipsorum etiam durationem significet, atque implicare saltem enuntiet. Nam materialiter durationem præsentem, in qua iudicium, & enuntiatio sunt, significare, & enuntiare per copulam *erit*; aut uerbum aliud temporis futuri, quo propositio constat certissimum est.

4. Docti Recentiores censent, copula, aut uerbo iudicii, & enuntiationis de rei futuritione significari, & iudicari tempus præsens antea, quo res vel non est (si pura futuritio enuntietur) quoque id enuntiat, ac iudicatur, vel ultra quod erit (si iudicatur & enuntiat futuritio præcisua) formaliter, ut duratio iudicii, & enuntiationis ipsius est: ac proinde iudicium, & enuntiationem illam esse reflexiuam supra seipsam; alioqui esse iudicii ipsius durationem significare, & enuntiare non posset, nec rei puræ futuræ existentiam, & durationem esse posteriorem duratione actus. Probat, quia per affirmationem enuntiatuam existentia rei de præsentis affirmatur simultas rei, & enuntiationis: ergo per affirmationem de futuro affirmatur existentia enuntiationis in duratione præsentis, in qua habetur, ut eius duratio est, & anterior ad durationem posteriorem absolutæ existentia rei futuræ. Probat ulterius à priori: quia cognitio futuri non est præcisè cognitio existentia rei pro sua duratione; id enim habet cognitio rei de præsentis habita in eadem duratione, qua, res absolute existit; quæ tamen uersa est non ex parte modi cognoscendi, sed obiecti cogniti: nihil autem aliud potest ex parte obiecti per ipsam cognosci, nisi durationem rei esse posteriorem illa, in qua cognoscitur, & enuntiat, & ac proinde id totum intrat in futuritione rei obiectiuam, & id totum cognoscitur & enuntiat.

5. Nihilominus censo concerni quidem tempus præsens, quo proferens iudicat, & enuntiat propositio-nem de rei futuritione, materialiter quidem, ut dixi, non autem, ut ipsi actui correspondet, atque eius mensura temporaria formaliter est. Moueor: quia, ut nuper aduersarij dicebant tempus illud præsens, ut mensura actualis iudicii, & enuntiationis de rei futuritione incognito reflexe iudicio ipso, ac enuntiatione, per

ipsam, cognosci nequit; implicat autem cognitionem creatam sui representatiuam, ac supra seipsam reflexiuam esse: ut fuisse controuersi, de actibus intellectus creati ostendimus, nec nimis curè controuersi, hæc 3. d. 2. ubi ostendimus reflexionem cognitionis supra seipsam summe intellectui, & intelligentis Dei summaque scientia, & cognitionis diuinæ proprium esse: ergo implicat per iudicium, seu enuntiationem de rei futuritione tempus præsens, ut mensura est eius iudicii, & enuntiationis per ipsam cognosci, ac enuntiarum. Moueor secundo: quia eo præcisè, quod res nunc non sit postmodumque pro uteriori duratione, & tempore existat est futura etiam nulla sit huius cognitio: ergo hoc solum cognito, & enuntiato nunc iudicatur, & enuntiat: totum, quod dicitur eius futuritio: atqui totum hoc cognoscitur non cognitio præsentis tempore, quo futuritio de re cognoscitur, & enuntiat, ut est mensura cognitionis iudicii, ac enuntiationis, quæ tunc habetur: ergo, ut cognoscatur, iudicatur, ac enuntietur de re futuritio, opus non est cognosci iudicari, ac enuntiarum tempus præsens, ut mensura formaliter est iudicii, ac enuntiationis de ipsa.

6. Fundamenta Recentiorum debilia sunt seipsis, & ex datis proximè rationibus subruentia. Neque enim negamus per copulam propositionis de præsentis significari tempus in quo est actus, proferens, & iudicans, cuiusque propositio proferatur, atque cum proferenti tum, cuiusque propositioni proportionatur: cognoscitur enim, sed non formaliter, ut est tempus eius cognitionis, & propositioni respondens; ac similiter dicimus significari per copulam, seu uerbum de futuro ipsum præsens cum negatione absolutæ existentia rei futuræ, si pure futura cognoscatur, & iudicatur: sicut de præteritione re perfecta, proportione seruata ad tempus antea, pro quo extitit, dicendum est; negamus uero aliqua ex eis propositionibus cognosci præsens tempus, ut mensuram iudicii, & enuntiationis, quæ in illo habentur. Ad secundum constat diuersitas obiecti futuritionis rei, quæ enuntiatur propositione de futuro obiectiuo propositionis, & iudicii de præsentis obiectiuo ueritate.

CERTAMEN III.

Futura, qua futura, ac secundum se à Deo cognosci certissimum de fide, & ex ratione est.

1. Conclusio hæc communis Philosophis, & Theologis omnibus, nullo excepto est. Licet enim Philosophi nonnulli, quos q. sequenti cert. i. referemus, futura contingentia nostra cognosci à Deo negauerint ut libertatem nostram tuerentur: alii de futuris nobis non liberis, sed necessariis, in quibus ea ratio non adest, nullatenus cognosci à Deo negarunt, & quamvis Theologi, ex Recentioribus etiam nostris nonnulli, ad id omne, quod actu cognoscitur, determinatiuum, seu verificatiuum cognitioni coexistens tunc, cum habenda, concipiendaque est, requirant, tamen ad futura ipsa diuinam scientiam terminari, tanquam ad obiectum saltem materiale, idem omnes defendunt, idcirco hic cum nullo Doctore super hac conclusione certabimus.

2. Sed neque cum Catholico aliquo certare poterimus: cum adeo sine aperta cognitionis diuinæ de futuris absolutis contingentiis nobisque liberis (in quibus, præter futuritionem, & actualis absolutæ existentia negationem alia est ex eorum libertate apparentior difficultas) scripturæ testimonia q. sequenti recitanda, quibus propterea recitandis nunc abstinemus. A ratione igitur probatur primo: quia præterita, etiam perfecte præterita, qua talia, nomine dubitante cognoscit Deus: ergo etiam cognoscit futura pure qua futura. Probat consequentia: quia præterita perfecte præterita æque absolute non

sunt de præsentia, cum cognoscuntur, atque non sint absolute pure futura de præsentia: ergo æque poterunt à Deo cognosci, quia talia: solus enim defectus absolute actualis existentie de præsentia poterat eorum cognitioni de præsentia apparenter obesse. Tercio: quia cognitio nostra, non ad existentiam solum de præsentia, terminatur, sed ad futura, ac præterita, quæ de præsentia non existunt: potiori ergo iure ad ea etiam omnia terminabitur cognitio, & omniscientia divina.

3. Quarto: distantia localis non impedit, quo minus obiecta loco distant intellectu nostro, imo tardiori sensibili potentia (v. g. visu, auditu) percipiantur, earumque terminent cognitionem, multoque minus impediret distantia intellectus perspicaciam infinitam, ut etiam loco distantia, sua scientia penetraret, etiam immensitas, ratione cuius omnibus intime præsens, & penetratus Deus est, ipsi deesset: ergo nec distantia temporaria obiectorum pure futurorum obicit infinitæ Dei cognitioni, quo minus ipsa antea duratione, imo ex æternitate pertingat. Confirmatur: quia, etiam præsentia, & simulata localis, ac durationis existentie obiecti, & cognoscens requirere- tur in duratione, & loco, quibus obiectum pertingit, Deo non deficit: cum duratio, & locus, ut hic dicam, quo Deus obiecta cognoscit, & iudicat, æternitas, & immen- sitas sint: quæ rei futuritatem secundum se totam coexi- stunt: siquidem coexistit æternitate sua indivisibili Deus temporis nostro in quo futurum non est, & posteriori du- rationi, in qua est: sicut immensitas sua tota loco no- stro in quo non est, & loco etiam in quo obiectum est: cum autem duratio significata, & denotata per copulam est, aut quodvis verbum enuntiationis, sit duratio propria, & proportionata iudicanti, non autem obiecto, ut dicebamur controuers. 1. sit, ut licet de obiecto nostræ durationis non existenti de præsentia, sed propoitionis duratione, cui, & existentia eius absoluta, & eius negatio absolute coexi- stunt, cognoscat, & iudicet Deus.

4. Hinc euanciscunt, quæcumque contra certam hanc conclusionem obici poterant, & in primis illud, quod dis- scillimum, & fere inexplicabilem paralogysmum plenum est, de Dei mutatione, cum obiectum de præsentia adue- nit, cuius præsentem veritatem ab æterno cognosci à Deo non potuisse, si, ut futurum cognoscatur ac futuritudo rei diuersa ab actuali eius præsentia sit. Cui difficultati satis- fecimus citato loco controu. 1. ex doctrina data in confir- matione proxima: ex qua etiam facile constat vim, ne apparentem quidem, viliam non habere illud, quod facit contra nostram de rerum futuritione cognitionem, quando actu absolute non sunt, cum iudicantur, & enun- tiantur tunc, quia quod non est, non fecit: etiam enim vim aliquam habet respectu nostrarum cognitionum, & iudi- ciorum, quæ tempus nostrum transiens, & essentia sua suc- celluum concernunt: alii respectu diuini iudicii, quæ suum indivisibilem, ac totam simul, æternitatem concer- nunt, cui toti omnia, tam positua, quam negatiua, suo quæque tempore, coexistunt, difficultatis vim habere non possunt. Idcirco Isaia 45. dicitur, qui fecit, quæ futura sunt. Explicat Augustinus in Psalm. 104. Ad id: Vocant famem super terram, his verbis: Apud Deum quiescit factum est, quod eius dispositione futurum est. Et Hieronym. in 1. Ierem. sub initio. Priusquam te for- marem in vtero noui te: ait. Non quod ante conceptionem (et hæc suspiciatur) fuerit Hieronimus, sed quod præscie- rit eum Deus, cui, necdum facta, iam facta sunt. Et Gregor. Mag. 20. Moral. c. 23. circa medium dubitat: qui Deus, cui nihil præteritum transiens, aut adueniens est, præscius dicitur? ac respondet: quia ea, quæ nobis fu- tura sunt videt, quæ tamen ipsi semper præsto sunt (rela- te ad eius durationem) præscius dicitur: quamuis nequa- quam futurum prævidet, qui præsens videt: quia scilicet æternitate sua videt.

5. Sed neque respectu alicuius cognitionis nostræ, etiam, quæ tempus nostrum concernit, difficultatem in præsentiarum habet: cum, quia in hac questione abstra- hitur? an solum in alio, quod de præsentia debeat esse eius cognitionis determinatum, ac verificatum? solum enim, ut de reliquis hæc obiectis diuine scientiæ, di- spatabimus, de his etiam futuris: an secundum se diuine scientiæ obiecta terminatiua sint: siue ut ea pertingat

Deus determinatiua, aut verificatiua alio de præsentia, & actualiter absolute existentia habeat, siue non habeat, opus: de quo disput. ab hinc 2. & 3. longa nobis erit cum Thomistis Dominicis, & vno, vel altero e nostris Recentioribus controuersia: quare hic plura de his adde- re extra locum, imo extra chorum importune saltare no- bis est visum.

QVÆSTIO V.

An futura contingentia secundum se obie-
cta sint materialia, ac termina-
tiua diuine cognitionis?

QUOD futurorum contingentium absolute à Theo-
logis nominatorum voce intelligatur, constat è
quæstionis quartæ, præfatione num. 2. scilicet,
quæ à libertatis creatæ exercitio absolute pendet, siue
elicitive proxime, cuiusmodi sunt arbitrij, ac liberæ & in-
differentis voluntatis nostræ actus, siue remotæ, & media-
te, uti subditarum ei potentiarum, & facultatum nostrarum
operationes, exteriorum agentium, ex libera nostra
applicatione operatorum. De his siquidem omnibus,
quoad contingentiam eorum ex parte sui principij consi-
deratorum eadem est difficultas.

CERTAMEN I.

Deum cognoscere ab æterno futura con-
tingentia nostra de fide est.

1. **C**icero teste Augustino 5. de Ciuitate Dei cap. 9.
negauit Deo futurorum contingentium nostrorum
scientiam, ne, si eam anticipato haberet, eisdem con-
tingentibus necessitatem imponeret, quæ eorum euerter-
ret libertatem, ita ille 2. de diuinat. & 2. de nat. Deor.
prope fin. sicque homines, inquit Augustinus, dum vult
facere liberos, fecit sacrilegos. Est autem 3. de nat.
Deor. Balbi præscientiam, & præuidentiam Deorum pro-
pugnantis, quam Corra, & eas, & Deos inde negantis
sententiæ adhareat, vitandæ tamen inuidiæ communis
causa, non autem ex proprio sensu id à Cicero factum
Aug. ait: in eodem errore recensetur à Patribus, & Scho-
lasticis Aristoteles ob rationem eandem. Ita, solum ter-
uandæ nostræ libertatis (quam attingisse videtur) causa,
cum propositionem de futuro contingentem determinate
veram, aut falsam esse vniuersum negauit 1. Periherm. c. 3.
hac ratione. Nam, si omnis affirmatio vera est, aut fal-
sa (scilicet determinate) & omne necesse est esse. Ac statim
fere: Nihil ergo, aut est, aut sit fortissimè n. que est quid-
quam, quod æque fieri, aut non fieri possit, sed omnia ne-
cessario eueniunt: Ex quo euenit sui rationem mutatus
videtur Cicero 2. de natura Deorum prope finem. Nam,
si, inquit, scit Deus certe eueniet: quod si certe eueniet,
nullus est casus, neque fortuna: aliunde etiam futurorum
contingentium scientiam Deo negasse Aristoteles putatur
à Patribus: quarens sui ipsius solum contemplatione ab-
sorptum nihil ultra considerare docuisse videtur. Verum
ab hoc errore vltimo cum liberauimus d. 4. q. 1. sed de
primo titulo libertatis nostræ euerrendæ ex scientia Dei
de nostris contingentibus futuris eam Deo denegasse fa-
temur ex Theologis Gregorius in 1. d. 38. quæst. 1. a. 1. &
Sanctus Bonavent. ibidem ad 3. Vazquez 1. p. d. 66. c. 1.
& 2. Soar, Opusc. de scient. futur. contingent. c. 2. nu. 11.
ex Philosophis Comibr. ad illud caput q. vn. a. 3. & fere
omnes eius Commentatores Recentiores ad eum locum.
Noster vero Ruiz sect. 5. & 6. cum vetustioribus, cum
etiam hoc titulo ab eo errore liberat, de quo nos contr.
de anima. la eodem tandem errore facit teste Herize

d. 6. c. 1. Stoici, Simon Magus, Lutherus, Caluinus, VVik-
clefus, & Bardacenes.

4. Veritas tamen Catholica est: ad contingentia fu-
tura secundum se diuinam scientiam extendi ac terminari
constat ex vulgaribus scripturæ locis Exod. 3. Ego Scio,
quod non dimittet vos Rex Egypti, ut eati, nisi per ma-
num validam, Deuteronom. 31. Scio cogitationes eius, qua
facturus sit hodie. Psalm. 138. Intellexisti cogitationes
meas de longe: & omnes vias meas prauilisti. Sapient. 8.
Scit prærita: & de futuris æstimat. c. 19. Præsciebat
enim futura illarum, & Ecclesiastici 23. ut probet Dei
oculos omnes vias hominum circumspicere, & corda ho-
minum ait: Domino Deo antequam crearentur omnia
sunt agnita. c. 39. Opera omnis carnis coram illo: & non
est quidquam absconditum ab oculis eius. A saculo, &
usque in sæculum respicit, & nihil est mirabile in conspe-
ctu eius, cui prauidenti nihil nouum. Daniel. 13. Abscon-
ditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam fiant.
Sap. 8. Signa, & monstra scis, antequam fiant, & euentus
saeculorum, & temporum. Isaia 44. Quis similis mei? vo-
cet & annunciet, ordinem exponat mihi ex quo constitui
populum antiquum: ventura, & qua futura sunt annun-
tiant eis. c. 45. Hac dicit Dominus ventura interrogate
me. c. 48. Prædixi tibi ex tunc: antequam euenirent.
Ioan. 13. & 14. Dixi vobis, priusquam fiat, ut, cum fa-
ctum fuerit, credatis, quia ego sum. vnde Ioan. 2. Recor-
datis discipuli, quia hac dicebat, & crediderunt, lu-
daei epist. Subintolerant quidam, qui cum præscripti, ab
æterno præsciti erant in hoc iudicium impij, & 2. Petri 2.
Quibus iudicium iam olim non cessat, ad Rom. 4. Vocat
ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt, quem locum de
futurorum nondum existentium scientia intelligunt Hie-
ronymus. recitatus q. 4. cert. 2. num. 4. Augustinus ibidem
recitatus. Damasc. Dialog. contra Manich. prope mediam
his verbis: Deus, quæ non sunt vocat, & quæ futura
sunt, velut iam facta, perspicit ac iudicat. ad Rom. 8.
Quos præsciuit, & prædestinauit, c. 11. Plebem suam, quam
præsciuit.

3. Præfata veritati adstipulantur Petrus Apost. apud
Clem. Rom. 1. recognit. vers. med. Qui solus scit & c.
quæ erunt, ita ut erunt. Dionys. de diuin. nomin. cap. 7.
Deum in se verum omnium scientiam anticipatam habere
asserit: & ita, ut quæ sunt omnia ex se, atque ab ipso, ut
sic dicam, initio (quod absque initio æternitas est) cog-
nita haberet. Boëtius 5. de Consol.

Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terra mole resistunt:
Non nox atris nubibus obstat:
Quæ sint, quæ fuerint, veniantque
Vno mentis cernat intuitu:

Et profa 2. ille ab æterno cuncta prospiciens providentia
cernit intuitus: & suis quæque meritis prædestinata dis-
ponit. August. Nazianz. Irenæ. Basil. Nyssen. Chrysost.
Athanas. Cyril. Alex. Damasc. Hieronymus. Hilarius. Prosper.
Ambr. Basil. Mag. Gregor. Fulgent. Leo Mag. Anselm. mult-
tis quique locis recitatis à nostro Ruiz d. 9. de scientia
sect. 3. d. 17. sect. 1. 3. & 5. & d. 18. eis vero nunc, sicuti,
& aliis scripturæ testimoniis transcribendis parco, quia
ibi facile videri possunt, adeoque sunt aperta, ut nulla no-
stra pòderatione, aut ingenij industria ad rem præsentem
euincendam, sed sola lectione egeat: id tamen August.
de Ciuit. Dei c. 9. Confiteari esse Deum, & negare præscium
futurorum apertissima inania est: omittendum non fuit:
sed nec longius aiebat Tertullianus de dæmonibus in
Apolog. Amulantur diuinitatem, dum furantur diuina-
tionem: & statim fere: idoneum opinor testimonium diui-
nitatis veritatem diuinationis, & Isaia 41. Annuntiate,
quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia dy estis
vos. Confone Hieron. 3. contra Pelag. Cui præscientiam
tolli, tollis, & diuinitatem.

4. Eidem attestantur veritati libri omnes Propheta-
rum, tam veteris, quam nouæ legis in vtroque testamento,
imo & oraculorum certis historiis commemoratorum,
vniuersim enim verum, & sapientissimum est illud Terrul-
liani 2. contra Marcionem c. 5. Præscientia Dei, tot ha-
bet testes, quot fecit prophetas: nec firmius, imo necque
firmum aliquid Deo, eiusque legi comprobanda, quam
prophetia inuenitur. Doctæ enim Chrysostom. hom. 18.
in Ioannem ad illam Christi prophetiam. Tu es Petrus

filius Iona: tu vocaberis Zephas, inquit, Prophetia Dei
maxime opus est, quod neque dæmones imitari possunt,
quamuis maiorem in modum admittantur: in miraculis
enim, sub veritatis umbra, decipi possumus, & quam-
uis vnum, vel alterum vaticinium cala possit facto ipso
impleri, ac proinde certam illud profertentis scientiam
non arguat (vbi in nonnullis dæmonum oraculis, & vanilo-
quorum hominum prædictionibus) tamen constans sem-
per, & conformis diuinis prophetarum veterum ac Christi
Domini & sanctorum legis nouæ prophetiis, euentus eos,
Deumque reuelantem ex certa futurorum scientia loqui,
ac reuelasse indubito conuincit: quod enim certo, &
coæstanti experimento semper euenit, atque alteri con-
iungitur, aut succedit, non casu, sed itata lege, & con-
nexionem cum illo coniungi, vel ipsi succedere, euiden-
tissimum est.

5. Accedit Christi Domini mysteria, totamque leg-
is nouæ, siue Euangelij nostri veritatem nullo alio, quam
legis veteris Prophetarum testimoniis in noua impletis,
fortius, imo neque æque firmiter obfirmat teste Petro
Epistola 2. c. 1. vbi Thaboris gloria & Patris de Filio suo
Christo Domino contestationem. Hic est Filius meus di-
lectus, relatis subdit: habemus firmiorem prophetium ser-
monem, cui benefacitis attendentes, quasi lucerna lucenti
in caliginoso loco ex ipso enim constantem semper euen-
tum, quos de Christo Prophetæ prædixerunt, euidenti
experimento adito euidenti nobis veritates constare, ut
inde capta notitia aliunde captis, quasi præ tenebris lux
clarefcere videatur, vbi OEumenius expoluit. Maiorem
vero firmitatem ibi etiam à Petro altitatem explicat Au-
gust. serm. 27. alias 29. de verbis Apostoli. Certiorem
sane esse dixit: certiorem non meliorem, non veriorem:
quid est ergo certiorem, nisi in quo magis confirmetur au-
ditor? quare hoc? quia sunt homines insidiales, qui se
detrahunt Christo, ut dicantur magis artibus fecisse,
quæ fecit. Possent ergo insidiales etiam istam vocem dela-
tam de calo per contestationes humanas, & illicitas curio-
sitates ad magicas artes referre, sed Prophetæ antea su-
runt, non dico ante istam vocem, sed ante Christi carnem.
Nondum erat homo Christus, quando misit Prophetas.
Quam sententiam repetit tract. 35. in Ioan. circa fi-
nem.

6. Hinc Christus ipse Dominus cum discredentibus
Iudæis, tum credentibus Apostolis doctrinæ, & myste-
riorum suorum veritatem Prophetarum veterum testimo-
niis citatis, recitatisque probauit: idque Euangelizæ
diligentissime notarunt: posteaque, tam ipsi quam Apo-
stoli, & discipuli reliqui Christi Domini monitu scruta-
mini scripturas. Ioan. 5. in Euangelij prædicatione imita-
ti sunt, ut in Actibus Apostolorum sæpe legitur: quia om-
nium, quæ Euangelium stabilunt, firmitissimum funda-
mentum est, quod ex Prophetis ita illud prænuntiantibus
iactum prouidentissime à Deo, eius præscio, tot ante sa-
culis fuit: id quod eleganti illa hyperbolica eiusdem lo-
ci ponderatione docuit Vmberius Canonianus (apud no-
strum Turrianum, de Hierarchico Ordine c. 1.) libro de
Azymo dicens: Deleto vetere Testamento nouum euane-
scet: neque poterit retineri absque charactere suo quo-
niam, neque partes stabit absque fundamento, quod ipse
Dominus suis factis, & dictis supposuit: & Apostoli præ-
dicatores suis inspirauit, ut narrationis suæ cursum firm-
maret ancora veteris testamenti, cuius auctoritatem præ-
mus Magister Ecclesiæ profertur firmiorem esse illa voce,
quam super Dominum transfiguratum factam audiuit:
firmiorem vero intelligamus dixisse, non quidem sim-
pliciter sed ratione eorum, qui veteri tantum testamento
credebant.

CERTAMEN II.

Rationibus eadem veritas stabilitur.

1. A Ratione diuina scientia futurorum contingen-
tium probatur: quia, quod omnibus hominibus,
quali congenitum iudicium, & rationis dictamen est, cer-
tissimum, ac naturæ, & rationis lumine notum est: inde
plura,

plura, vt certissima, atque naturali ratione euidentiſſima in Philoſophia & Theologia habemus: in quibus Deum eſſe, ſive exiſtentia Dei numeratur, vt vidimus contr. 1. d. 1. Atqui Deum futura contingentia cognoscere omnium hominum iudicium, & dictamen eſt: ergo id certifiſſimum, & naturæ lumine notum eſt. Minor eſt perſpicua. Nulla ſiquidem tam hebes, rudiſque natio vnquam fuit, quæ Deum aliquem, etiam falſum, coleret, rebusque præ eſſe putaret, quæ non illum de contingentibus futuris eventibus conſuleret, atque, & certa rebus ſuis diſponendis providendiſque oracula, non obſervaret: ac proinde Deum ſuum præſcium futurorum contingentium iudicaret: nemo quippe ita recors, & proſus ſtupidus, ſuper eo quod ſciri ab alio non iudicat, illum conſulit. Hinc apud Gentes oracula demonum delphica &c. frequentata Deorum, ſeu demonum potius: Sacerdotes ſacriſci, ac diuinitates tanquam numine aſſati à populis, & Principibus de futuris contingentibus frequenter rogati, ac reſpondentes crediti: eique demones in eis falſis diis, ſeu idolis adorati naturalem hanc rationis lumine notam diſtinxerunt: cum contingentium futurorum præſcientia connexionem agnoſcentes, de ſiſ futuris contingentibus, quæ ignorabant, rogati, quandoque etiam cauſati in rogantibus non reſpondebant: quandoque vero, vbi ita occaſio non aderat, æquiuoca reddebant oracula; ne ſuam de eis ignorantiam proderent, ac ſubinde apud eos Deitatis illuminationem amitterent. Hinc ſtatim 41. dicitur: *Annuſiate quæ ventura ſunt, & ſcietis* (non dixit credetis) *quia dy eſtis*, & Auguſtin. 5. de Ciuit. Dei c. 9. *Conſideri eſſe Deum, & negare præſcium futurorum aperitiſſima iſta eſt.*

2. Sed tamen adhuc Theologis ſub lite eſt (neque tamquam ſcientia hæc Dei de contingentibus futuris ſit ratione naturali demonſtrabilis: Soar. tom. 2. metaph. d. 30. ſect. 15. n. 28. affirmantem ampliſſimè vt Theologorum communem paucis nominalibus exceptis: ita etiam cenſet Viquez 1. p. r. d. 64. c. 1. num. 4. & ſuſus d. 65. c. 4. Albiſ. d. 6. de ſcient. ſect. 1. num. 6. omneſque (præter Gabrielem & Nominales paucos) Theologos conſentire teſſet Ruiz noſter d. 22. ſect. 2. à num. 20. Negatiuum vero ſententiam tenet Herice (cuius diſcunctus docti Recentiores ſubſcribunt) tract. 1. d. 6. c. 1. referens Okamum 1. d. 39. c. 1. Gabrielem 2. p. 2. conſiſtentiæ, & ruſus dub. 3. Gregor. q. 1. a. 2. Anton. de Corduba 1. quæſtionar. q. 51. dub. 8. imo Soarium ipſum Opule. 2. lib. 1. c. 3. & Belſumum tom. 3. lib. 4. c. 15. quatenus aſſerunt difficilem explicatione exacte & comprehensione pro hoc ſtatu modum, quo Deus futura hæc cognoscit, quo etiam pacto loqui Auguſtinum recit. 3. ex tom. 3. lib. 15. de Trinit. & tom. 7. lib. de dono perſe. c. 14. ſed poſſet eſſe modus quo fiat, ſicut aliquod, non exploratus, & comprehenſibilis: cum tamen illud eſſe euidenter monſtraretur: idque in diuinis ſere omnibus prædicatis contingit nobis. Auguſt. vniuerſum de Dei ſcientia loquitur teſtimonio 2. non de ſcientia futurorum contingentium ſpecialiter: cum tamen euidenti ratione naturali conſtet Dei ſcientia. Primo vero loco de ſcientia Dei, tam de præteritis, & præſentibus, quam de futuris nulla habita ratione contingentie eorum agit: quomodo in ſcientia Dei ſunt conſuetæ hæc omnia ſimul quin tranſeant, aut deſint ibi temporum ſucceſſu.

3. Nos igitur affirmatiuæ ſententiæ ſubſcribimus: eſtiſſimamque cum præcedente diſcunctu, tum aliquibus et ſubſcriendis demonſtrari. Præcipuum, & generale eſt: quia Deus omniſciens eſt, atque eius ſcientia omniſcientia non eſſe autem omniſcientia, niſi in omne verum, & cognoscibile terminaretur: atqui futura contingentia veritate obſiectiue abſolute, & actu ſunt, ſeu cognoscibilia duratione anteriori: ergo diuina ſcientia duratione antecedenti cognoscitur. Hinc demonſtrationi inſiſtunt Soar. loco 1. citatus & Viquez citato c. 4. & Recentiores Complutenses, qui minorem ſubſumptam probant: quia eſſe abſolute verum obſiectiue, ſeu cognoscibile, niſi aliud eſt, quam fore veram obſiecti cognitionem, ſi forte datur: atqui, ſi datur antecius actu, & abſolute cognitio futuri contingentis, vera erit: ergo futurum contingens actu, & abſolute verum obſiectiue eſt tempore, ac duratione anteriori, ſeu cognoscibile verum: Minor, nec demonſtrata, nec ſatis probata videtur aduerſariis; imo

nec Magiſtro Albiſ, & doctis Recentioribus: quia ea probatione ſolum probatur eſſe actu cognoscibile denominatione extrinſeca ab actuali cognitione in ea hypothefi, quæ tamen anteriori tempore in terminis implicat: cum futurum contingens actu determinate ab æterno, neque in ſe ſit, neque in cauſa aliqua in verifiſſimioribus ſaltem principiis noſtris Dominicanæ Scholæ aduerſis: ac proinde, nec ſit verum.

4. Cæterum Doctiſſimi Patres Vaquez, & Soar. de cognoscibilitate ea futuri contingentis actuali, & abſolute per extrinſecam denominationem anterioris actualis intellectionis minime loquuntur. Acrioris enim diſcunctus ſunt, quam, vt probandum ſupponant: vt ita intellecti ſupponerent: loquuntur ergo de capacitate obſiectiua futuri contingentis, vt terminet actualem anteriorem cognitionem: idque ſatis probant ex eo, quod, ſi datur eius, vt ſua duratione erit, cognitio actualis anteriore duratione, vera determinate, & abſolute erit: ex quo euidenter inferitur capacitas, & veritas ſeu noſcibilitas obſiectiua futuris contingentibus intrinſeca; nec ſolum extrinſeca per denominationem ab actuali cognitione in hypothefi poſita, ſive ſuppoſita; ex qua idem per idem probaretur, vt aduerſarij & Albiſ, ac docti Recentes dicebant. Quod autem obſiectiua illa futuris contingentibus intrinſeca veritas, & cognoscibilitas inde probetur, ſic oſtenditur. Etenim, ſi ea non eſſet determinate, & abſolute vera, ſi daretur, ſed vera ſimul ac falſa, quia de obſiecto, & vero, quod tunc non eſſet, ſed pro tunc chimærico, & impoſſibili, vnde de ea probatio Doctiſſimorum ſarum eadem cum illa (quam demonſtrationem merito reputant docti idem Recentiores) eſt: ſcilicet propoſitiones de futuro contingenti, quod ita poſteriori tempore erit, ſicut anteriori duratione iudicatur, atque enunciatur, eſſe determinate veras, ſicuti, quæ aliter, ac poſtea erunt, antecius enuntiant, determinate eſſe falſas: quod demonſtrari idem Recentiores merito cenſent: & nos quæſt. 6. oſtendimus.

5. Secundo ita eadem veritas obſiectiua futuri contingentis oſtenditur. Futuricio contingentis, qua futuricio præſens, non obſect eius capacitati, & veritati obſiectiue ſufficienti ad terminandam ſui cognitionem, & iudicium actuale: imo iudicium actuale certum, inſalibile, & euidens; ſed neque eius contingentia: ergo futurum contingens verum, & cognoscibile obſiectum eſt, & capax terminandi ſui actualem cognitionem, & iudicium præſens, ac proinde terminabit diuinum quod nihil verum poſſet latere. Prima antecedentis pars probatur, primo ex dictis q. 4. quia futurum non contingens futurum eſt, & actu cognoscibile nemine negante. Secundo: quia Eclypſis futura demonſtratur euidenter à Mathematicis, & Aſtologis, antequam ſit, & tamen futurum eſt: ergo futuricio contingentis, qua futuricio, non obſect eius obſiectiue veritati cognoscibilitati, ſeu intrinſeca capacitati, vt terminet actualem ſui cognitionem, & iudicium de præſenti: cuiusdem antecedentis probatur pars ſecunda: quia eius contingentia ſolum eſt in ſua cauſa indiſſerente in actu primo ad ipſum, & eius oppoſitum, ſive poſitiuum, ſive negatiuum; non autem eſt eius contingentia in ſeipſo, & dum eſt, & exiſtit in actu ſecundo, quo illa indiſſerentia, & potestas ad verum ſuis cauſæ ſuæ determinatur: quando enim, & quando contingens eſt, ſive de præſenti, ſive de præterito, ſive futuro tempore, neceſſe eſt eſſe, & non eſſe contingens non eſt, ſed omnino impoſſibile: proinde non minus ſupponit contingentiam, & indiſſerentiam cauſæ determinatam, & potestatem ad oppoſitum excluſam pro duratione, pro qua erit, aut fuit, per ſuum eſſe, quam pro duratione de præſenti, cum de præſenti eſt, atque à ſua cauſa indiſſerente in rebus, atque extra cauſas poſitura: ergo contingentia cauſæ, ſive in cauſa, licet obſect, vt in ipla certo cognoscatur, ſicut obſect, vt in illa actu eſſe cognoscatur, quando actu, & de præſenti contingens eſt: alſ, vt ſecundum ſe cognoscatur non obſect pro duratione futura, aut præterita, in qua in ſe determinate, ſecundum ſuum eſſe determinatum erit, aut fuit, non minus, quam, cum de præſenti, & actu eſt: ac proinde eſſe determinate cognoscitur non obſectante contingentia ſui in ſua cauſa, & actu primo.

6. Rariſ capacitas illa obſiectiua futuri contingentis, vt antecius cognoscatur, ita euidenter oſtenditur: quia

quia à nobis cognoscitur, vel coniecturaliter, vel certo iuxta medijs existentis actu, vel coniecturaliter, vel certam moraliter, aut physice, aut metaphysice connexionem cum eius pro illa posteriori duratione existentia: ergo in se habet capacitatem ut intrinsecam terminet sui cognitionem. Probatur consequenter: quia, nisi haberet in se intrinsecam capacitatem, ut terminaret materialiter, & pure terminatiue cognitionem, nihil aliud posset esse medium determinans intellectum ad illius cognitionem, siue certam physice, aut metaphysice, aut moraliter, imo neque coniecturaliter: esset enim determinatiuum ad cognitionem impossibilem, cum sit impossibilis cognitio potentie de obiecto de se incapaci seu non capaci terminandi illam, ac proinde non attingibilem ab eiusmodi potentia. Hinc nihil potest esse determinatiuum auditus, ut percipiat colorem, neque visus, ut eliciat visionem circa sonum, vel relationem coloris transcendentealem ad Deum: quia eiusmodi obiecta aptitudinem, & capacitatem obiectiuam non habent, ut sint obiecta pure adhuc terminatiua cognitionum eorum. Iam vero, si habet in se capacitatem intrinsecam, seu veritatem obiectiuam futurum contingens, uti habere demonstrauimus: euidens etiam est à Deo omniscio cognosci, atque eius omniscientie materialiter terminum esse; licet determinatiuum eius non sit, de quo postea: nunc enim esse terminum, ad quem representandum diuina scientia siue absque alio medio ac determinatiuo, siue illo intercedente extendatur, solummodo demonstrandum suscepimus.

CERTAMEN III.

Demonstrationes alie expenduntur.

1. **D**emonstratur tertio: quia absolute actualis absentia absolute existentie, & determinationis, quæ tamen absolute aliquando sunt, non extrahit contingens à sphaera obiectiue cognoscibilitatis, siue à veritate obiectiua intellectualis cognitionis: atqui Dei scientia totam permeat, exhaustitque representationem sua formali sphaeram cognoscibilitatis, seu veritatis obiectiue; ergo ad omne abscis, est non determinatum absolute actu, extenditur, ac terminatur scientia diuina: dummodo pro aliqua duratione eius existentia, & determinatio sit: atqui futuri contingens, licet actualis existentia, & determinatio, non sit, est tamen pro aliqua duratione: ergo ad illud representationem sua formali representandum diuina scientia extenditur. Antecedens probatur primo: quia obiectum non esse in loco, in quo habetur cognitio, dum modo alicubi, siue ante, siue retro absolute sit, non extrahit illud à sphaera obiectiue cognoscibilitatis, & veritatis; ergo, quod nunc absolute non sit, dummodo aliquando sit, non extrahet illud à sphaera eadem. Secundo probatur, quia præteritum absolute actualiter non est; quia tamen pro aliqua duratione est cognoscibile obiectiue absolute, siue intra sphaeram obiectiue cognoscibilitatis, & veritatis est. Tertio probatur à priori idem antecedens: quia pura veritas, siue cognoscibilitas obiectiua, & capacitas terminandi sui cognitionem, non importat aliquid actiuitatis, seu physice causalitatis, materialis, formalis, aut efficientis in cognitionem, ad quam simultanea terminatiui, siue localis, siue temporaria coexistentia obiecti cum cognitione opus sit; licet saepe obiecta respectu potentiarum creaturarum, & cognitionum, maxime sensibilibus, etiam habeant physicum influxum, & actiuam determinationem; quæ respectu diuinæ scientiæ in nullo obiecto creato esse potest.

2. Hæc loco citato circa finem, licet rationem hanc à priori non retigerit, tamen secundam Antecedentis primi probationem argumento à paritate sibi opposuit præteritorum contingentium cognitionis diuinæ ad eandem futurorum contingentium, diuinam etiam, cognitionem: cui respondet primo: negando adeo præteritorum cognitionem euidenter esse, quia id solum, quod actu absolute est cognosci à Deo euidens est; sed certe eadem euidens, saltem moralis, qua animi immortalitas demonstratur ex futuro necessario premio ac supplicio, bonorum, & malorum post hanc vitam, probatur de præteritis

cognitio diuina; ignota enim transacta opera, nec premio, nec pena affici posse euidensissimum est. Secundo respondet: admissio antecedentis cognitionis diuinæ de præteritis, negando consequentiam cognitionis de futuris: quia præterita, licet actu non sint, neque eorum in se determinatio; fuerunt tamen: ac p. oinde pro tunc, quo de præteritis fuerunt cognita à Deo sunt, esset autem potentia, non obiecti defectus à semel cognitorum scientia deficere. Contra tamen est: quia si actualis absoluta existentia, & determinatio contingentis necessaria est, ut actu determinet cognitionem obiecti contingentis, quod iam præteritis defectus erit, cum actu absolute non est, neque eius determinatio, non autem potentia; si autem necessaria non est actualis illa determinatio, & existentia contingentis, sed satis est, ut pro duratione alia non præfenti, & actuali sit, ut ad illud cognitio terminetur, id æque competit futuro, atque præterito contingenti: quare æque vitæque, vel neutram poterit terminare diuinam cognitionem. Adde æquam cognoscens, & potentia imperfectionem argui cognoscenti aliquando cognitione carere, atque carere cognitione, aliquando etiam cogniti.

3. Quod autem fuerit existentia, & determinatio contingentis præteriti, nihil magis, & existentia, & determinationis eius absolute ponit actu, & de præteriti, quam futuri, nihilque minus existentia, & determinationis in se contingentis futuri supponit naturam, & quasi causalitatem cognitio actualis, & præfens illius, quam cognitio præfens, & actualis de contingentis præterito: utriusque enim actualis cognitio præfens eius existentiam, & determinationem causæ suæ, & potentia indifferentis per ipsam propria cuiuslibet duratione supponit: neutraque actu, & de præteriti illam ponit. Quod autem contingens futurum ponendum, & determinandum nunc dicatur; præteritum vero, positum iam, & determinatum ordine durationis ita dicuntur, non in ordine naturæ, & causalitatis: quo tam supponitur existentia absoluta contingentis, & determinatio potentia, & causæ indifferentis per ipsam pro sua duratione, quam præteriti contingentis, cuiusque causæ pro sua: nullum enim contingens absolute futurum est, cuius absoluta existentia, & determinatio per ipsam suæ causæ indifferentis pro sua duratione non sit. Accedit, quod q. 4. certam. 2. à num. 3. dicebamus: durationem, qua Deus cognoscit, actuique suos exerceat, esse æternitatem omnino simplicem, atque indiuisibilem, siue totam simul durationem, qua, cum Deus, tum diuina omnia, & singula durant, & cuius respectu æque coexistent, & quæ futura, & quæ præterita respectu temporariae nostre durationis sunt; imo, & utraque, æque æque præfens: nam respectu æternitatis indiuisibilis Dei, quæ tota omnibus, & singulis creatis durationibus, & imaginariis successibus, earumque partibus, & indiuisibilibus, etiam singulis, & omnibus coexistit, nihil transit, nihilque futurum est: quare neque respectu sui præteriti aliquid, aut futurum cognoscit. Atque ex hoc rationem reddit Anselmus Dialog. de casu diaboli c. 21. sub init. cur à Deo non autem ab Angelis futura contingentia naturaliter prænotantur.

4. Quarta demonstratio: quia Deus cognoscit contingentia præfentia, & quæ actu sunt de præfenti, saltem quando de præfenti, & actu sunt: v.g. hodie ne Angelis, dæmonibus, imo, & rudibus hominibus etiam minus sapiens sit, magisque ignorans: secundo, quia alias rerum omnium gubernator Deus eis providere, non potest, si euentus hos omnino ignoraret: siquidem ex eo, quod ij euentus, vel oppositi concurrant, & cum causis secundis concurrant erit. Vel ergo, quod nunc de præfenti contingentem, ac libere à creaturis est, nunc solum ac primum nouit Deus, vel ex æternitate. Si hoc secundum habetur demonstrationis intentum: nimirum Deum, antequam de præfenti sint, imo tota æternitate, antequam essent futura contingentia prænosce. Si autem, nunc primum ea nouit, cum antea ea minime nosset: sed ignorasset: ergo mutatur de non sciente in scientem hæc obiecta. Cumque scientiam sequi debeant decreta ad vniuersi prouidentiam, & gubernationem, nonnulli ex eorum contingentium cognitione oriunda, denuo etiam in tempore concipit Deus decreta, quæ tota æternitate non habuit: inde & in decretis

tionem suscipiet, quæ à non decernente ad decernentem denuo in tempore transeat. Rursus, cum contingens transiit, & præteritum absolute non sit, æque pure futurum non est, tam eius scientia, quam decretum illud supponens cum eo transibunt, æritque utrumque absolute in Deo defectibile, ac subinde Deus à scientie contingens, ac decernente ex eius absolute scientia in non scientem, ac non decernentem mutabilis. Accedit demum Deum esse purum actum, nec posse esse in potentia ad actum aliquem suum, ut fuisset antea tota æternitate, si contingens, quod nunc primo est, nunc etiam primo cognosceret, & decretum nunc primo conciperet.

Respondent Herize supra, & docti Recentiores, non esse demonstrabile ratione pure naturali Deum non posse incipere denuo in tempore cognoscere contingens, quod nunc primum absolute est, ac proinde nunc primum est verum absolute, & cognoscibile obiective, ut posset Eternus respondere, neque enim Dei immutabilitas euidens naturæ lumine est; sed solum ex fide, ac proinde fides solum convincit de se. Addit Herize iuxta suam Valquii, & Arubalis, ac aliorum sententiam de confirmatione decreti, ac scientiæ liberæ Dei per extrinsecam comotam, nihil scientiæ, aut decreti liberi Dei intrinsecum, & perfectum ipsius incipere in tempore: neque proinde in illa intrinseca perfectione Deum mutari, aut denuo acquirere illam: tum, quia, quod denuo advenit certum comotum est: tum, quia scire, quod scibile non est, perfectio esse non potest, cum sit potius cunctata, & prolixa aperta repugnantia, in primis satis contraria nostræ conclusionis erit, si certo & infallibiliter ex fidei principiis evincatur. Secundo: quod ait Herize divini per extrinsecam comotam, ipsa intrinsecum scientiæ, & voluntatis liberæ, & vitalis diuine constituent, euidens est falsum: ut controu. 4. de libertate decretorum agentes ostendimus.

Si autem constituent liberos illos actus extrinsecos tanquam termini connotationis intrinsecos actibus liberis, præter alias difficultates, non soluitur difficultas. Nam illa connotatio intrinseca Dei, vel potest esse absque actuali absolute existentia de præsentis contingens pure futuri: vel non? si nequit esse absque illa: iam in tempore incipit aliquid intrinsecum Deo, ac proinde quoad intrinsecum mutabitur: si potest esse absolute sine illa cognosceret, & decerneret ab æterno futura contingentia Deus, & eorum scientia decerneret, ut contendimus. Secundo: cum constitutio hæc actuum liberorum Dei ab Herize, etiam postis fidei principiis, adstruatur, inquiri: an ex ea probabiliter saluetur immutabilitas Dei, quoad intrinsecum, quæ solum est de fide, vel non saluetur: si saluetur et fide adhuc quod scientia, & decreta Dei in tempore non incipiunt, ac proinde quod Deus mutari intrinsecus, quoad illas etiam, nequeat, certo concludatur pro scientia contingentium, & decreti in tempore incipientibus: si non saluetur probabiliter, erit solutio inde petita improbabili: quare ex immutabilitate Dei in suis actibus, etiam liberis, demonstratio tenebit. Denique ex demonstrationibus secundæ, & tertiæ veritatis, & cognoscibilitatis obiecti futuri contingens, ipsam intrinsecam euidens confirmatur solutiones omnes præsentis demonstrationi ab Herize, & doctis Recentioribus adhibita: quæ in opposito principio, ut patet, male fundantur.

Obiectionibus fiet satis q. 7. propiori sede: solum respondeo hic: Dignum Thomam, & Philosophos asserere sepe, esse, ut verum conuenit, unde inferunt aduersarij, id quod actus non est, sicut absolute non est actus, non esse absolute verum, seu cognoscibile obiective: cæterum verum conuenit cum ente non est veritas obiectiva, sed positiva soliditas essendi absque qua plura veritatem obiectivam, & cognoscibilitatem habent, ut patet in negationibus, & entibus rationis, quæ cognoscibilia, & vera obiectiva sunt: quare, si futura non habent veritatem cum ente conuenientem, seu positivam essendi soliditatem nisi quando actus sunt, obiectivam tamen cognoscibilitatem, & veritatem, quam habent ea etiam, quæ nunquam sunt, esse possunt, habebunt. Insuper idem Sanctus Thomas dum ait in 1. d. 38. ad 2. Futurum contingens non est determinate verum antequam Christioph. de Ortega, de Deo Vno, Tom. 1.

fiat, quia non habet causam determinatam: sed dum est in actu est determinate verum: nihil contra nos docet illud quippe antequam non significat antecessionem temporis, sed naturæ, & causalitatis: dum scilicet est in potentia causæ, id quod satis expressit Sanctus Doctor termino illo quem opposuit. Sed dum est in actu, qui respondet termino est in potentia, quem illo adverbio antequam fiat explicauit. Deinde idem ratione subiuncta explicuit: quia non habet causam determinatam, quod non ad prioritatem, & posterioritatem durationis, sed naturæ, & causalitatis spectat, locumque in contingentibus actu existentibus de præsentis habet, quæ nec de præsentis causam determinatam ad eorum esse habent: & tamen quia in se in actu, nec solum in potentia, sunt, quia in actu sunt, determinate sunt pro hac duratione de præsentis: id quod etiam habent futura, & præterita, contingentia suis quæque durationibus, quibus in actu fuerit, vel erunt: ut diximus certam. a. & de se patet.

QVÆSTIO VI.

An contingentium futurorum cognitio propria Dei sit?

STENDIMVS hæc futurorum contingentium scientiæ Deo competere: nunc vero an ita ad Deum pertineat, ut nulli alteri, nisi ex eius dispensatione, & reuelatione possit competere: ac proinde, ita in Dei propriis eorum præscientia numeretur, ut iure naturæ nulli alteri sue Angelo, sue homini competat quæritur: loquimur autem de scientia, siue præscientia certa, & infallibili: quia nos etiam late sumptam scientiam pro opinatiua coniecturali, & moraliter certa de illis, futurorum contingentium scientiam habere posse indubitatum est.

CERTAMEN I.

Certam futurorum contingentium scientiam in proprio Dei censu esse auctoritate probatur.

1. Hæc in egregiam nauauit operam noster Ruiz d. 22. a. sect. 3. Primum testimonium est Eccles. 7. quis ei poterit indicare quid post eum futurum sub sole sit? Ad quæ Olympiodorus. Hæc auctoritas omnem funditus euerit diuinandi superstitionem. Nullus enim mortalium certam futurorum scientiam consequi potest. Itai. 41. Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dy estis vos: & infra: quis annuntians ab exordio, ut dicamus insus es? Ad quæ Hieron. ubi Apollo Delphicus, & Loxias, Deliusque, & clarus, & cætera idola futurorum scientiam pollicentia &c. cur de Christo nihil potuerunt predicere, nihil de Apostolis eius, nihil de ruinis, & abolitione templorum? si ergo suum interitum non potuerunt predicere, quomodo aliena, vel mala, vel bona potuerunt annuntiare? quod si aliquis dixerit multa ab idolis esse prædicta: hoc sciendum: quod semper mendacium iunxerint veritati: & sic sententias temperant, ut, seu boni, seu mali quid accidisset utrumque posset intelligi. Vt est illud Pyrrhi Regis Epirotarum. Aio te Eacida Romanos vincere posse: & Cressi: Cressus transgressus Halim maxima regna perdet.

2. Pergit infra Itai. capite eodem: Quis annuntians ab exordio, ut sciamus, & a principio, ut dicamus insus es? non est neque annuntians neque predicens? Ad quæ ita interpretatur Hieronymus: quæ ego iuxta consuetudinem prophetalem scisse me dico: quasi iam præterita sunt, vel (iuxta Symmachum) futura polliceor, nullius demonum, & idolorum posse predicere: & Cyrill. Alex. 4. in

4. in Hic. c. 41. ex hoc. huius loco sic futuri divina. & infallibilis gloria proprium. & peculiare est. omnia scire, nihil prorsus ignorare, neque praeiorum, neque instantium, neque futurorum: & paulo post: veniant itaque qui putantur ab his esse Dei: annuntient, quae contingere dicant prius & nouissima & ventura: cognoscemus enim tunc, quod dñi sint: verum, inquit, non potestis annuntiare. In quam sententiam plura multo subnequit idem Cyrillus proxime citatus circa eiusdem capitis finem.

3. Idem Hic. c. 44. sub init. Ego primus, & nouissimus, & absque me non est Deus quis similis mei dñi vocet. & annuntiet, & ordinem exponat mihi, ex quo constitui populum antiquum, ventura, & quae futura sunt annuntient eu. Quae Hieron. ista periphrasi interpretatur: quis similis mei est? vocet ea quae non sunt, quasi sint (nempe iuxta id de Roman. 4. & exponat ordinem creaturae meae, quae cuncta ratione libauerim ex quo feci hominem super terram. Nec solum vobis, sed quare etiam futurorum scientiam. Atque in eadem Hic. verba ita scribit Cyrill. Alex. 4. in Hic. orat. a. colum. 4. Deo enim natura conuenit omnem habere etiam praeiorum, & futurorum notitiam: si nemo reperitur in falso nuncupatus Dñi, qui hoc sit consecutus, eos, qui cognitione divina praediti non sunt, Deos non esse obsecrum non est. Addit eodem cap. 44. Hic. Ego sum Dominus, &c. irrita faciam signa diuinorum, & arculos in furorem vertens: super quibus praeter alia in eandem sententiam Cyrill. loco proximo ait: falsa diuinationes passim, & impostura, ac fuci demoniorum, quae scire se fingebant: & praenuntiare posse futura: cum nihil quidquam vel dicentes, vel sciunt.

4. Sextum testimonium Dan. 2. Respondentes Chaldaei coram Rege dixerunt: non est homo super terram, qui sermonem tuum Rex possit implere &c. exceptis Dñis, quorum non est cum hominibus conuersatio. Vbi Hieron. Constituitur Magi, constituitur Arioli, & omnis scientia secularis literaturae praescientiam futurorum non esse hominum, sed Dei. Ex quo probatur Prophetas Dei spiritu locutos, qui futura cecinerunt, eidem vero Regis interrogationi inferiorius respondet his Daniel. Myserium, quod Rex interrogat sapientes Magi, Arioli, & Haruspices non queunt indicare Regi: sed est Deus in calo reuelans mysteria, qui indicauit tibi Rex Nabuchodonosor, quae ventura sunt nouissimis temporibus. Ad quae Hieronymus, Tollit Regi prauam suspensionem, ne humana astimet inueniri posse solertia: quod Dei notitia reseruatur. Ibi etiam Theodoretus, Deum esse asseruit arcana reuelandi Magistrum. Et adiecit: in calo: is dñs, qui deorsum versantes colerentur, eiecit. Et quidem singulari nomine, Deorum qui non sunt, expellit multitudinem: eo vero quod in calo degere ipsum dixit, eos, qui deorsum viderentur, non esse Deos ostendit.

5. Septimum testimonium Ioan. 13. A modo dico vobis prius quam fiat, ut cum factum fuerit credatis, quia Ego sum: cuius hanc periphrasim, & interpretationem dedit Cyrill. Alex. 9. in Ioan. c. 11. Dico igitur a modo vobis, ut cum factum fuerit exitum rerum videntes illum me esse credatis, qui nihil falsi, nihil vanum proferre soleam, & quem scriptura venturum praenuntiavit. Octauum testimonium Ioan. 16. sub init. Haec locutus sum vobis, ut cum venerit hora eorum reminiscamini &c. Ad quae Chrysost. homil. 26. post med. ex his & reliqua credetis. Neque dicere poteritis me ad gratiam loqui, aut, ut vos fallam: neque enim decipitur, quae mendacii argui possent praediceret: ideo praedixi, ne in non expectata incidentes perturbaremini: ac etiam ne non prauidisse futura dicere. Rufus idem Homil. 18. in Ioan. ad illud Ioan. 1. Tu vocaberis Caphas, ait: Prophetiam maxime Dei opus esse, quod neque daemones imitari possunt. Et Hieron. ultra recitata comm. in Hierem. ad id c. 23. Et tulit Ananias, ait: demonstrari nequaquam Prophetas suo tantum arbitrio loqui: sed domini voluntate: maxime de futuro, quod solius Dei notitia est: inde celeberrima, & vulgarissima sententia illa Tertulliani 4. contra Marcionem c. 25. & contr. Prax. c. 19. ex testimonio dato Hic. 44. & c. 20. Apolog. aduersus gentes, ubi habet: idoneum opinor testimonium diuinitatis veritatem diuinationis.

6. In eadem sententiam scribunt Orig. 7. cont. Celsum colum. 4. Diuini sermonis character est futurorum

praedictio. Ac sibi consonans 4. Petiarch. c. 2. circa finem ex loco recitato Hic. 41. docens eiusmodi scientiam, non solum humana, sed nec diuiniore scilicet Angelicae naturae vlli: imo nec, quae creata demum, ut competere: Clem. Alex. 2. Stromat. verius med. ait, quaecunque fore Prophetas praedicunt, prius a Deo cognita, & manifestata esse, & lib. 6. vetus, & circa, & post. med. Proprium Dei esse dicit futurorum cognitionem per fidem communicare iuxta illud Sap. 8. Signa, & monstra fecit, antequam fieri. Et sine, ac lib. 7. post init. gentium diuinos, & Poetas fatidicos, eorum, quae praesagia, uti falsas fabellas irridet. Idem de demonum, & fatidicorum vatum oraculis censet Iustin. M. Apolog. 2. ante, & post med. & q. 81. ad Orthodoxos, & q. 146. Quorum, ait, dñi non sunt dñi, horum, ne vires quidem, sunt veritatis Prophetas: nec eorum praedictio inuitabilem, ac verum habet euentum: ut enim procul absint a vera diuinitate, si & a futurorum praenotione, & q. 19. ad Gent. Futurorum praedictio est anima, quae à diuino spiritu illuminatur ad cognitionem verum haecenus incertarum. Athanasius in vita sancti Antonij post medium de demonum praesag. Nos enim ea, quae nondum fieri coepit sunt (scilicet naturali causarum suarum ordine in Deus impediatur) referunt: quia Dominus solus conscius est futurorum. Vnde lib. de Incarnat. Verbi, & eius corp. aduentu vers. fin. eorum oracula falsitatis accusat.

7. Anastas. Episc. Nicen. qu. 23. in scripturam col. 2. futurorum, aut arcanorum nihil praesciunt daemones: sed solus Dominus, qui omnia nouit, priusquam fiant. Et confirmat testimonio illo Hic. 41. & col. penult. ex Cyrillo. Non est ergo daemonebus adscribenda cognitio. Nos autem eam Deo potius tribuimus tanquam eximiam. S. Max. centur. 4. c. 32. tom. 5. Biblioth. Cum igitur eorum, quae sunt, nullum omnino seipsum, aut aliud cognoscat, quidnam sit secundum substantiam: inusta de causa nihil extat, quod futura secundum naturam praecognoscant: praeter eum, qui est super omnia, Deus, qui, cum seipsum nouit, quid sit secundum substantiam: tum subsistenti praeuocit rationem eorum, quae facta sunt ab ipso ante quam fierent. Euseb. 1. praeparat. Euang. lex vltimis capitibus, & lib. 3. c. 16. primis exemplis, & gentium confessione falsa, & ambigua fuisse oracula demonum, qui nihil de futuris contingebus scire poterant, quod ipsum probat testimonio Plutarchi & Porphyrij, & oraculorum ambiguitate, & contrariis euentibus lib. 10. de Euangel. verit. cognitione ex Philosophia Gentil. fuit de curandis Graecorum affectionibus. & in lib. Reg. & Paralip. de Pythoussa Sauli mortem praenuntiant. Damasc. 2. de fide c. 3. circa med. de Angelis. Per diuinam gratiam futura enuntiant. c. 4. de med. futura quidem neque Angeli neque daemones sciunt: praedicunt tamen Angeli Deo illis reuelante, & praedicere praecipiente. Praedicunt, & daemones quandoque ea, quae longe futura sunt praescientes quandoque conicientes: unde & pleraque mentiuntur. c. 29. vers. med. in comprehensibili est diuina providentia, & cogitationes nostra & actus & futura illi soli (Deo) cognita, & lib. 3. c. 16. ex Athanas. term. adger. blasphem. in Spiritum Sanctum quoniam autem supra naturam est Spiritus Sanctus, & aliud praeter generabilem naturam, proprium enim diuinitatis est, ea quae retro, futuraque sunt conscribere.

8. Pro eadem sententia scribit semper Augustinus 9. de Ciuit. Dei c. 22. 4. de Trinit. c. 17. lib. de diuinat. demon. totis quinque capitibus, à quarto. 2. de Gencl. ad lit. c. 17. post. med. 13. cont. Faust. c. 14. 15. & 17. asserens daemones plura nobis & futuris à causis naturalibus prospicere, naturali nimirum, non absoluta certitudine, & coniectari: quare & saepe falli, cum non fallantur Angeli, qui Dei leges immutabiles, & voluntatis eius statuta immutabilia pro eius voluntate in Patria vident: & eius sententia liidorus 1. Sentent. seu de summo bono cap. 10. sub med. Angeli in verbo Dei cognoscunt omnia (nempe, quae ita antecius cognoscunt antequam in re fiant) subditque: quae apud homines adhuc futura sunt, Angeli iam reuelante Deo nuntiant. Anselm. dia. de calu diaboli cap. 1. sub init. ait. Non posse sciri, quod potest non esse: quod enim non esse potest, nequaquam, esse, potest certa ratione colligi: quia propter constare illam diabolum nullatenus potuisse praescire casum suum, quem necesse non erat futurum. Concluditurque post pauca: casum suum futurum ne in suspitionem quidem potuisse

potuisse Diabolo venire. Leo item M. Serm. 7. de nativitate. c. 3. demonum de futuris predicationes mendaces reputat. Denique sententia hæc de futuris contingentibus absolute talibus omnium (nemine dempto) Theologorum est, cum Magistro 2. d. 7. à cap. Et licet & cum S. Thom. 1. p. q. 57. a. 3. Controuersitarum item Medine de recta fide c. 3. c. 2. fol. 33. Arborci 4. Theoph. u. 27. Bellarm. tom. 1. lib. 4. de notis Eccles. c. 15. Bocij tom. 1. lib. 6. c. 2. idcirco conclusionem hanc ita certam, & dogmaticam puto: vt contradictoriam negatiuam non solum temerariam, & erroneam, sed prorsus hæreticam censeam, cum expressis Patrum omnium interpretatione, & intelligentia, testimoniis scripturæ aduerſetur. Quibus omnibus præiit Aristoteles lib. de prædicatione per somnium sub init. & med. docens: certæ prædictionis per somnium futurorum contingentium nullam sufficientem causam præter Deum inmitterentem reddi posse.

CERTAMEN II.

Eiusdem veritatis rationes, à posteriori.

1. Posteriori naturali discursu, & ratione probatur, imò demonstratur eadem veritas. Primo: quia demones à mundi fere exordio, vt Deos haberi, & coleri ab hominibus omni arte, & studio ambierunt: ergo si futura contingentia præſcirent, præſcireque possent: nunquam falso prænuntiarent, vt experimentis certis de euentibus aliter, quam ipsi prænuntiabant, non solum ex Patrum, sed, & suorum Idololatrarum historiis, & confessione comperitum est. Ergo demones non præſciant, nec præſcire possunt futura. Prima consequentia sola probationem desiderat, quam sic prælo: quia falsa prænuntiatio euidentis argumentum est (quod demones non ignorant) negandi diuinitatem falso prænuntiati: ergo ambiens omni arte daemoni diuinitatis opinionem, & cultum per oracula necessitudo vitanda omni etiam arte erant oracula falsa, ex quibus cum Deum non esse demonstraretur, ac proinde, si præſciret, præſciret omni sua arte, & naturali industria, & facultate futura contingentia valeret, non nulli vera, prædicere.

2. Probatur 2. ex eo quod ad opinionem, & cultum Deitatis alio ambiens Demones eo medio fundendi, cum per se è Tripode, & cortinis, tum per suos vates oracula de contingentibus futuris ambigua (vt mendaces non deprehenderentur) cum ita prædicere poterant, & cum aliter non poterant determinare (si forte casus prænuntiationis concordaret, & quasi forte fortuna præſcientia futurorum affirmationem, ac proinde opinionem Deitatis sibi iactarentur) fundebant: cum autem ex his quæ alteri, quam Deo, conuicte queunt, assequi diuinitatis opinionem non possent, dum id per hoc in primis medium assequi, adeo citius fraudulenter, & tandem sub fortuna alea conantur, Dei propriam esse futurorum contingentium præſcientiam recognoscunt, & fatentur. Confirmatur hæc secunda ratio: quia ideo etiam æquo studio, & arte, vt Deos se hominibus demones mentirentur, miraculorum apparatum Architectos, & Patratorese se ostendebant, quia eorum patratio, & architectura euidenter propria Dei supra naturam totam, eiusque dominium est, esseque ab illis cognoscebatur: ergo idem etiam de præſcientia, & prænuntiatione futurorum contingentium, cum hæc ad idem assequendum vtebantur, cognoscebant: scilicet eam esse euidentem diuinitatis argumentum.

3. Dices: hæc solum probare demones, sine Angelos malos non habere præſcientiam futurorum, secus autem de Angelis bonis, qui dubio procul plura, quam demones, cognoscunt: ac proinde nec probant præſcientiam futurorum contingentium esse propriam Dei. Contra tamen: quia si futurorum contingentium præſcientia posset naturaliter, & absque Dei gratuita, & supernaturali reuelatione tantum Angelis competere, id Cacodæmones non ignorarent: ergo illam non affectarent, vt euidentis argumentum conuinceret opinionis affectatæ à se Deitatis. Contra secundo: quia in peccati sui penam Cacodæmones naturali scientia præcipue omnium generis vniuersi obiectorum, præ-

uati non sunt: ergo, si naturale obiectum scientiæ naturæ Angelicæ, secundum se ac sine lapsu spectatæ, essent futura contingentia, etiam naturæ lapsæ Cacodæmonum obiectum forent, vt plurimum saltem, licet ob hominum bonum, & salutem aliqua ab eis ignorari Deus quandoque displiceret: sicut, & ob eundem finem aliqua naturaliter à bonis Angelis ignoranda cognosci facit. Confirmatur ex S. Tho. 1. p. q. 64. de malo a. 6. Magist. in 2. d. 7. circa medium vbi Sanctus Bonauent. p. 2. a. 1. q. 1. & reliqui Commentatores: Alex. 2. p. q. 113. tota, scilicet naturalem cognitionem integram demonibus relictam iuxta Dionysium de Diuinis nominibus c. 4. p. 4. vbi ait: nec mutatam bonum vniuersum, quod eu suum est: sed ipsi à toto bono, quod eis datum erat deflexerunt: dataque eis Angelica munera, nequaquam mutata esse diximus, sed sunt integræ, & nitidissima.

4. Præoccupatur hæc doctrina secunda casio: quod, scilicet, demones impediri possint à Deo, impedianturque à futurorum naturali cognitione: ac proinde solum contingentium futurorum naturalem, atque impedibilem absolute cognitionem à Demonibus eis oraculis affectatam esse diuinitatis argumentum: constat enim primo naturalem cognitionem nullatenus esse in Demonibus impediri. Secundo: quia omnibus Demonibus vniuersim impedire naturalem cognitionem circa aliqua, alienum à providentia Dei esse ait Dionysius c. 4. citato circa finem, sic factus: Nec enim providentia est naturam interinere, & tollere: itaque, vt providentia vniuersumque naturæ conservaret, ea quæ suis appetitionibus utuntur: gubernat: & vniuersum, & singulos accommodat: vniuersumque: quatenus eorum, quæ providentia reguntur, natura capis, vniuersa providentia beneficia, quæ cuique pro capiti suo dantur. August. 7. de Ciuit. c. 30. Sic Deus administrat omnia, vt ipsa etiam proprios exercere, & agere motus sinat: 5. contra Iulianum: Neque Deus ita naturas creat, vt leges auferat, quæ dedit: motibus cuiusque naturæ. Tercio: quia ea impediendi opus non est: cum Deo imperante nihil Demones dicere de futuris contingentibus, quæ naturaliter noscent. Quarto: quia nature lumine nota certæ diuinitatis est, certa futurorum contingentium prænotio: mentita vero eorum ignoratio: ac nature lumine scire nequit, an eorum cognitio è Deo non impediatur sit, atque ignoratio è non impediens: ergo inde non, vt vera, vel falsa, Deitas nature lumine dignoscitur. Et quidem si contingentium futurorum cognitio eo solum, quod contra naturæ suæ debitum impediatur Angelis desit, eorum scientia propria Dei maxime à scriptura non diceretur: vt contra pauculos asserentes cognitionem secretorum cordis Angelis connaturalis, à Deo tamen impeditam. Arguunt Doctores in 1. d. 7. & 8. & 1. p. q. 57. art. 4. ad censuras vsque: quia ea cognitio Dei propria in scriptura dicitur: non esse autem Dei propriam, si alteri connaturalis esset, & demum ex nulla actione naturali à Deo impeditibili creaturæ, & non impedita, eius Deitas arguitur.

5. Dices: medium oraculorum ad conciliandam sibi apud homines opinionem, & auctoritatem, & cultum Deitatis à Demonibus assumptum esse: non quia euidentis, ac certum medium reuera, & apud ipsos sit: sed ex falsa hominum opinione, quibus id demones suadere contendebant. Verum ex hac solutione alia tertia demonstratio deducitur: id enim quod omnium hominum generi apud nationes omnes concors iudicium, & sententia est, euidentis nature lumine, rationisque naturalis ductu ipso est: vt nuper, ac sæpius diximus: atqui omnibus hominibus, atque apud omnes nationes fixum iudicium, firmæque, ac constans sententia est, prænuntiationem futurorum contingentium signum, & notam certam Deitatis esse: ergo euidentis nature lumine diuinitatis argumentum est prænotio, & prænuntiatio contingentium futurorum. Minorem dat nobis proxima solutio, euidentique illa ipso experimento est. Nulla enim natio, nullusque populus ab alio, quam ab eo, quem, vt Deum colebat, eiusque viribus ipsius spiritu afflatis de futuris contingentibus consuluit: nec super illis oracula, & prænuntiationes recepit. Hinc vates omnes diuinatores, atque oracula eorum, & vaticinia diuinationes apud omnes gentes dictæ sunt, atque semper vocantur: quia, nimirum, à diuinitate demum ortum ducere, ac diuinum sonare, & redolere eiusmodi prædictiones omnium hominum sententia est.

CERTAMEN III.

A priori eadem veritas probatur.

1. Sed tamen, an veritas hæc à priori per alia principia naturali ratione demonstrari queat? inter nostros Valq. 1. p. d. 108. c. 2. & Didac. Ruiz supra sect. 4. n. 7. contr. est. Negat ille; affirmat hic; eis tamen convenit in causis futurorum contingentium non posse hæc, ab Angelis adhuc cognosci: cum omnes illæ indifferentes ad utrumque sint, etiam, cum de præsentis pro sua duratione adsunt, vel adsint. Dissentiunt tamen: quia Valquez ait id non obesse determinationi futuri contingentis cum in actu secundo pro sua duratione sit; id quod neque Ruiz, nec sanus Philosophus, aut Theologus negat, negare potest: inde vero inferre nullam reddi posse naturalem rationem, cur non possit à natura Angelica naturaliter cognosci in se secundum illud esse determinatum quod in se habet: sicuti cognosci à Deo communiter admittitur, atque Ruiz ipse fatetur. At vero Ruiz, licet hoc esse determinatum futuri contingentis pro sua duratione, quin causæ suæ indifferentia obstat, ingenue, ac vere fateatur; tamen non posse ab Angelo futurum contingens illudque esse determinatum ipsius in actu secundo pro sua duratione in se cognosci naturali virtute naturæ Angelicæ demonstratum ait citata eadem d. & sectione, scilicet n. 2. & 3.

2. Eius tamen rationes non demonstrationes quidem; sed ne firmiusculæ probationes sunt. Prima enim est: quod cognitio futurorum contingentium in se ipsis propria sit Dei, cui soli sola futurum intra spheram cognoscibilitatis ponit futura contingentia; sed ratio hæc pro antecedenti assumit conclusionem probandam, idemque per idem probat. Secunda ratio: quia cognitio futurorum in se ipsis absoluta, & determinata, etiam ex parte obiecti est: cum tamen futurorum contingentium cognitio Angelica solum possit esse de eorum futuritione; si Deus velit, ac non impediat fore. Nam neque futura ex causis naturalibus v. g. solis eclipsim, aliter, quam ea conditione ex parte obiecti posita, Angelus cognoscit. Nihil tamen solidior præcedente probatio. Si enim certum sit cognitionem absoluti futuri cuiusvis in se absolutam omnino etiam ex parte obiecti atque determinatam; neque aliquatenus ex parte obiecti suspensam, ac sub hypothese, ac conditionatam esse debere; ita sane est Angelica cognitio de futuro quovis in se, essetque de futuro contingentis, quin esset sub ea conditione si Deus velit, & non impediat, cuius evidens ratio est: quia esse determinatum, & absolutum futuri in se pro sua duratione voluntatem Dei absolutam, vel positivam, vel permissivam ac non impeditivam, ut pro illa duratione absolute sit, supponit: quare cognoscitur ab Angelo vidente futurum, quodvis in se secundum sui esse absolutum, & determinatam entitatem illam conditionem esse impossibile, neque ex parte obiecti ponendam; cum opposita voluntas absoluta Dei obiectum absolute existens præcedat: cum autem ex causis earumque dispositione naturalique cursu futurum absolutum ab Angelo cognoscitur, ut eclipsim, ac proinde non in se est ea conditio ex parte obiecti imbibita, atque ab Angelo, ita illud fore cognoscens, ex parte etiam obiecti necessario apponenda: quia scit naturalem causarum secundarum cursum voluntati diuinæ subiicere concurrendi iuxta naturalem earum feriem, & exigentiam, vel secus.

3. Ego vero ratione naturali ita à priori probari censeo. Quia, obiectum quodvis respectu cuiusvis intellectus creati non se habeat solum pure terminative (sicut solum se habet respectu intellectus diuini) in ordine ad sui cognitionem, siue mediate siue immediate; sed etiam determinative efficienter, & active, cum in se ac non in causis, seu per species alias, cognoscitur, ut ostendimus controuersis de anima controuersis. de concursu obiecti in sui cognitionem, fertque Aristotelicum illud, & vulgare in philosophia proloquium, ex obiecto, & potentia paritur notitia: ergo obiecti, cuius nequit esse actiua determinatio naturalis mediata, nec immediata respectu potentie ad sui cognitionem elicendam, nequit esse na-

turalis cognitio. Atqui obiecti absentis, & pure futuri nequit esse actiua determinatio naturalis, siue mediata, siue immediata potentie ad sui cognitionem: ergo à multis potentie creatæ actiua obiecti determinatione indigentis ad ipsius cognitionem, potest dari de futuro contingentis in se, & per propriam speciem cognoscendo naturalis cognitio. Consequentia prima evidens est: subsumptum antecedens suadet: quia nulla causa efficiens, neque actiua, neque ex actiua effectus sui, aut concursus diuini ad illum, esse potest nisi actu existat absolute, ut controuersis de conditionibus ad agendum cum omnibus Philosophis demonstrauimus: atqui futurum contingens, pure tale, actu absolute non est: ergo nequit determinare actiue naturaliter potentiam ad sui cognitionem mediatæ, aut immediate, siue efficiendo, siue exigendo à Deo concursum, siue speciem ad illam elicendam.

4. Duo huic rationi respondere poterant. Primum: probare multum: quare probare nihil. Probat enim Angelum, neque posse cognoscere naturaliter futura contingentia præterita, quæ absolute actu non sunt; sed tamen inanis est solutio hæc, & infantia à naturali Angelica de præteritis cognitione: cum enim actu absolute iam fuerint, actiue, vel exactiue pro sua duratione vel mediis speciebus, vel immediate pro sua duratione ad sui cognitionem concurrerunt: & utraque semel posita, vel specie, vel cognitione pro naturali sui maiori vel minori permanentia naturaliter sui exigunt diuturniorem, vel breviorum conseruationem: insuper cognitio speciei sui, & obiecti, ut cogniti, speciem relinquere memoria vultque, cum ipsa deficit, inferentem: quæ omnia obiecto contingentis pure futuro deficiunt. Secundum est futurorum contingentium species congenitas naturaliter Angelis esse à suæ conditionis initio; sed hæc vana est aliquorum Doctorum, & superuacanea suspicio de futuro etiam non contingentis, & libero, sicuti, & plura alia, quæ à nonnullis arbitrio de Angelis, ut controuersia de anima separata, & Angelis sæpe monui & ostendi diuinantur: & species illæ congenitæ de futuris specialiter ratione facta impugnantur à priori.

5. Secundo: quia adhuc futura à causis naturalibus, ut terræ sterilitas, & eclipsim, arbitrio creato non contingentia, sed solum diuino siue per ordinariam providentiam libere statuenti de illis, non cognoscit Angelus naturaliter in seipsis, sed solum coniecturaliter aut moraliter, ut summum, certitudine, in causis earumque condita & dispositione, semperque sub hypothese, quod Deus non impediat, ut ex Athanasio in vita Antoni circa med. Anastas. Nicæan. quest. 23. in script. colum. 2. Euseb. Cesar. 6. Præparat. c. 1. & 4. Porphy. apud ipsam. Damasc. 2. de fide c. 4. post med. Aug. c. 9. de C. i. c. 12. 4. de Trinit. c. 17. de diuinat. demon. c. 6. à med. & communi scholasticor. probat Ruiz citatus sect. 5. ergo eorum species proprias congenitas sibi naturaliter nullas Angelus habet, necdum nostrorum futurorum contingentium. Tertio: quia ex Patribus recitatis errant. 1. Angeli non, nisi per reuelationem, & in verbo vident futura: nec quidem omnia, neque è suæ nature iure, sed ex statu beatifico, quæ aliquatenus ad ipsos spectant, ratione cultior hominum, alteriusve ministerii: ergo non sunt eis futurorum species à creatione sui congenitæ. Patet consequentia: essent quippe otiosæ: nec possunt species, quæ solum ad cognitionem obiectorum dantur debere eis, quibus non debetur cognitio eorum. Denique species illæ obiectorum existentium essent: quare, si nunc, cum eis eliceretur, eorum in se visio actu existentia illa repræsentaret, non minus ac quando præsentia absolute sunt, mediisque suis speciebus videntur.

6. Nec valet: esse species, non solum existentie absolutæ futurorum contingentium, sed ut futurorum, seu existentium pro sua duratione posteriori, ac non pro hac. Contra enim est primo: quia futurum, ut dicebamus q. 3. dicit negationem absolute existentie rei pro nunc, si dicit negationem negationem actu: atqui negationis rei, nisi nequit species propria dari: ergo nec futurum rei, siue rei futura: ut futura. Dices: non cognosci in se negationem absolutam rei actuale actu intuitus: species autem solum requiri, atque inferre, ut obiecta in se videantur: ita ergo ab Angelis naturaliter futura

etiam

etiam contingit cognoscitur: ut scilicet, existentia absolute mediis speciebus ipsorum videant pro sua duratione, atque hanc esse posteriorem, ex negatione cognitionis existentie eorum pro nunc, & pro anterioribus durationibus, quam expeririunt, expertique sunt, euidenter evincant. Contra tamen: quia experientia illa cognitionis tempore anteriori de existentia futuri contingit, nequit capi ab Angelo, qui toto antea tempo cognovit eius absolutam existentiam, cum potius expertus sit toto antea tempore eius absolutam existentiam cognovisse, si futuri existentia novit: quare, nisi cognoscit positive eius pro nunc negationem absolutam, nequit ab experientia educere posteriorem existentiam, qua absolute futurum existit, atque nunc, seu anteriori duratione non existeret: ac proinde nec cognoscere et speciebus congenitis, & experientia illa futurum contingens, ut futurum. Mitto plura, quæ species has congenitas Angelis futurorum impugnant.

CERTAMEN IV.

Obiectionibus occurritur.

1. Quæ obijci contra prædictam fidem, & naturali ratione certam veritatem possunt, ad duo capita reducuntur. Primum est, ob aliquas bonorum Angelorum prædicationes veras, quas Scriptura sacra, tam antiqua, quam nova commemorat; atque ob alia demonum vaticinia vel per se, vel per suos vates, & fatidicos, cum in Scriptura sacra, tum hinc dignis gentium, imo & Patrum historici relata, quibus vere prædicationes à demonum plura futura contingencia fuisse probant euentus, ut constat ex prophetia Balaam num. 23. & 24. & ex prædicatione mortis Saulis 1. Regum 28. & ex pluribus Sybillarum vaticiniis, & bonis quidem Angelis constat ex scriptura eadem, eorumque ibi datis testimoniis eos Dei spiritui afflatos, & missos futura illa prædixisse: ac promitte non naturæ viribus, sed ex Dei voluntate, & revelatione cuiusmodi futura prædixisse eorum, & Dei testimonio constat ex prophetia utraque Balaam memorata (sicet alias falsis demonum vates vaticiniis aliis fallere, ac falleret iuxta S. Thom. 2.2. quæst. 172. art. 6. ad 1.) capite eum utroque sub init. dicitur, *Domine posuit spiritum in ore tuo, Saulis mortem apud Pythonissam, si demon (ut vult Augustinus. 2. ad Simplician. qu. 3.) Samuelis specie, & nomine prædixit, ita etiam prædixit, Verum Samuelis animam prædixisse ex Ecclesiæ. 41. sine constat, ita enim de Samuele dicitur: Dormivit, & nonum fecit Regi suum vita sua. & exaltavit vocem suam de terra in prophetia: idque censet Sanctus Thom. 2.2. quæst. 174. art. 5. ad 4. & ex multis Patribus, & ratione, Bellarminus tom. 1. lib. 2. controu. de purgatorio, cap. 6. Mart. Martinez 9. Hypothipos Reg. 2.1. Ruiz scilicet. 9. num. 11. & irridente in se spiritum Dei assumpta parabola ait: Sybillas etiam, vel ex sacris literis, earumque relatione vel immediate Dei spiritui afflatas de Christo vera prædixisse concors Patrum sententia est, ut diximus controu. de Trinit. d. 1. & controu. 1. de Incarnat. d. 1. & sanè demones è Dei voluntate immediate, vel mediate Angelis suggerentibus, sapè futura prædicere docent: Anastasi. Nican. qu. 23. in Scriptura col. 2. August. in 2. ad Simplician. qu. 3. post mod. de Genes. ad liter. cap. 17. 4. de Trinit. cap. 17. Iustin. 1. Sentent. cap. 10. sub med. & Magister c. Diximus autem 2. d. 7. ad cuius litteram S. Bonaventura, & par. 2. dist. 1. quæst. 3. S. Thom. 1. par. qu. 46. art. 1. ad 4. & 2.2. qu. 172. art. 6. ad 1. Ruiz scilicet. 9. num. 2. idem ex reuelatis à Deo in Scripturis pro tota Ecclesia, vel priuatim Sanctis aliquibus fidelibus sermonibus plura didicere, edicuntque etiam ex futuris, & mysteriis, quæ aliis, prædicantur, ac tanquam oracula sua vendicunt, ut docet August. citato loco de Trinitate, & Magn. Anton. apud Adian. in eius vita post med.*

2. De vatis vero demonum, qua talibus, deque ipsorum demonum oraculis futurorum contingentium quæ euentus vera esse probantur responderetur: multiplici ex capite non probare certam fuisse eorum de quomodolibet futuris prædicationem naturæ iure, & viribus habitam: quinimo, quod ex sui intellectus naturali prædicatione prædixerunt temere, quæ ignorabant, prædixisse, casu sæpè euentum concordasse prædictioni, quemadmodum dum pueri ludentis prædictione par, vel impar numerus forte apparer. August. 4. Confess. c. 3. lib. 7. cap. 6. lib. 12. de Genes. ad liter. cap. 17. & 22. ait: cumque multa prædixerint, mirum non est aliquem ex eis euenisse iuxta adagium illud: *Si multa torquent, modo hoc, modo illud erit*: quod Garrulis, & Melancholicis aptat ob similem rationem Arist. de præsen. per somnium circa med. prædixerunt autem temere, ne eorum de quibus confulebantur ignorantiam detegerent, diuinique honoribus à populis spoliarentur, cum silentij causas alias præterdere non poterant, forti, & fortunæ euentus diuinitatis affirmationem malentes committere, quam ignorantia sua confessione certo amittere. Accedit oraculis plurimis ambiguis demones, eorumque fatidicos viros sapè fuisse, quibus alterutrum ex oppositis atque significaretur; quorum exempla aliqua celebriora dedimus supra atque alterutro euentu id prædictum populi crederent, cum id argumentum sit clarum ignorantia de utroque in ita prædicatione, & fallacia diuinationis: de qua Tertull. cap. 22. Apolog. circa finem Theodor. 5. præparat. Euang. cap. 10. & lib. 10. de cur. grac. affect. & Aristot. 3. Rhet. cap. 5. circa med. hanc demonum fallendi oraculis suis artem aperuit his verbis. *Dicendum est: non ambigere, nisi consilio ita quisquam faciat, quod faciunt, qui cum nihil habeant facere aut dicere, aliquid tamen edicere simulant: ut in pœst. & Empedocles facit, ducit enim circutit, cum crebra sit, ac ita auditores afficiuntur: sius multi cum ambigua oracula dicunt*: Aliamque fallendi similibus vaticiniis artem statim subdit, scilicet res generalius, quam specialius prædicant, quoniam minus est aberrandi periculum: *ideò, inquit, tam in genere, qui vaticinantur dicunt. Dicit enim forte aliquis verum magis in ludo paria, vel imparia dicent, quam quot & magis, quod erit, quam quando: quæcirca Aristophanes non determinant quando*.

3. Denique cum demones elarius, acutiusque nobis, atque indistantius, etiam loco & tempore causarum naturalium concursus, & dispositionem, imo & liberarum habitus, passionem, & inclinationem, ex quibus naturales effectus certitudine physica, & naturali (licet sub conditione, quod Deus eorum exigentia è iure naturæ annuat, atque absoluto suo dominio & potestate non impediatur) fore discant; liberos autem sapè morali certitudine coniectant, ut supra dicebamus: plura morali certitudine erroris periculo poterit præposcere ac prædicant: imo cum physica, moralive certitudine naturali sola intellectus sui virtute: & sapè ita euenient, sicut prædicantur. Nihil tamen ex eis cum metaphysica certitudine, & cui falsum subesse profus, & absolute nequeat: sicut Deus omnia ea prænouit, prædicantque quæcumque vaticinantur, & ex qua suæ prædicentia, & vaticiniorum constanti semper & ubique certitudine, & infallibilitate suam nobis demonstrat veram diuinitatem. Multa item demones prædicunt, quæ sua naturali potentia facere possunt quare & asserre, atque ita se facturos stauerunt iam, & prædicant, vel ex prædicatione, ut homines decipiant, exequantur: sed ex etiam prædicationes eidem periculo alterius aduersæ dispositionis diuinæ, de qua illis non constat, expositæ sunt; idque demones non ignorant.

4. Secundum caput continet obiectiones ex hominum diuinationibus petitas de quorum animis refertur à S. Th. 1. par. qu. 87. art. 4. ad 2. dixisse August. *habere vim sortis, ut natura sua futura prædicant*. Sicque 12. de Genes. ad liter. cap. 17. circa med. refert Phreneticum quendam mox futuram laminæ mortem, funus, cuiusque comitatum, & viam paulo post futura, quasi iam à se visa narrasse, & c. 22. post med. inuenis stantis, & quasi per iocum, & fatidicorum actiones imitantis vaticinium protulisse cum iis omnibus circumstantiis, quibus fere statim euenit; sed certe verba & sententia illa Augustini non est, in cuiusque saltem operibus non extat teste Ruiz scilicet. 10. num. 2. Solum hæc inueniuntur 7. Confessionum c. 6. sub init. *Constat autem hominum habere vim sortis, & multa dicendo diei pleraque ventura nescientibus eis, quid dicerent, se in ea non tacendo incurrentibus: ut etiam aiebat Aristoteles*.

les de diuinat. seu præsen. per somnium vulgari illo proloquiossi *sapè iucis, aliud alias iecerit*: est tamen sententia illa Gregorij M. 4. dialog. c. 26. init. dicentis: *ipsa aliquando animarum vis subtilitate sua aliqua præuidet*, scilicet abique reuelatione, & supernaturali elevatione, à qua eam præuisionem itam distinguit, & confirmat exemplo moribundi, qui prædixit Romæ se per viam Appiam ad B. Sixti Ecclesiam esse processurum: cumque testamentarij id nescientes, nec curantes alio corpus eius efferrè decernerent, ac funus dirigerent, repente mutato Consilio, & via eo illud, sicut prædixerat, deuenerunt: sed in ea sententia ex celsiss. Doct. S. pientissimus merito videtur nostro Ruiz num. 8. maxime, cum prædictio huius cum euentu concordia casualis, & fortuita iudicari potius debeat, sicut, & aliarum, quas ex Augustino retulimus: vt hic, & Aristoteles de similibus generaliter atquebant verbis datis, & ipse Augustinus iterum 12. de Genes. ad liter. cap. 18. sub initio his verbis: *Ego vixi ista omnia vixi comparo somniantium, sicut enim alijs uando, & hæc falsa; aliquando autem vera sunt, se etiam illa omnia plerumque etiam sunt falsa, atque ideo, quia rarissimæ, quæ vera sunt notantur. Accedit: quod hæc, & similia, vel per iocum, vel phrenesim, ex eis, quæ familiariter ex usu, & circumstantiis accidere solent, ac moribus di præsertim de se fore coniectantur, & prædicant; ac proinde ita ex usu eueniant; vel tandem licet ex raro contingentibus casus sint, industrijs, & Angelorum inspirantium, vel demonum suggerentium ac disponentium, quæ serio fieri desiderabant euenire naturaliter possunt: maxime, si demon ita prænuntiari ab illis fecit, vt homines diuinationibus credere faciat, ac Deus in horum penam aliove sine illius industriam non impediat.*

5. Denique opponens: homines per somnium, extasim, aut phrenesim, à sensuum usu alienatos futura cognoscere teste Aristotele proxime: ubi è communi sui temporis fama refert quosdam apud Herculis columnas, & Boristhenem diuinare futura: atque somnia nec credenda, nec contemnenda semper esse: sed certe contra Leuit. 19. dicitur. *Non augurabimini, nec obseruabitis somnia*. Et Ecclesiast. 5. *Multas curas sequuntur somnia, nempe inanes*. Et Ecclesiast. 34. *Multos enim errare fecerunt somnia*, de quorum detestatione magna ponderatione ait M. Greg. 4. dial. cap. 48. ante med. quæ generaliter de somniis, non à Deo, vel Angelis è Dei voluntate, & imperio immittis, sed frequentibus, & naturalibus intelligenda sunt. Nam de illis extant plurima credenda in Scriptura: cuiusmodi sunt Patriarchæ Iosephi de manipulis, Soleque, Luna, & Strellis: de statua Nabuchodonosor à Daniele explicatum, & tandem dicitur, Ioel. 2. n. 28. *& Senes vestri somnia somniantur*: in Messia aduentu, vt explicuit S. Petrus Actor. 2. Neque Aristot. citato libro de diuinatione per somn. oppositum docuit: cum eodem libro dixerit, vt supra retulimus: somnia quandoque à Deo immitti: quare ratione horum docuit non esse semper contemnenda. Ex alijs verò somniantium, atque abusu sensuum per phrenesim, aut extasim abstractorum præsentionibus probabile indicium futurorum, maxime circa corporis bonam, vel malam valetudinem, ac proinde eius curationem futuram colligi, & coniecti probabiliter potest, oriuntur enim è corporali corporis dispositione, & inclinatione appetitus, ad quam facilius mouetur dormiens, & ab usu sensuum alienati imaginatiua, cuius vis ad alia obiecta non distrahitur, totaque ad obiectum interiori sensui per naturales intrinsecas causas propositum colligitur. Vnde Medici iure iis valetudinariis somniis attendunt, sæpe eiusmodi somnia dormientibus, ac extracticis ab Angelis, siue bonis, siue malis imituntur: aptioribus scilicet, tum ob collectionem virtutum imaginatiua ad obiectum interius representationem, aptioris proinde ad eiusmodi impressiones patientias, teste Aristotele citato libro & Sancto Thoma q. 87. art. 4. ad 2. tum, quia sensibus vrens, seipsum etiam agit, nec solum patitur, vt ab eorum usu alienatus: quare magis impedit motum, & operationem agentis: quare proportionem seruata minoris probabilitatis sunt de liberis futuris, etiam hominum, qui naturalibus inclinationibus, vel ex consuetudine, & habitu, vel aliunde obtemperant, non rationi. Demum iudicarios Astrologos naturales minus certo, maioriq; aberrandi periculo effectus altiorum prædicere, quam demones: quia non æquæ, atque his,

causarum naturalium collectionem penetrant, imo vix minorem partem illius: quare circa pluias, ventos, serenitatem, sæpè falso prædicunt.

QVÆSTIO VII.

Num propositiones singulares de futuro contingenti determinatam veritatem, vel falsitatem habeant.

PROPOSITIONVM singularium nomine non intelliguntur in re præsentia ab scholasticis propositiones singulares enuntiativæ: sic enim propositio quævis indiuidua, reque existens, singularis est, & quocumque obiecto sit: intelligitur ergo nomine propositionis singularis obiectivæ, siue de obiecto singulari: quæ acceptione diuidi à logicis in vniuersalem, particularem, indefinitam &c. propositio solet: quare hoc titulo inquiritur de propositionibus de obiecto singulari, contingentibus futuro: cui nimirum soli per se, & ratione sui potest contingentia conuenire, & ratione cuius vniuersalibus, & communibus aliarum propositionum obiectis: & quamvis ad rem præsentem Theologicam de diuina nostrorum contingentium futurorum præsentia, & difficultatibus inde subortis componendis, ita vniuersim de veritate propositionum omnium singularium de futuro contingentibus disputare necessarium non videatur, tamen valde vtile, & quod doctrinam hætenus traditam de eorum obiectorum præsentia confirmet: cum enim veritatem formalem determinatam habere eiusmodi propositiones nequeant, nisi eiusmodi futura contingentia futura singularia, quæ ita fore enuntiantur, vt erunt, veritatem obiectivam, seu capacitatem, vt veram cognitionem actualem duratione anteriori habitam terminent, habeant: sit, vt ex eorum formali veritate, veritas eiusmodi contingentium obiectivæ demonstretur: quæ ostensa à Deo prædicti evidens subinde erit: idcirco, licet vniuersalis hæc quæstio philosophica sit, hic tamen iure optime à Theologis disputatur.

CERTAMEN I.

Doctorem placita, & pro veræ definitionis claritate notata.

1. **E**PICTETI apud Ciceronem lib. de fato longe à medio num. 28. docuere: eiusmodi propositiones, nec veras, nec falsas esse: aut, cum id pudet, illud tamen dicunt, quod est impudentius veras esse ex contrariis dispositionibus: sed quæ in his enuntiatæ essent (determinatione) eorum neutrum esse verum: quasi dicant: Petrum eras pugnaturum, vel non pugnaturum, verum quidem esse, vereque dici disiunctivæ: aut pugnaturum determinate, vel non pugnaturum determinate, nec verum esse scilicet, nec falsum, nec verè scilicet dici, nec falso, siue eras pugnet siue non pugnet. Quorum fundamentum illud proculdubio fuit: quod alterum ex contradicentibus esse, tempore quousque signato, seu fore necessarium est: cum simul nequeat vtrumque esse pro vlla duratione: esse vero alterum ex illis determinate pro omni, & quavis duratione, eorumque contingentia repugnat id quod cæteris, qui aliter, ac veritas fert, de eiusmodi propositionum veritate, aut falsitate determinate sententias tulērunt, præcipua atque unica extitit causa. Extrema huius sententia Epicureorum parti consentiunt scholastici nonnulli asserentes: in his propositionibus contradictorijs de futuro contingentibus determinato, & singulari, licet ad veritatem

veritas, vel falsitas sit; nullam tamen determinate distinguere, ac designare veram esse, nullamque determinate, ac designare falsam: sed alteram esse indeterminatam veram, alteram vero indeterminatam falsam. Quod si aduerbium *indeterminate* cadat supra subiectum, scilicet, *alteram propositionem*: est in terminis ipsissima sententia Epicurorum pars extrema, ut patet; si autem cadat supra prædicatum *veram* ipsa in eandem recidit: quod enim verum, vel falsum indeterminatam est sub distinctione verum, vel falsum est, nec magis falsum, quam verum: fuit autem sententia hæc Aureoli in 1. dist. 39. p. 1. a. 1. concl. 1. a. 3. concl. 1. & 2. Bapolid. d. 38. q. 1. a. 3. ad 1. A. gid. ibi q. 3. Argent. d. 40. de Prædict. quæst. vnic. a. 3. colum. vlt. ad 1. & 2. Bargij d. 39. q. 1. §. *Ad argumenta principalia* Cather. libello de verit. enuntiationum.

2. His accedere videntur nostro Ruiz, & doctis iam citandis, Aluarez de auxiliis num. 1. §. *Confirmatur*. & d. 13. conclus. 1. probat. 3. & subdubius Ledesma d. 2. de scient. futuror. dub. 2. solut. 1. Hieronym. Viues de primatu diuine lib. d. 1. & 10. ac 18. & alij (Dominicanæ scholæ Recentiores) asserentes has propositiones, nec determinate veras, nec determinate falsas esse ante decretum actualis, & omnino absolutum prædeterminans voluntatem ex omni antecæda duratione, respectu cuius futurum contingens futurum determinate est, ad eius futuritatem, siue existentiam absolutam pro duratione, pro qua futurum determinate est: id quod Hieronymus Viues locis citatis supra, & quorquor ex familia, & schola Thomistica Dominicanæ censent Recentiores iam communiter sequuntur. Est autem in principio illo de necessitate decreti actualis absoluti, & prædeterminans voluntatem ad rei futuritatem, siue absolutam existentiam pro sua posteriori duratione vehementer deceptos iudicem: alij præfatæ sententiæ ita proxime accedere non censent. Hi liquidem eiusmodi decreto contingente omnem futuritatem determinatam præ non futuritione constitui arbitrantur, ut vidimus, formaliter, aut minimum, virtualiter, tanquam principio essentiali futuritionis absolutæ, & determinatæ contingenti: ac proinde eo decreto sublato omnis contingentiæ seu positivi seu negatiui futuritionem abolerent manereque in statu possibilitatis, & intra causas docent: abstrahente nimirum ab existentia, seu futuritione, ac non futuritione absolutæ, & pro quo neutrum determinate est, sed solum utrumque esse potest. Non secus, ac docent actuali contingenti existentiam determinate absolutam de præfenti, sine simili actuali decreto prædeterminante esse non posse: ac nos sine præfenti decreto indifferenter concurrere cum causa indifferenti, nec fore contingens potius, quam eius negationem, dicimus: quia neutrum eis sublati contingenter erit: ac vero Aureolus, & reliqui ipsi cõfiterentes admissa contingenti futuritione, aut non futuritione, propositionibus de eo singularibus veritatem, aut falsitatem determinatam negant: verum quidem est aliquot ex Thomistis citatis, qui eiusmodi prædeterminantia decreta circa peccata futura negant. Sententiam hanc vniuersim docere non posse, atque rationibus pro sententia communi absolute affirmatiua, quam iam subiicio, & sequar, in peccatis futuris omnino refelli.

3. Sententia igitur absolute affirmatiua propositionibus singularibus de futuro contingenti veritatem, seu falsitatem determinatam deferens, & vera, & communis Philosophis, Patribus, & Theologis est. Quoad Patres, & Philosophos, eos etiam, qui pro negatiua stare ab huius Patronis putabantur, attinet, ex eorum testimoniis recitandis cert. 2. clarebit. Quoad reliquos vero S. Thom. 1. Perihem. c. 8. lect. 13. 14. & 15. vbi eius discipuli & nostri Constituti censent. q. vii. 4. & reliqui Arist. Commentatores. item 1. p. q. 14. a. 13. q. 16. a. 7. ad 3. a. 8. ad 3. & 4. & eorum locor. Commentatores. q. 6. de veritate art. 3. arg. 6. cum eius solutione. Albert. 1. p. q. 25. m. 2. a. 3. partic. 1. ad 4. & reliqua, & part. 3. ad 3. Alex. 1. p. q. 15. m. 5. & 6. sine ac 7. toto. S. Bonavent. in 1. d. 38. a. 2. q. 1. ad 3. vbi Stephan. Brulefer a. 2. in solutionibus oppositam Romæ damnatam fuisse referens, ex distinctionis citata d. 38. Greg. 9. 1. a. 2. Richard. 1. q. 1. ad 2. & q. 5. ad 1. Gabriel. q. 1. a. 1. notab. 7. a. 2. post s. conclusionem. Carthus. q. 2. Capreol. q. 1. a. 2. ad 3. contra 7. conclus. & colum. penult. Palacios. d.

2. inter med. & fin. Scotus d. 39. q. 1. §. *Viso de contingentibus*, & §. *Ad argumenta principalia*, vbi Lychetus, & eius Commentatores, & Allectæ Marfil. in 1. q. 40. ad 3. *Principale*: licet eius verba aliud possint sonare. Alia censent. d. 11. a. 1. lit. B. Holcor in 2. q. 2. a. 7. Abul. p. 2. defensorij c. 18. Sotus in caput 9. ad Rom. circa finem, Fonseca 6. Metaph. d. 2. sect. 6. 7. & 8. Vafq. 1. p. d. 66. Soar. opuscul. de præficient. futurorum. c. 2. Herizet. 6. de scient. c. 7. Fafol. 1. p. q. 14. a. 13. Petrus Hurtado d. 9. de anima sect. 6. sub sect. 1. Raynaud. notter disciplina moralis d. 2. Albiz d. 7. de scient. sect. 1. n. 8. Ruiz d. 23. sect. 2. Amicus tract. 21. Log. d. 4. dub 4. Francisc. de Lugo 1. de Deo vno d. 29. c. 1. Mathias Borull. defensor. scient. med. d. 1. sect. 6. num. 68. licet verbis in oppositam lapsum partim videatur.

4. Ut clarius communis huius, & nostræ sententiæ veritas ostendatur, & hinc aequiuocatio argumentorum, quibus decepti aduersarij sunt, euancescat, aduerto: propositionem singularem esse determinate veram, dupliciter intelligi posse. Primo. ut de se, atque essentia sua determinate vera sit, siue determinata ad sui veritatem, ut ipsi esse falsam repugnet. Secundo: ita esse veram determinatam, ut, licet eius entitati, & essentia falsam esse, non repugnet, tamen de facto vera, atque cum obiecto, de quo enuntiat, conformis sit, quia ita illud erit, de facto, ut per illam enuntiat: quomodo propositionibus in materia contingenti veritatem determinatam absque necessitate, seu determinatione essentiali ipsarum ad illam competere exploratissimum est in omnibus propositionibus de præfenti, quæ in materia contingenti sunt. Patet in his, *Petrus peccat, Petrus amat, vel currit*, & similibus: quæ quidem peccante, amante, vel currente Petro veræ sunt determinate, seu veritatem determinatam habent, potius quam falsitatem; cum tamen de se, ac essentia sua ad veritatem determinatam non sint, ut patet, siquidem non peccante, vel amante, aut non currente Petro (ut absolute potuit euenire) non quidem veræ, sed falsæ potius determinate eadem propositiones existerent.

5. Et hanc sane determinate veritatis propositionum diuersitatem, & postremam acceptionem solam propositionibus singularibus de futuro contingenti seorsim sumptis conuenire obseruauit Boëtius comment. in 1. Perihem. c. 8. his verbis: *in his quidem* (propositionibus de contingenti futuro) *totam contradictionem dictam vnam partem veram habere alteram falsam, & necessario: sed non ut aliquis diuidat ac respondeat hanc quidem ex necessitate veram esse: illam vero ex necessitate falsam: id quod planissime ab Aristotele dictum præmilit eo loci, cuius ea sunt verba citato c. 8. vers. fin. Esse quidem, vel non esse omne necesse est, & futurum esse, vel non esse. Non tamen contingit diuidentem dicere alterum necessarium. Dico autem, ut necesse est esse futurum bellum nauale eras, vel non futurum esse, sed non est necesse futurum esse eras bellum nauale: neque rursus est necesse non futurum esse eras bellum nauale. Ad quæ S. Thom. lect. 15. comment. 2. Boëtio consentiens ait: Necesse est de vno quoque, quod sit: vel non sit, & quod futurum sit, aut non sit, & hoc sub distinctione. Hæc necessitas fundatur super hoc principium: quod impossibile est contradictoria simul esse vera, vel falsa: unde impossibile est nec esse, nec non esse: ergo necesse est esse, vel non esse. Non tamen, si diuisim alterum accipitur, necesse est illud esse absolute.*

8. Ex quibus constat tam Aristotelem, quam accuratissimos sagacissimos, profundissimosque eius interpretes Boëtium & S. Thom. citatis locis duplicem hanc determinatam veritatem, seu determinationem propositionum destinxisse, alteram illis necessariam, siue determinationem earum de se ac essentia sua, ad veritatem, vel falsitatem, & hanc contradictoria singularibus in materia contingenti sub distinctione conuenire docuisse, secus eorū alteri. Alterā vero non necessariam veritatem, seu ortam ex determinatione essentiali, & intrinseca ac de se se propositionis ad ipsam, determinatam tamen ad hanc quidem cuius earum, siue de præfenti, siue de futuro atque non solum non negasse, sed omnino concessisse: ita, ut, licet hæc bona consequentia non sit: contingens affirmatiua non est necessario vera: ergo eius contradictoria negatiua necessa-

rio est vera: quia supponi eos confuse facit, non determinare, ut in summis cum omnibus Philosophis dicebamus, (ut patet in hac: *oculus requiritur, necessarius est ad videndum & similibus*) sit tamen hac bona consequentia: altera ex contradictoriis contingentibus, siue de presenti, siue de futuro (v.g. *Petrus currit, vel curret*) non est vera: ergo negatiua contradictoria (v.g. *Petrus non currit, vel non curret*) est vera: & contra, affirmatiua non est falsa: sed vera: ergo contradictoria negatiua est falsa: quod est alteram esse de facto, etsi non necessario, determinate veram; alteram vero de facto, & determinate, licet non necessario, falsam.

CERTAMEN II.

Affirmatiua sententia autoritate Aristotelis fundatur.

1. Prima ab autoritate probatio ab Aristotele petenda est, eo certam ipso c. 8. quo nobis ab aduersariis opponitur: ex quo loco Aristotelis discursu, & demonstratione nos pro hac communi veritate, multa Boetius in 1. Periherm. edit. 2. lib. 3. circa med. §. *Ad adstruendum & §. sensus argumentationis*. §. Planissime hac praeferimus: qui Aristotelem arbitrari sunt viasque propositiones in futuro falsas arbitrari, si hac qua nunc dicit diligenter perlegissent nunquam tantis laboribus erroribus. Statimque distinguit, ut supra: aliud esse in propositionibus esse verum ac esse definite, seu necessaria earum determinatione verum: quam eandem demum, vi Aristotelicam, persequitur S. Thom. lect. 13. citata circa fin. Ea autem Aristotelis pro hac veritate demonstratio, tam de propositionibus singularibus de obiecto contingentis praesentis, quam futuro (de quibus 1. Periherm. c. 8. in terminis agit, ut vidimus) sic habet circa cap. medium. *Nec dicere quicquam potest neutrum esse verum: veluti neque fore, neque non fore. Ac rursus ibidem: Si hic dicat futurum esse aliquid, ille vero non futurum dicat, hoc ipsum manifestum est, quod necesse sit verum dicere alterum illorum. De qua demonstratione? quod, scilicet, ex opposito vitamque propositionem simul esse falsam chimari, & repugnantem inferat fustus agemus cert. 3. num. 2. Secundo: sibi ipsi contradiceret Aristoteles, si oppositum docuisset, eius enim est illud principium, quo altera pro praesenti veritate instruitur demonstratio. Ab eo quod res est, vel non est propositio dicitur vera vel falsa. Quod, ut certissimum statuit Aristoteles 9. Metaph. tex. 21. & citato cap. 8.*

2. Item, & alterius demonstrationis firmissimo principio apud Aristotelem: scilicet: *de omni re oportet verum esse affirmare, vel negare*: quod his tradit 3. de anima c. 6. hinc est dictio quidpiam de quopiam, quemadmodum affirmatio: atque omnis est vera vel falsa, & 6. Metaph. text. 20. unaquaque contradictionum partiuntur sibi ad inuicem verum, & falsum: ita, quod altera pars est vera, & altera falsa. Quod certissimo eiusdem principio, & dignitate innuitur. 4. Metaph. tex. 9. Idem simul inesse, & non inesse eidem, & secundum idem impossibile est: hoc autem omnium principiorum certissimum. & c. 7. alias §. text. 27. *Nec inter contradictionem possibile est quidquam medium esse; sed necesse est dicere aut negare unumquodque de uno: quia, addit, qui dicit esse quod est: aut negat esse, quod non est: verum dicit: & contra, qui negat esse, quod est, & affirmat esse quod non est, dicit falsum: quare, & qui dicit esse, aut non esse verum dicit, aut mentitur. Medij autem impossibilitatem inter contradictoria probat: quia nullum est medium inter ens & non ens: alioqui, neque verum dicit aliquis, neque non verum, aut praeiens & non ens concludit ab absurdo. Hoc ipsum principium constanter supponit, & repetit 1. periherm. c. 8. init. illis verbis. Nam si omnis affirmatio, vel negatio vera vel falsa est: & paulo inferius: At vero, nec quoniam est verum neutrum contingit dicere: ut quoniam nec erit, neque non erit.*

3. Sed neque multum a principio capitis, & veritatem praesentem, & aliam eius demonstrationem dedit Aristoteles, ita scribens: *si album est, nunc verum erat dicere prius, quoniam erit album: quare semper fuit verum dicere, quodlibet eorum, quae facta sunt, quoniam, est vel erit. Vnde circa medium. Nihil enim prohibet in millesimum annum hunc quidem dicere futurum esse, illum vero dicere non futurum: Rursus eandem veritatem supponit Aristoteles, scilicet, veram praecognitionem futurorum contingentium singularium, & praenuntiationem supponens: cum per somnium a Diis immisum lib. de praetenti, seu diuinat. per somnium sub init. cum per fatidicos homines toto eo libro: ac proinde non esse eiusmodi diuinationes omnino contemnendas (qua de re Nicolaus Lconicus in eius libri argumento) tum per Deorum, & vatum ab eis afflaturum oracula, & responsa, & alia ex animalibus capta praesagia 3. de historia animal. c. 20. longe a medio de Lemnij Capro & 1. Rhetor. ad Theodect. c. 15. ante med. & lib. de mirabilibus auscultation. a medio §. In Cum fatidicum concedit esse Sybillam. Et ex lib. eius, qui non extat, refert, Cicer. 1. de diuinat. circa med. num. 49. cum somnio eundem Eudemij tanquam a Deo immisso de duobus euentibus contingentibus futuris credidisse testatur: atque alterum eorum, qui non ita accidit, ut verba videbatur sonare, interpretatum ita esse, ut euentu, in eo sensu, verificaretur. Ex quo constat illum in eiusmodi praenuntio, & praefatione veritatem determinatam recognouisse. Mitto cum lib. de mundo Lachem (qua Deum, sicuti & reliquis Parcis, significari ait) praefate futuris rebus, quibus absque earum praesentia praefate nequit, docuisse, si enim liber certo Aristotelis non est.*

4. Denique, ut mens Aristoteles. eo cap. 8. (ubi oppositum docuisse non ab aduersariis modo, sed a Coninbriensis. supra a. 3. & Valquez supra etiam c. 1. & 2. & Suarez citato Opuscul. cap. 2. n. 11. putatur) pro nostra, & communis sententia aperta monstratur, praeter data ex eodem capite illius verba, praecipue recitata n. 3. ex eius in eo capite intento fine monstratur. Finis totus fuit explicare, non quidem quomodo futura multa non necessario, sed vere, & contingenter sint euentura (quod, ut notum regulam potius, quam explicet, aut probet) generalis regula quam c. 7. statuerat (nempe ex contradictionibus necessaria alteram determinate veram esse, & alteram falsam) in propositionibus singularibus de futuro contingenti, siue etiam per se: afferitque: per se quidem in his etiam aequae, atque in aliis, quae sunt in materia necessaria & remota: cum hoc tamen discrimine: quod necessitas hac essendi alteram veram, alteram falsam propositionibus in materia necessaria, vel remota singulis conueniat: quia altera secundum se, & in essentia materiae necessariae, & negatiua materiae remota; altera vero ad falsitatem: scilicet affirmatiua materiae remota, & negatiua necessaria. At vero necessitas essendi alteram ex contradictoriis contingentis materiae veram, & alteram falsam, iuxta eam generalem regulam, neutri secundum se, & determinate sumptae competere, sed vtrique iunctim, & confuse sumptae: ut scilicet necessarium sit hanc vel illam esse veram, & hanc, vel illam falsam: licet determinate huc, quae fore enuntiat, quod erit, veritas conueniat contingentem, ita, ut ei secundum se sumptae, & existentiae potuerit non conuenire; illi vero quae fore negat, quod erit, eodem modo falsitas conueniat: id quod, ut diximus, propositionibus etiam de praesenti contrariis in materia contingenti eodem modo conuenit; nisi hac contingens praesens supponat, atque contingentiam, seu libertatem causae in ipsis exercitum: ac proinde cum eo connectantur: tum enim necessariam veritatem habet de se, & natura sua determinata illa propositio: sed ex suppositione, quod contingens in se sit quod pro signo indifferentiae, & libertatis suae causae in actu primo potuit absolute non esse: quo etiam pacto necessariam ex suppositione veritatem habere possunt iudicia, & enuntiationes de contingentibus futuris, ut praesentia diuina, atque inde ortae de eis reuelationes, & prophetiae: vnde, cum harum certitudine, & necessaria veritate nostrorum actuum liberorum conciliabimus ex Partibus, & ratione, questione sequente libertatem.

5. Hinc

Disp. V. Quaest. VII. Certam. III. 269

5. Hinc tamen obicitur: diuersam necessitatem veritatis, vel falsitatis nouit Aristoteles eo cap. in propositionibus de praeterito, atque in propositionibus contingentibus de praesenti, & de futuro; cum tamen his necessitas ex suppositione conueniat, quae sola propositionibus de praeterito potest conuenire. Respondetur: propositiones de praeterito supponere exercitium libertatis transactum naturae, & duratione: quare necessario semper esse veram, quae vera est, & fallam, quae falsa est; quod enim fuit sicuti enuntiatur, non potest non fuisse, & quod non fuit non potest fuisse. At in propositionibus de praesenti, & de futuro contingenti, cum transactum initans non sit, nec opus est, ut omnia signa, & instantia naturae actus primi, & secundi libertatis, & contingentiae transacta cum sua duratione supponatur, sicut supponuntur transacta cum sua duratione in propositionibus de praeterito: ex quo capite maior contingentia veritatis, & falsitatis, quam in his, in illis esse potest, nisi ex suppositione libertatis exercitio habeantur. Item: cum praesens decurrit temporis transactum, futurumque eodem decurrit fiat praesens, transactumque in praeteritum propositiones de eis, verae etiam, quae enuntiantur cum tempore, huius solum lapsu falsificari possunt, si sequentibus durationibus enuncientur contingens obiectum, quod prius vere enuntiabant, de praesenti, nimirum, vel futuro; secus autem, quae suum obiectum semel enuntiantur vere de praeterito: quia, quod nunc praeteritum respectu praesentis durationis est, & respectu durationis etiam aeternae à parte post est successurum, praeteritum est; ac proinde propositio de praeterito, etiam contingenti, semel vera, semper, ac necessario vera erit quia postquam inquam esse falsa. Totum hoc docte notauit Anselmus lib. de concord. pref. cum lib. col. 2. dicens in re praeterita est quoddam, quod non est in re praesenti vel futura. Nunquam enim fieri potest, ut res, quae praeterita est, fiat non praeterita sicut res quaedam, quae praesens est, potest fieri non praesens: & aliqua res, quae non necessitate futura est, potest fieri non futura: praesens quidem etiam in se praesens temporis solius successu; futura vero cum inde, tum ex libertate, quae antecedit tempore exercita non supponitur. Hanc ob dicta haec Anselmum pro nostra sententia, ac conclusionem istius constantem, eo etiam c. 8. Doctores omnes, qui pro ea etiam stare citati à nobis sunt, placere sententia, si tunc illos memoratos n. 4. excipias.

CERTAMEN III.

Aliorum, & Patrum autoritate eadem veritas stabilitur.

Idem veritati patrocinatur Cicero libro de fato longe à medio n. 8. ita generatim principium illud eius demonstranda statuens: quod verum non est, quod praeteritum falsum est; aut quod falsum non est, qui potest non verum esse, id est omnem propositionem necessario veram, vel falsam esse debere. Item, & illud principium eiusdem demonstranda, de omni re oportet verum esse affirmare, vel negare: si enim (ibidem ait: exemplum in propositione de futuro contingenti adhibens) ex his necesse est alterum verum esse, alterum falsum: ut sauciatibus Philodotus omnibus ante saeculis verum fuit (recitatis verbis) non sauciatibus falsum, Pauloque inferius ait: Ita ista cogit, & ex aeternitate vera esse quoddam, & ea non esse connexa causis aeternis, & à fati necessitate libera. Nisi forte, &c. quod ipsum etiam de propositionibus scriptis falsificantibus certissimum putat in Lucullo lib. 2. Academicar. quaest. post med. edit. 1. demum, quorum superiore tempore vera fuerint instantia: sic facta, quorum consequenti tempore vera erunt instantia, ea vera dicimus.

1. Boetius citatis locis Aristotelis mentem pro hac veritate non solum explicuit, sed & secutus est citatis locis & recitatis, cum cert. 1. n. 7. & cert. 2. n. 1. & postremo hoc loco oppositam sententiam insinulauit erroris. Paragrap. Christoph. de Origena, de Deo Uno, Tomus I.

pho autem: Sensus argumentationis, prope finem, ubi illam demonstrationem Aristotelis pro veritate, aut falsitate, cuius meminimus certam. 2. circa finem: eius sequentia verba: Si autem neque erit, neque non erit cras, non erit verumlibet, ut nauale bellum: oportet enim neque fieri nauale bellum, neque non fieri: ita interpretatur, & pro eadem veritate complectitur. Si affirmatio dicat cras bellum nauale futurum, quoniam falsa est, non erit bellum nauale. Rursus, si idem neget negatio dicens: non erit cras bellum nauale, quoniam haec quoque falsa est, erit cras bellum nauale, quia affirmatio falsa est: nec non erit bellum nauale, quia negatio falsa est: sed hanc ineptiam nec animus sibi ipse fingere potest, quia enim unquam dixerit rem aliquam ex necessitate neque esse, nec non esse? quod ille dicit, qui dicit utraque propositiones in futuro falsas existere.

3. In eandem sententiam scripsit 5. de consolat. praef. quinta, ubi à Deo videri ait: Quoniam modo, etiam, quae certos exitus non habent, certa tamen videntur, ac definita praenotio, neque id sit opinio, sed summa potius scientia nullis terminis inclusa simplicitas, & proia 6. post medium: quid igitur postulas, ut necessaria fiant, quae diuino lumine insistantur, cum nec homines quidem, necessaria faciant esse quae videntur? num etiam, quae praesentia cernis, aliquam eis necessitatem tuus addit intuitus? atqui (si est diuini humanitatem praesentis digna collatio) vti vos vestro hoc temporario praesentis quadam videris, ita ille omnia suo cernit aeterno. Paulo item inferius: Quod sit, ut haec non sit opinio, sed veritate potius nixa cognitio, cum exiturum quid esse cognoscit, quod existens, necessitate carere non nesciat. Quia scit esse contingens futurum, ubi diuina de futuro contingente praesentia, non determinatam solum, sed certam, & indefectibilem veritatem concedit: neque aliter de determinata praesentia futurorum contingentiam, quam de visionis eorundem praesentium determinata veritate esse philosophandum: ac demum inde conciliat veritatem praesentiae diuinam determinatam, & necessariam, cum futuri contingentis libertate, quia aequae praesentia futurum contingens, atque visio praesens supponit.

4. Eadem paritate veritatis determinata, imo necessaria, visionis de obiecto praesentis determinatam & necessariam veritatem Prophetiae create praedictionis de futuris explicuit Athan. serm. de pass. & cruce Domini longiuscule à principio sic fatus. Sicut oculis conueniens, in contemendo non fallimur, nec aliter videmus; & aliter res agitur: ita quoque Propheta futura, ut praesentia cernebant. Verum quae cernebant oportebat fieri: & ea, quae stabant non poterant non videri. Rursus, ut ea, quae nos nostris oculis conspiciamus, necesse est omnino esse, cum ea, quae sunt, sub conspectum veniant: neque fieri potest, ut aliter sint, quam à nobis videntur: ita quoque, quae à Prophetis prospiciebantur, necessarium erat ea esse, neque fieri poterat, ut aliter essent, quam ipsi praeviderant. Idem prorsus probatur de veritate necessaria, ac proinde determinata praesentiae de futuro contingenter peccato Iudae (ac negationis Petri, & similibus) ex Patribus pluribus commodius q. 8. recitandis, afferentibus non ideo peccatum Iudae (idque ipsum est de Petro, & aliis) quia praevius peccaturus à Deo est: sed contra: ideo peccatum praevius, quia erat peccaturus. Unde necessariam consequentiam à praesentia ad peccatum Iudae futurum colligitur, sine contingentia & libertatis peccati praedictio, quia consequens, & consequentiae solum, non consequentis necessitas est. Si autem determinate verum non esset peccatum Iudae futurum, nec determinate vera, nec determinata esset postea eius praesentia, quae eius determinatam futuritionem potius quam non futuritionem ex parte obiecti materialis supponebat. Denique, cum ex praesentia, quae determinate vera est, inferatur futurum peccatum, & contra, sit, utrumque determinate verum esse: siquidem determinate verum nequit certa illatione mutua inferre nisi è determinate vera; alioqui posset esse non verum quod inferretur ex vero contra statam Dialecticorum regulam.

5. Pro eadem sententia stat Augustinus lib. 26. contra Faustum in haec verba. Deus, quod facturus erat, utique sciebat, & ideo simul sciebat illud futurum non fuisse.

fuisse, quod, ne fieret, facturus erat: & procul dubio potius verum est quod scit Deus, ergo & vere est, ac determinate futurum, quod facturus est Deus, & non futurum, quod facturus est, ne fiat, ex Augustini sententia, qui sic tandem concludit inferius. *Vade, tam non possunt futura non fieri, quam non fuisse facta praeiterita: quoniam non est in Dei voluntate (& potestate) ut eo sit aliquid falsum, quo verum est: censeat ergo à futuritionis, aut non futuritionis suppositione non solum determinate veram alterutrum ex illis praeiudicem, & praedictionem, sed infallibilem, c. autem 5. perpetuitatem à parte post veritatis contingentis praeiterita & à parte ante contingentis futuri coaequans ait. Hac vera sententia prius inuenitur in animo nostro, cum id verum scimus, & dicimus, sed etsi de animo nostro ablata fuerit, cum id quod scimus oblitus fuerimus, manebit in ipsa veritate: semper enim verum erit fuisse illud quod erat, & non est: & ibi verum erit iam fuisse, quod erat, ubi verum erat, antequam fieret futurum esse, quod non erat.*

6. Et sententiam, & doctrinam hanc totam de veritate determinatam, & perpetua futuri contingentis, ac praeteriti Augustini hausit, & illustravit Anselmus c. 17. Monol. in hac scribens: *Cogitet, qui potest, quando incepit, aut quando non fuit hoc verum: scilicet, quia futurum erat aliquid, aut quando desinet, & non erit hoc verum: scilicet, quia praeteritum erit aliquid: quod si neutrum horum cogitari potest, & utrumque hoc verum sine veritate esse non potest; impossibile est cogitare, quod veritas principium, vel finem habeat. Denique, si veritas habuit principium, vel habebit finem antequam ipsa inciperet, verum erat tunc, quia non erat veritas, & postquam finita erit, verum erit quia non erit veritas. Atqui verum non potest esse sine veritate: erat igitur veritas, antequam esset veritas, & erit veritas postquam finita erit veritas: quod inconuenientissimum est. & dialog. de verit. cap. 1. cum vltus esset eadem sententia, & verbis, quare, quid sit enuntiationis veritas, & cap. 2. generaliter esse conformitatem eius cum obiecto suo, ut enuntiatum (quod utique enuntiationis de futuro etiam contingentis comperit) ita sententiam illam explicat c. 11. [Cum dixi: quando non fuit verum, quia futurum erat aliquid, non ita, dixi, ac si absque principio ista oratio fuisset, quae assereret, futurum aliquid esse, aut ista veritas esset Deus: sed quoniam non potest intelligi, quando ista oratio esset veritas illi deesset, ut per hoc, quia non intelligitur, quando ista veritas esse non potuit, si esset oratio in qua esse potest, intelligatur illa veritas fuisse sine principio, quae prima causa est huius veritatis.]*

7. Nil sane ad hanc rem, & perpetuitatem veritatis obiectivae futuri contingentis antequam de praesenti, & actu sit probandum, & explicandum subtilius dici, aut illustrari potest: ac statim huius anteriorem perpetuitatem cum posteriori praeteriti perpetuitate iterum componit: ex utroque autem, & Augustino, & Anselmo rationem ac sententiam mutuatus Hugo Victor. lib. 1. part. 2. cap. 22. circa med. paucioribus tamen, his verbis: *Omne, quod sit, ab aeterno praesens est futurum esse, quia ab aeterno futurum est: quod ipsum tamen ab aeterno non est: ubi rem, quae futura est, ab aeterno esse optime negat; concedit autem (sicut Augustinus & Anselmus) ab aeterno esse rei illius futuritionem, & hanc ad aeternam eius praesensionem supponit, quod statim post pauca reperit: Quod, quia fiet, & futurum semper est, & praesens est: ac iterum: Praesens est, quia futurum est. Denique idem Anselmus de concordia Praescient. cum libert. c. 1. colum. 2. sic ait: Non enim, nisi, quod futurum est, praesentur: quia praescientia non est, nisi veritatis. Et sub inferius. *Praeter autem verum est, quia fuit, & est, & erit aliquid ex necessitate: & quia necesse est fuisse omne, quod fuit, & esse omne quod est, & futurum esse omne quod erit.**

CERTAMEN IV.

Eiusdem veritatis demonstrationes Theologicae.

1. Prima Theologica demonstratio sit: datur in Deo iudicium, seu praenotio de futuro contingentis singulari determinate vera. Hac autem est propositio singularis de futuro contingentis, vti ex definitione eiusmodi singularis propositionis, patet: ergo datur propositio singularis de futuro contingentis determinate vera: consequentia est legitima, & maior certa ex reuelationibus à Deo per se, vel Prophetas suos factis de futuris contingentibus singularibus: v. g. de peccato Iudae, & negatione trina Petri, aliisque innumeris singularibus futuris contingentibus à Deo reuelatis, vti per Prophetas in scriptura determinate praedictis, & proinde, & ab eo praescitis, quibus praescita manet eterna & infana Aureoli responsio in 1. d. 39. quaestio. vnic. artic. 3. proposit. 2. & 3. & conclus. articuli dicentis Deum non praescisse singularem illam contingentiam futura determinate esse, sed indeterminatam futura, vel non futura. Etenim determinate futurum esse Iudae traditionem, & Petri negationem, potius, quam non futuram praescisse, & reuelasse ex Scriptura hies Catholica est. Secundo: tam haec, quam singularia reliqua contingentia per se, vel Prophetas futura determinate potius, quam non futura reuelauit: vel ergo determinate fore, aut non fore praesciuit: vel solum indeterminate fore, aut non fore praenotuit? si primum: habetur intentum, & deficit à solutione Aureoli. Si secundum: mentitus plane Deus, vitiote etiam, fuit, cum fore determinate; quod fore determinate potius, quam non fore, nesciebat, sciens volentque praedixit: quod solum ad mendacium formale, neque solum materiale requiritur.

2. Contra inde secundo. Quia, si Deus ex praescientia illa futuritionis, vel non futuritionis futuri contingentis disunctum non reuelat per se, vel per alios futuritionem illius determinatam, vel futuritionem, aut non futuritionem disunctum: non tenebimur credere eius reuelationi de futuritione contingentis reuelati determinate, potius quam de non futuritione; si enim contingens determinate fore potius, quam non fore, ex illa scientia solum de futuritione, aut non futuritione disunctum, & indifferenter iudicante reuelat, mentitur Deus, ut vidimus, nemo autem teneatur credere testimonio mendacis: si autem solum reuelat fore, vel non fore indeterminate, id solum credere teneatur, quod Deus reuelat: scilicet fore, vel non fore disunctum contingens reuelatum, non autem determinate fore; imo arbitrio, & coniectura nostrae integritas erit, alterutrum euentuum iudicare: quid ergo tantopere Patres Petri incredulitatem contra Christi reuelationem *ter me negabis* ex praesentis sui amoris in Magistram, & dispositionis animi reclamantis, *est oportuerit me mori tecum non te negabo*, & mirantur: & carpuerit maxime, cum aequae posset ea reuelatione facta credere ac iudicare se non negaturum, atque, si opposito, & contradictorio modo facta ipsi à Christo Domino fuisset, scilicet, *non me negabis*: si iuxta secundum hoc dilemmatis huius membrum non magis reuelat Deus contingentis futuritionem, quam non futuritionem, ut iam expendo in eius membris impugnatione secunda.

3. Sic igitur impugno illud secundo: & probabo iuxta illud absurdum antecedens assumptum: etenim iuxta Aureoli solutionem, & membrum illud dilemmatis. Nil amplius reuelat Deus, cum reuelat futuritionem contingentis, siue fore contingens, quam, cum reuelat negationis eius futuritionem, siue illud non fore: neque enim determinate praenotasse, ac praedi-

cere

esse negationem contingentium rerum futuritionem, non autem futuritionem rerum contingentium, admittes, admittere potes, nisi, qui non solum consequentia, sed à ratione debeat: ergo tam, cum reuelat contingens fore, quam, cum reuelat non fore, reuelat fore, vel non fore indeterminate, atque distinctum: alit, cum reuelat non fore, non tenetur credere fore: ergo nec, cum reuelat fore contingens tenetur credere fore contingens, sed, utranque posita reuelatione diuina, tantum tenemur credere contingens illud fore, vel non fore distinctum indeterminate atque confuse: liberumque proinde nobis erit alterutra posita ex præsentibus circumstantiis alterutrum determinate præ alio futurum coniectari, præagere, ac prædicere, atque, ac si neutrum à Deo reuelatum esset: quare nihil reprehensione, adhuc materialiter, dignum Petrus egit, cum Christo Domino prænuñtanti *negabis me* & iudicio, & sic aduersus est, non te *negabo*. Contra tertio: quia, si solum contingentia futura Deus reuelat, id solum de suis oraculis dicere poterit, quod generali illo Tyresia Gentilibus dictum quondam fuit, *quidquid dicam, aut erit, aut non erit*, quod merito irridet Boëtius de Consolat. prol. 3. inter medium, & finem: id quippe de cuiuslibet quantumvis stupidi prædictionibus eadem certitudine dici potest: quare incepte hæcenus à Sanctis diuina oracula sollicita essent, atque suspecta.

4. Tercio hinc Aureoli solutionem impugno, quia, si Deus de contingentibus futuris solum scit illa fore, vel non fore, non autem fore determinate, aut determinate non fore, sciet sane, quod de eis scit stupidissimus quisque, nihilque amplius: scilicet contingens fore, aut non fore: ac proinde de illo rogatum, fore aut non fore solummodo respondentem, tanquam solidum, quem ideo ridere merito solemus: cuius ea ratio est, ex qua quarto impugnatur Aureolus. Nempe, quodvis, etiam contingens fore vel non fore, adeo certum, necessarium, & solum lumine exploratam veritatem esse, ut qui eo responso satisfaciendum roganti de euentu futuro putet, aut id solum à sane mentis homine dubitari, & quari possit, nisi amantissimus esse nequeat: ex qua ratione sic arguuntur. Contingens hoc, vel fore, vel non fore indeterminate, & distinctum veritas necessaria omnino est, ac nullatenus contingens, seu contingentem futura: atqui Deus per Aureolum eam solum cognoscit: ergo Deus nullum contingentem, seu veritatem contingentem futuram cognoscit: quæ omnia, ut videtur, dicendum necessario est Deum futurum potius determinate, quam non futurum contingens, quod de facto erit, & determinate non futurum, quod de facto non erit prænotare, & quod ex eis reuelat, siue fore, siue non fore, determinate fore, vel determinate non fore reuelare. Nec quid præstat, satis extra rem, magis Catharini solutio: scilicet, propositiones eiusmodi reatas ad causas futuri contingentis non esse determinate veras: sed neque id negamus, aut eius oppositam contendimus: ac (inquit) quatenus Deus, præsens eius obiectum habet, ac scit, & reuelat veritatem habere determinatam: sed certe hoc solum contendimus futurum contingens, ut in se, & extra causas pro sua duratione est (quo solum pacto potest Dei æternitati præsentari, & coexistere in omni opinione) determinate fore, ac futuritionem, & veritatem determinatam habere, quæ ad sui diuinam præscientiam, & reuelationem supponatur.

5. Ex hac Theologica demonstratione determinate veritatis præscientiæ Dei de futuritione futuri contingentis præ non futuritione illius: idem de nostris iudiciis, & enuntiationibus de futuro contingentem singulari demonstratio duplici ex capite. Primo: quia omne iudicium, & enuntiatum, quæ conformatur cum suo obiecto enuntiatum potius, quam cum eius opposito, est determinate vera: ut iudicia, & enuntiationes nostre de futuritione determinate futuri contingentis à Deo prædicti, & reuelati determinate, idem ipsum iudicant, & enuntiant determinate, quod Deus prænotat, & reuelauit: ergo conformantur atque ac Dei prænotio, & reuelatio cum futuritione determinate contingentis quod iudicant, ac enuntiant futurum. Dicit atque conformari: impossibile enim est duas enuntiationes idem eodemque modo ex parte obiecti enuntiantes alteram rei enuntiatæ conformari, alteram non conformari: cum enim nulla sit in enuntiatum obiecto distinctio.

Christoph. de Ortega, de Deo Uno, Tomus I.

ueritas in obiectum ipsum tota deuoluatur contradictio, ut, scilicet, idem sit, & non sit pro eadem duratione futurum, quod est repugnans. De necessitate vero veritatis, seu conformitatis determinate nostrarum enuntiationum de futuro, vel de non futuro contingentem æqua cum necessitate veritatis, & conformitatis diuinæ præscientiæ cum eodem futuro secus res habet: cum hæc summam eius veritatis necessitatem physicam, & metaphysicam habeat, quam nequit habere nostra prænotio, nisi fidei sit, ac proinde eidem præscientiæ ac reuelationi inuitatur: quanquam: & de hac quæstio sit: an necessitatem veritatis, quam diuina præscientia, habeat minorem, locumque inter eas Aristotelicum illud proloquium, *propter quod nunquamque tale, & illud magis* de quo controuersia de fide: assero interim esse æqualem. Secundum caput vniuersalius est arguendi ex præscientiæ & reuelatione Dei de aliquibus contingentibus determinate vera, veritatem determinatam omnis vniuersum iudicij, & enuntiationis nostre de futuro contingentem, quod erit, aut non futuritionis eius quod non erit, illud est: quod, nimirum, si vnum ex futuris contingentibus determinate verum in se, ac determinate futuritionis potius, quam non futuritionis, est, antequam actu & de præsentem sit, omnia futura contingentia eandem futuritionem determinatam habeant, ac proinde determinate vera obiectiue esse evidens est: atqui ex determinate vera præscientiæ & reuelatione diuina de aliquo futuro contingentem evidens est illud esse in se determinate vere obiectiue futurum, & determinate futuritionis potius, quam non futuritionis: ergo inferitur ex eisdem euidenter omnia contingentia futura, quæ erunt, vere esse futura determinate, & non futura, vere esse, ac determinate, non futura: inde vero euidenter etiam inferitur: omne nostrum iudicium & enuntiationem de eorum quouis, ut de facto habitam, esse determinate veram, quia conformatur cum futuritione determinate ac potius, quam cum non futuritione si illam iudicat, aut enuntiat: si vero non futuritionem, cum illa determinate, & potius quam cum futuritione conformabitur. Tercium denique caput immediatius arguendi vniuersum veritatem determinatam nostrarum enuntiationum, siue internarum, siue externarum de futuro contingentem singulari quouis, siue non futuro, ex præscientiæ Dei sumitur de omni futuro contingentem: tum, quia quouis determinate vera, imo necessaria veritatis: tum quia ex illa inde immediate eorum omnium futurorum contingentium determinate veritas obiectiua, deducitur, & inde discursu secundo intentum euincitur: tum quia quouis nostra enuntiatum, de quouis futuro contingentem determinate conformis suo obiecto ac vera determinate monstratur iuxta discursum primum: totidem modis arguendi inuicem demonstratur falsitas determinate propositionum nostrarum de futuro contingentem aliter, ac erit, enuntiatum.

CERTAMEN V.

Alie veritatis eiusdem naturales demonstrationes.

1. Naturales huius veritatis demonstrationes adeo sunt principis per se notis vicine, ut cuius mens in eas non inciderit non solum non discurrere: sed neque ambulare posse putanda sit: imo vero, necneque, sed oculis, & lectione solum opus esse merito videbitur, ut in illas ineurratur, cum in Aristotele, & antiquioribus vtriusque facultatis Philosophicæ, & Theologicæ Doctoribus efformatæ, & expresse reperiantur. Tamen plerique ex his demonstrationes contra Dominicanos Thomistas requirentes decretum prædeterminatum ad contingentis futuritionem procedere, Docti ex nostris Recentiores aduertunt, quibus merito abnuimus: ut enim diximus certam. 1. num. 4. cum sublato decreto, quo hi in actu primo contingentiam, & libertatem (sicut in eo iudicio implicatorie) causæ in actu primo conuolunt, contingentem

tingens futurum non sit, ac proinde eius negatio sit futura, non tamen contingenter, sed necessario est futura: quare non sub praescientiam contingentium, sed necessitatem cadit: quemadmodum sublatum decreto Dei indifferenter concurrere, quo nos libertatem creatam in actu primo constituimus futurum contingens non erit, eritque eius negatio futura; sed necessario quidem, non contingenter, cum sublato principio quouis essentialiter requiritur ad effectum, & hunc absolute esse sit omnino impossibile. Solum ergo tenebunt demonstrationes subiicienda contra crassos quosdam Thomistas, qui haecenus absolute negant eo decreto sublato contingens absolute ac determinate fore, aut determinate non fore, non habita ratione contingentiae negationis futurae, quamquam, & contra eos, qui eius rationem habuerunt rationes extruxerimus efficaces ex eorumdem Dominicanorum principiis, ut contingentiam earum saluari ostenderemus, ac proinde, & eos subiiciendis demonstrationibus tandem subiicere. Hic tamen notare haec oportuit, ne quis eos adeo plans, & immediate, ut docti Recentiores putarunt, sequentibus demonstrationibus tangi post hac pueret, aliisque eorum principiis non adiectis, eiusmodi argumentis contra ipsos in casum vitatur.

2. Prima demonstratio ex illo principio petenda est, quod tradit Aristoteles recitatus cert. 3. num. 1. testim. 1. & 3. & num. 2. sine. Scilicet non posse esse duas contradictorias simul falsas: ex quo sic argumentor; affirmatio de quouis futuro contingenti determinate, quod determinate futurum non est, v.g. *Petrus cras peccabit*, est propositio falsa: negatio item determinate eius futurationis v.g. *Petrus cras non peccabit*, est falsa in opposita sententia: haec vero sunt contradictoriae: ergo in opposita sententia datur contra illud principium duplex contradictoria simul falsa. Maior probatur: quia, tam affirmare, quam negare determinate fore, quod determinate non futurum, necnon futurum est, sed solum indeterminate est vel futurum, vel non futurum iuxta oppositam sententiam, falsum omnino est. Explicatur. Propositio affirmans determinate Petrum cras peccaturum, qui tamen peccaturus non est, sed peccaturus, vel non peccaturus, non conformatur cum obiecto, ut in se re quidem est: re siquidem obiectum in se nec determinate est futurum, nec determinate non est futurum in opposita sententia, sed solum indeterminate, vel est futurum, vel non futurum; at omnis propositio, quae non conformatur cum suo obiecto, ut in se est tempore importato per copulam, falsa est: ergo utraque propositio est falsa.

3. Secunda demonstratio luminatur ex alio per se principio evidentissimo proxime recitato affini, tradito etiam ab Aristotele recitato etiam certam. illo 3. toto n. 2. & a Cicerone recitato certam. 3. num. 1. Iustino martyre in responsionibus Christian. e Religione natur. rat. sub init. scilicet: omnis contradictionis alteram propositionem debere esse veram determinate, alteram falsam: haec propositiones (*Petrus cras peccabit*, *Petrus cras non peccabit*, & similes affirmatiua, & negatiua determinate de futuro contingenti singulari) sunt contradictoriae: ergo altera determinate vera, altera determinate falsa. Confirmatur; quia vel utraque propositio praefata dicit Petrum, vel cras peccaturum vel non peccaturum, vel affirmatiua peccaturum determinate, & negatiua non peccaturum. Si primum: utraque vera est, imo ex veritate vnius evidens est veritas alterius, cum idem ipsum vna enuntiet, quod alia altera id ipsum negat determinate: ergo altera verum determinate enuntiat, ac vera proinde determinate est, altera vero falsum determinate, estque subinde determinate ex illo principio falsa.

4. Demonstratio tertia ex alio Aristotelis principio cap. 8. citato de interpretatione ducitur praecedentibus vicino. Scilicet ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti altera vniuersali, altera particulari, quam esse determinate veram, alteram determinate falsam: atqui vniuersalis determinate vera infert singulares omnes, quas in se continet determinate veras; particularis vero determinate vera saltem singularem aliquam determinate veram: & e contra particularis determinate falsa omnes singulares determinate falsas, & vniuersalis determinate falsa aliquam saltem singularem determinate

falsam; ergo propositiones singulares de futuro contingenti, aliae sunt determinate verae, aliae determinate falsae. Minoris prima pars demonstratur: quia nequit esse determinate vniuersalis vera, nisi cuius omnes partes, seu propositiones singulares, quibus constat, & suo sensu coheret, sint determinate verae: vnde ab illa ad singulas legitima, & evidens conclusio per descensum est, ut Logice est notum. Ad hac enim *omnis homo currit*, si vera sit, licet evidenter inferre: ergo *hic homo currit* &c. A particulari vero *aliquis homo currit*, si vera sit, licet inferre: ergo *hic homo currit*, vel *hic homo currit*, quouque ad aliquem veniat de quo vera sit propositio singularis, *hic homo currit*: quoad secundam minoris partem de falsitate prona est ex dictis demonstratio: cum enim ad particularis veritatem satis sit aliquam singularem veram determinate esse: ut falsa sit, omnes singulares determinate falsas esse necessum est; contra vero, cum ad vniuersalis veritatem omnes singulares veras determinate esse oporteat: ut falsa sit, aliqua saltem de singularibus in illa contentis falsa determinate esse debebit.

5. Quarta demonstratio ex illo alio principio notissimo instruitur cui praefata principia adiunguntur: Nempe, quodlibet est vel non est, quod quidem tradit Aristoteles, ut *omnium principiorum certissimum testimonium recitatur certam. 2. num. 2. circa med. ex 4. Metaph. quod determinate intelligendum necessario est: scilicet, quodlibet determinate esse, vel determinate non esse: consensio quippe, & indeterminate suppositio in rebus ipsis, earumque existentia, vel non existentia locum re ipsa non habet; sed solum in modo nostro concipiendi, & significandi: vnde solum varietas suppositionum terminis, & obiectis, pro quibus illi substituitur, ut ita significatis, obuenit: si ergo futurum contingens re ipsa determinate erit, vel determinate non erit, propositio enuntians determinate fore, vel determinate non fore, quod determinate erit, & quod determinate non erit, conformis suo obiecto est: & quae enuntiat determinate fore contingens, quod determinate non erit, & non fore, quod determinate erit, determinate difformis suo obiecto est: quare, & determinate falsa, sicut prima est determinate vera: siquidem veritas enuntiationis nihil aliud est, quam conformitas illius cum suo obiecto, sicut sola eius cum suo obiecto difformitas est falsitas.*

6. Demonstratio quinta siue quarta confirmatio ex alio principio procedit. Nempe: ab eo quod res est vel non est propositio dicitur vera vel falsa, quod etiam tradidit Aristoteles 9. Metaph. rex. 21. dicens: *Verum dicit, qui diuisum diuidit, & compositum componi putat: falsum autem, qui contra, quod res se habeant, aut quando sunt, aut quando non sunt. Non enim propterea quod nos res putamus album esse tu album es, sed propterea, quod tu album es, nos, qui dicimus, verum dicimus.* & 1. Perihom. c. 8. prope medium: *manifestum est enim, quoniam si se habent res, etiam si non hic quidem affirmauerit, ille vero negauerit. Non enim propter affirmare, vel negare, erit vel non erit: vnde circa finem addit: similiter orationes verae sunt quemadmodum, & res. Ex hoc principio sic arguitur: ex eo, quod res enuntiat est in se, sicut enuntiat, propositio est vera: & ex eo, quod non ita est res falsa: ergo ex eo, quod res determinate est, sicut enuntiat, vel determinate non est, erit determinate vera, vel falsa determinate: atqui contingens determinate in se erit, sicut enuntiat fore, vel determinate non erit: ergo propositio alterutrum significans est determinate vera, vel determinate falsa.*

7. Sexta demonstratio traditur ab Aristotele eodem cap. 8. rex. 1. de Interpret. longe ab init. his verbis: datis certam. cert. 2. n. 3. init. hic tamen rependendis. Si album est nunc, verum erat dicere prius, quoniam erit album: quare semper fuit verum dicere, quodlibet eorum quae facta sunt, quoniam est, vel erit: & circa med. Nihil enim prohibet in milleimum annum, hunc quidem dicere hoc futurum esse, illum vero dicere non futurum. Ita tamen, ut alter verum dicat: alter falsum, & mutentur: ut ibidem ait, & 4. Met. c. 7. alias s. text. 27. ut ex eis locis recitabimus certam. 2. num. 1. & 2. circa finem: imitatur tamen hac demonstratio principio illi, quod attingit Aristoteles ibi scilicet futurum tota antea aeternitate possibile, seu imaginaria creata, vere esse obiectum siue se-

cundam se determinate futurum : quod ipsum tradidit Cicero certam, 3. num. 1. eam antecedentiam in duratione veritatis futurius rei futura ostendens ab eternitate a parte post veritatis præteritis rei præteritæ ; quæ etiam ratione idem probant & statunt Augustinus ibi num. 5. & Anselm. n. 6. ubi utriusque veritatis perpetuitatem alterius a parte ante, alterius vero a parte post præclarissime, & apprimè explicuit ; posita autem veritate determinate futurius futuri contingentis antequam existat, evidens est propositionem illam anteriori tempore assertentem esse determinate veram ; negantem vero esse determinate falsam.

8. Septima denique demonstratio est ex communi sensu hominum, & per se nota veritate scilicet : in propositionibus singularibus de futuro contingenti, & libere esse veram contradictionem ; atqui, ni eorum sensus, & veritas determinatæ fuit, nulla esse potest contradictio eorum singularium propositionum de futuro contingenti : si enim solum dicit affirmativa hæc : *Petrus eras peccator*, non quidem Petrum peccatum determinate, sed peccaturum, vel non peccaturum, ac proinde nec determinate veritas est ; nec negativa hæc, *Petrus eras non peccator*, dicit eras non peccaturum, vel peccaturum determinate, idem omnino de eodem, utraque dicit : neque altera de Petro negat, quod altera de illo affirmat sed confirmat : ergo non sunt contradictoriæ, neque esse possunt in propositionibus de futuro contingenti, contra per se notum omnium hominum sensum. Secundo id ipsum probatur : quia non solum omnis earum propositionum singularium de futuro contingenti contradictio possibilis formaliter in ea sententia excluditur ; sed omnis etiam eiusmodi propositionum possibilitas : nequit autem esse contradictio vera propositionum impossibilium, ac proinde eiusmodi contradictio est de subiecto non supponente. Assumptum patet : quia rem fore, vel non fore indeterminate necessarium est, non contingens : ac proinde propositio id dicens necessitate veritatis est, & certissima, & notissimum principium ; non autem contingens veritatis ac materis, seu in materia contingenti : atqui omnis propositio singularis, quam de futuro contingenti admittit contraria sententia, id solum dicit, ergo omnis eiusmodi propositio non est contingens sed necessaria.

CERTAMEN VI.

Obiectionibus occurritur.

1. Obicitur primo futurum contingens ita est, ut absolute possit non esse futurum : id enim est contingens futurum, est : atqui, si, ut potest, absolute non sit futurum, propositio enunciatis erit falsa : ergo eiusmodi propositio potest esse falsa : ergo non est determinate vera. Et obicitur hæc consequentia : quia quod verum determinate semel est, semper, ac necessario est verum : ergo, quod potest esse falsum, determinate verum non est. Respondetur distinguendo maiorem futurum, ut futurum in actu secundo potest non esse futurum, nego maiorem, in actu primo consideratum ante determinatam futurius futuri in actu primo considerati eodem sensu & potestate conceditur consequentia prima : si enim id, quod futurum in actu secundo non esset (ut in actu primo, siue eius causa ad utrumlibet considerata poterat) propositio futurius futuri in actu secundo determinate, ac vere enunciatis, falsa esset : ac proinde, si ipsam futurius futuri enunciam, & in actu secundo supponat propositio, de se falsa esse potest.

2. Sed tamen neganda est absolute consequentia secunda : ex eo enim, quod propositio de futuro contingenti singulari, neque illud supponens, de se, ac prædicata sua non connectitur cum futurius futuri potius, quam cum non futurius futuri, solum inferitur, eam de se determinatam ad veritatem, vel ad falsitatem non esse : ac proinde, nec de se necessario veram, aut necessario esse falsam ; sed veritatem, aut falsitatem, licet determinatam, contingenter cum earum entitate coniungi, cum veritas, aut falsitas in conformitate cum obiecto enunciato,

aut deformitate ab illo consistat : quare, & contingens futurius futuri, aut non futurius futuri determinata in re præsentis alterutra, ut determinate talis complectatur : unde sit, ut propositio contingens de futuro vera semel, in falsam nequeat transire, quoad futurum inane futurius futuri determinate : cum enim quod futurum est, quoad futurum est, nequeat non esse futurum, atque ea determinata futurius futuri illius propositionis illam determinate enunciatis determinata veritas complectatur : implicat posita futurius futuri enunciatio ipsa, & determinata futurius futuri contingens in se, non esse determinatam propositionis eam enunciatis veritatem : licet de se enunciatio futurius futuri, quam non supponit, cuique proinde non connectitur, minime inferat, neque de se sit determinata ad veritatem, sed potius de se falsa esse possit.

3. Oppones secundo : *ex eo quod res est, vel non est, propositio illam enunciatis est vera, vel falsa* : unde veritatem propositionis formalem, ex obiecti enunciatis veritate delumi certissimum est : ergo, sicut res se habet ad esse, ita propositio ad veritatem. Atqui futurum contingens non est determinatum ad esse, seu determinati esse, sed indifferens ad esse & non esse, ac proinde ad veritatem, vel falsitatem obiectivam : ergo, nec propositio illud enunciatis est determinate veritatis, seu determinata ad veritatem, vel falsitatem formalem. Soluta proxime est, & hæc oppositio. Distinguo minorem : in se, & in actu secundo non est determinati esse, seu determinatum ad esse, potius quam ad non esse, nego minorem ; in causa, & actu primo sui, concedo minorem : & nego consequentiam, quoad primam consequentiam partem negantem determinationem veritatis : hanc enim habet ea propositio ex determinata veritate obiectiva futuri in se, non autem e cause sue determinatione, quæ non est, sed potius indifferencia. Secunda vero consequentis pars, licet primæ synonyma, ac sola periphrasis videatur, longe aliud significat, estque distinguenda : non est determinata ad veritatem, sed indifferens ea propositio secundum se spectata, ac de se, fateor ; quia de se non est necessaria veritatis ; ut coniuncta cum futurius futuri determinata futuri in se, & per ipsam enunciata, nego eam partem consequentis : & sane duo hæcenus opposita eandem habent difficultatem contra veritatem propositionum singularium contingentium de præsentis, quam omnes etiam adversarij determinatam esse admittunt, atque, ut ab eisdem illam difficultatibus liberent, præfatis solum solutionibus uti possunt.

4. Sed enim ex eodem principio ab eo quod res est, vel non est, propositio dicitur vera vel falsa specialius contra veritatem propositionum de futuro contingenti determinatam arguitur : etenim nunc, cum anteriori tempore contingens fore enunciatur, adhuc in se determinata non est, nec solum in sua causa determinate vera, si vera sunt, quæ solutionibus datis docebamur. Antecedens patet : quia, quod absolute in se non est, nequit determinate in se esse : atqui futurum contingens tunc, cum fore enunciari vere dicimus, absolute non est : ergo neque determinate in se est. Respondetur illud principium ab eo quod res est, vel non est intelligi debere tempore importato per copulam, non autem tempore non importato per illam, & pro quo non enunciatur conjunctio identitatis prædicati cum subiecto ; alioqui, nec in propositionibus de futuro non contingenti, nec in propositionibus de præterito, siue contingenti, siue secus, veritas determinata foret : imo in eis omnibus esset determinata falsitas : quia nullum ex enunciatis tunc est, cum, vel fore, vel fuisse enunciatur. Inde distinguenda est minor, futurum contingens non est tempore importato per copulam ad conjunctionem identitatis prædicati cum subiecto, nego : tempore quo profertur propositio, concedo, & nego consequentiam.

5. Dices quarto : veritas determinata, & actu propositionis illius cum obiecto est conformitas actualis ; atque conformitas actu, & determinata sine actuali, & determinata coexistentia utriusque extremi esse nequit : ergo nec veritas actu, & determinata propositionis sine actuali coexistentia eius cum obiecto esse potest : atqui propositio de futuro contingenti non habet coexistentiam cum illo : ergo nec actualem veritatem determinatam. Mirum est quanti capiosum hoc, & rariolum

argumentum à tota antiquitate Philosophorum & Theologorum in hac usque inutilium Sophismatum feracia tempora eneruatum, & neglectum Recentiores faciant! in quor insuper determinatiuum, & verificatiuum præcipia, & agantur, & aliquot alios agant, ut illi satisfiant, & nullo quidem fructu: cum eius, si quam habeat, difficultas ex determinatiui, & verificatiui dissolui nequeat, ut ostendimus. Sed certe, si quid obiectio probat, contra omnis propositionis de futuro, ac de præterito siue de necessario, siue contingenti aequè probat: imò probat in nulla earum posse vquam esse determinatam nec indeterminatam veritatem, ut aduersarij contendunt, sed omnes eiusmodi propositiones determinate falsas esse: siquidem, cum actu, & de præterito, id quod futurum vel præteritum est, cum qualibet earum coniungitur, falsum est præteritum esse, vel futurum, ut eis propositionibus enuntiat; cum autem de præterito non coniungitur cum eis veræ non sunt, ac proinde sunt falsæ determinate. Quidquid enim de se nunquam, nusquamque verum esse potest, de se ad falsitatem determinatum est: quod absurdum, ineptiusque errore hæcenus impugnato est.

6. Respondetur ergo pro omnibus distinguendo maiorem: cum obiecto in se, sicut enuntiat concedo maiorem, aliter, ac enuntiat, nego maiorem: & distinguo similiter minorem, sine actuali, & determinata coexistentia vtriusque, sicut alterum enuntiat, & alterum enuntiat, concedo minorem, aliter, ac alterum, id est obiectum, enuntiat nego minorem: & concedo primo illo sensu consequentiam: inde vero subsumptum antecedens similiter distinguendum est in propositionibus de futuro, (& idem est de propositionibus de præterito) non habet coexistentiam cum illo, ut enuntiat, nego (actu enim futurum, & determinate est, quod futurum est ac proinde actu est determinate, sicut actu enuntiat; siue subinde enuntiationi actu coexistit, quod enuntiat, sicut enuntiat) aliter ac enuntiat non coexistit actu sui enuntiationi, concedo antecedens: nam de præterito non existit, atque, ut præteritum non coexistit actuali & præteriti enuntiationi: aut non enuntiat existens de præterito: & nego consequentiam.

7. Instas: cum enuntiat futurum, nihil eius actu est, sed sola eius negatio: futurum autem, quia tale, duo dicit, & præteritum futuri negationem, & non esse, & absolutam eius existentiam tempore sequenti: quæ non magis in tempore præteriti trahi potest, quam tempore subsequens in antecedens: ergo implicat futurum contingens, quia futurum adæquate esse actu, & absolute pro tempore antecedenti præteriti, in quo actu est eius enuntiation: ac proinde futurum, adhuc, quia futurum, & ut enuntiat sui enuntiationi coexistere, nequit, ut actualis, & determinata vtriusque conformitas sit, in qua stat per nos actualis, & determinata eius enuntiationis veritas, id ipsum contra veritatem determinatam propositionem de præterito poteris obicere. Sed obiectio hæc vtriusque potius determinatam veritatem euincit; si enim vtrumque illud inconiungibile simul, futurum, quod de præteriti futurum est claudere essentialiter, scilicet, præteritum negationem absolutam sui, & absolutam sui existentiam tempore posteriori, atque ex hac nondum præteriti, quod nondum est, futurum proprie est: sit denominationem hanc futuri proprie & eius propriam futuritatem actualem absolutam eius de præteriti existentiam non requirere, aut includere, sed potius essentialiter illam excludere: ac proinde esse denominationem, quæ ab illa existentia absente, & negatione præteriti actu, & de præteriti desumitur, atque ex parte obiecti est: quare tota cessat difficultas contra actualem veritatem determinatam, & conformitatem enuntiationis de futuro cum obiecto, ut ab illa enuntiat, & idem est de enuntiationibus de præterito.

8. Oppones Sexto male inferri ex eis principiis: quodlibet necessarium est, vel non est; atque ex eo quod necesse sit, Petrum vel peccatum esse, vel non peccatum, confute, & disiunctim: atque insuper ex eo, quod omnis propositio debeat esse vera, vel falsa: ac in omni contradictione altera debeat esse vera, & altera falsa: quod sit determinate peccatum, vel determinate non peccatum, atque altera propositio: v.g. affirmatiua determinate vera sit, & negatiua determinate falsa. Proba-

tur assumptum: quia ex eo quod alter oculus disiunctim, & confuse sumptus sit necessarius ad videndum, non inferitur alterum determinate non esse necessarium ad videndum, vel alterum determinate esse necessarium ad videndum; sed potius neutrum determinate esse necessarium ad videndum: ergo similiter ex eis principiis, necessario quidem, & per se notis, non inferitur necessario; futurum contingens determinate esse futurum, vel determinate non esse futurum, aut propositionem de illo alteram determinate esse veram, alteram determinate falsam; sed potius neutram determinate sumptam esse veram, aut determinate falsam.

9. Respondetur, negando male ex eis principiis conclusionem notam inferri. Ad probationem dicto: ex necessitate alterutius oculi diuini ad videndum necessitatem alterius determinate ad videndum non inferri: ac similiter non inferri necessitatem determinate veritatis, seu ad veritatem determinatam, vel ad falsitatem determinatam alterius ex contradictoriis singularibus vniuersis: quia bene ea inferitur ratione materie in non contingentiibus sed materie potius necessaria, seu remotæ; secus in contingentibus; quia in primis affirmatiuis veritas necessaria, seu determinatio ad veritatem: in secundis vero necessaria falsitas, seu determinatio ad illam: & in negatiuis e contra. At in contingentibus, ac proinde vniuersim in omni propositione, non inferitur ea veritatis, vel falsitatis, aut existendi, vel non existendi determinate, necessitas. Ceterum determinata veritas, vel falsitas, in quavis propositione, sicut, & existentia determinate, vel non existentia determinate in quouis ente tempore importato per copulam, ex eis principiis inferitur; alioqui, neque existentia, aut non existentia determinate cuiusvis entis de præteriti, nec veritas, aut falsitas determinate propositionis cuiusvis de præteriti ex eis principiis inferitur; quod est contra omnes, etiam aduersarios obiectantes: inferitur ergo existentia determinate, vel non existentia determinate cuiusvis entis particularis, & veritas determinate, vel falsitas determinate cuiusvis propositionis singularis ex eis principiis: quia existentia, aut non existentia, veritasque vel falsitas, quæ de ente, aut propositione prædicatur, sunt prædicata, quæ nonnulli exercent, & determinate conueniunt, conueniuntque recipi possunt subiectis, ac proinde determinate, alterum eorum illis enuntiat, ac proinde determinate, licet alterum eorum determinate, seu necessario illis, aut eorum alicui enuntiatum non conueniunt: quia eorum pluribus, scilicet contingentibus, determinate, & necessario leuenire nequit.

10. Itaque licet illud principium necessarium sit, & ex necessitate quasi reflexe cognita & posita in illo ex parte prædicati v.g. Omnis ens necessarius est, vel non est, vel omnis propositio necessaria est vera, vel falsa, esse vel non esse entis, veritatemque vel falsitatem propositionis, quæ sunt prædicata eo Synchegoremate affecta confusa, ac vaga suppositione supponi faciat: atque hanc vel illam indeterminatam significare: neutrum quippe determinate necessitas est, cum quodlibet sufficit; aut, cum illud Synchegorema reflexe non apponitur eis principiis esse vel non esse, veritatemque vel falsitatem exercere assertis, ac non, nisi determinate exercendis, hæc determinate supponuntur, & significantur, ac proinde ab exclusionem vnius determinate, valere consequentia ad affirmationem alterius determinate, siue de præteriti, siue de futuro non valebat autem a negatione necessitatis vnius determinate ad affirmationem necessitatis alterius determinate. Totum hoc exemplo illo, quo ab aduersariis impetebatur perspicuum erit: ex hac siquidem propositione. *Alter oculus necessarius est, aut, requiritur ad videndum: quia necessitate terminus ille oculus alter afficitur, & confunditur, ab exclusionem alterius determinate non inferitur de altero determinate affirmatio necessitatis ad videndum determinate; ac vero ex propositione non de necessitate sed de exercitio visionis, quod actu, & exercitio à singulari, nonnulli aliquo determinate, habendum, est vera & ita illatio. V. g. Alter oculus videt ab exclusionem visionis à dextra determinate ad eius de sinistro determinate affirmationem valere infallibiliter consecutio, & euenit: quare, & similes præfate in re præteriti valebunt.*

Q V Æ S T I O VIII.

An veritas præscientiæ, præsertim diuinæ, de futuris contingentibus, & liberis illorum officiat libertati.

ERSANDA hic erit ardua illa quondam contra veritatem, & fatalitatem determinatam propositionum, & præscientiæ de futuro contingentium singulari, difficultas, quæ Primores Philosophos adeo torfit, ut, nisi negata earum propositionum, & præscientiæ determinata veritate ac fatalitate, laxari illam, vel paululum putarint: idcirco cum difficultatibus, quas certamine proximo dissoluimus, in primis a doctoribus examinatur. Vt autem apprimè examinetur, totam integram, iustitiamque quæstionem exposcit.

CERTAMEN I.

Rei difficultas, & qui ob eam deuiarunt à vero.

REm aggredimur antiquis pluribus atque veterum Patribus, & Scholasticis aliis, præcipue nostris, ita planam; quamuis ex eis etiam nonnulli apertam solutionem, nonnullis a quæstionibus sibi, & forte aliis, obicunt: & rei quidem difficultas ex essentiali veritate, & necessaria diuinæ præscientiæ, eiusque ex æternitate præscientiæ ad tempus antea æternitate, posterius, in quo futurum creatum contingens est, desumitur: est enim condicturalis solum præscientia absolute fallibilis de contingentibus futuro, nec indifferenti nostre potestatis, neque futuri ab illa contingentis libertati officiat, quantum illa æternitate antea præcedat, quia in se eodem modo præcessisset, etsi libero nostro, in oppositum exercitio falsificaretur, esseque obiecto suo, ut in re tunc eveniret, diffinis; tamen, cum præscientia Dei de sese infallibilis sit, & ita infallibilis absolute, ac proinde infinitam ita habeat: cum eo, quod fore prænotat connectionem, ut iam implicet esse, quoniam quod fore novit, sit futurum: atque ex alia parte tota antea æternitate ante tempus, in quo, & futurum contingens, & eius causa indifferens erit, & primo existat, esseque incipiat: videtur planum non posse absolute futurum illud eiusque æternam præscientiam, non esse, nisi, vel ad præteritum deus potestas, ut quod, scilicet, fuisse admittitur, non fuisse (quod est nemine dubitante impossibile) vel potentiam nostram, antequam in se sit, potuisse circa oppositum extremum se exercere, & operari, quod est æque impossibile. Atque huc tandem recidunt, quæcumque pro hac difficultate, & contra veram eius, cum ab antiquis, tum a Scholasticis Recentioribus hac vel illa via adhibita solutionem, ac Molina, Ruiz, & Quirós multis expendunt locis norandis.

1. Præfata quidem difficultate percussit futurorum contingentium præscientiam Deo negarunt Philosophi, quorum q. 6. cert. i. meminimus, ut nostrorum actum libertatem mereatur; idemque error Philosophis aliis impositus. Ne eum in hoc absurdum Deo irreuerentes Calvinus, Lutherus, VViklefus & alii incurrerent præscientiam Dei concedentes futuris nostris contingentibus errore auctore negaverunt (ut videre est apud Valquez d. 6. Hæret. d. 6. c. 8.) libertatem. Denique Catholici Doctores vetusti, qui è Nominalium schola censentur, licet Catholicam utramque veritatem de Dei præscientia futurorum contingentium, & de eorundem libertate fideliter amplectantur; aut modum, quo utraque veritas coheret, simulque perscrutari à se, caputque in hac vita

à nobis impossibilem ingenue fateantur. Venerabilis eius scholæ inceptor Okamus in 1. d. 38. qu. vi. inter med. & fin. de earum concordia ait: *modum exprimere nescio*: Gabriel. ibi art. 2. circa med. *Non posse sufficienter exprimi in hac vita*: Gregor. q. 2. a. 2. vers. fin. §. *Dico ergo: incomprehensibilem, & inexplicabilem nobis esse, ait*. Consentiunt Adamus in 1. etiam quæst. 40. sine præmissor. ante articulum 1. & a. 1. p. 3. init. & a. 2. & q. 41. a. 2. ante Conclus. in 3. d. 14. quæst. 2. med. id quod traditum etiam videtur Psalm. 138. cum enim vers. 2. *Et omnes viæ meas prævidisti*, & vers. 3. *tu cognovisti omnia* novissima, non solum, quæ nunc primo sunt; sed & quæ novissimis, & postremis erunt temporibus, & antiqua; idest præterita: subdit vers. 4. *Mirabilia facta est scientia tua ex mei confortata est*, & non potero ad eam, quæ ita, licet textu suppresso ad rem præsentem interpretatus est Aug. 11. Confession. c. 19. *Quoniam ille modus est, quo docet futura, cui futurum quidquam non est, vel potius de futuris docet præsentia nam quod non est, neque doceri vix potest*. Nihil longe minus est iste, ab acie mea, inualui ex me, & non potero ad illum; potero autem ex te, cum dedideris tu dulce lumen oculorum meorum. Denique Hieron. illud Isai. 7. iuxta Septuaginta. *Nisi credideritis non intelligetis*: ita in hanc sententiam exponit. *Quia quæ Dominus dicit, si futura non creditis non intelligitis*: quasi sola fide res hæc à nobis pro hoc statu intelligi valeat.

3. Ceterum scholastici reliqui, tam præci, quam iuniores ab Ecclesiæ Patribus edocti concordiam hanc, & necessitatis præscientiæ Dei de contingentibus, quoad sui veritatem certam, & indefectibilem, & quoad scientiam ex æternitate antecedentiam ad contingentia ipsa creata & temporaria cum horum libertate discursu naturali à nobis assequibilem fateantur: communis eorum ratio est: quia Dei præscientia de futuro contingentium huius existentiam in sua duratione non causat, neque prioritate nature antecedit; imo vero illud à sua causa ponendum supponit: quare neque cause illi de se indifferenti ad illud tunc ponendum, vel omittendum, vel immediate, & pure (si libera contradictorie sit) vel mediate, extremi scilicet alterius oppositi, & cum illo naturaliter incompatibilis, appositione, necessitatem antecedentem causalitatem (quæ sola eius indifferentiæ, & libertati aduerfatur) ad illud suo tempore apponendum imponit; neque illi minuit contingentiam, & libertatem (quæ à causa suæ indifferentiæ ipsi omnino extrinsecus desumitur) etsi æternam duratione eius existentiam antecedit: duo sunt veræ, planæque concordie huius fundamenta. Alterum antecedens natura & causalitate necessitatem ad effectum apponendum, seu operandum, ac ad illum non apponendum determinat, & causæ indifferentiæ, & subinde effectus libertatem, & contingentiam abolere: id quod supponendum nunc est, ex dicendis controu. 3. ubi, tam, quoad positum, quam, quoad negatum, quod principium istud includit, ex Patribus, Scholasticis, & ratione naturali demonstrabitur, dum de diuinis præfinitionibus disputantes principia libertatis ita uemus. Alterum vero est diuinam præscientiam, etsi tota antea æternitate futura creata contingentia præcedat; tamen ea natura, & causalitate nullatenus antecire: id quod præfenti q. tanquam propria sede, statuendum est certam.

4. Et vero, in hac solutione doctores omnes è Patrum doctrina, & naturali ratione conueniunt, absolute, atque in sensu composito, quod Deus præsciuit ab æterno, non posse non per æternitatem percipere; nec peccatum non esse futurum, impossibilitate nimirum consequente, quæ eius libertati non obest; secus antecedente: cum Dei præscientia supponat futurum, ut ex tunc sit; quare, & pro priori ad illud ponerit ex æternitate absolute non fuisse, si tunc, cum in tempore ponitur, ut absolute potest, contingens illud non poneretur: ita refert Ruiz d. 3. i. sect. 3. à num. 9. ex Magistro alias subobscure in 1. d. 39. c. 2. & clarius d. 40. c. 3. ubi ex aliis refert, nec impugnatur, sed tacite consentit: item ex Alberto 1. p. q. 61. m. 6. Alex. q. 24. m. 7. Armacano. 16. de quæstionibus Armenor. c. 11. & 14. Magistrum referente, d. 38. Bonavent. ibid. qu. ult. S. Thom. d. 39. quæst. 1. art. 1. corpor. & ad 1. de verit. q. 6. a. 3. ad 10. q. 23. art. 4. ad 4. Scot. d. 40. q. vnic. ad 1. Durand. d. 38. quæst. 3. num. 25. Richard. d. 39. a. 1. quæst. 2. Okam

Okam. d. 38. quest. vn. & d. 39. q. etiam vnica Gregor. q. 2. a. 3. notab. 5. & prob. 2. & ad 2. ration. & 3. fine & s. *Respondet alter.* Adam in 3. d. 14. q. 2. a. concl. 6. Marfilio in 4. d. 40. a. 2. post 4. 5. & 7. conclus. & ad confirm. arg. 4. prope eius articuli finem, Nicolao de Orbellis in 1. d. 39. a. 2. Maior. d. 38. q. 2. & 4. & clarius quest. 5. circa finem, Ferrara 1. contra gentes cap. 67. §. *Sed tamen ex* Capreolo in eam sententiam inclinante d. 4. a. 3. post 1. conclus. & longe à tertia, & solutionibus argumentorum & d. 4. 5. qui vnica art. 2. col. penult. ad 2. argum. contra 2. partem conclus. 5. Dionys. Cister. d. 38. q. vnica art. 2. concl. 4. Michael à Bononia d. 29. q. vn. d. 40. q. vnica. & d. 41. vbi possibile absolute, addit, Deum non reuelasse, quod præcuius ab æterno contingenter fore, & ante hoc tempus reuelauit: cui in hoc etiam consentiunt Rupert. Holcot in 2. q. 1. ante articulum 1. litt. Z. & q. 2. a. 9. & Petrus de Aliaco in 1. q. 12. a. 3. Eandem item Magistr. sententiam refert ex Recentioribus VValden. 1. doctrinal. fidei c. 27. præsertim colum. 2. Driedone p. 2. concord. a. 2. & 3. ad 4. Albert. Pighio 8. de libero arbitrio c. 1. Vega 2. in Trident. c. 17. ad 3. obiect. & lib. 12. c. 22. & 23. ant. med. Cordub. 1. questionarij q. 55. dub. 12. opin. 2. & 3. iuncto eius quest. fine Syluest. q. 22. Conflator. Bafiez. 1. p. q. 14. a. 13. Valent. ibi punct. 5. §. 3. circa fin. Bellarm. 3. de gracia & liber. arbit. c. 17. ad 4. Adde Molinam Soar. infra Valq. d. 68. c. 4. Heriz disput. 6. c. 8. Albiz d. 6. sect. 12. & 13. Arrubal. 1. p. d. 33. c. 6. Palq. t. 1. d. 25. sect. 9. & Quiros.

3. Porro sententiam hanc tripliciter defendi refert idem Ruiz sect. 3. a. num. 7. Primo ex d. 24. sect. 9. admit-tendo in Deo absolutam potentiam, vt quod factum fuit, de præterito infectum fiat, vt docuit Gilbertus porretan. in 1. Boëtij de Trinitate cap. 9. Aluifodoren. i. summ. c. 11. q. 6. Alex. 1. p. q. 21. memb. 5. art. 4. & Angli quidam, quos sequitur in 1. d. 42. q. 1. a. 2. & Corduba qu. 55. citata dub. vlt. huic modo, tanquam probabiliori ad rem præsentem adherens. Miror tamen doctum virum ad suam, & communem hanc Theologis concordiam tuendam, eo modo, vt veriori vi: tum, quia communi huic concordie necessarius non est: tum, quia inuitur principio ex terminis falsissimo ab omnibus Patribus, Philosophis, & Theologis reiecto atque apertam contradictionem inuoluerente, quam, nec diuinitus componi posse per se notum est; tum denique, quia est ad rem præsentem impertinens, & prolixius inutile. Et quidem necessarium non esse communi concordie Cordubæ illud principium ex dicendis constabit, cum eam absque illo, & probemus statim, ac defendamus: quod autem sit inutile, & impertinens ad illam conit: quia, cum hæc ex præsuppositione futuri contingentis nostri, atque potentie nostre libere potentis in actu primo, & naturæ priori illud ponere, vel non ponere, naturaliter quidem, ac proinde, & scientiam Dei pro eodem signo impedire quæ tamen eo contingentis futuro pro sua duratione posito ne ad ipsum omniſcientia, & omnirepresentatio intrinsecus, ac de seſe talis, sine vilo suæ representationis augmento extendatur à Deo impediri omnino nequit, inutiliter ad potentiam supernaturalem Dei faciendi infectum, quod factum fuit antierius, & præteritum est, recurritur: siquidem è potentia naturali nostra impediendi, de præſcientia Dei fuerit, non autem è potentia absoluta Dei concordia hæc stare debet, vt vere ſtet: neque dato, quod potentia absoluta faciendi infectum, quod semel factum præcessit, potentia non cognoscendi, quod secundum pro quavis duratione est, vel erit, aus fuit, ostendetur. Quod autem lumine naturæ falsum, & aperte repugnans, contradictionemque inuolvens sit eiusmodi principium, & per se patet, & omnes Philosophi docent. Arist. 6. Ethicor. 2. vbi hæc ex Agathone probat. *Hoc etiam ipse Deus, ſolique carere videtur, infectum ut faciat, quod factum est, atque peractum.* Augustin. 26. contra Faust. c. 5. Hieronym. epist. 22. ad Eustoch. de custodia virginis. relatus c. *Si Paulus 12. qu. 5.* Rurſus longiorib. comment. Ad Ephel. Anſelm. de conc. præſenti. cap. 1. Petr. Damian. ep. 4. de omnipotentia Dei c. 4. & 8. tom. 3. Biblior.

6. Secundo Magister, Alex. S. Tho. S. Bonauent. Richard. ita rem hanc explicant, vt num. 3. referebamus: vt quia æternitas, quæ præſcientia diuina durat tota simul, & præſens ſemper est, neque æternitas ipsa, neque aliquod diuinum, quod vbiq; illa, tanquam mensura

propria, durat, vnaquam prætereat, ſed ſemper de præſenti ſit tota: quocirca ſicut in iis, quæ nunc primo contingunt de præſenti absoluta est potestas antecedens in ſua cauſa libera, vt non ſint, ita etiam vt non fuerit præſcientia, quæ illa ſupponit ex æternitate: ac proinde licet certiffimum, vt eſt, ſit ad id, quod præteritum eſt: non dari potentiam etiam antecedentem, atque in Deo non fuerit: cum tamen detur etiam in nobis antecedens potestas absoluta, vt contingens non ſit, plane, & datæ vt præſcientia Dei, quæ ſolum de præſenti eſt duratione ſua, atque illud ſupponit, de præſenti non ſit, atque ad noſtram durationem accomodate loquendo, non præceſſerit. Hunc tamen modum merito reſciit multis Ruiz citatus ſect. 5. tota. Contra primo: quia, licet ex indiſſolubilitate æternitatis quæ tota ſimul, ac præſens eſt, nec illi, nec iis, quæ illa durat, præteritum perfectum, ſeu purè, & ſolum præteritum, ſicut nec purè futurum, poſſit conuenire; alit imperfectum, & quod præſentem durationem nunquam excludat, tam ei, quam diuinis omnibus, quæ illa durat, conuenit, vt expreſſe docet ſcriptura Apocal. *Qui eſt, qui erat, & qui venturus eſt.* & Eccl. 1. *Omnis ſapientia à Domino Deo eſt, & cum eo ſuit ſemper, & eſt ante eum,* ideoque præſenſe Deum dicitur ad Rom. 8. ergo conuenit eiſ toto tempore prædurſiſſe: ergo nequit eſſe nunc de præſenti potestas, vt non prædurſerit, quin detur potestas, vt quod antea erat antea non fuerit, iuxta modum primum. Secundo implicat id, quod coeſiſſit de præſenti tempore, reſultque, quæ fuerunt, nunc non præexiſtiſſe, licet nunc de præſenti durer, ſicut & quod coeſiſſet durationi, & rebus ſuſceſſariis, eſſi de præſenti iam ſit, implicat non fore: atqui Dei æternitas præſcientia, & diuina reliqua, licet ſemper durent, coeſiſterunt toto antecedenti tempore reali, imo, & poſſibili, aut imaginariæ æternitati creata, antecedenti durationem contingentis futuri: ergo pro huius duratione verum eſt præexiſtiſſe: ac proinde potentia absoluta, vt nunquam fuerit, erit potentia, vt non fuerit, quod fuit, quam hi doctores, vt implicatioriam, merito reſciunt. Maior patet: quia coeſiſſentia dicit ſimultaneam tempore, & duratione eadem vtriuſque extremi exiſtentiam: ac proinde implicat pro illa alterum ſolum, non autem aliud præſenſiſſe.

7. Tercio vigentius, vt mihi viſum ſemper eſt, arguo: quia ex eo, quod tota ſimul, ac præſens ſemper ſit æternitas Dei, quæ eius præſcientia durat, duratque tota antea duratione, potius inferitur, vt potentia, quæ initio (vt ſic loquar) æternitatis, ex quo primum, & æternitas, & præſcientia per ipſam durans ſit impediti non poſſit, nec poſſit impediti tempore præſenti, cui eadem indiſſolubilis æternitas eſt coeſiſſens, & præſens: cum enim eſſentia ſua tota ſimul æternitas ſit, ſolummodo impediti, poſſunt & ipſa, & quæ per ipſam durant, pro durationibus ſequentibus, quatenus ne primo ſint, ac durent impediti queunt: ſiquidem ex indiſſolubilitate, & totalitate ſimul perpetuo durandi, inferitur ſolummodo impediti poſſe, quæ ſic durant, in prima ſui duratione: ea ſiquidem primo poſita, pro quouis nunc temporis, ſeu æternitatis ex ipſa neceſſaria perpetuitate durandi eius, quod per illam ſemel durat, inferitur aperta contradicſio, quod pro alia vlla ſequenti duratione, aut tempore non durer: atqui neque ab æterno, ex quo durat præſcientia caput, vt ſic loquar, neque in tempore anteaſto omni, in quo præſens præſcientia ſuit, adſuit potentia impeditiua durationis, & exiſtentie præſcientie diuine, quia non adſuit potentia noſtra produſtiua contingentis; ergo, nec nunc adeſſe poteſt. Nec refert in Deo adſuiſſe, ex tunc æternitatis ſuæ, potentiam præſcendi, vel non præſcendi futurum contingentis. Primo enim deſeritur hic concordia quæ ex eo eſt, quod præſcientia exiſtentia, & veritas neceſſaria à noſtra libertate temporaria, quæ nunc primo eſt, & exercetur, quaſi dependeat tanquam ab eo quod ſupponit: alit, ſi potentia præſcendi, vel non præſcendi ex æternitate primum ſolo in Deo ponatur, libera quidem Deo præſcientia inſalubilis erit: alit nobis futurum, cum quo connectitur, libere non ponetur. Secundo: in Deo non eſt ad præſcendum, vel non præſcendum immediata libertas, ſed ſolum mediata: quatenus liber eſt ad decernendum principia conſtituentia noſtram libertatem in actu primo, quibus ſuo tempore contingens eſt futurum: iis enim poſitis, atque

atque ex eis futuro contingentis, necessario ad illa præcedenda, sine ulla sue intrinsicæ representationis Dei actualis formalis additione, omniscentia se extendit. Tertio: si ea potentia Dei possit, quia ex æternitate, & de præfati ob indissolubilem sui, ac totam simul durationem libera est, id quod semel præfuit, non præfuisse, citius poterit id, quod semel potentia sua certo libera volitiva decrevit, nunc, pro tunc æternitatis, non decreuisse, seu facere, ut non fuerit decretum, v.g. de mundi creatione: siquidem, & decretum hoc liberum, & voluntas Dei indifferens, & ab æterno, sint sicut intellectus, & præfientia futuri contingentis: cum autem eo decreto sublato, mundum etiam, qui fuit sublatum iri necessarium sit, iam in Deo potentiam ad inficiendum, quod factum, & præteritum est, fuisseque supponitur (quod implicat hunc iudicant) plane & sua hic doctrina debent admittere.

8. Quarto principaliter argumentum cum Ruiz n. 18. quia, si ex totalitate simultanea æternitatis, quia Dei præfientia, & potentia, & de præfenti nunc durat, & æternitate æternitatis durat, potentia est pro nunc, ut quod ex tunc præfuit, ex tunc non præfuit; inestur revelatione diuine posse nunc contingere non fuisse: imo, & essentiali, si hoc renatur: ac proinde tota fidei nostra infallibilitas, & certitudo, etiam metaphysica, Dei revelationis, & præfientie infallibili inuitens potius ceteratur. Probat: quia potuit ea potentia præfientia, pro nunc durare, æternitatis, quia etiam ex æternitate, cum ipsa, tum præfientia nunc a Deo, ut non præfuerit ex æternitate futurum reuelatum: vel ergo reuelatio, quæ præfuit ad nunc præfuit, potest, etiam ex nunc, pro tunc illo anteriori, quo facta est, non fuisse: vel secus: si non potest non fuisse: cum præfientia, cui eius certitudo inuitens, possit non fuisse, poterit absolute esse falsa, & fallibilis: si potest etiam ex nunc desicere, ac non fuisse pro tunc, iam desicere etiam absolute poterit, totum certitudinis fidei nostre fundamentum. Hoc ipsum argumentum extendi poterit ad ipsi nostre certitudinem inuitens promissionibus, etiam iuratis a Deo, quæ præfuerunt: possunt enim, ex nunc pro illa tunc anteriori, in quo facta sunt, absolute non fuisse ex præfientia pro nunc voluntatis & volitionis diuine per eandem indissolubilem durationem æternitatis, quæ eadem omnino ex æternitate duratur: quare modus hic tuendi concordiam communem Theologorum præfientie futurorum contingentium cum horum libertate inuitens est in consequens, & absurdus.

9. Tertius modus communem eam concordiam tuendi Sancti Bonaventuræ, & aliorum, ac reipsa Richardi Durandii, Okami, Gabrielis, & Cordubæ supra, ad connotationem sententiam recurrit: cum enim in ea, & sit actus intrinsecus, siue quoad intrinsecum diuine scientiæ siue omniscentiæ omnino secundum se, reque ipsa a creatis abstractis, præfentim contingentibus, absolutus: & ordo rationis proinde illius actus ad futura contingentia, quæ repræsentant: licet actus, quoad intrinsecum præfientia ab æterno, & necessario præcedens, nulla potentia absoluta absolute fieri nunc potest tempore illo possit, ut non fuerit, ac secundum ordinem illum rationis, quem, ut illorum præfientia defectibilis est, addit posse absolute non fuisse: cum enim hic ordo a futuris contingentibus pendeat: imo reipsa nihil actui intrinseci Dei addat præter ipsa futura quibus ipse secundum intrinsecum, & quæ necessarius est, non connectitur: potentia, quia nunc, vel postea poterit contingens non esse, neque non esse potentia, ut ordo ille rationis in contingentibus fundandus non fuerit. Sed primo falso inuitens principio modus ipse de constitutione actuum liberorum Dei, siue scientiæ, siue volitionis per connotationem ad extrinsecam creatam, ut ostendimus controu. 4. verum, si istud principium falsum esset, nihil contra hunc modum præterat, quæ contra illum obicit Ruiz tota sect. 6. ut ab absurdis ostendat præfientiam futurorum contingentium talem esse non posse per denominationem extrinsecam de sumptam ab eulmologem: quia alius nos, aut Angelus, possemus præfientiam necessariam de possibilitate contingentis, & eius futuritatem, futurum cognoscere, æque ac Deus: quod non potest, quia scientia nostra, aut Angelica omniscentia

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus 1.

non est, sicut diuina, ac proinde apta non est, ut ab extrinsecâ futuri contingentis positione denominetur eius prænotio atque ad illud terminetur.

10. Quartus modus eandem concordiam defendendi, est limitatio quadam modi Theologis Recentioribus frequens: quod scilicet, etsi ad præteritum potentia vniuersim dari nequeat, ut quod factum præfuit infectum fiat, atque, ut non fuerit, fieri possit: aut ad præteritum, quod connectitur cum re contingentis futura dari postea posse potentiam, ut non fuerit. Hic modus si explicatus, & cum debita distinctione proponatur verissimus, & certissimus est ad præfientem communem concordiam explicandam, & conuincendam. Ceterum, si, ut sonat, intelligatur, scilicet, ad præteritum, quod præteritum supponatur, siue, ut præteritum, dari potentiam postea, ut non fuerit, etsi, ut præfuerit, seu primo fuerit dependentiam aliquam habuerit a futuro contingentis, cum quo supra natura connectitur, modus hic nihilo verius primo illo est. Proinde in illum a que, æque in primum, censuras i. etant sapientiores Theologi, Molina ad q. 14. a. 13. d. 16. verit. vnde, quare appellat errorem, verit. postremo ait, solum in fine securum Soar. de scient. lib. 1. c. 9. n. 9. non esse verissimum: quibus consentit Ruiz d. 3. l. sect. 4. n. 1. atque item Quiros l. p. tract. 4. de scient. d. 47. sect. 2. n. 12. qui n. 13. de solo nomine, & æquiuocatione horum doctorum cum huius quarti modi Patronis licet esse merito suspicatur: & quidem, si sensu præfati modus hic intelligatur, atque explicetur eis censuris merito subiaccere patet improbabilitatis: quia admitteretur potentia ad contingendum duplex contradictorium, ut contra primum modum vidimus erroris, & periculi in fidei: quia, ut dicebamus, tota fidei infallibilitas, speique nostre certitudo, & firmitas subvertitur.

11. Fatebar n. 10. proxime merito nostrum Quiros dixisse totam hanc censuram quartum hunc modum cum eius Patronis de nomine, & æquiuocatione licet esse: sed tamen fatetur eiusdem explicationem multis etiam notationibus, & conclusionibus per duas sect. 3. & 4. ad eorum vniuersationem alibi, magis cum æquiuocum, & implicatorem reddidisse, atque implicale: id quod semper illis accidit, qui rem paucis alioqui explicabilem explicant multis: ut scilicet, dum pluribus, quam opus sit, explicant, magis implicent, & obsecrent: statuit enim sect. 3. n. 15. 16. & 17. notabili 1. 2. & 3. voluntatem in tempore maiorem habere indifferentiam potestatis ad omitendum peccatum, quam ad scientiam impediendam, ne ab æternis fuerit: quia prout in tempore reduplicatorem necessario, & inuitabiliter facit cum præfientia æternitatis, & eorum omnium, quæ per eam inuisce durant. Ac proinde cum præfientia æternæ ipsam antecederet: quæ suppositione facta implicat non fuisse ex æternitate præfientiam, ac proinde nunc esse potentiam in tempore, ut ex æternitate non fuerit, in admittatur potentia ad contingendum duplex contradictorium: ex quibus concludit: sumendum esse contingens entitatis, & a tempore suo abstractum, ut saluetur concordia & potentia nostra absoluta, & antecedens impediendi, ne præfientia ab æterno fuerit: sed certe si ex suppositionis probationes, cum conclus. sect. 3. n. 20. tum sect. 4. a. n. 17. conferantur eas falsas, atque cum his pugnantes esse clarebit, etenim, si futurum, quia tale, supponit, sicut durationem, & æternitatem antecedentem etiam, omnia, quæ in illa præfuerunt omnino, ut præfientia etiam, & præfientia, implicat dari potentiam in re, quæ non alter reipsa est, ad præfientiam impediendam, quin detur reipsa ad præteritum, ut præteritum, & quod præfuerit supponitur, potentia: scilicet ad contingendum duplex contradictorium.

12. Secundo, contingens temporale, & creatum, & proponitur Deo cognoscendum, & iudicandum ex æternitate sua, quam solum copula, ut sic loquar, diuini iudicii concernit, respectu cuius, prout correspondet principio (ut sic loquar) æternitatis diuisibilis, siue possibilis creatæ, siue imaginariæ non potest non contingens, quod ex illo tunc æternitatis iudicatur pro suo hoc tunc esse, non esse futurum, sique respectu illius futurum iudicatur a Deo; atque ideo præfientia eius est & ab Apostolo nominatur. Neque enim solum iudicatur eius existentia a tempore suo, quod essentia sua respectu anterioris illius æternitatis

M m

nitatur

nitatis futurum est separatim, sed, ut suo tempore futuro erit: quare in ipsa illa eius ex tunc scientia, & præscientia ex parte obiecti asseritur, & contingens futurum, & æternitatis, quæ ipsa est antecessio: ergo realis illa posteritas durationis, & futurum, atque æternitatis antecessio contingenti ex parte obiecti asseritur, neque ab ea in eo iudicio abstrahitur ex parte obiecti, atque inter hæc ita realiter, & ut eueniunt, sumpta indaganda est concordia; non autem interea secundum scientiam, & contingentis entitates nudas, & prout à futuritione, & antecessione durandi separatim: sic enim nulla est difficultatis umbra, quæ Philosophos cogeret abstrahere: quemadmodum neque vlla eis in visione obiecti contingentis præsentis difficultatis suborta vniquam suspicio fuit, quæ è sola contingentis posteritatem sua temporaria, & antecessione æternæ præscientiæ adeo illos turbauit: quod si, ita eis acceptis, supponi necessario debet existentia anterior, etiam præscientiæ, ac proinde hæc, ut præterita, atque necessitans ad futurum contingens, ne illam impedire possit, ne fuerit (ut vere, quæ præterita iam, & supposita anteriori duratione necessitat) eius cum libertate contingentis concordia nequit Villareus defendi.

CERTAMEN II.

Alterum concordie præfatæ, & communis principium (quod præscientia ad futurum contingens natura non præcedat, sed potius illud supponat, sequatur, atque ab illo quodammodo pendeat) statuitur.

EX duobus principiis (ex quibus, ut dixi, vera, & communis hæc concordia infallibilitatis diuinæ præscientiæ de contingentibus futuris, cum eorum pro tempore suo contingentia, & libertate omnino penderet) alterum est: solam necessitatem antecedentem naturæ, seu causalitatem quæ in determinatione causæ ad effectum cum illo pro priori naturæ connexa stat, eius libertati, & contingentia obesse in quo principio duo continentur, vnum positium: quod scilicet determinatio causæ antecedenter connexæ cum effectū, & causæ indifferentiam, & subinde futuri contingentis contingentiam abolerat, & libertatem, secundum negatiuum: necessitatem scilicet, quamuis quæ non ita antecedens, sed subsequens sit, causæ indifferentiam, eiusque in futuri appositione exercitium, neutrius libertati, & contingentia obesse in extremo hoc negatiuo Philosophis, Patribus, & Theologis reliquis cum Dominicani Recentioribus Thomistis, eorumque Afflectis aliquibus durum, & ardens certamen est, à nobis cum reliquis prioriori sede contr. 3. dirimendum: ubi huius principij, quoad præteritiones diuinas, tam Dominicanas Thomisticas, quæ Soaristicas examinandas principia sumamus: idcirco tunc lectorem remittimus, qui minus huic nunc supponendo principio credere volet. Alterum vero concordia huius principij est diuinam præscientiam de futuris contingentibus ea causalitate, & natura, nullatenus anteire, neque hæc ab illa Villareus pendere; imo vere diuinam præscientiam, de illis ab eis pro suo tempore positis siue in se apponendis, quasi naturæ priori, tanquam à sui terminatio, vel determinatio quodammodo pendere; quæ etiam de re cum Dominicani Thomistis Recentioribus pugnandum hic est.

2. Erenim Aluarez 2. de Auxiliis d. 16. n. 8. Cabezudo 3. p. q. 62. a. 5. q. sua 2. Concl. 6. Nauarrete controu. 59. Cabrera 3. p. q. 62. a. 1. ad 12. §. 15. Ledesma de Auxiliis d. 2. de scient. dif. 1. dub. 4. Zumel tom. 2. Opusc. dub. 41. §. Hæc eamen solutio vniuersim docent scientiam visionis, siue omnium in tempore futurorum, & faciendorum, etiam contingentium, causam esse: ac proinde ideo futura esse futura, quia à Deo præsciuntur, non autem ideo præsciri

à Deo, quia sunt futura. Hæc tamen sententia adeo aperte communi Patrum videtur aduersari, & contradicere, ut contradicentiam, quoad verumque reliqui Theologi amplectantur. Ita censent De Doctores omnes citati supra pro communi concordia præsentis: item rursus ita etiam supponunt, qui docent voluntatem Dei mediare inter scientiam Dei, quæ causa rerum est, futurarum, & res facturas; inter præscientiam siquidem, & futurum nulla Dei voluntas mediatur, vltima enim ad futuri exitum requiritur ante prævisionem eius est: immo recentium Thomistarum sententia necessario supponitur, ut medium, ac determinatum ad futurorum præscientiam: atque etiam, ut formale constitutum futuritionis, ut ex eorum aliquibus vidimus q. 5. cert. 1. qui vero voluntatem Dei ita mediare inter scientiam, quæ causa futuri est, & ipsam futuram aiunt, hi sunt S. Tho. q. 2. de veritat. 14. Agid. & Argem. in 1. d. 38. q. 1. art. 1. Durand. q. 1. num. 7. Richard. art. 1. q. 2. Carthus. q. 1. circa fin. Hugo Victorin. in Epist. ad Rom. 2. 17. Secundo supponunt: scientiam visionis non esse causam rerum, qui cum docent scientiam Dei, quæ causa rerum futurarum est se sola non causare illas nisi ei accedat voluntas, adiungaturque beneplacitum diuinum approbans futuri effectum vel scientiam, quæ ad oppositum eius, quod faciendum est, atque adeo non fiet, indifferentiam determinet: visioni vero, seu præscientiæ futurorum nulla Dei voluntas accedit, siue succedit sed ad illam supponitur: neque opus est, ut fiat, quod fore præscitur, siue ut eius indifferens futuri & non futuri præsentatio determinetur, cum sit determinate futuri præscientia, & præsentatio; sed solum scientia simplicis intelligentiæ, quæ indifferenter extrema opposita præsentat, ita faciendâ quam non faciendâ. Ij vero sunt S. Tho. proxime & in 1. d. 38. q. 1. a. 1. & 1. p. q. 14. art. 8. corp. 1. cont. gent. c. 66. n. 2. & de verit. q. 6. art. 3. sub init. Magister in 1. d. 38. c. Hanc igitur. Alexand. 1. p. q. 24. m. 2. Albert. qu. 61. m. 2. corp. & ad 2. 3. & 5. ij etiam qui scientiam causam rerum aiunt, quia voluntatem dirigunt, cui prosequendum proponit scilicet S. Thom. 1. p. q. 19. a. 4. ad 4. & q. 25. art. 4. Albiz d. vlt. de scientia lect. 6. num. 2. §. Diff. illor. mibi, & omnes Doctores: ad id autem, quod factum præuidetur, præuisio nequit voluntatem dirigere.

3. Hæc autem probant scientiam visionis, seu præscientiam futurorum contingentium non esse eorum causam, sed solum simplicis intelligentiæ scientiam, quæ sola voluntatem dirigunt indifferenter proponens, ut ex oppositis eligat, ac determinet faciendum, ac proinde non, nisi voluntatis subiectione accessu, & mediatione causat. Hæc autem altera pars tantum principij hic statuendi, est expresse & in terminis tradita à Greg. Arim. in 1. d. 38. q. 2. a. 3. col. postremis. Capreol. d. 35. q. 2. art. 2. col. vlt. ad argum. contr. 3. concl. Bellarm. 4. de gratia & lib. arbit. c. 13. post med. Molina 1. p. q. 14. a. 13. & 17. §. Huius ita explicari, Valent. ibid. pun. 8. §. Hic tamen rationibus, med. Valquez ibi comm. art. 8. §. 2. & 3. & d. 68. c. 6. d. 69. c. 2. Lessius de gratia eff. c. 3. n. 24. Albert. tom. 1. q. 1. Theol. ex 4. principio Philo. d. 2. §. Sed mibi videtur: Soar. 1. de Auxiliis c. 13. n. 15. & lib. 3. de attributis c. 4. n. 10. & 1. de gratia Prolog. 2. c. vlt. & 1. de consensu Dei c. 13. n. 15. Conimbr. in 1. Periherm. c. 8. q. vn. a. 4. Iustin. in c. 8. ad Rom. ad id, quod præscituit, Periculus d. 2. 1. ad eum locum, & reliqui eius loci interpretes. Fonseca 6. Met. c. 2. q. 4. Mascareñas de Auxil. d. 2. p. 6. n. 13. Diotal. Opusc. de scient. cond. c. 6. propos. 6. de futuris contingent. Trigol. in S. Bonau. 1. p. q. 10. art. 4. dub. 3. ad 3. sibi quæ contradiens Zumel 1. p. q. 14. a. 8. q. sua vn. præcipue concl. 4. & ad arg. Alarcon, tract. 2. d. 5. sect. 4. concl. 5. a. n. 8. Herize d. 10. c. 1. Ruiz d. 15. sect. 4. Palqualigus d. 24. sect. 2. nu. 20. concl. 7. cui non aduersatur octaua eiusdem conclusio: quoad vtramque vero partem principij hic statuendi scilicet scientiam visionis, siue præscientiam futurorum, præsertim contingentium, causam rerum non esse, sed è contra futura contingentia, quasi natura ad sui ipsorum præscientiam supponi hancque ab illis, licet non rigorose, aliquo tamen modo, tanquam à terminatio, & determinatio pendere præter Doctores certe, 1. datos citatis locis pro communi concordia præsentis docent expresse Magist. in 1. sentent. d. 38. cap. Hanc igitur. Hugo Victorin. quæst. 217. in epist. ad Rom. S. Thom. 1. p. quæst. 14. a. 8. ad 1. Alex. 1. p. q. 24. m. 3. Albert. quæst. 61. m. 3. S. Bonauent. in 1. d. 38. a. 1. quæst. 2. qui omnes à futuro

cito nomen, & rationem causae respectu praescientiae sui merito reiciendam obseruant; licet illud, quia à Patri- bus recitandis vitarum, videatur sonare: idcirco nos re- strictius particulis *quodammodo*, & non stricte nomine causae in futuris respectu praescientiae, & dependentiae huius ab his vii sumus: quia, quoad intrinsecum repraesentationis futurorum à suo primario obiecto Deo totum omnino adaequare habet, quod habet, dum acta, & futura illa sunt, & repraesentantur; licet nisi essent non reprae- sentarentur, vt vidimus.

4. Tradiderunt principium hoc Ecclesiae Patres con- stantissime Iustin. Martyr q. 58. ad gent. vt causa peccati, Adami & Angelorum, notam à Dei praescientia diuer- tat: [Causa non est eius, quod futurum est, praenotio; sed, quod futurum est, causa est praenotio. Neque enim praenotioem sequitur, quod futurum est, sed quod futu- rum est praenotio:] Hieron. in c. 26. Hierem. [Illud, for- sitan, maiestati diuinae non conuenit (proprie, & stricte) sed nostro loquitur affectu, vt liberum seruetur arbitrium: ne ex praescientia cogatur facere, aut non facere. Non enim ex eo, quod Deus scit futurum aliquid, idcirco futu- rum est; sed quia futurum est Deus nouit, quasi praescius futurorum:] & in 2. Ezech. ad id [Si forte audiant: lo- quitur autem haec Deus ambigentis affectu, vt liberum ho- minis seruetur arbitrium: ne praescientia futurorum mali, vel boni immutabile faciat, quod Deus futurum nouerit. Non enim, quia illa futura cognoscit necesse est nos fa- cere, quod ille praesciuit; sed, quod nos propria volun- tate sumus futuri, ille nouit futurum, quasi Deus,] & Dia- logo 3. aduers. Pelag. [Nec enim ideo peccauit Adam, quia Deus hoc futurum nouerat; sed praesciuit Deus quod ille erat propria voluntate facturus.] Orig. 7. in epist. ad Rom. ad id c. 8. [Quos praesciuit, ita ait, in praescientia Dei (scilicet propria, & absoluta), neque salutis, neque perdi- tionis nostrae causa constitit: quia, non propterea erit ali- quid, quia id scit Deus futurum; sed quia futurum est sci- tur à Deo antequam fiat. Nam, est fingamus Deum non praescire aliquid futurum, sine dubio erit. Et statim fere. Non, quia Prophetae dixerant, idcirco prodidit Iudas, sed quia futurum esset proditor, ea, quae ex nequitia suae propo- sitio gesturus praedixerunt Prophetae.] Et 2. cont. Celsum vers. med. [Celsus putat, quod aliquis praescius praedixit, ideo fieri, quia praedictum est; nos vero hoc non creden- tes animus, non praedictorem causam esse futuri; sed futu- rum illud, quod omnino euenturum erat, etiam nemine praedictante, praecognitori causam praedictandi praebuisse.] Damascen. Dialog. contra Manich. pag. antepenult. [Deus ea, quae voluntarie à nobis futura sunt, hoc est ea, quae in voluntate nostra sita sunt, nimirum virtutem, ac vitium, praesciens, ea deum praesciuit, quae in arbitrio nostro minime consistunt: ac quidem vis praesciens à nobis causam haudquaquam habet; at vero, vt ea, quae facturi sumus praesciat Deus, à nobis proficiscitur: est quidem praescientia Dei vera, & inuolabilis: verum ipsa nequa- quam est causa cur omnino fiat quod futurum est; quin potius, quia hoc, vel illud facturi sumus, idcirco praeno- scit.] Sicut Medicus praenoscit morbum quem non cau- sat, id quod medio circiter dixerat, *Praenotio diuina causa haec est, quod ita futurum erat.*

5. Augustinus inter alia, quibus Dei praescientiam cum libertate, tam bonorum, quam malorum operum nostrorum conciliat, 5. de Ciuit. cap. 10. ita scribit: [Ne- que enim ideo peccat homo, quia Deus illum peccaturum praesciuit: imo ideo non dubitatur ipsum peccare, cum peccat, quia ille cuius praescientia falli non potest non fa- tum, non fortunam, non aliquid aliud, sed ipsum peccatum esse praesciuit, qui, si nolit, omnino non peccat: sed si peccare noluerit; etiam hoc ille praesciuit:] quia vi- que eius peccati in tempore suo positionem, vel negatio- nem praescientia alterutrum expectat, & supponit: si enim posito praenouit, & non posito, non illud, sed oppositum praenouit: eadem conciliationi insistent 3. de lib. arbitrii. c. 2. & 3. ita exemplo praescientiae nostrae de futuris, & memoriae praeteritorum eam explicat: quia aequae praescientiae Dei futura contingentia non causat, sed potius supponit, atque nostra praescientia illa supponat, ac memo- ria supponat praeterita, quia ea vultariis causant: eius verba sunt: Si tu praescires peccatum esse aliquem, non esset necesse, vt peccaret, neque ipsa praescientia tua pec- catum

care eum cogeret, quamuis sine dubio peccaturus esset: non enim aliter futurum esse praescires: ita Deus nemi- nem ad peccandum cogens: praedidit tamen eos, quia pro- pria voluntate peccabunt,] ac ex memoriae praeteritorum similitudine ait: *Sicut tu memoria tua non cogis facta esse, qua praeterierunt: sic Deus non cogit praescientia sua, qua facienda sunt:* quia utique aequae ad praescientiam sup- ponuntur futura, & facienda, atque ad memoriam praete- rita, & sine t. 3. *Non igitur per Dei praescientiam mihi po- testas admittitur, qua propterea mihi certior aderit, quia ille, cuius praescientia falli nequit, ad futura mihi esse praesciuit:* cuius rationem dedit ipse Augustinus. 26. con- tra Iulianum c. 4. dicens: *Tam non possunt futura non fieri, quam non esse facta praeterita: quoniam non est in Dei voluntate, vt eo sit aliquid falsum, quo verum:* quia aequae utroqueque verum in se eorum esse aliquando, siue antea, siue postea supponitur, vt praeterita sunt, vel futura. Et tract. 53. in Ioan. inter init. & med. de diuinat. peccati ludaeorum. [Fecerunt ergo peccatum ludaei, quod eos non compulit facere, cui peccatum non placet: sed facturos esse praedixit, quem nihil latet: & ideo, si non malum, sed bonum facere voluissent non prohiberentur; & hoc factu- ri praediderunt ab eo, qui nouit, quid sit quisque factu- rus:] perpende, *quem nihil latet*, ubi obiectum supponit- tur: ex quo infert oppositum potius, si foret, à Deo praeu- idendum, vt probet non cogi, neque causari à praescien- tia futurum, aut oppositum impediri antecedente con- tingens: vt dixerat c. 15. de praedestinat. & gratia eadem respondens difficultati in praescientia peccati Pharaonis. [Respondetur, inquit] Dei praescientiam non cogere ho- minem, vt talis sit, qualem praesciuit Deus: sed praescire talem futurum, qualis futurus, quem, si cogeret Deus hoc utique cogeret, quod non est. Porro, si hoc praesciret, praesciret futurum, quod non est:] quibus verbis, sicut, & aliis recitatis supra coactionem opponit potentiae ad non peccandum, seu, vt idem est, quod impotentia abso- lute non peccandi, atque absolute necessitati ad peccan- dum aequiualem, quam impotentiam non peccandi ab- solute non fuisse impostam à diuina praescientia certa & infallibili. Respondet ibi; non autem strictae coactionem viurpat, quae absolutam impotentiam, & necessitatem ar- bitrii ad oppositum non affert. Secundo illud: *talis, & qualem*, significat diuinam praescientiam à futuro peccato determinationem: postremis vero verbis rationem con- cordiae cert. 3. efformandam acutè pressit.

6. Concilium Valentinum III. anno 855. sub Lothar. Imperat. c. 2. Profess. fidei ait: [Neque prorsus vili malo praescientiam Dei imposuisse necessitatem, vt aliud esse non possit: sed quod ille futurus erat ex propria volun- tate, ille sicut Deus, qui nouit omnia, antequam fiant, praescit ex sua omnipotentia, & incommutabili maiesta- te.] Ecce illis, *quod illis, futuris erat*, suppositionem peccati, vt ab omniscio, & incommutabili Deo, nec de- nuo in tempore illud agniture ex aeternitate praesciatur; antea vero à Dei praescientia futurum non neces- sari, neque causari. Athanas. serm. de passione longe à med. [Neque inferantes Prophetis ista contra Christum ausi (Iudaei) sunt; sed suo ipsius studio sponte, volentes- que patrauerunt, vt non Propheta istarum rerum author sit, aut causa, sed ipsorum voluntas: quin potius ipsi in causa fuerunt, vt talia de ipsis Prophetae praedicarent: si- quidem prophetae proprium est futura prospicere, & in eo non hallucinari: hominum autem proprium est agere, quod velint:] subdit autem, e nostra praesentium visione exemplum: [sicut oculis conuenientes in contuendo non fallimur, neque aliter videmus, & aliter res agitur: ita quoque Prophetae futura, & praesentia cernebant, verum- que cernebant oportebat fieri: & ea quae fiebant non po- terant non videre. Rursum, vt ea, quae nos oculis nostris conspiciamus necesse est omnino esse, cum ea, quae sunt, sub conspectum veniant; neque fieri potest, vt aliter sint, quam à nobis videntur: ita quoque, quae à Prophetis pro- spiciebantur,] quibus aequae ad praescientiam supponi fu- tura, atque ad visionem praesentia, atque ideo non posse aliter esse, atque praediderunt aperte tradit, & ad citro exemplo prophetiarum de B. Virg. concludit: adhuc ad rem praesentem aptius. [Non enim eo, quod scripta erant, ideo euenierunt; sed quia erant futura omnino, ideo certo praedicta sunt.]

7. Consonat Chrysostom. homil. 60. in Matth. col. 7. ad id c. 18. *Necesse est, ut veniant scandala.* Necessitatem hic dictam non esse antecedentem contrariam libertati, & potestati arbitrij ad scandala vitanda, ex qua hæc contingentiam sortiuntur, his statuit: [Cum autem necessitatem sic dicat, non quia voluntas libertatem potestatemque liberi arbitrij tollat: nec, quia necessitati rerum humanam subiciat vitam, hoc dicit, sed quod omnino venturum est pronuntiat.] Scilicet, & ante, & independentem potestate: & post multa in sententiam eandem hæc subdit col. 2. ad rem præsentem illustrata. [Non ergo prædictio ipsius scandala inducere putanda est. Non enim, quia futura sunt scandala prædixit, idcirco veniunt; sed quoniam omnino ventura erant idcirco prædixit. Non enim fierent, si nollet ea ex cogitare nequam homines, atque pestiferi; quod si ventura non fuissent, nec ipse futura prædixisset: ventura vero erant, quia multi erant graviter aegrotantes, qui noluerunt non agere maligne; & ipse, quod futurum erat, prædixit; sed si illi curari fuissent (quispiam dicit) ac nemo esset, qui scandala faceret, nonne hic sermo falsitatis crimine teneretur? certe, si curati, sanarique omnes voluissent, non dixisset: necesse est scandala venire; sed, quia sua sponte incurabiles futuros prospiciebat, ideo ventura omnino prædixit.] Cyrill. 11. in Ioan. c. 21. accinit ita: [Non enim, quia scriptum est de Iuda, quod periturus esset, propterea eo nequitia processit, ut paucis argenteis pretiosum Christi sanguinem traderet; verum, quia malignitate sua periturus omnino erat, idcirco id omnino futurum scriptura prædixit, quam fallum quidquam dicere impossibile est.] Et 9. in Ioan. c. 10. fin. [In scripturæ auctorem culpa reducere videtur: siquidem, ut adimpleretur scriptura, vi quædam mala commiserint: sed quis adeo rationis, ac mentis inoplerit, ut scripturam S. Spiritus peccandi causam attulisse homini nunquam credere possit? non ergo, ut impleatur scriptura, nec ista de causa facta sunt a quibusdam, quæ scriptura prædixit; sed contra: quia ita nonnulli sponte facturi erant, idcirco præsciens Spiritus Sanctus futura prædixit.]

8. In eandem sententiam scripsit Epiphani. lib. 1. hæc col. 38. post med. *Non quia prædixit scriptura facinus, sed, quia facturi eramus, prædixit scriptura, propter Dei prævisionem.* Inferius: *Non, quia dixit scriptura Iudæ crucifixerunt, & Iudas prodidit Salvatorem; sed, quia traditurus erat Iudas, & Iudas crucifixuri, ea de causa scriptura prædixit.* Euseb. 6. de præp. Evangelica circa med. præsentem versans concordiam sic facit, [Quemadmodum, si quis temeritatem alicuius hominis peripexerit, & quia ignorantem eum cognoverit, propter temeritatem eius non dubitet periculosa eum ac lubrica aggressurum itinera, in quibus lapsus misere iacebit, non effecit hunc ipse temerarium hominem lapsurum: sic Deus cum vniuersalique voluntatem prævideat, hunc perperam, illum recte acturum non ignorat. Non ergo præcognitio futurorum causa.] Post pauca: [Dicam etiam absurdum multis forsitan videatur, id quod futurum est causa est, ut Deus euenturum illud prævideat. Non ergo ideo fit, quia præscitur; sed quia futurum erat præscitur:] infra: [Non enim dicimus, quia proditor Iudas præsciebatur, necesse fuisse ipsum prodere: si sic enim esset, non vituperaretur ab his, qui proditorum præviderunt; vituperatur autem: nimirum, quia perussit, & etiam non prodere.] Ac post, [Si contingat Iudam prodere præscitur: cum ergo hæc duo contingentia sint, & potestas in Iuda sit, Deus præscientia sua prævidet, quod à Iuda eligetur, neque præscientia Dei ex contingentia necessaria fiet proditio; ut, si ponamus Deum secum loqui: possibile est Iudam proditorem fore; sed contrarium quoque possibile est, quamvis autem utrumque possibile sit, ego tamen video proditorem:] Anselmus c. 1. concordæ col. 2. hoc ipsum his docuit: [Cum dico: si præscit aliquid necesse est illud esse futurum, idem est, ac si dicam: si erit ex necessitate erit: sed hæc necessitas non cogit, aut prohibet aliquid erit, aut non esse; ideo enim, quia ponuntur res esse dicuntur ex necessitate esse; aut, quia ponuntur non esse affirmantur non esse ex necessitate: non, quia necessitas cogit, aut prohibet rem esse, aut non esse. Nam cum dico: si erit ex necessitate erit, hic sequitur necessitas, quæ rei

positionem non præcedit:] quibus docet præscientiam cuiusque necessitatem non præcedere, sed sequi potius futurum, quod ideo futurum est, necessario etiam, cum præscitur, ex eo, quod futurum est: datis insuper exemplis utramque necessitatem, & antecedentem, & consequentem illustrans, subdit: [Hæc necessitates (consequentes) quas solum in præscientia etiam agnoscit:] facit voluntatis libertas, quæ prius, quam sit, eas cauere potest. Hæc omnia Deus qui scit omnem veritatem, & non, nisi veritatem, sicut sunt spontanea, vel necessarij vident, & sicut vident, ita sunt. Hæc ergo consideratione palam est, quia sine omni repugnantia, & Deus præscit omnia, & multa sunt ex libera voluntate, & antequam sint, fieri potest, ut nunquam sint: & tamen, quodammodo, sunt necessitate: quæ necessitas ut dixi descendit de libera voluntate:] Et c. 2. post med. *Quadam præscita, & prædestinata, non eueniunt ea necessitate quæ præcedit rem, & facit, sed ea quæ rem sequitur.* citam doctrinam insistens. 2. *cur Deus homo*, c. 18. eadem med. distinctione hæc necessitates antecedentis, & consequentis rursus tradita, & explicata subiungit. [Hæc sequente, & nihil efficiente necessitate, quoniam vera fuit fides, vel Prophetia de Christo: quæ ex voluntate, non ex necessitate, mortuus erat, necesse fuit ut sic esset: ideo enim necessitate fuerunt, quia futura erant:] & in elucidario fere med. difficultati de præscientia ita respondet: [Omnia, quæ futuri homines erant facturi Deus futura præscit: non tamen sua præscientia aliquam necessitatem intulerunt, cum suam voluntatem explebant.] Beda com. 8. qu. 13. Variat. post med. [quid ergo: cogit nos Deus, ut mali sibi videremur ab æterno? ablit. Nam potius nos cogimus cum, ut nos malos videret:] Caudentinus Brixialis. Episcop. [serm. 3. de manducat. agni Paschalis post medium de crudelitate Synagoge in Chistum prædicta ait:] [Nec ideo factum est, quia prædictum erat: sed ideo prædictum est: quia futurum erat, ut per scientiam suam Deus in his, quæ per libertatem arbitrij hominum futura erant, ostenderet. Hugo Victorin. 1. de Sacram. p. 2. c. 2. 2. vltim. med. [Possibile est non fieri, quod futurum est: & si non fieret, quod possibile est non fieri, nunquam futurum fuisset, nec prædictum:] quod, quia fieri, & futurum semper est, & prædictum est.] Et cum obieisset casu inde posse præscientiam, & providentiam respondet ita: [Quod si mutaretur euentus (quod fieri potest) neque mutaretur, neque casu: prout providentia: quia hoc fieri omnino non potest; sed potius nunquam fuisset prædictum, quod nunquam fuerat futurum: & constaret providentia in eo, ut non fieret: si aut modo consistit in eo, ut fieret: non mutata, ut post aliam alia esset, sed ut nunquam alia esset.] Consonant omnino quæ c. 17. 16. 17. & 18. eiusdem questionis & citata q. 217. ad Rom. scripta.

9. Id ipsum alio discursu Patres supponunt, & docent, cum ideo ex æternitate cognosci à Deo futura nostra contingentia aiunt, quia æternitas (qua Deus, non autem tempore nostro, illa cognoscit, & indicat) tota quoad intrinsecum sui, ut pote indivisibilis, eis futuris coexistit, eique toti illa sunt præsentia, nunquamque proinde præterita & futura respectu illius: indeque ex præscientia Dei nullam contingentibus necessitatem eorum libertati adversam defendunt: cuius discursus, & concordia ea aperta ratio est: quod si quæ præsentium contingentium visio, siue humana, siue diuina eorum libertati non officit, quia ea non causat, sed supponit: ita neque futurorum præscientia Dei cuius æternitati, æque præsentia sunt futura, & præterita, æque præsentia sunt, quæ pro nunc nostro actui de præscit coexistunt: ac proinde æque, æque hæc, ad sui præscientiam supponuntur, atque ab ea non causantur: ita scripserunt in primis Boëtius 5. de consol. profa 6. ubi præmissa distinctione necessitatis in simplicem, siue antecedentem, & conditionis, seu consequentem, siue ex suppositione, quod res sic, sic facit: [Quod enim quippe nouit, vere scilicet aliquem gradientem id esse aliter, quam notum est, nequit, sed hæc conditio minime secum illam simplicem trahit. Hanc enim necessitatem non propria facit natura, sed conditionis adiectione. Nulla enim necessitas cogit incedere voluntate gradientem; quamvis eum tantum, cum gradientur, incedere necessarium sit. Eodem igitur modo, si quid providentia præ-

scens videt, id esse necesse est, tamen nullam habere naturæ necessitatem. Atqui Deus futura, quæ ex arbitrij libertate proveniunt præscientia contemnit. Hæc igitur ad incertum relata diuinum necessaria sunt per conditionem diuinæ notionis (cui præsentantur sicut nobis præsentia:) per se vero considerata absoluta naturæ suæ libertate non definitur:] superius eadem ratione, & similitudine suppositionis præsentis obiecti ad sui visionem vsus fuerat primo his verbis: [Scientia quoque eius omnem temporis supergressa motionem omnia, quasi iam gerantur simplici cognitione considerat:] post pauca: [quid igitur postulas, ut necessario fiant, quæ diuino lumine lustrantur: cum, nec homines quidem, necessitas faciant esse quæ videntur: nam enim quæ præsentia certis aliquantibus necessitatibus addit intuitus? atqui, si est diuini humanique præsentis digna collatio, uti vos vestro hoc temporario præsentis, quædam videris, ita ille omnia suo cernit æternis:] Iterum post pauca: [sicui vos, cum pariter ambulatis in terra hominum, & oriri in cælo solem videris, quoniam simul vtrumque conspectum discernitis: & hoc voluntarium, illud esse necessarium iudicatis: ita igitur cuncta dispiciens diuinus intuitus qualiter rerum minime perturbat apud se quidem præsentiam: ad conditionem vero temporis futurorum:] Quam sententiam ex Boetio transcribere Burchardus lib. 20. c. 21. & Iuo p. 17. c. 23. ex quibus, & Gratianus 23. q. 4. post caput Valentinæ 23. tanquam Augustinianam, cum tamen Augustini verba, adhuc impositio ipsi lib. de prædest. (qui ei sententia fuit) non sint. Boetium tamen ad rem præsentem interprecatur eius Commentator Raymundus Palasius q. 1. ex Gratianis.

10. In idem argumentum scribit Leo Magnus serm. de pal. c. 2. [cum omnia, quæ in Christum ludæica admittit impietas tanto ante prædicta sunt, ut non, tam de futuris, quam de præsentibus i propheticis sermo contextus: quid aliud nobis, quam sempiternarum dispositionum Dei incommutabilis ordo referatur? apud quem, & discernenda iam diiudicata & iudicata, & futura iam facta sunt.] Beda: post primo data supra statuta rerum præsentia, & socientia æternitati Dei: Si ergo in conspectu eius semper sumus, & præsentialiter nos videt, quales aut ex ipso futuri effemus in benum aut non ex ipso, sed ex nobis futuri effemus in malum non inconueniens fuit. Indeque post pauca nostrorum actum libertatem cum præscientia, & prædestinationis certitudine, & infallibilitate concordat verbis secundo loco ex ipso recitatis supra Gregor. Mag. 22. Moral. c. 23. alias 24. [Deo futurum nihil est, ante cunctos oculos præterita multa sunt, præsentia non transierunt, futura non veniunt: quippe, quia omne quod nobis fuit, & erit in eius prospectu præteritum est, & omne, quod præteritum, scire potest, potius quam præscire.] Post pauca: [In illo enim, nec præterita, nec futura reperiri queunt; sed cuncta mirabili immutabiliter durant: & quæ in seipsis simul omnia assistunt, nihilque in illo præterit, quod transiit: quia in æternitate eius modo quodam incomprehensibili cuncta volumina seculorum transeuntia manent, currentia stant.] Nemes. Episc. Emilian. c. 4. de natura hominis: Deo futura, tanquam præsentia sunt. Damasc. ubi supra. Deus enim, qui futurus erat, tanquam iam ortum intueri, &c. Hieron. post data ex Dial. 3. aduers. Pelag. habet: Nos, ut homines tantum de presentibus iudicare illam, cui futura iam facta sunt, de fine rerum non de exordio ferre sententiam. August. 15. de Trinit. c. 7. post med. [Quis potest istam sapientiam, qua nouit Deus omnia, ita, ut neque ea, quæ dicuntur præterita, ibi præterant, neque ea, quæ dicuntur futura, quasi desint, expectentur, ut veniant: sed & præterita, & futura cum præsentibus sint cuncta præsentia, &c.] Vnde vnum omnium tanquam præsentium diuinum intuitum esse docet. Propter de præsentia concordia agens 2. de vocatione gent. c. 34. proposita difficultate respondet, sed, qui se ingeniose hoc arbitrantur, opinari, non intelligunt scientiam Dei quæ, & præterita, & præsentia, & futura com. l. & tunc, tempore non tenent: & tam in conspectu eius adsunt ea, quæ gerenda sunt, quam illa quæ geruntur, aut gesta sunt: subditque futura esse æque immutabilia. Mirro in eandem sententiam plura Patrum testimoniis danda posita.

CERTAMEN III.

In idem principium, Philosophum, Scholasticos, & rationem conspirasse.

1. Constat idem principium ex Aristotele Periherm. c. 8. post med. Non enim (ait) quia affirmatio dicta est, aut negatio ideo erit, aut non erit, neque magis, si post annos centies centum, quam quantumcumque post tempore, fore, aut non fore dicatur. Vbi generatim de omni præscientia, & prædictione futuri ac non futuri (sub qua diuina etiam coercetur) locutus est, atque eius futuritionem, aut non futuritionem ab ea causari negauit: rationemque vniuersalem subiunxit, (quod scilicet futuri præcogniti, de quo agebat, necessitas ex suppositione ipsius futuri solummodo & consequens sit) his verbis: [Necesse quidem est, id quod est, tunc, cum est, esse: & id quod non est, cum non est, non esse: verumtamen, aut omne, quod est, esse; aut omne quod non est, necesse non est. Non enim idem est omne quod est necessario esse, cum est, & simpliciter necessario esse: & de eo, quod non est simili modo: & in contradictione etiam ratio est eadem.] Eidem principio ad præsentem, & similem in prædestinatione concordiam ex Anselmi doctrina recitata certam. 2. adherere constanter Magist. in 1. d. 38. fine & d. 39. s. Hic ponitur, d. 40. s. verumtamen, vltus distinctione sensus compositi, seu coniuncti, & diuisi, seu disuncti, omnem in præscientia, & prædestinatione nostrorum actum necessitatem antecedentem auersatus, solamque consequentem, siue ex suppositione, quod sit, admittens. Et d. illa 38. Præscit Deus, & prædicat, etiam, quæ non est ipse facturus, sicut præscit, & prædicat infidelitatem Iudæorum, sed non fecit: nec ideo quia præscit ad peccatum infidelitatis cogit: nec præscit, nec prædicat eorum mala, nisi essent ea habituri: quia sola merita illud præscit, non beneplacito auctoritatis. Quæ ratio inanis esset, si præscientia (quam admittit) futura causaret, ac non potius illa supponeret, ut præmereret. & fule Alexander 1. p. q. 24. memb. 5. Mag. Alber. quest. 61. memb. 8. certam. 4. recitandi, speciatimque de præscientia præsentis concordia: Richard. in 1. d. 39. a. vi. q. 6. corp. med. hæc habet. Secundum Anselmum lib. de concord. & c. [Est duplex necessitas vna præcedens, quæ facit rem esse, & vna sequens, quæ nihil cogit esse. Loquendo de prima necessitate non est verum, quod omnia futura de necessitate eueniunt: sed loquendo de necessitate secunda omnia futura de necessitate eueniunt: quia illa necessitas non plus dicit, nisi necessariam consequentiam euentus rei ad suam futuritionem, & Dei præscientiam: & certam tamen est, quod ista consequentia est necessaria: Hoc est futurum: ergo eueniet: & hoc est necessarium: Deus præscit, quod hoc eueniat: ergo eueniet: sed quia possibile est, ut aliqua futura nunquam fuerint futura (scilicet contingentia) ita possibile est, ut nunquam fuerint præscita.]

2. His negat præscientie Dei antecedentiam primo. Secundo ad eam futura supponi ac provide ab eis pendere, solumque necessitatem consequentem futurorum inducere, quæ est necessitas ostendi, cum sunt: quæ omnia ex Richardo relata per silentium approbat Carthusianus in 1. d. 38. qu. 2. post medium; nec, quoad diuinæ præscientie contingentiam de nomine (vbi ex licendis patet) cum illo deceret. Consonat A. gentina in 4. d. 40. 43. ad 8. eandem esse necessitatem antecedentem Anselmi, atque simplicem Boetij, & consequentem illius, atque huius conditionalem: cuius vocibus prædestinationis, & præscientie certitudinem cum futurorum contingentia, & libertate conciliat speciatim circa præscientie concordiam, sic fatuit: [No plus virtute illius consequentia potest inferri, nisi quod Petrus saluabitur eo modo quo Deus præuidit seu præscit esse saluandum: sed Deus præuidit Petrum sua libera voluntate bene uti gratia sibi collata, & suis virtutibus, & meritoris actibus vitam æternam]

eternam libere promereri: sequitur ergo conclusio, quæ est consequens ex supradicto antecedenti, quod Petrus saluabitur, & contingeret. Conciliat ergo necessitatem consequentiam à præscientia futuri contingentis ad huius existentiam, & futuritatem contingentem, & liberam, ex eo solum, quod ad Dei prævisionem bonus gratia vult in virtutibus, & actibus meritoris existens in se, & futurus libere, & contingenter prævideatur: ac proinde ad diuinam scientiam supponatur, non autem sequatur eius intrinsecam necessitatem: id quod eiusdem doctrinæ d. 41. a. 1. & 2. admittenti prædestinationem, & reprobationem formaliter oppositam ante præuisa absolute merita minime aduersatur, vt controu. 4. videbimus, etsi aduersari iudicet Ruiz d. 33. sect. 6. n. 7.

3. Pro eodem principio stat apertus, & constans S. Thom. vbique, atque ex eo concordiam præsentem statuit q. 2. de veritat. art. 2. ad 2. sic scribit: [Contingens refertur ad diuinam cognitionem, secundum quod ponitur esse in rerum natura: ex quo autem est, non potest non esse tunc, quando est, quia quod est necesse est esse quando est, vt in 1. Periherm. dicitur, non tamen sequitur, quod simpliciter dicatur necessarium, nec, quod scientia Dei fallatur, sicut & visus meus non fallitur dum video Petrum sedere, quamuis hoc sit contingens, & ad 3. contingens pro tanto dicitur necessarium secundum quod est scitum à Deo, quia scitur ab eo, secundum quod est iam præsens, non secundum quod futurum est: nec ex hoc aliquam necessitatem fortitur, vt dici possit, quod necessarium eueniet, eueniens enim non est nisi eius quod futurum est: quia id quod iam est, non potest non euenire.] Ad 4. vero habet: *Refertur res ad Dei cognitionem secundum quod est in sua præsentia*: Ex quibus potestem constat illud, quod dixerat non cognosci futurum à Deo, vt futurum, sed, vt iam præsens, intelligi debere eomparatione æternitatis, quia Deus cognoscit, & iudicat de temporariis, cui nihil temporis decurrit, vel præterit, vel succedit, cum indiuisibilis tota æternæ simul sit; non vero relate ad tempus, & durationem Deo extrinsecam, qua temporaria durant, prætereunt & succedunt: etenim relate ad tempus futura in sua præsentia à Deo cognosci docet, ac proinde futura, nec in se præsentia, vt statim ex responsione colligimus, quæ est eius ad 7. Secundo, ex his locis constat: S. Thom. inde concordare necessitatem præscientiæ cum contingentia futuri, quia ea necessitas non antecedens, sed consequens est ipsum futurum, ortaque ex eo, quod futurum est; siue pro suo tunc, præsens, sua æternitate à Deo videtur, & id, quod pro aliqua duratione est, implicat non esse, quando est. Aperte ergo docet futurum ad præscientiam supponi, non autem ab ea esse futurum: alioqui præscientiæ necessitas non esset consequens, sed antecedens futurum, cuiusque libertatem euerteter iuxta S. Thom. Patres, & Scholasticos dandos certam. 4.

4. Eidem concordia, & principio insitit ad 7. verbis hinc. [Quamuis res in seipsa sit futura, tamen secundum modum cognoscens est præsens, & ideo magis esset dicendum: si Deus scit aliquid illud est, quam hoc erit: vnde idem est iudicium de ista; si Deus scit aliquid hoc erit: & de hac: si ego video Socratem currere Socrates currit: quorum vtrumque est necessarium cum est:] item 1. p. q. 14. a. 13. ad 2. [Si dicam: si Deus scit aliquid illud erit, consequens intelligendum est, prout subest diuinæ scientiæ: scilicet, prout est in sua præsentia: & sic necessarium est, sicut antecedens: quia omne, quod est, dum est, necesse est esse.] Eodem modo & sententia cum libertate contingentis futuri, necessitatem præscientiæ conciliat ad 4. sine, quia illud esse pro sua duratione supponit, & omne, quod est quando est, necesse est esse: ac proinde consequens solum necessitas est, non antecedens futuri libertati repugnans: eandem doctrinam reperit, & confirmat a. 12. corp. post med. [Sicut visus noster non fallitur videns contingentia, cum sint præsentia, & tamen ex hoc non remouetur, quin illa contingenter eueniant: ita Deus infallibiliter videt omnia contingentia, quia sibi non sunt futura, sed ea inspicit esse tunc, quando sunt.] Et qu. 16. de malo art. 7. ad 15. rem exemplo eodem fufius explicato illustrat. [Sicut inquit se habet diuinæ scientia ad futura contingentia, sic se habet oculus noster ad contingents, quæ in præsentia sunt. Vnde, sicut certissime vi-

demus Socratem sedere, cum sedet; neque tamen propter hoc sequitur, quod sit simpliciter necessarium: ita etiam ex hoc, quod Deus videt omnia, quæ eueniunt in seipsis, non tollitur contingentia eorum.] Et in 1. d. 40. q. 3. corpore sine [Adæquatio scientiæ (diuinæ) ad rem attenditur, non secundum quod est in causis, in quibus est, vt possibile, futurum, sed ad ipsam rem, secundum quod habet esse determinatum, prout est præsens, & non futurum.] Et 1. cont. gent. c. 67. vers. fin. [Si vnumquodque à Deo cognoscitur, sicut præsentia vifum sit, necessarium erit esse, quod Deus cognoscit: sicut necessarium est Socratem sedere ex hoc, quod videtur sedere. Hoc autem non est necessarium absolute, veluti à quibusdam dicitur necessitate consequentis & sub conditione, vel necessitate consequentia. Hæc enim conditionalis est necessitas: si Socrates videtur sedere Socrates sedet, sed clarius adhuc, & illustrius in eandem sententiam factus in 1. d. 38. a. 5. corp. [Causæ quædam sunt, ex quibus sequitur effectus necessarius, quæ impediri non possunt:] & in his ait posse effectum certa demonstratione fieri: [quædam autem sunt, quæ se habent ad vtrumlibet, & in istis causis effectus de futuro nullam habet certitudinem, vel determinationem; & ideo contingentia ad vtrumlibet nullo modo cognosci possunt:] sed quando iam efficiuntur in rerum natura, tunc habent in seipsis esse determinatum, & ideo, quando sunt in actu certitudinaliter cognoscuntur, vt patet in eo qui videt Socratem currere: quia Socratem currere, dum currit necessarium est, & certam cognitionem habere potest. Dico igitur: quod intellectus diuinus intuetur ab æternæ vnumquodque contingentium, non solum prout est in causis suis; sed prout est in esse suo determinatum.] Ad 2. vero ait: [cognitio Dei æternitate mensuratur, quæ eadem manens omni temporis præsens est: ideo vnumquodque contingentium, videt, prout est in suo actu:] & ad 3. [Actus diuinæ cognitionis transit supra contingens, etiam si futurum sit, nunc, sicut transit visus noster super ipsum, dum est; & quia omne quod est, quando est, necesse est, quod tamen absolute non est necessarium: ideo dicitur, quod in se consideratur est contingens, sed relate ad Dei cognitionem est necessarium: quia ad ipsum non refertur eius cognitio, nisi secundum quod est in esse actuali: & ideo simile est; sicut si ego viderem Socratem præsentia liter currere, & inde bona est distinctio de necessitate consequentia, non consequentis conditionalis, non absolute:] & ad 4. [Ideo dicendum est: quod antecedens (Deus præscit Socratem currere) est necessarium absolute, tum ex immobilitate actus, tum etiam ex ordine ad scitum, quia ista res non ponitur subiacere scientiæ diuinæ, nisi, dum est actu, secundum quod determinatorem, & certitudinem habet: ipsam enim necesse est esse, dum est. Et ideo similis necessitas est, inferenda in consequente, ergo currit: vt, scilicet, accipiat ipsum, quod est Socratem currere, secundum quod est in actu, & sic determinationem, & necessitatem habet: non enim sequitur ex antecedente, nisi secundum quod substat diuinæ scientiæ, cui subiicitur, prout consideratur præsentia liter in suo esse actuali: vnde etiam sic sumendum est consequens: quomodo patet, quod consequens necessarium est. Necesse est enim Socratem currere, dum currit.] Denique prima p. q. 14. a. 8. eam scientiam causam rerum esse ait, quæ ad opposita se habet, atque adeo ex illis vnum non produceret, nisi determinaretur ad vnum per appetitum. Cum tamen scientia futuritionis, non sit indifferens, & ad opposita, sed determinata, nec sequentem habeat appetitum, quo determinetur. q. item 19. a. 4. & 2. de veritat. a. 14. corpore, & ad Annibald. in 1. d. 38. a. 1. ad ult. & a. 2. corp. & ad 1. docet recte à Magistro dici scientiam Dei, quæ sola est causa rerum, esse scientiam coniunctam voluntati Dei, quæ proinde beneplaciti scientia dicitur ab illo, quod soli scientia simplicis intelligentiæ, vel conditionatæ, non visionis, potest conuenire, & 1. par. q. 14. a. 8. citato & quæst. 22. a. 2. scientiam Dei rerum effectiuam esse ait: quemadmodum quod scientia artificis est artefacti causa; scilicet, dirigendo ipsum, ut illa edat, quod visioni nullatenus conuenit.

5. Ex hac Angelici Præceptoris doctrina, & aliquot ex datis testimoniis, aliiq; quæ recitat Capreolus, præsentem concordiam tradit, ex eo quod necessitas præscientiæ ad futurum antecedens non sit; sed consequens, acque

atque ipsum futurum contingens supponat in 1. d. 38. q. 1. a. 2. concl. 1. 2. 3. 4. & 7. & d. 40. a. 3. concl. 1. eius huc habet: [Sicut visus meus nullam imponit necessitatem cur sui fortis: ita neque diuina præscientia rei præcitat. Tamen, sicut impossibile est me videre fortem currere, & non ita esse, quod fortis currat, quia visus meus fertur super cursum illum, & est in sua præsentia: ita impossibile est quod Deus aliquid præcitat, & illud non eueniat.] Eadem concordia, & doctrina necessitatis futuri contingentis præciti solum ex suppositione, quod futurum sit, & actu pro sua duratione ad præscientiam sui supponatur visus semper est Deza Hispal in 1. d. 38. q. 1. a. 3. not. 2. ante med. art. 4. ad argumentum contra 2. 4. & 5. concl. & col. ult. ad 1. & 2. argum. Gregorij, & d. 45. q. vlt. ca. 2. not. 4. & 5. & a. 4. ad argument. cont. 2. part. 4. concl. Caier. 1. p. qu. 14. a. 3. sub init. *S. Aduerte hic*, ait: [Res quantumcunque contingens ex statu præsentis contrahit quandam necessitatem modum ex suppositione status ad ipsam sub tali pertingentem, vt patet ex 1. Perihem. quia vnumquodque, quod est, quando est, necessario est. Res autem, vt futura, seu in potentia, cum non sit, talem necessitatis modum non contrahit, sed contingens, & in statu contingentiæ absque tali necessitate relinquitur: & propterea contingens, vt præsens, potest subdi inuisibili & certæ scientiæ, & s. Ad quartum subdi certæ, & inuisibili cognitioni conuenit rei, secundum quod est actu, sic enim terminat diuinum intuitum: esse vero contingens futurum conuenit ei, secundum quod est in suis. s. Ad secundam probationem, inquit, scilicet fortis non esse capacem, vt sit terminus certæ Dei notitiæ, nisi, secundum quod est in se certæ.] Et sine quæstionem, quas retractat circa solut. ad 1. sic ait: [licet cursus fortis in se, & simpliciter contingens; tamen cursus fortis, supposito, quod in necessarium est, dum est: vt patet 1. Perihem: est adiungas his, quod cursus Sortis non est capax, vt terminet intellectum diuinum, nisi, vt præsens dum est: consequens erit quod cursus Sortis relectus ad diuinam scientiam, vt sic est necessarius: id est in statu necessitatis, quamuis in se sit contingens, & relationem ad causas proximas sit contingens.] Repetit verbi. finem articuli 5. *Ad euidenciam*: & s. *Ad primam* etc.

6. Eandem concordiam ex suppositione contingentis futuri pro sua duratione ad Dei præscientiam tuetur Ferrara & uo etiam Angelico Præceptore 1. cont. gent. c. 67. verbi illius, que propria etiam fecit, [Contingens certitudinis cognitionis non repugnat, nisi secundum quod futurum est; non autem secundum quod præsens est: contingens enim cum futurum est potest non esse: & sic cognitio æternitatis ipsum futurum esse falli potest: fallere enim, si non erit, quod futurum esse æstimaui; ex quo autem præsens est pro illo tempore non potest non esse.] Repetit s. vlt. eius comment. & col. 3. s. *Aliter* etiam, ait: non potest certitudinaliter cognosci causa multo modo impediti ad productionem effectus nisi quando cognoscitur visus ad ipsam productionem effectus inclusus, quod non impeditur: & s. penult. cum s. Thom. ait: *Sic necessarium esse quod Deus cognoscit sicut necessarium est fortis sedere, ex eo quod sedere videtur: & quod videtur sedere, necesse est sedere.* Ne latum quidem vnguem à suo etiam Angelico Præceptore hac in re discrepauit verus Dominicanus scriptor Theophilus Raynerius in sua Pantolog. verbo *præscientia* c. 7. & 10. 15. & 16. præscientiam cum futuri contingentia concilians, quod illa certo, & infallibiliter, vt debet, in nostris actus, non prout sunt in causis suis, sed, vt sunt actu, & in se pro sua præsentia quasi in iam actu præsens feratur: & in solutionibus vtrius distinctionibus necessitatis absolute, & consequentis, atque consequentiæ, & conditionate, & veritatem earum propositionum modulum de dicto solum, seu compositas esse ait: de re vero diuisas esse falsas, vt debet etiam Ferrara vbi proxime ex sancto Thoma. Ex eadem familia & Schola s. Thom. Magister Generalis Franciscus Romeus, qui Tridentino adfuit, lib. de libert. oper. verit. 8. sine ita necessitatem, & infallibilitatem præscientiæ ex fere omnium Doctorum antiquorum sententia conciliat. Illud, inquit, non præcedendum: quod si ad aliquos Doctores se conuertat, reperiet fere omnes in sua eam conuenisse sententiam: non ex eo, quod Deus

scit aliquid futurum, idcirco futurum est, sed quia futurum est, Deum neut, qui est præscius futurorum: citatque aliquot ex relictis Patribus cert. 2. iudicat: *scilicet perique Orthodoxi Proceres*: eiusdem sententiæ fuit Hieronymus Generalis eiusdem familie Magister vetustior, & s. Thomæ auditor loco sape citato 1. sentent. Quo vero iure fere omnium Patrum, & Doctorum, tam suar, quam aliarum Scholarum eam sententiam esse dixerit, & ex dictis, & dicendis claret: denique vetustior s. Thomæ Dominicanus scriptor Vincentius Beluacensis tom. 1. lib. 29. c. 62. sine in eandem sententiam exemplo etiam intuitionis præsentium scripsit: *Quia ergo earent existendi necessitate, cum fuerint, eadem vique, priusquam sunt, sine necessitate futura sunt: sicut enim præsentium scientia nihil necessitatis importat his, quæ sunt: ita neque præscientia futurorum his quæ futura sunt.* Et c. 25. ex doctrina Boetij recitata ait necessitatem futurorum ex præscientia solum esse conditionalem quæ supponit actionem liberam actu existentem, & quasi præteritam ac proinde eorum libertati non officere.

7. Sic etiam Sanctus Bonaventura & cenfer, & scribit in 1. d. 38. a. 2. qu. 1. ad 1. *Necessitas absoluta, quæ opponitur contingentia dicitur necessitas consequentia: & necessitas respectiva dicitur necessitas consequentia: & hæc non opponitur contingentia. Nam aliquid contingens necessario sequitur: vt si ambulat, necessario sequitur quod mouetur.* Dicendum ergo, quod in præscito non est necessitas absoluta, sed solum consequentia, orta scilicet ex suppositione, quod ipsum in se exitens, & præsentia iter pro duratione sit, vt ad eius præscientiam opus est, id quod expellit, d. 40. a. 2. q. 1. corpore: vbi pro necessitate consequentiæ conditionalem dicit, ab eaque excludi debere, quod in quantum dicit rationem causæ necessarii ponat effectum exemplo illo Boetij 5. de consolat. prola 4. *Aspicientis de loco eminenti circumiacentem regionem, adducto ait, Talis est aspectus diuina præscientia, quia ab æterno cognouit, quod cogitare poteramus, vel velle: & simul cum hoc vidit in quam partem nostra voluerat, & operatio inclinatur: & quia totum posse, & velle, & agere completitur: ideo non potest falli.* Carth. in 1. d. 38. q. 1. approbat omnino concordiam s. Thom. ex eo quod præscientia supponat actualem existentiam futurorum: inde eius ad futura necessitatem existentiam futurorum, & non absolutam, & consequentem esse docet: & q. 2. illud Boetianum futura relata ad scientiam Dei, necessaria esse, ad causas vero suas contingentia; atque in generali solutione argumentorum principio positorum ait: *Dato, quod tanta perfectiōne, quæ illuminationis esset nostra scientia, quod omnem rerum ordinem, & causarum cohabitandem omnem, ne motum euentus vniuersorum certissime nosceremus, hoc nō auferret ærebus cognitis, quod conuenit eis ex propria natura. & per comparationem ad propria, & proximas causas.* Quibus aperte docet, præscientiam nullam in causis futuri contingentis numerandam esse: sed potius illud supponere: ac proinde solum necessitatem consequentem illi asserere quod ipsum Caier. recitatus num. 5. verbi fin. s. Thom. & alij, qui aiebant non cognosci futurum, vt futurum, sed, vt actu, & præsens, ac ipi sua præsentia est cognosci: quia contingens, vt futurum non in se, sed prout in causis suis intelligunt.

8. Gregorius in 1. d. 38. a. 3. probat, 1. principali ait: *Præscientia Dei nihil veritatis, aut necessitatis, aut contingentia addit scito. Neque magis necessario perit ab æterno, quam, si Deus hoc penitus ignoraret: quia neque homines necessaria faciunt esse quæ vident, vt Boetius lupra aiebat: nempe Dei ac hominum visio objecta non causat sed supponit, s. in tertio autem, sensu approbat ad præsentem concordiam distinctionem de necessitate absolute, & consequentis, & de conditionali, & consequentiæ, siue antecedente, & consequente Anticmi item d. 39. q. 1. art. 1. concl. 4. & d. 40. q. vlt. a. 3. iuit distinctionem sensus compositi, & diuisi: semperque supponit præscientiam contingentis actionis illam supponere, ab eaque pendere: ita, vt hæc absolute, vt potest, sublata, non esset præuisa, idem docet Adam in 3. d. 14. q. 2. conc. 2. 6. 7. & sine & q. 3. dub. 1. & antea exemplo Boetij visus; & non ideo futura, quia præsciuntur, sed contra, quia futura determinari Deum ad ea præscienda, & dub. 2. ad 2. c. Augustinus*

RTEGA
A. p. a. r.
VIA

Augustino adducit distinctionem, necessitatis consequentis, & consequentis, & dubi. 3. post med. ex Epetio simplicis, & conditionalis. Masili. in 1. d. 40. eodem modo rem hanc post multos ambages tandem conciliat a. 2. ante 4. conclusionem & 3. p. art. supposit. 6. exemplo Boëtiano visionis praesentium: & sine quaestione ad rationem 5. arguit: *Deus scit Socratem peccaturum cras: ergo peccabit cras.* Respondet, in potestate Socratis esse facere, ut nunquam fuerit verum illud antecedens: quia in potestate Socratis est non peccare: quod si non peccaret, hoc antecedens non fuisset verum: quia additio potestatis eius est, ut nunquam fuerit vera propositio *peccabit cras*: ac proinde, nec fuerit in Deo, & concludit. 7. applicat huic solutioni distinctionem modalis compositae, & diuisae, & necessitatis consequentis, & consequentis. Bassolis in 1. d. 40. a. 13. ad rem hanc utitur distinctione necessitatis absolutae, & conditionatae, atque in sensu composito, & diuiso: quia potest absolute non peccare, ac diuidero subinde, & impedire praesentiam. Hac utraque distinctione sensu eodem ad rem hanc utitur Nicolaus Orbellis in 1. d. 39. a. 2. & d. 40. a. 2. Glossa 23. q. 4. c. Valisra 23. 8. Non ergo, distinctione vero consequentis, & consequentiae eo ipso sensu vltus est Enchir. Colon. Christian. instit. tract. de Sacram. panis. prope rit. de confess. cap. paucis tantum, licet enim dixisset, *qua sua natura necessaria non sunt, nec essario sequi propter praecedentes causas.* Scilicet praesentiam, & praedestinationem: de praedestinatione in tempore intelligit, & causis illationis, & consequentiae, non futurationis, & existentiae contingentium, quas illas esse negat, subdit enim: *licet Deus praescierit hominem casurum, non tamen per hanc praescientiam homini naturaliter illud donum, quod creando imperit ademit, aut ut se ageret coegit, aut impulit; & hinc cap. Oportebat impleri Scripturam de Iuda. Nam, cum Deus prauidisset malam Iudae voluntatem hoc impium facinus patraturum: id ipsum per Prophetam futurum praedixit.*

9. Consequenti Valdensis, & Armacanus qui 16. de quaestione Armenorum cap. 5. init. Praesentia Dei non magis imponit necessitatem rebus futuris, in quantum est sola praesentia, quam mea praesentia faceret, Reddit, rationem, quia Dei praesentia in quantum huius non est causa rerum, sed potius ipsam esse praesentiam, est posterius ratione causali quam res esse futuras. Et c. 14. distinctione sensus compositi, & diuisi praesentiae, & praedestinationis necessitatem cum futurorum libertate concordat. Henricus de Gandauo quodlib. 4. q. 18. impossibilitatem non essendi futurum praesentium, ac praedestinatum cum eius contingentia componit, quia est impossibilitas non essendi, ex eo quod sit, ut ille (inquit) quem video stare, potuit cecidisse illo tempore, quo stetit: & tamen non sunt possibilia simul quod eum videam stare, & quod eodem tempore corruat, in quo video eum stare: Durand. in 1. d. 38. q. 3. a. 3. a. num. 20. praesentiam cum libertate conciliat: quoniam Deus scit infallibiliter, quae possunt determinare liberum arbitrium, & quae determinabunt, & quae possunt impedire quaecunque causam impedibilem, & quae impediunt. Sensusque compositi, & diuisi distinctione ad hanc utitur concordiam: sicuti & d. 39. q. 1. num. 12. & ad concordiam praedestinationis d. 40. q. 1. u. 7. & 8. quibus non aduertatur cum ait: praedeterminatos esse homines, eorumque merita praedeterminata, & voluta à Deo esse ante horum absolutionem, ut docet d. 41. q. 2. fin. & d. 47. q. 1. num. 6. Gabriel ead. d. 38. q. v. u. a. 2. circa med. Okami doctrinam relata num. 32. sic declarat: Sicut nostra notitia intuitiva, quae euidenter cognoscimus verum contingens praesens, non addit ipsi contingentia aliterquam necessitatem: ita notitia euidentis, & infallibilis Dei rebus contingentibus futuris nullam necessitatem imponit: quia utique actu esse pro sua duratione futura praepont; neque necessitatem, quae hinc non oritur, praesentiae admittit; utriusque ideo distinctione sensus compositi & diuisi: constat tam eo loco quam a. 3. dub. 8. & d. 39. fine: quia etiam distinctione ad rem praesentem utitur peruersus Doctor Michael de Bononia in 1. d. 29. q. vii. Driedo c. 3. de concord. Bachon. in 1. d. 40. a. 2. post med. & a. 4. praesentiae, & praedestinationis certitudinem cum futuri contingentis libertate conciliat: quia Deus respectu illius permittit se ad illud in ordine ad voluntatis determinationem, & praesentia supponit futurum

estque dependentem ab illo; unde ait esse inuitabile *concomitanter, conditionaliter*, Okam in 1. d. 38. q. vii. verif. fin. utrumque concordat, quia praesentia supponit futurum veritatem, ac si Deus ad illud non concurreret. Marcus Anton. Natte 9. de Deo pag. 6. quia Deus proprie, & respectu sui videt ea praesentia, non autem proprie futura: quare, nec magis necessaria illa reddit, quam nos cum aliorum libera opera videmus ex eadem praesuppositione actualis futurationis, & existentiae contingentis pro sua duratione aeternitatis Dei coexistentis, & praesentis eius contingentiam cum praesentiae necessitate vnicuique concordari posse, docet fide Abulenensis in 1. l. i. l. i. q. 75. ad 78. & q. 36. in Marth. 18. verba illa: *necesse est, ut veniat sanctus datus.*

CERTAMEN IV.

Colligitur auctoritatis pondus rationis praefatae ex Patribus, & Scholasticis disiectis testimoniis aduersis, & recitatorum tentatis euasionibus.

1. Ex quibus omnibus ad oculum, ut aiunt, patet omnium Patrum, & Scholasticorum (praeter paucos, nec primae notae Thomistas Recentiores) futura contingentia in se pro sua duratione existentia, ita necessario ad diuinam praesentiam supponi, ut eis pro sua duratione libere non possit, nullatenus praesentia fuissent, non autem e contra: quia ad eorum existentiam praesentia Dei de ipsis nullatenus natura, & causalitate praecedit: id quod contra praefatos Recentiores statuendum in praesentia propositum, plique nimio ab auctoritate hactenus probauimus. A ratione vero ostendi facile potest: quia praesentia, cuiusque intrinseca necessitas, ac infallibilis veritas, & certitudo contingens futurum, atque existens in se pro sua duratione non supponeret, sed natura potius ipsum anteciret, illius libertatem, & contingentiam aboleret: maxime, cum in horum Thomistarum sententia, sit proximum, & immediatum principium contingentis futuri subsequens voluntatem Dei, imperanteque illud ad executionem intimam illius voluntatis per ipsam, ut fuit in simili de praesentibus Dominicans Recentiorum ostendimus sequenti controu. cunctis eorum euasionibus obturatis. Praesentem vero principium nihil à ratione est, quod negotij aliquid faciat: cum pure acquiescenti de praedestinatione durationis in praesentia, cum praecedentia causalitatis, & naturae innitatur. Ex qua acquiescenti, si quid, non admodum crassum, obici possit, etiam si diligemus. Alterum autem à ratione, & auctoritate simul obicitur: hoc siquidem principium, quia futurum est, praescit: proprie dici non posse Scholastici praecitati, alique expresse docent: videturque ei rationi inniti: quod diuina praesentia, quae diuina, neque causam habere sui, neque ab alio esse, aut dependere potest: id quod in nostris principiis, adhuc est vrgentius: omnem enim Dei dependentiam à creaturis, etiam in statu possibilitatis, qui contingens non est, non solum, tanquam à causa, sed adhuc tanquam à termino connexionis obligauimus controu. 1. atque adeo, ne Dei quidem potentiam, diuinumque quoddam attributum, aut praedicatum creaturis connexionem possibilibus, ab eoque, tanquam à termino sui dependens admireremur, citius ergo praesentiae diuinae dependentia haec à futuris contingentibus, & defectibilibus, absolute adhuc, tanquam à termino connexionis deneganda est. Ab hac difficultate, licet connotantes Doctores, perque per extrinsecam connotata actus liberos Dei constituentes, facile se expediunt, secus nos, qui semper eam sententiam fuimus excoli.

2. Accedit Patrum auctoritas, qui expresse eam causalem, atque ob proximam rationem, videntur abicere: exemplo sint Augustinus 15. de Trinitate cap. 13. dicens: *variis creaturas, & spirituales, & corporales, non quia sunt iudicantur: sed ideo sunt, quia nunt.* Non enim

rescitur, quæ fuerat creaturus: quia ergo sciuit crea-
re, non, quia creauit sciuit: nec aliter sciuit crea-
re, quam creanda. Non enim eius sapientia aliquid necesse
ex eis: sed illis existentibus, sicut oportebat, & quan-
do oportebat, illa mansit ut erat: ubi & rationem Theo-
logicam nuper à nobis oppositam attingit, hisque, quæ
dixit & de Trinitate, c. 10. conuenit: [Cum decedant,
& succedant tempore, non decedit aliquid, vel succe-
dit scientia Dei: in qua nouit omnia, quæ fecit per
ipsum. Non enim hæc quæ creata sunt, ideo sciuntur à
Deo, quia facta sunt: sed potius ideo facta sunt, quia
immutabiliter à Deo sciuntur.] Gregorius 10. Moral. c.
23. vel 24. quæ sunt, non ab æternitate eius ideo vi-
dentur, quia sunt: sed ideo sunt, quia videntur. Au-
gustinus rursus 5. de ciuitate cap. 9. fin. [Voluntates no-
stræ tantum valent, quantum Deus eas valere voluit,
atque præsciuit: & ideo, quicquid valent, certissime
valent, & quod facturæ sunt ipse omnino facturæ sunt:
quia valuerat, atque facturas ipse præsciuit, cuius præ-
scientia falli non potest.] Hinc S. Thom. 1. p. quæst. 14.
a. 2. ad 1. illud Origenis supra recitatum ita interpreta-
tur, [Locutus est, attendens rationem scientiæ, cui non
competit ratio causalitatis, nisi adiuncta voluntate; sed
quod dicit præscire Deum aliqua, quia sunt futura:
intelligendum est secundum causam consequentiæ, non
secundum causam essendi: sequitur enim, si aliqua
sunt futura, quod Deus ea præscierit: non tamen
res facturæ sunt causa, quod Deus sciat:] quo etiam
modo Origenem interpretatus fuerat Magister. 1. d.
38.

3. Respondetur testimonio vniuersim intelligenda
esse de vera, & propria causalitate, & dependentia
quam vique negant futuris respectu scientiæ diuinæ &
merito: quia, vt diximus à Deo ipso, vt obiecto spe-
cificationis vniuersi sui omniscientia euadit: quare recte
etiam dicit S. Thom. illud, quia non esse intelligendum
secundum causam essendi, sed secundum causam con-
sequentiæ: quia, si aliqua futura sunt sequitur à Deo
de se ipso omniscio illa cognoscenda fore; licet omni-
scientia, ne vlla quidem sui particula, ab eis cause-
tur, est illa terminatus; ac determinatus supponat:
quod solum ea causali, quia futura sunt præsciuntur
frequentissime repetita, tam hi Patres, quam S. Thom.
quam reliqui Patres & Scholastici contendunt: ex hoc
autem constat aliam oppositorum testimoniorum par-
tem, quæ scientia, seu præscientia Dei de futuris eo-
rum causa significatur: non, quia illorum præscientia
formaliter est à Patribus hisce intelligi: sed materiali-
ter, & specificatur, vt aiunt: quatenus eadem infecti-
lis adhuc formaliter in se omniscientia, quæ futuro-
rum, iamque pro sua duratione factorum, & supposi-
torum præscientia est, eorundem, vt possibile, &
pro priori naturæ faciendorum causa est: quippe quæ
ad causas eorum apponendas & disponendas, cum ipso
quæ concurrentem ad futurorum, pro cuiusque dura-
tione, effectiorem, vt eorum quodque statuat, ac de-
cernat diuinam dirigit voluntatem. Hoc totum expre-
ssus alius docuit Augustinus testimonio 1. verbis illis:
Non enim rescitur, quæ fuerat creaturus: quia ergo
sciuit, creauit, non, quia creauit sciuit. Nec aliter
sciuit creata, quam creanda. Et S. Thom. dum aiebat
scientiam Dei solum esse causam futuri, non secundum
se, sed, vt ei adiungitur voluntas, ad præscientiam
quippe Dei de futuro, quæ talem, Dei voluntas non
denegatur, sed supponitur. Ad rationem Theologi-
cam constat etiam ex dictis non asseri à nobis futu-
rum esse causam propriæ præscientiæ, sed solum, vt
terminatum, ac determinatum eius, quæ omni-
scientia independentem ab ipso est, supponi: quippe,
et ea esse in se, pro duratione sua, requiritur, vt ad
ea omniscientia, atque infallibiliter vera omnirepræ-
sentatio extendatur: vnde ad instantiam è nostra do-
ctrina constat non admitti à nobis præscientiam Dei
conexam cum futuri contingentiæ, neque hæc
esse terminos connexionis, aut connotationis intrinse-
cæ illius; sed solum esse terminos, sui determinati-
onem præsupposita, vt ad ea Omniscientia illa Dei, ab
Christoph. de Origen. de Deo vno, Tomus I.

ipsis omnino absoluta, & independentem, absque vilo
sui augmento extendatur: quia in re nulla maior,
aut alia difficultas est, quam in decreti liberi Dei
constitutione Catholico cuius diluenda, nec nisi in
Partia omnino fors ex aranda: eam tamen am-
plius, quam hæcenus cicurare, ac pro modulo no-
stro emolire conabimur controuersi. 4. ea de re ex in-
stituto disputantes: eo adeat lector. Neque enim
hic, vel indigne, ac ieiune tractanda, quæ pro-
prietatem habent sedem vt pro dignitate tracten-
tur.

4. Explicatis testimoniis iuniores Thomistæ prin-
cipio huic tribus proximis certaminibus statuto, non
solum ipsum impugnare, sed, & datis pro illo testi-
monio satisfacere contendunt: vt eam causalem futu-
ri ad præscientiam, non, nisi solius consequentiæ
intelligant Patres, & Scholastici: contra vero à præ-
scientia, quæ tali formaliter ad futurum veram cau-
salitatem proxima testimonia admittant. Sed in pri-
mis testimoniis ipsis, legitime eorum ac genui-
na literalis explicatione vanam eam euasione esse per-
spicuum est. Secundo id ipsum quia siue causalita-
tem quam futuris respectu præscientiæ, quæ talis for-
maliter Patres, & Scholastici conspirato concedunt,
præscientiæ, quæ tali formaliter, respectu futurorum
negant: ergo sensu aliquo eodem (in quo solum ad-
uersatiua locutio esse potest) & concedunt, & ne-
gant: ergo nequit intelligi aduersatiua illa de quia
siue causalitate consequentiæ solius; aut sensu illius
quia continuatiue solum, vt tantum valeat, atque
& (vt sæpe in scripturis) quam futuro respectu scienti-
æ formaliter, quæ talis, concedunt, & huic respec-
tu futuri negant. Patet, quia causalitate consequen-
tiæ & ex præscientia formaliter, quæ tali, atque infer-
tur futurum, atque ex futuro eius præscientia: cum
tamen in illa ad futurum à Patribus negetur. Tertio
ad intentum Patrum, & Scholasticorum conciliandi
libertatem futuri cum præscientiæ certitudine, & in-
fallibilitate, causalitas consequentiæ, quæ mutua est,
& inter præscientiam, & futurum necessaria mutuo
reperitur, omnino erat inutilis: solaque causalitas ef-
fendi, vel stricta, vel lata præsuppositione scilicet tan-
quam terminatiui, aut determinatiui, quam explicui-
mus, utilis est. Hinc etiam præcluditur euasio secun-
da: scilicet, solum intendi à Patribus, & Scholasti-
cis præscientiam Dei, formaliter quæ talem, causare
quidem futura contingentiæ, non tamen ita, vt eis ne-
cessitatem imponat: ita enim explicat Origenem &
ceteros S. Thom. quæst. 2. de veritate art. 14. ad 1.
quod eorum intentio est dicere: quod scientia Dei
non est causa, quæ inducat necessitatem in se, vt
ex hoc cogatur aliquid euenire. Sed cum eis testimo-
niis Patres reddant rationem, cur præscientiæ certi-
tudo & infallibilitas futuro præscito necessitate certi-
tudine, & infallibilitatem non inducat, eiusque contingentiæ, & libertatem non
aboleat; si id solum intenderent, & dicerent, stupi-
de conclusionem, & intentum redderent pro ratione,
fædæque principium peterent. Recte autem ait S. Tho.
id solum dicere, & ratione sua intendere, ad quam
opus non fuit causalitatem propriam futuro respectu
præscientiæ, adhuc, quæ tali formaliter, deterre;
sed præcedentiam suppositionis futuri, tanquam ter-
minatiui, ac determinatiui, vt diximus: atque insu-
per ipsam formaliter, quæ talem, prioritate aut præ-
suppositione vlla vera, quæ durationis non sit, sed na-
tura, vel quasi ad futurum non præcedere.

5. A ratione duo nobis opponunt aduersarij satis le-
uia. Primum verbum producit à Patre pro visionem
sui, ergo, & futurum per sui præscientiam. Antecedens
de visione verbi, formaliter, quæ tali falsum est: sed, est
verum, atque de fide esset, ex mysterio abditissimo ad
naturalem Theologiam, ridicula paritas est: alioqui ex
eodem mysterio mysterio vniuersale Platonico à parte
rei probabitur. Secundum est: quia scientia antecedens
determinationem voluntatis ad executionem futuri con-
tingentis, nec ordinatur ad opus, neque est libera: causa
autem contingentis, & libera esse debet, & ordinari ad
N n illud,

illud, & determinate potius, quam ad oppositum: negatur prima pars antecedentis. Ad cuius probationem nego causam directivam debere esse determinatam ad opus in agente libero, ut patet in nobis, si de determinatione determinante sit sermo. Quoad secundam de libertate distinguo: non est libera in se concedo eam partem: non est libera in causando primaria libertate fateor, secundaria à libertate voluntatis semper eius directionem determinantis nego: nec aliud verum asseritur in subsumpto, quod absolute falsum est. Nam causa contingentis, & liberi primario talis, potius debet esse indifferens ac non determinata adhuc libere.

6. Tertia denique solutio est: solum velle Patres præscientiam nudam, & secundum præscientie rationem solum, non esse causam rerum; esse tamen earum causam, ut ei adiungitur efficax contingentis futuri voluntas, ut aiebat S. Thom. loco recitato ex 1. p. sed primo percontor adversarios, de qua præscientia loquantur? an de ea quæ eiusmodi efficacem voluntatem dirigit? an de alia quæ ipsam supponat, nullamque proinde dirigit? Si de prima: illa utique præscientia, formaliter qua talis, de futuro non est, sed simplex scientia, nec futuri determinati potius quam non futuri; sed utrumque indifferenter representans, ac proinde egress voluntate, seu beneplacito diuino, ut ad futurum causandum determinetur, ut aiebant Doctores citati certam. 2. num. 2. fin autem de præscientia quæ decretum efficax de eius futuritione non dirigit, sed supponat, præscientia quidem, formaliter, qua talis, de futuro erit; sed non causa futuri: cum Dei voluntatem de illo efficiendo nullam dirigit, quo solummodo scientiam Dei causam rerum esse posse expresse S. Thom. 1. p. quest. 19. a. ad 4. *Scientia, & voluntas sunt causa eiusdem operis sed scientia ut dirigens, & voluntas ut operans*: secundo: præscientia futuri hæc nullam Dei voluntatem efficacem dirigens, sed supponens illud causarum sufficienter, & adæquate supponit etiam: quare neque illud causat, imo neque causare potest ordinaria providentia à qua superflue causalitates adæquate exulare debent: imo, in plurium sententia ab, extraordinaria etiam, providentia, & potentia absoluta: si ergo tota causatio futuri à præsupposito decreto efficaci de illo est, perinde erit causari à præscientia, ut coniuncta cum decreto illo, ac si dicas à musca, ut coniuncta cum decreto, vel cum igne causari futurum, vel calorem; totam enim causalitatem futuri de suo ponit decretum: ac proinde, licet aliud quodvis ipsi adiunctum, seu, cui ipsum adiungatur, nihil agat, verum est posito utroque causari futurum; sed tamen non inde colligitur partim esse inter utrumque futuri causationem. Similis igitur ea solutio, & propositio est illi, qua pauperissimi per iocum dicunt. Rex Hispaniarum, & ego triginta miliones aureorum, ex annuis redditibus habemus.

7. Sed, inquit, præscientiam causare futura, non, ut directionem voluntatis, sed, ut imperium, quod mediat inter voluntatem efficacem operis, & eius executionem, representando voluntatem efficacem Dei de eius effectione; sed primo hunc modum causandi scientiæ S. Thomas doctissime ignoravit, quest. 14. art. 16. ad 1. dicens: *Scientiam Dei esse causam quorundam actuum; aliorum, quæ non sunt virtute. Præscientia vero eorum, quæ non sunt causa non est.* Et ille plane est superfluum, cum solum Dei decretum sufficiat, ut ponat futurum: quod si absque eo imperio exequi illud Dei voluntas nequeat, per illud futurum, non ut futurum in actu, exercito, sed ut decretum, & ut volitum à Deo representabitur: quare non erit præscientia futuri in se existentis pro sua duratione; sed decreti præsentis Dei: ergo non præscientia formaliter talis de futuro in se pro sua duratione existentis, de qua disputatur: & sane imperium hoc præscientiæ de contingentis futuro non habet ad quem dirigitur, quod omni imperio repugnat. Non nostris aliis potentiis, nec rebus ipsis, quæ ratione, & voluntate carent; non Dei voluntati, ut futurum exequi ef-

ficiat vellet, cum iam illud efficaciter prævoluerit fore: nec magis præstare possit, quam velle efficaciter, ut futurum sit, quod voluisse efficaciter supponitur. Denique, si præscientia siue, ut imperium, siue quouis modo causa futuri est præscientia Thomistica eius in æternitate ex æternitate superflue præsupposita, ut à Deo cognoscatur: si enim efficacia meæ visionis facerem hic præsentem rem, quæ Martini exiit, præsuppositio eius Martini necessaria non esset, ut hic eam cognoscerem. Contra secundo: quia præfata testimonia negant absolute causari à præscientia futurum, falsa quæ essent, si aliquatenus adhuc inadæquate, causarent: causas enim secundas, & Deum causare effectus, quos videmus, negare absolute non possumus, sed omnino fatemur; cum tamen solum partialiter & inadæquate tam Deus, quam cause secundæ illos producant. Contra tertio: quia etsi præscientia non sola, sed, ut coniuncta cum decreto, causent infirmiter, & infallibiliter futura iam ex parte Dei dabitur causa antecedens, & determinans antecedenter ad vñm arbitrii nostri futurum contingens; ac proinde aqua est saluandi, & componendi eius libertatem, & contingentiam, quam vt componant Patres, negant præscientiæ in futurum causalitatem: ergo eam ipsi negant, siue nudæ, siue coniunctæ cum decreto.

CERTAMEN V.

Ex fide, & ratione concordia præscientiæ cum futuri contingentis libertate asserta, & propugnata.

1. **C**oncordem esse præscientiæ æternæ Dei infallibilitatem cum prædictorum libertate docuit Augustinus 5. de Civitate cap. 10. his verbis: *Nullo modo cogimur, aut retenta præscientia Dei tollere libertatis arbitrium, aut retento voluntatis arbitrio Deum (quod nefas est) negare prædictum futurorum; sed utrumque amplectimur: utrumque fideliter. & veraciter consistimus: illud, ut bene credamus: hoc, ut bene vivamus.* Male autem vivitur si de Deo non bene creditur. Probatur facile Augustiniana hæc nostra, & communis conclusio; quia, licet simul, & coniunctim tota, & integra à scriptura sacra non tradatur; alit viraque illius pars seorsum traditur. Deum quippe futura nostra contingentia, & libera præscire multis locis supra recitatis, recitandisque ex scriptura constat. Eorum autem libertas ex 15. Eccles. Apposuit tibi aquam & ignem ad quod volueris porrigere manum tuam. Ante hominem vita, & mors, bonum, & malum, quod placuerit ei dabitur illi: imo multis aliis locis, quibus & opera meritoria, ac demeritoria nostra, eorumque præmia, & supplicia à Deo præscita in scriptura dicuntur: ergo utrumque coniunctim, & Dei præscientia de contingentibus; & eorum libertas, quam meritum, ac demeriti ratio includit, continentur: cuiusmodi sunt plura Exod. 3. Sap. 19. & alibi sæpe: quare, & Conciliis omnibus, quibus, & Deus omniscius, ac proinde, & contingentium præscius, & nostrarum actionum libertas, atque bonus, & malus bonorum exiis Deo prænotus, vel formaliter, vel virtualiter asseritur, definita hæc veritas censenda est.

2. Naturales concordie huius rationes omnes attigerunt Patres recitati. Prima sumitur ex principio apud eos omnes constanti, & hæcenus à nobis statuto, scilicet præscientiam, formaliter qua talem, non supponi ex parte causæ, & antecedenter ad futurum; sed potius illud iam futurum factum, & in se existens ac præsens

pro sua duratione supponere: etenim id solum obesse potest libertati & contingentie futuri, quod se tenet ex parte causæ ipsam decessum inans pro priori naturæ ad illud: inde enim præcise, quod causa cum omnibus, quæ in priori naturæ futurum præcedunt, indifferens, ac indeterminata ad illud sit, liberum, & contingentem erit: sed præscientia diuina, nullatenus supponitur ex parte causæ, ne dum determinat illam, pro priori naturæ ad futurum; sed potius illud supponit futurum, & in se existens & præsens in facto esse pro sua duratione: ergo præscientia diuina de futuro nequit obesse futuri contingentie & libertati. Confirmatur. Quia, quod rem supponit factam, & executam à suis causis nequit eius libertati officere, (vt patet de præfatio discursu, & exemplis visionis actionis liberæ causæ, & sessionis, præsentis, & memorie de præteritis, quibus rem hanc Patres recitari, & S. Thom. frequentissime explicatur & confirmatur) ad Dei præscientiam supponit futurum in facto esse in se existens, & præsens pro sua duratione, vt videmus: ergo eius libertati non officit: quod rursus confirmatur ex coexistentia futuri toti æternitati indivisibili Dei, qua solum Deus cognoscit, & iudicat, licet coexistentia illa sit futuri pro sua solum duratione, ac non ex æternitate, vti ad rem hanc Patres supra recitari discerebant.

3. Secunda naturalis ratio fit: quia nulla scientia (præsertim infallibilis) potest esse destructiva sui obiecti: imo ex eo, quod infallibilis, & certa sit, constantiam sui obiecti à posteriori demonstrat: quia ex huius defectu scientie ipsius fallibilitas, quare & destructio conueniunt: atqui futurum contingens, & liberum non solum, quia futurum, sed, quia liberum, & contingens, siue, quia liberum, & contingentem etiam futurum, est obiectum præscientie æternæ, & infallibilis Dei, quæ ad omne verum se extendit: ergo præscientia Dei nequit eius futuritionem, aut contingentiam seu libertatem destruere: quin potius eam debet confirmare. Hoc argumentum dedit nobis Augustinus testimonio recitari certam, 2. num. 5. ex 3. de liber. arbitrio c. 3. fine & 17. de Prædestinatio, & gratia & 5. de Ciuit. c. 10. & suis Boetij 5. de consolatio. prola 6. post med. ita scribens: [sed si in mea potestate situm est mutare propositum quacuq; præcedentiam, cumque illa prænotat forte mutauero. Respondeo: propositum te quidem rum posse desistere: sed quoniam id te posse, & an facias quoc; conuersas præsens prouidentia veritas intuetur: diuinam te præscientiam non posse vitare: sicuti præsens oculi effugere non possis intuitum, quamuis te in varias actiones libera voluntate conuersas:] quos imitatur Patres alij certam, 2. & 3. recitari, & Anselm. de concord. præscient. c. 1. sub init. his verbis: [Nequaquam recte intelligenti hæc repugnare videntur: præscientia, quam sequitur necessitas, & libertas arbitrii, à qua remouetur necessitas: quoniam, & necesse est, quod Deus præscit futurum esse: & Deus præscit aliquid aliud esse sine necessitate:] & S. Thom. 1. contr. gent. c. 67. rat. 6. libertatem futuri, cum præscientia ita probat: quia scientia Dei vera non esset, & perfecta si non hoc modo res euenirent. sicut Deus eas euenire cognoscit.

4. Tertia ratio naturalis concordie huius fit ab absurdo, quam nobis dedit etiam Augustinus 3. de lib. arb. c. 3. inter princip. & med. vbi eo, qui ex præscientia Dei de nostris liberis, & contingentibus futuris eorum libertatem possum ire credebat, ita ab absurdo redarguit: Nemo igitur caues, ne tibi dicatur, etiam ipsum (Deum) quæcumque futurum est non voluntate, sed necessitate facturum si omnia, quorum Deus præscit est necessitate sunt, non voluntate: etenim, si ex eo quod diuina scientia de obiecto contingentem fallibiliter nequeat contingentem cogniti libertatem, & contingentiam euerit: cum non minus fallibiliter nequeat Dei scientia de suis liberis decretis, quam præscientia de nostris liberis actibus (imo eo magis repugnare illud videtur, quo minus voluntate sua à sua scientia discordare, eique contradicere Deus potest) atque illa; imo vero potius, Dei decretis, quam hæc nostris necessitatem imponer. Quod si decretis Dei ex certa, & infallibili ipsorum scientia negent, vt debent, necessitatem induci: neque ex præscientia titulo certitudinis, & infallibilitatis eius nostris contingentibus necessitatem eorum libertati aduersam imponi fateantur necesse est. Nihil enim pro concordia scientie infallibilis diuinæ de

Christoph. de Origen, de Deo Vno. Tomus I.

suis liberis decretis cum horum libertate afferretur, quod non æque pro concordia præscientie de nostris cum eorum libertate addit: vnica siquidem concordie vtriusque ratio est: quod vtraque scientia contingens, exercitum, & in se libere positum ab arbitrio siue diuini, siue creati libertate supponat: ac proinde solum consequentem necessitatem ad libertatis vltim, & quæ à voluntate, & vltu libertatis prouenit supponat: nec aliam, quam contingentis cogniti, & exerciti positio inducit, quaque dum contingens est, necesse est esse, vt Patres, Philosophus, & Scholastici expresse docuerunt.

5. Nec mouere iam, nisi bardum quempiam, nimisque obtuse mentis hominem, potest præscientie nomen, quod diuinæ scientie respectu nostrorum ætuum liberorum, non autem respectu suorum decretorum, quæ scientie suæ coæta, siue coæterna, semperque, & pro semper coexistentia, & præsentia sunt, conuenit: ac proinde respectu illorum antecedentiam aliquam præstet, quam respectu horum eadem scientia non sonat: ea siquidem præcedentia, quam specialiter relate ad nostros liberos actus diuina scientia habet, ac nomine præscientie sonat, durationis est, quæque nec causæ libertati officit, neque ad effectus necessitatem concludit, vt diximus: eandem quippe futuritio contingentis eiusdem respectu ipsius pro sua duratione apponendi, siue appositæ, & actu exerciti, & existentis importat, quin vltus quantumvis stupidi, sententia, imo suspitione, eius contingentie obstat, ac libertati. Adde præcedentiam illam, adhuc duratione, de intrinseca præscientie loquendo, falsam, & commentitiam esse: quia duratio, qua Deus cognoscit temporaria nostra, æternitas indivisibilis, ac tota simul est, cui proinde cuncta sunt actu præsentia, ac proinde, vt recte aiebant Greg. Mag. recitatus cert. 2. num. vii. & S. Thom. recitatus cert. 3. num. 4. scientia potius, quam præscientia dicenda est: Deique per illam scire potius quam præscire; etsi relate, non ad durationem intrinsecam, qua Dei scientia durat, quæque Deus temporaria hæc cognoscit, sed ad extrinsecam omnem possibilem seu imaginariam durationem, quam æternitas Deo eiusque scientie intrinseca, etiam redundanter, complectitur, & ambit, præscientia dicatur, & æternum creata omnia obiecta antecedens: ecquid autem magis extrinseca illa, ac pure denominatiua ab extrinseca illa duratione ac non entitatiua scientie diuinæ præcedentia adhuc durationis, obesse ita præscitorum libertati potest quam similis præcedentia extrinseca, ac pure denominatiua ab extrinseca duratione anteriori, futuritio eidem contingentem futuro officiat.

6. Concordia igitur hæc præscientie cum libertate præcisi in eo præcise stat: quod, cum præscientia (licet certa, & infallibilis, atque, vt sic loquar, nulla potentia, nec creata, nec diuina fallibilis) futurum non causet; sed ab arbitrio voluntatis create causatum supponat, eius libertatem, siue suæ causæ in illo apponendo exercitium liberum, quod non antecedit, sed, qua futuri præscientia formaliter est, subsequitur: quin inde potius scientia Dei pro priori, quali naturæ ad extensionem representationis suæ ad futurum actu representationem qua formaliter præscientia illius est, impediri absolute à nostro arbitrio potuit ea absoluta potestate, qua illud pro priori ad futurum, quod pro posteriori ponit, appositionem, oppositum ponere absolute potest, vel eius appositionem omittere: quocirca etsi polita præscientia in sensuque composito illius non magis illam auferre arbitrium nostrum valeat, vel cum illa futurum, quod appositum negationem & omissionem, quam futuro appositum iam, ipsum omittere vel illud ex suppositione, quod sit auferendo, vel coniungendo eiusdem negationem cum ipso; alit in sensu diuino, sicut absolute pro illo priori potuit eius negationem apponere, atque extremi impossibilis appositione impedire, ne esset, quando est: ita pro eodem priori impedire potuit, ne præscientia Dei, quæ, qua talis formaliter, illud pro sua duratione positum quasi causalitate vt terminatum, ac determinatum, & conditionem, siue qua non ad ipsum extendere supponit ex æternitate sua non esse, ac facere, ne Deus ab æterno futurum præscierit.

7. Porro ab hac solutione Molina, Ruiz, & Quiros nostri, licet aliquid fuerit humanæ equiuocationis in doctrina

eterna hac explicanda passi, tandem non recedunt: eo enim euadunt omnes postremi huius per circunciones varias conclusiones, & Ruiz in eo demum quiescit d. 33. sect. 2. num. 5. ubi explicata necessitate, & suppositione consequente: quod aliquo modo à libertate nostra pendat voluntatis Dei præscientia docet: quia, inquit, non poneretur in rerum natura talis suppositio, nisi præsupponendo fore, ut nostra voluntas se libere determinaret: quare, sicut voluntas absolute potest non se determinare ad talem actum: ita, absolute, & simpliciter loquendo, potest voluntas nostra efficere, ut nunquam fuerit in rerum natura talis suppositio: & n. 7. enumerat gradus necessitatis, & suppositionis eius consequentis, & in sensu composito, qui libertati contingentis non obest, in quoque gradu ponit necessitatem futuri contingentis ex præscientia: adhibitoque exemplo necessitatis consequentis cursus tui præsentis, ex eo, quod vere à me videatur, quod eius libertati, & contingentie non obest: quia illud libere appositum ea viis supponit: quare, & in tua potestate fuit impedire, ne ego viderem tuum cursum: quare nihilominus integra manet tibi potestas non currendi, quod si tuum esset ut pro tua libertate non curreres Deus ab æterno non præciperet tuum cursum: quid clarius, ut præscientiam Dei, qua talem formaliter impediri à præsentia mea libertate pro priori naturæ ad cursum liberum, & ipsam, ne ab æterno fuerit absolute, fateatur? Molina vero eadem distinctione necessitatis consequentis, & antecedentis libertatis ad hanc concordiam fuit in primis usus.

8. Sed tamen, tam hi Doctores, quam alij humanæ æquiuocationis aliquid sunt passi, cum hic ad præteritum dari potentiam absolute, ac sine vlla distinctione præsentis concordia clamant; alij vero admittendum esse, vel absolute & simpliciter ad eam concordiam tuendam modicus tenent. Alij vero docti Recentiores admittendam esse eiusmodi potentiam ad præteritum, saltem in præteritis, quæ connotant futurum contingens. Sed certe hi omnes non satis clare rem penetrarunt, aut explicarunt; cum tamen facile possent. Ad præteritum quippe, qua præteritum realiter formaliter, seu reduplicative, ut aiunt, siue non connotet, nulla potest nunc vllaue posteriori duratione dari potestas, ut non fuerit: quin ad duplex contradictorium coniungendum absolute. Præteritum enim realiter formaliter eius existentiam exercitiam, siue exercite positam in anteriori duratione includit, cum qua eius negatio pro illa duratione contradictorie decernat. Cæterum, licet ad præteritum, qua realiter formaliter præteritum, potentia nulla dari posteriori duratione valeat; ad præteritum tamen materialiter solum, seu specificatiue, ut aiunt, acceptum dari optime potest absolute potestas impediendi pro priori existentie suæ pro illa duratione, seu æternitate, ne pro illa fuerit: daturque de facto, quoties eius pro illa positio à contingentem futuro vero aliquo sensu dependet: quia illud connotat, & supponit, ut in præsentem contingit: unde constat concordia hac non admitti nunc de præsentem potentiam, ut præterita iam, & antea præscientia desineret esse, cum iam tunc esset præterita, & ex suppositione quod fuerit, quo solum pacto realiter formaliter præterita est, ac proinde ad proprie præteritum esset potentia repugnans; sed solum dari potentiam ad præteritum materialiter, ne tunc esset quando fuit, pro priori ad effendum tunc, ex quo præteritum est: ac proinde ad impediendum, ne tunc esset, ac nunc præterierit.

9. Hinc reliqua euanescent, quæ opponi solent: quales est illud quod iuniores Thomistæ inelamant; qui nequit tollere antecedens bonæ consequentia, nequit tollere consequens: est autem hæc bona consequentia, Deus scit Petrum peccaturum: ergo peccabit: cuiusque antecedens, nequit tolli à voluntate Petri: ergo nec suum peccatum poterit ab ea tolli: ac proinde necessario peccabit, cum ad peccandum requiratur libertas, quæ sine potestate tollendi peccatum, ac proinde consequens, non est in obiectantium sententia, vel admittere debent posse à Petro tolli antecedens; vel posse tolli consequens bonæ consequentia, quin tolli possit antecedens contra assumptum principium; sed certe, si proprietate sermonis, & verbi solo loquamur, totus syllogismus concedendus

est: quia tollere supponit positum, quod tollendum est, scilicet, & præscientiam, & peccatum quod ad ipsam supponitur: quibus positus neutrum potest vlla potentia auferri; sed inde tamen non inferitur non esse absolutam potentiam non peccandi, & faciendi, ut non fuerit præscientia quæ illud supponit. Hæc enim non est ad ea tollenda proprie, scilicet, semel posita; sed ad impedienda, vel non apponenda pro priori ad peccati, ac proinde præscientia ipsam subsecutæ appositionem: si autem verbum tollere non corripere, & proprietate sumatur, sed, prout etiam significat impedire, vera est antecedentis maior; sed prioris falsa minor: inde etiam constat, cur nos certi simus de veritate futuri contingentis adeo præcisi & reuelati: quia, cum præscientia, & reuelatio supponant contingentis pro sua duratione existentiam, licet libere exercitiam, & appositam; & omne quod iam absolute est, vel erit pro sua duratione nulla potentia fieri possit, ut pro eadem non sit: nequit non esse futurum, quod fore reuelatur, ac præcitur: nemoque, non stupidus, ac infidelis de his, quæ fore reuelata sunt, potest, an futura sint dubitare, etiam sciat pro priori ad eorum appositionem pro illa duratione, non apponi potuisse.

10. Ad illud autem quod cert. 1. in ratione dubitandi subiungimus (nullam scilicet dari potentiam creatæ voluntatis, aut causæ ad agendum, vel impediendum effectum pro duratione qua ipsa non est: ac proinde, cum voluntas nostra tunc, cum Deus præciscit eius actum futurum in tempore, nondum sit, nec posse eam vilo modo ponere, aut impedire: neque præscientiam vero, & realiter aliquo sensu à potestate voluntatis nunc in tempore primo existentis, ac sese exercentis pendere) respondetur: verum quidem esse, quod assumitur de potentia actiua, aut impeditiua, vera quavis causalitate aut influxu, quæ à nulla causâ physica reali pro ea duratione pro qua non est potest exerceri; ac vero de oppositione, aut impeditiua obiectiua intentionalis terminatiui, aut determinationis, seu tanquam conditionis, sine qua non obiecti, abique aliquo influxu in actum seu cognitionem, falsum omnino esse: ut patet in cognitione negationis existentie obiecti v.g. Antichristi, quæ nunc à Deo, & forte ab Angelis, & Beatis videtur, quin aliquid sit; & tamen ita ab ea Dei, aut Angelorum visio terminatur, determinatur, atque ab ea vero casu reali pendet, ut si non esset à nullo eorum videretur: in eum igitur modum præscientia contingentis ab huius pro sua duratione libera appositione pendet ex sua æternitate, qua concepta est: ac proinde à voluntate postea primum in tempore existentis, quæ ita libere in tempore illud apposit, ut non apponere poterit: ac proinde eius non appositione ex æternitate præscientiam impedire, ne ex illa appositæ esset, licet voluntas ipsa ex æternitate non fuerit.

11. Quod autem ex S. Thom. obicitur 1. p. q. 14. a. 1. ad 2. dicente: antecedens illud Deus scit hoc esse futurum est necessarium absolute, nec tamen sequi, ut quidam dicunt quod consequens sit necessarium absolute, nihil præfata concordia derogat, neque fauet iuniorum Thomistarum doctrinæ de præcedentia, prioritate naturæ præscientie diuinæ ad futurum, cuius præscientia est, quia absolutam necessitatem futuri contingentis, & libertati aduersam inducat. Neque enim ait necessitatem illam esse absolutam simplicem, siue antecedentem respectu futuri; sed solum respectu Dei, quod est eius propositionis subiectum, & cuius omnis scientia de sese libere non est, sed determinata, saltem conditionate ad representandum verum quoduis, aut cognoscibile, si adsit: quare posito futuro contingenti non potest non illud representare, neque à se sed à futuro posita libertate voluntatis illud apponente determinatur, ut ad illud exercite representandum sese extendat. Respectu autem futuri contingentis, & voluntatis creatæ illud apposituræ non ait esse necessarium absolute simpliciter, seu antecedenter; sed consequenter, & ex suppositione libere appositionis futuri contingentis, quod præscientia supponit: quare bene è propria intentione negat consequens (quod admissum ab aliis refert) esse absolute necessarium: scilicet futurum esse futurum, quia voluntati creatæ, cui necessarium solummodo est, necessarium absolute non est, sed solum ex suppositione, quod libero exercitio voluntatis futurum apponatur: ac quod libero, tam ipsam, quam præscientia illud supponens necesse

necessaria voluntati solummodo ex suppositione, & consequenter sunt: unde subdit, *consequens necessarium esse, sicut antecedens*, scilicet consequenter respectu voluntatis creatæ, ita enim rationem subiungit: *quia, quod est, necesse est esse.*

QVÆSTIO IX.

An Deus cognoscat infinitum in actu?

QUÆSTIONEM, quæ, vel tota, ad Philosophiam, vel ad questionem de nomine deuoluenda tandem erit, aliorum exemplo potius, quam ex animo edisseram, supponit ex Philosophia, non dari in rebus infinitum categorematicum, siue in actu, id est rerum simul actu pro aliqua duratione existentium: si enim daretur, haud dubio, à Deo cognoscere, locumque questionis præfati non esset: supponit rursus dari in rebus infinitum syncategorematicum, siue in potentia: id est infinitarum rerum, siue successuarum, siue permanentium nunquam tamen simul coadiungendarum. Pater in Angelicæ durationis (ni tota simul & indiuisibilis sit) partibus: vel circa controuersiam in partibus durationis animi rationalis vique & vique sine termino successuris, & vtriusque cognitionibus, & affectibus per totam æternitatem succelline habendis, nunquamque simul coniungendis; vtriusque suppositi veritatem Philosophi tenent. Nos vero ex eorum hypothese id solum in præfati disputamus. An cum infinitas Angelicæ, vel animalicæ durationis à parte post æternæ successuras partes, actusque per illas ab ipsis exercendos Deus cognoscit, ut vere cognoscit, infinitum in actu cognoscat.

CERTAMEN I.

Ex doctorum placitis eligitur.

DOCTORES nonnulli censent earum rerum infinitam multitudinem, solum in potentia, & syncategorematicè infinitum cum omnibus reputant: quia vero, ut diuine substantie scientiæ, & cognitioni, simul tota illa cognoscitur, & representatur, Deum cognoscere infinitum in actu descendunt. Cæterum Doctores isti, & æquiuocatione maxima laborant, & errant, & questionis præfati non respondent. Primum patet, siquidem aliud est actu cognosci infinitum, *simultaneè*, & illud *actu* appellante supra cognitionem, quæ actu, & simul ex parte sui cuncta illa cognoscat, aliud vero appellante supra obiectum: primo enim modo sensus est actu cognosci à Deo infinitum; quod cum infinitum in actu non sit verum est: nam actu cognoscitur. Secundo modo est sensus, cognoscitur infinitum, quod infinitum in actu sit etiam ut præcedit diuinam cognitionem, in quo scopus totus, & difficultatis, & questionis præfati positus est; non autem, an infinitum in actu, & simul sit extrinsecus, per extrinsecam denominationem ab actualitate, & simultate diuinæ cognitionis, quæ actu, simulque de tota multitudine habetur.

2. S. Thom. 1. p. q. 14. a. 12. & 1. cont. gent. ubi Ferrata S. Bonavent. in 1. d. 39. a. 1. q. 3. solut. argumentor. Richard. ibidem VValdensis tom. 1. lib. 1. a. 1. c. 14. Vaquez ad locum citatum primæ partis disput. 63. c. 2. Magister meus Magister Didacus Daza tract. manuscripto de scientia Dei d. 5. docent: Deum, dum infinitas partes durationis Angelicæ, & animalicæ à parte post successuras, atque infinitas, cum Angelis, tum animæ rationalis actus, per fluxuram æternitatem cognoscit, cognoscere ex parte obiecti infinitum in actu, & quidem sententia hæc nouis expensis, apud Cæteranum, & eius Asselas Thomistas ad

sui stabilitatem non egeret; si vera ipsorum sententia foret, de futurorum reali præsentia, & coexistentia ab æternitate Dei æternitate, quam fule confutabimus d. 6. q. 2. etenim in ea infinita illa successuarum per æternitatem durationum, & operationum multitudo ab æterno & in æternum tota coexistit, existeret actu simul, quin ita existeret actu simul, coexistereque debere ut à Deo cognoscatur, Thomistarum præfata sententia fert: quare non solum cognosci à Deo totam illam multitudinem infinitam in actu, sed neque aliter à Deo cognosci posse consequens, sententiæ illius conclusio est; sed, quod, nescio; an illius sententiæ Patroni satis attenderint: & quod eius sententiæ euerfione facile corrumpat. Ea propter noster Vaquez præfentem suam conclusionem rationi alteri imposuit, quam eius discipulus ingeniosissimus Daza luculenter, subtiliterque explanauit, ut in objectionibus mox patebit.

3. Durandus in 1. d. 39. q. 2. Almain. in 3. d. 14. q. 1. post primam conclusionem, Soarius noster tom. 1. in 3. p. d. 26. sect. 10. negant, dum cognoscit infinita illa per æternitatem successura cognoscere ex parte obiecti infinitum in actu, siue categorematicè infinitum, sed solum syncategorematicè, seu in potentia infinitum. Huic ego sententiæ in questione pure de nomine lubens subscribo; quia realius, propriiusque loquitur: etenim, si doctorum omnium, præcipue Philosophorum, communi sensui standum sit, nemo est, qui infinitum Categorematicum, siue in actu ex rebus infinitis, nunquam tamen simul coexistentibus, sed solum ex actu consistentibus aliquot, & aliis successuris componi affirmat: ac penes hoc tantum infinitum Syncategorematicum siue in potentia ab infinito categorematico, siue in actu Philosophi, & Theologi omnes discriminant: quod hoc totius multitudinis actualem simultaneam existentiam, seu coexistentiam dicat; scus illud: inde autem facili, & legitimo hoc discursu probatur conclusio. Obiecta diuinæ cognitionis, prout in actu primo ipsi proponuntur atque ex parte obiecti præcedunt, necdumque habent denominationem obiecti, & cogniti ab ipsa cognitione posterius obtingentem ipsis, sunt obiecta, ut re ipsa sunt: atqui multitudo illa rerum successuarum infinita in actu re ipsa non est: ergo multitudo earum, prout obiecta in actu primo diuinæ cognitioni, necdumque ab ea denominata, infinita in actu, & categorematicè in actu primo non est: quare nec Deus cum illam totam cognoscit infinitum in actu cognoscit.

4. Maior est certa: minor æque firma ex statuto illo Philosophico, & Theologico principio, ac definitione infiniti in actu, & tanquam indubitata admissa à nostro Vaquez cit. c. 2. nu. 4. & (ut opus esset) nullo negotio demonstrabilis, etenim multitudo durationum animi, aut Angelis, & operationum eius successiue plurium, & plurium infinite per æternitatem à parte post futurarum nusquam, nunquamque erit actu, & simul in se, & re ipsa existens infinita: ergo nusquam est infinita in actu, & categorematicè. Confirmatur tam minor eadem, quam commune illud principium, cui innititur: quia compositum in actu, nequit esse in actu quin omnes eius partes in actu sint, atque existant; alioqui compositum in actu non erit, atque insuper non existente anima, sed sola materia, erit homo in actu, ex eo, quod postea anima, eiusque ad materiam vnio sit extingua: unde nunc verum erit dicere: *Antichristus actu existit, siue est in actu*, quod est non solum absonum, sed præ falsitatis notorietate ridiculum; sed partes illæ omnes durationis Angelis, vel animi rationalis, eorumque actus per æternitatem successiue futuri, ex quibus infinita multitudo componitur nunquam simul in actu existunt, existentur: nec Deo simul in actu

extingua obicitur, representantur: ergo eiusmodi multitudo infinita ex eis omnibus composita non est infinitum in actu, siue categorematicum: nec tale esse à Deo cognoscitur.

RT EGA
ma pari
Vla

CERTAMEN II.

Objectionibus occurritur.

1. **O**ppones primo inter eam multitudinem partium durationis Angeli, vel animi rationalis, & operationum ab eis per aeternitatem à parte post eliciendarum, etiam prout ex parte actus primi diuinæ menti simul proponitur cognoscenda, atque eius præcedit cognitionem, nec dumque ab ipsa denominatur simul cognita, non est assignare ultimam: ergo ea multitudo est actu siue in actu infinita. Hæc ratio doctissimos, & ingeniosissimos alios nostros Vasquez, & Dazam decipit; nec autem alios posthac decipiat, distinguo antecedens. Non est assignare ultimam partium simul pro aliqua duratione actu existentium siue aliquando, simul exiturarum in ea multitudine, nego antecedens; non simul, sed *serfim*, & *succes- siue exiturarum* concedo antecedens; & nego consequentiam ob rationem datam.
2. Instabis ea multitudo, vt ex parte actus primi ad cognitionem diuinam proposita non est infinita in actu per nos: ergo est finita in actu: quod est euidenter falsum: cum in ea multitudine, nec sit assignare ultimam partem durationis, neque ultimam operationem assignare: consequentia est legitima: siquidem finitum infinito contradicit: quare, si infinitate in quouis genere negata in eodem genere, de eodemque subiecto finitatem neges, deducis facile, imo sponte ad impossibile ibis. Nihilominus neganda est consequentia: quia vtraque propositio est de subiecto non supponente: quia tota multitudo nunquam, nusquamque simul existit, aut existit, quare simul existens, vt supponitur ad finitudinem, vel infinitudinem actu de ea prædicandam, neque est finita, neque infinita: quemadmodum, neque de ente rationis optime negatur siue contradictione distingui realiter, atque identificari realiter cum ente aliquo reali, est distinctio, & identitas contradictionem inuoluant: quia illud *realiter* supponit vtrumque extremum, de quo identitas, vel distinctio prædicatur, siue inter quæ alterutram esse asseritur reale esse: alterum autem nempe ens rationis, reale esse repugnat; quare vtraque propositione in terminis implicatur.
3. Ita etiam in casu nostro: cum tota multitudo simul aliquando esse non possit, ac proinde totam illam in actu, & simul esse repugnet ex vna parte: atque ex alia esse totam illam collectivè sumptam finitam asseratur: negatur recte totam illam infinitam esse in actu, quia in actu non est, neque erit simul, imo totam in actu, & simul esse, & existeret, vel essentia sua in durationis partibus, vel ex suppositione, vt minimum, in Angeli, vel animi operationibus successiue habendis, neque omnibus (vt supponimus) simul. Recteque negatur etiam finita tota in actu, & simul ob secundam rationem: quia in ea propositione supponitur totam illam multitudinem de qua finitas prædicatur esse, vel fore in actu, & simul saltem aliquando supponitur, quod est impossibile, vt diximus, & in terminis implicatorium. Quocirca, si non de tota multitudine, sed de aliqua eius parte, quæ simul in actu aliquando erit inferetur esse finitam in actu, bene inferretur, negari que minime posset, quia suppositum subsistit, nullaque est in eius propositionis terminis implicancia, & contradictio.
4. Instabis secundo: tota illa multitudo infinita rerum per aeternitatem futurarum, prout diuinam antecedit, quasi pro natura priori, cognitionem, nec dumque cognoscitur non habet terminum; ergo est infinita, & simul ex parte obiecti pro illo etiam priori sumpta, & considerata, ergo est infinita in actu pro illo priori, & in sensu præsentis questionis, quam de infinito earum rerum simul, prout diuinam præcedunt cognitionem esse diximus. Responderetur simultaneum infinitarum rerum obiectinam solum, etiam prout in actu primo ad sui cognitionem præcedunt satis non esse, vt infinitum consistere, & cognosci dici queat. Alioquin enim non solum rerum, quæ aliquando, etsi temporis successu, erunt in actu, infinitum præteritur, cognoscereque à Deo: verum, & pure possi-

bilium, (quod exoticum, & paradoxum profus est) quandoquidem infinita, & ultra numerum omnem possibilia sunt, & omnia similitate solummodo obiectiva, in actu etiam primo, diuinam præcedunt cognitionem. Simultas ergo rerum omnium, quæ infinitum in actu constituit, debetque sui cognitionem præcedere, vt infinitum in actu cognoscatur, est simultas essendi, & coexistendi in actu eorum omnium, ex quibus multitudo illa infinita coagmentatur: quæ non solum infinitæ multitudinis possibile, sed, & successiue futurorum deficit: quare neganda est consequentia postrema, cuius inde probatio euangelicit.

5. Dices demum: de ratione numeri in actu non est simultas existentie, seu existendi in actu omnium vnitarum, quibus ille constat: ergo nec de ratione multitudinis infinitæ in actu erit simultas existendi, seu essendi in actu omnium vnitarum, quibus illa constat. Pater consequutio: quia eadem est ratio de vnitatibus componentibus numerum in actu talem, vel infinitum in actu quoad necessitatem existendi simul, vel negationem eius, vt alterutrum in actu componat. Antecedens probatur: quia dicimus tot dies esse præteritos, nec tamen vnitates, quibus is numerus in actu componitur, simul in actu extiterunt: imo, nec simul existere poterint. Respondetur negando antecedens. Ad cuius probationem facior primam eius partem, scilicet dicere nos ac numerare tot dies præteritos, qui nec fuerunt, nec poterant esse simul in actu; nego tamen illa verba secundæ partis antecedentis, quibus is numerus in actu componitur. Is enim numerus ex præteritis diebus nunquam simul existentibus compositus numerus in actu non est, sed in potentia solum, vt ex hæcenus dictis constat. Verum quidem est nostrum numerum actiuum, siue numerationem nostram in actu esse; sed sic acceptus numerus nostra cognitio sola est, quæ actu existit, cum elapsos dies numeramus; alit is noster actiuus numerus, seu connumeratio dierum fluxorum præteritis diebus non constat, aut componitur: sicut nec vlla Dei aut nostri cognitio obiectis, quæ præteritæ.

DISPUTATIO VI.

De mediis materialibus scientiæ diuinæ, circa omnia & singula eius obiecta hæcenus statuta.

1. **H**inc iam pollicitationis nostræ liberabimus fidem distinctius, vt non scilicet, aliis de mediis diuinæ scientiæ, vt ad enumerata obiecta se porrigat, disputantes. Et primo quidem loco de mediis materialibus disputandum est. Media autem materialia voco, quæ obiectum ponunt, præsentantque potentiæ, aut scientiæ Dei, quantum satis est, vt terminet cognitionem diuinam, hæcque ad illud extendatur: ac proinde huic materiam cognoscendam subministrant, quia illam in debito statu, & præfentialitate collocant, vt videantur. Non fecus ac baiuli, qui statum videndam sub conspectum nostrum afferunt, & præsentant, materialia media visionis nostræ de statua illa dici possunt: quia visioni illi materiam ministrant, & conspecturis apponunt; licet ipsi secundum se ad statum visionem eam nec determinent, neque aliter, quam materiæ debita appositione concurrant: ex hac vero tituli explicatione constat primo: nihil de medio materiali scientiæ Dei circa seipsum disputari posse: cum nihil sit, quod Deum vel in se, vel in sua præfentialitate pro statu vilo, etiam si eius possibilitatem ab excita existentia ipsius abstrahis, ac distingui metaphysice posse admittamus) cum, & in suo esse, duratione, immanentia, & suis omnibus ens à se sit, atque à nullo, adhuc tanquam à connexionis termino, dependens.

2. Constat secundo: neque in scientia diuina de possibilitatibus creatis disputationi præfentem locum esse: etsi enim à Deo, cuiusque omnipotentia, tanquam à termino connexionis